

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen ?

*Enquête bij laatstejaarsleerlingen
van het Nederlandstalig en Franstalig
secundair onderwijs in België*

Nico Hirtt

*Oproep Voor een Democratische School
September 2008*

Oproep Voor een Democratische School

OVDS

Vrijwilligerslaan 103, bus 6

B-1160 Brussel

+32 (0)2 735 21 29

ovds@democratischeschool.org

<http://www.democratischeschool.org>

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Inhoudstafel

I. Essentiële punten	7
1. Een povere “maatschappelijk relevante kennis”	7
2. Ongelijkheden inzake maatschappelijk relevante kennis.....	9
3. Lessen en besluiten.....	10
II. Voorstelling van de studie	13
1. Onderwijs en democratie.....	13
2. Waarom nog eens een enquête ?.....	14
3. Wie heeft aan de enquête deelgenomen ?.....	15
III. Een overzicht van de antwoorden	19
1. Hoe staan zij tegenover de energiecrisis ?.....	19
2. Klaar om de opwarming van het klimaat te bestrijden ?.....	23
3. Kunnen zij een grafiek met economische gegevens lezen ?.....	25
4. Kunnen ze het verschil tussen rijke en arme landen inschatten ?.....	28
5. Welke verantwoordelijkheid in duurzame ontwikkeling ?.....	31
6. Wat weten ze over de koloniale onderdrukking ?.....	33
7. Zijn ze zich bewust van hun plaats in de geschiedenis van de wereld ?.....	36
8. Kennen ze hun verleden ?.....	40
9. Begrijpen ze het verleden ?.....	41
10. Meten ze sociale ongelijkheden ?.....	45
IV. Lessen uit de statistische analyse	47
1. Zeer grote verschillen tussen de onderwijsvormen.....	48
2. Weinig verschillen tussen de gemeenschappen.....	50
3. Belangrijke ongelijkheden tussen jongens en meisjes.....	53
4. Een sterke sociale bepaaldheid van de prestaties.....	54
5. Allochtonen en autochtonen: het Vlaamse onderwijs slaat de kloof.....	56
6. Vrij en officieel onderwijs: geen “Destexhe”-effect.....	58
V. Conclusies	61
1. Kennis met te veel lacunes.....	61
2. Een ongelijke toegang tot burgerzin.....	61
3. Wij aanvaarden niet dat de school een reproductieapparaat is.....	62
4. Zowel de leerplannen als de praktijk moeten herzien worden.....	63

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

5. We moeten selectie en segregatie bestrijden.....	63
---	----

VI. Details per vraag **65**

1. Vraag nr. 1: wat is hernieuwbare energie?.....	65
2. Vraag nr. 2 : welke energiebronnen zijn hernieuwbaar ?.....	68
3. Vraag nr. 3 : hoe wordt onze elektriciteit geproduceerd ?.....	71
4. Vraag nr. 4 : hoe zorgt CO2 voor klimaatopwarming ?.....	78
5. Vraag nr. 5 : zit er een elektrische motor in ?.....	80
6. Vraag nr. 6: hoe wordt AIDS overgedragen?.....	82
7. Vraag nr. 7: de theorie van Darwin.....	84
8. Vraag nr. 8: grafiek met de uitstoot van CO2.....	86
9. Vraag nr. 9: grafiek met de uitstoot van CO2.....	90
10. Vraag nr 10: de genocide van de Indiaans-Amerikaanse bevolking.....	92
11. Vraag nr. 11 : chronologie van het ontstaan.....	94
12. Vraag nr. 12: vanwaar komt de zwarte bevolking van Amerika ?.....	106
13. Vraag nr. 13 : wie heeft welk land gekoloniseerd ?.....	108
14. Vraag nr. 14 : chronologie van de godsdiensten.....	110
15. Vraag nr. 15: slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog.....	112
16. Vraag nr. 16 : technologie en industriële revolutie.....	115
17. Vraag nr. 17 : stemrecht voor vrouwen.....	117
18. Vraag nr. 18 : inkomensverschillen.....	119
19. Vraag nr. 19 : landbouwproductie.....	123
20. Vraag nr. 20 : verbruik van aardolie in verschillende landen.....	126
21. Vraag nr. 21: ecologische voetafdruk.....	130

VII. Puntentabellen **135**

1. Globale resultaten, per taalgemeenschap.....	135
2. Globale resultaten, per onderwijsvorm.....	137
3. Globale resultaten, per leerjaar.....	141
4. Globale resultaten, per socio-economisch kwartiel.....	143
5. Resultaten voor geschiedenis, per taalgemeenschap.....	146
6. Resultaten voor geschiedenis, per onderwijsvorm.....	148
7. Resultaten voor geschiedenis, per leerjaar.....	151
8. Resultaten voor geschiedenis, per socio-economisch kwartiel.....	154
9. Resultaten voor milieu, per taalgemeenschap.....	157
10. Resultaten voor milieu, per onderwijsvorm.....	159
11. Resultaten voor milieu, per leerjaar.....	162
12. Resultaten voor milieu, per socio-economisch kwartiel.....	165
13. Resultaten voor socio-economische kennis, per taalgemeenschap.....	167
14. Resultaten voor socio-economische kennis, per onderwijsvorm.....	170
15. Resultaten voor socio-economische kennis, per leerjaar.....	173
16. Resultaten voor socio-economische kennis, per socio-economisch-kwartiel.....	175
17. Resultaten voor wiskunde, per taalgemeenschap.....	178
18. Resultaten voor wiskunde, per onderwijsvorm.....	180
19. Resultaten voor wiskunde, per leerjaar.....	183
20. Resultaten voor wiskunde, per socio-economisch kwartiel.....	185

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

21. Resultaten voor technologie, per taalgemeenschap.....	188
22. Resultaten voor technologie, per onderwijsvorm.....	190
23. Resultaten voor technologie, per leerjaar.....	193
24. Resultaten voor technologie, per socio-economisch kwartiel.....	195
25. Resultaten voor wetenschappen, per taalgemeenschap.....	198
26. Resultaten voor wetenschappen, per onderwijsvorm.....	200
27. Resultaten voor wetenschappen, per leerjaar.....	203
28. Resultaten voor wetenschappen, per socio-economisch kwartiel.....	205

VIII. Bijlagen **209**

1. De vragen van de enquête.....	209
2. Verzameling en verwerking van de gegevens.....	217
3. Berekening van de socio-economische index.....	218
4. Berekening van de resultaten, globaal en per thema.....	218

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

I. Essentiële punten

Begin 2008 organiseerde Ovds (Oproep voor een democratische school) een enquête bij zo'n 3000 leerlingen uit de laatste jaren van het Belgisch secundair onderwijs, om hun algemene maatschappelijke kennis te testen.

1. Een povere “maatschappelijk relevante kennis”

Hieronder volgen enkele antwoorden van de leerlingen waaruit we betekenisvolle - maar ook verontrustende - lessen kunnen trekken.

Milieu en duurzame ontwikkeling

- ~ Slechts 45 % van de leerlingen weet wat hernieuwbare energie is.
- ~ 30 % van de leerlingen denkt verkeerdelijk dat waterstof een bron is van hernieuwbare energie.
- ~ Drie leerlingen op vier zijn van oordeel dat wij nu meer dan 5 % van onze elektriciteit uit hernieuwbare energie halen; één leerling op drie meent dat het aandeel van de hernieuwbare energie hoger is dan 15 %.
- ~ Bijna negen leerlingen op tien kennen de oorzaken van de opwarming van het klimaat niet. Meer dan 60 % verwacht het broeikaseffect met het gat in de ozonlaag.
- ~ De gemiddelde leerling denkt dat onze “ecologische voetafdruk” in België nog kan verdubbelen vooraleer de beschikbare natuurlijke en minerale bronnen op aarde zijn uitgeput.

Economie en sociale vraagstukken

- ~ 75 tot 80 % van de leerlingen blijkt niet in staat om een grafiek met indexen, die een relatieve groei voorstelt, te begrijpen en juist te interpreteren.
- ~ Slechts 13 à 28 % van de leerlingen heeft, afhankelijk van de manier waarop de vraag gesteld wordt, een min of meer realistische voorstelling van de inkomensverschillen in ons land. De anderen hebben geen mening (10 %), geven onsamenhangende antwoorden (20 tot 25 %) of onderschatten zeer sterk de ongelijkheid (40 tot 50 %).

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

De Noord-Zuidrelaties

- ~ Eén leerling op twee denkt dat Europa en de VS drie keer minder CO₂ uitstoten dan China en India.
- ~ Eén leerling op twee denkt dat de Belgen op zijn minst de helft minder petroleum verbruiken dan de Noord-Amerikanen.
- ~ Gemiddeld onderschatten de leerlingen het verschil in rijkdom (in termen van verbruik van petroleum) tussen België en China met een factor 10, tussen België en Congo met een factor 60.
- ~ Eén leerling op vier weet niet dat Congo een Belgische kolonie was; in het beroepsonderwijs is dat meer dan één leerling op twee.

Tijdsbegrip

- ~ Minder dan één leerling op drie slaagt erin om belangrijke gebeurtenissen als het ontstaan van leven op aarde of het ontstaan van de landbouw correct op een tijdsband te situeren.
- ~ Eén leerling op twee situeert het ontstaan van de zon vóór de Big Bang (oerknal). Volgens 15 % van de leerlingen, en in het beroepsonderwijs zelfs volgens 20 %, bestond de mens reeds ten tijde van de dinosaurussen.
- ~ Eén leerling op twee situeert het jodanisme na het katholicisme. Vier leerlingen op tien situeren de opkomst van de islam vóór het katholicisme.

Kennis van het verleden

- ~ Slechts één leerling op drie weet dat Mexico een Spaanse kolonie was of dat Brazilië Portugees was. Minder dan één leerling op tien heeft gehoord dat Egypte een Brits protectoraat was.
- ~ Eén leerling op vijf in het algemeen secundair onderwijs en één leerling op twee in het beroeps weet niet dat de Amerikaanse zwarte bevolking afstammelingen zijn van de slaven.
- ~ Minder dan één leerling op vier begrijpt het historisch belang van de stoommachine in de industriële revolutie van de 19de eeuw.
- ~ Nauwelijks één leerling op zeven weet dat de Sovjet-Unie tijdens de Tweede Wereldoorlog het grootste aantal doden telde. Eén op drie is van oordeel dat België bij de vier landen met het grootste aantal slachtoffers hoort.

2. Ongelijkheden inzake maatschappelijk relevante kennis

Op basis van de antwoorden van de vragenlijst hebben wij een genormaliseerde puntenschaal ontworpen van hetzelfde type als bij de PISA-enquêtes. Een leerling kan tussen 0 en 1000 punten behalen, het gemiddelde ligt op 500 en de standaardafwijking bedraagt 100, wat betekent dat ongeveer twee derden van de leerlingen tussen de 400 en 600 punten behaalt. Of anders gesteld: als we er twee willekeurige leerlingen uitpikken, zal het verschil tussen “de beste” en “de minder goede” gemiddeld 100 punten bedragen.¹

Behalve een globale quotering voor algemene maatschappelijke kennis, hebben we ook een gelijkaardige puntenschaal ontworpen voor zes thema's: geschiedenis, wiskunde, wetenschappen, socio-economische onderwerpen, milieu en technologie.

Deze werkwijze (genormaliseerde puntenschaal) laat ons toe de “cijfers” van verschillende groepen leerlingen onderling te vergelijken. Tussen twee willekeurig gekozen groepen mag er normaal geen puntenverschil bestaan omdat de opwaartse en neerwaartse afwijkingen van de individuen elkaar opheffen. Als we tussen sociale of etnische groepen, tussen onderwijsvormen of netten verschillen vaststellen, dan wijst dit op structurele ongelijkheden en onrechtvaardigheden in ons onderwijsstelsel.

In onze statistische analyse valt op ...

- ~ dat de leerlingen uit het **kwalificatieonderwijs**, vooral uit het **beroepsonderwijs**, merkbaar minder gewapend zijn om hun democratische rechten en plichten uit te oefenen. Op een genormaliseerde schaal van het PISA-type, situeert de algemene maatschappelijke kennis van leerlingen van het ASO (algemeen secundair onderwijs) zich op niveau 558, die van leerlingen uit het beroepsonderwijs op 413. Een kloof van 145 punten, 1,4 maal de standaardafwijking. Vooral in de vaardigheden in de “menswetenschappen” (geschiedenis, economie, sociale problemen...) is de kloof tussen de verschillende onderwijsvormen het grootst.
- ~ dat het globale verschil tussen het **Franstalig** en het **Nederlandstalig** onderwijs gering is: slechts 7 punten in het voordeel van Vlaanderen. De Vlaamse leerlingen scoren beter dan de Franstalige op het wetenschappelijke, socio-economische en technologische vlak. De Franstaligen scoren beter in wiskunde² en milieu. Voor geschiedenis scoren beiden even hoog.
- ~ dat de resultaten van de **jongens** merkbaar hoger liggen dan die van de **meisjes**. In de Franse Gemeenschap bedraagt het verschil 36 punten, in Vlaanderen 41. De jongens scoren beter dan de meisjes voor alle onderdelen, behalve voor wiskunde.
- ~ dat de resultaten zeer nauw verbonden zijn met de **sociale afkomst** van de leerlingen. Tussen het laagste socio-economisch kwartiel en het hoogste is er, in de beide gemeenschappen, een verschil van ongeveer 95 punten. Voor geschiedenis, wetenschappen en socio-economische onderwerpen zijn de resultaten het meest bepaald door de sociale afkomst van de leerlingen.

¹ Zie begin hoofdstuk IV voor verdere details.

² In hoofdstuk IV leggen wij uit waarom dit resultaat niet noodzakelijk de resultaten van de PISA-enquêtes tegenspreekt.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

- ~ dat onze studie bevestigt wat PISA reeds had duidelijk gemaakt: de kloof tussen **autochtonen** en **allochtonen** van de tweede generatie is merkelijk groter in Vlaanderen dan in de Franse Gemeenschap (respectievelijk 59 en 26 punten verschil). Is je moedertaal niet de schooltaal? In Vlaanderen weegt dit dubbel zo zwaar als in de Franse Gemeenschap voor wat betreft je toegang tot maatschappelijk relevante kennis.
- ~ dat we in het ASO slechts een klein verschil merken tussen de leerlingen van het **vrij onderwijs** en het **Gemeenschapsonderwijs** (in Vlaanderen in het voordeel van het vrije net, in Wallonië in het voordeel van het Gemeenschapsonderwijs). In het technisch (kwalificatie)onderwijs scoren de leerlingen van het officieel gesubsidieerd onderwijs het best. Het beroepsonderwijs van het Franstalig vrij onderwijs en van het Vlaams officieel gesubsidieerd onderwijs komen uit onze enquête als de rode lantaarndragers van het klassement.

3. Lessen en besluiten

Het onderwijssysteem³ faalt in wat nochtans zijn belangrijkste opdracht is: iedere jongere de mogelijkheid bieden een burger te worden, die in staat is een actieve rol te spelen in het democratisch proces en in de actie om de wereld te veranderen.

Vooraf de leerlingen van het beroepsonderwijs, de leerlingen uit arbeidersgezinnen en/of migrantenkinderen blijven verstoken van dit recht. Ook de meisjes zijn in vergelijking met de jongens sterk benadeeld.

De studie toont aan dat de invloed van het familiale, sociale, culturele milieu nog steeds bijna automatisch een stempel drukt op de toegang van deze jongeren tot de kennis en vaardigheden die hen in staat zouden moeten stellen om de wereld te begrijpen en te veranderen.

Op het vlak van onderwijsbeleid is de eerste conclusie dat een fundamenteel debat over de filosofie zelf van het onderwijs in onze maatschappij nodig is. De school is te vaak teruggedrongen in de rol van leverancier van gediversifieerde werkkrachten voor een onvoorspelbare en duale arbeidsmarkt. De vorming van kritische burgers kan niet beperkt worden tot leren lezen en rekenen, enkele ICT-vaardigheden en het bijbrengen van enige ondernemingsgeest en flexibiliteit. De School moet niet de overlevingsvoorwaarden van de bestaande maatschappij reproduceren, ze moet integendeel actoren vormen van maatschappijverandering die zich alsmaar meer opdringt.

Concreet kan de vorming van kritische burgers alleen gerealiseerd worden door de uitvoering van maatregelen zoals bv. geformuleerd in het 10-puntenprogramma van

³ De benamingen “onderwijssysteem” of “School” (met een hoofdletter) mogen niet verward worden met “de scholen” en nog minder met “de leraren”. Zij duiden in de eerste plaats op de structuren, de financiële en materiële middelen, de leerplannen, de eindtermen (of “socles de compétences” in het Franstalig onderwijs), de regelgeving, de wijze van regulering, de instrumenten voor begeleiding. Het onderwijssysteem behelst natuurlijk ook concrete scholen, met hun inrichtende machten, hun wedijver en plaats op de schoolmarkt, hun directies, gebouwen en pedagogische tradities. Het behelst ook leerkrachten – met hun vorming, hun lonen, hun stress, hun zenuwzinkingen, hun vermoeidheid, maar ook en vaak met hun toewijding en pedagogische kwaliteiten.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Ovds. Deze enquête bevestigt de relevantie van dit programma. We denken in het bijzonder aan volgende maatregelen:

- ~ De oriëntering naar het kwalificatieonderwijs uitstellen door een lange gemeenschappelijke stam (tot 16 jaar) in te voeren, algemeen vormend en polytechnisch van inhoud. In afwachting moet het niveau van de algemene vorming in het kwalificatieonderwijs opgetrokken worden, ook na 16 jaar.
- ~ De sociale segregatie in het onderwijs bekampen door de huidige ultraliberale vrije schoolkeuze te vervangen door een gestuurde sociale mix van de scholen. Dit kan gerealiseerd worden door een soepele “schoolkaart” op basis van een geografische indeling die de sociale mix garandeert. De realisatie hiervan impliceert de opheffing van de huidige netten en hun fusie in één openbaar onderwijsnet.
- ~ De leerplannen moeten herzien worden zodat ze strikter en leesbaarder zijn; op het vlak van pedagogische praktijken moeten zij een grotere vrijheid laten aan de leraren maar de inhoud moet strakker vastgelegd worden. Ze zouden in het bijzonder moeten garanderen dat de jongeren die kennis en vaardigheden verwerven die men als onontbeerlijk beschouwt voor de kritische burger van de 21ste eeuw. Een gecentraliseerde evaluatie moet deze kennis toetsen.
- ~ Een school die burgerzin bijbrengt, is ook een open school, waar de leerlingen niet alleen tijdens de lessen aanwezig zijn, maar waar zij actief deelnemen aan alle aspecten van het (school)leven: het dagelijks samenleven, cultureel, politiek en sociaal, economisch en technologisch.
- ~ Het spreekt voor zich dat er meer dan de huidige 6 % van het BBP nodig is voor het onderwijs om dit allemaal te realiseren.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

II. Voorstelling van de studie

I. Onderwijs en democratie

In zijn basistekst schrijft Ovds (Oproep voor een democratische school): *“De democratische school brengt aan elke jongere de kennis en vaardigheden bij die hem of haar in staat stelt de wereld te begrijpen en deel te nemen aan zijn verandering”*

Het woord “democratisch” heeft hier een dubbele betekenis. De democratische school is enerzijds de school die ijvert voor sociale gelijkheid op het vlak van de toegang tot de kennis en tot een diploma (“elke jongere”) en is anderzijds de school die borg staat voor het intellectueel instrumentarium bij het tot stand brengen van een democratische wereld (“de kennis en vaardigheden om de wereld te begrijpen en deel te nemen aan zijn verandering”)

De democratie is inderdaad afhankelijk van drie belangrijke voorwaarden: ten eerste, het bestaan van institutionele rechten die waarborgen dat de macht uitgaat van het volk; ten tweede een min of meer breed actieveld van deze democratische macht; ten derde, de effectieve mogelijkheid van de burgers om een actieve rol te spelen in dit proces.

Het eerste van deze criteria is ongetwijfeld hetgeen waarin de Westerse democratieën uitblinken. Het stemrecht en het recht verkozen te worden, het recht op vereniging, de persvrijheid zijn er, althans formeel, gegarandeerd. Toch is ook op dit vlak niet alles koek en ei. Denken we maar aan de beperkingen op het recht te manifesteren (bv. voor de mensen zonder papieren), aan de inbreuken op het stakingsrecht (bv. door de verplichting van een minimumdienst), aan het weigeren van stemrecht voor de immigranten, aan kiesdrempels of andere regels (bv. het monopolie inzake uitzendtijd op radio en TV) die bepaalde partijen benadelen.

Het tweede criterium ligt al wat moeilijker. Ook al kunnen we in verkiezingen vrij onze vertegenwoordigers kiezen, hun actieradius – en dus ook de actieradius van de democratie – is bijzonder beperkt. Vandaag de dag is het “de wet van de markt” en niet een democratisch proces dat beslist over het in dienst nemen of over het ontslag van arbeiders, het is de markt – lees: de vertegenwoordigers van de degenen die het kapitaal in handen hebben – die erover beslist welke goederen en diensten voortgebracht worden, wat wij op ons bord krijgen en in de rekken van de supermarkten, wat wij op TV te zien krijgen. Zelfs in vraagstukken als fiscaliteit, staatsbegroting, economische en sociale politiek, die traditioneel toch de kern uitmaken van de politieke debatten, merken we dat de verkozenen onder “druk” van de markt maar weinig bewegingsruimte hebben. Kortom, in een wereld waarin het leven van mannen en vrouwen

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

voornamelijk bestaat uit productie en consumptie, merken we dat dit “essentiële” nog ruimschoots ontsnapt aan het actieveld van de democratie.

De school komt aan bod in het derde criterium. Wat heeft men aan democratische rechten als een deel van de bevolking uit onwetendheid niet effectief kan deelnemen aan het maatschappelijke debat? Dank zij internet heeft iedereen toegang tot tientallen bibliotheken, maar de effectieve mogelijkheid om dit instrument te gebruiken houdt geen gelijke tred met het ritme en de complexiteit van de uitdagingen op politiek, economisch, cultureel, technologisch, en ecologisch vlak. De globalisering vermenigvuldigt de potentiële gevolgen van elke politieke beslissing, van elke technologische of economische keuze; het alsmaar sneller ritme waarmee alles verandert, verkort de tijd waarover men beschikt om na te denken vooraleer te handelen. Meer dan ooit eist de democratie onderlegde burgers die in staat zijn om snel mee te zijn met de maatschappelijke vraagstukken in al hun complexiteit, die in staat zijn om de historische achtergronden, de technologische bepalende factoren, de ecologische uitdagingen en de economische en sociale implicaties te vatten.

De generaties die nu op de schoolbanken zitten zullen geconfronteerd worden met crises zonder voorgaande: uitputting van bepaalde energiebronnen en grondstoffen, stijging van de armoede, sociale discriminaties en spanningen in de steden, drastische inperking van de mobiliteit, ongelijkheid tussen Noord en Zuid, tekorten aan voedsel en drinkwater, klimaatverandering, toestroom van vluchtelingen en andere migratiebewegingen, bodem-, water- en luchtvervuiling, een afvalberg, conflicten door toeneemend communautarisme en nationalisme, enz. Als wij willen dat de leerlingen van vandaag morgen burgers zullen zijn die in staat zijn om deze uitdagingen te begrijpen en aan te pakken, zullen we hen een ruime bagage moeten meegeven aan geschiedenis, aardrijkskunde, wetenschappen, technologie, economie en wiskunde.

Deze kennis zal een onontbeerlijk instrument zijn om hun rechten en hun democratische macht uit te oefenen binnen de grenzen van de bestaande instellingen; zij zal een wapen zijn in de verovering van een economische en sociale democratie die nog moet opgebouwd worden en in de zoektocht naar een maatschappij die uiteindelijk voor alle Mensen de belofte van duurzame ontwikkeling en sociale rechtvaardigheid waar maakt.

2. Waarom nog eens een enquête ?

We beschikken vandaag over talrijke instrumenten om de onderwijssystemen te evalueren. In het bijzonder dank zij de PISA-enquêtes kunnen we ons een precies beeld vormen van de gemiddelde resultaten van de leerlingen en van de ongelijkheid tussen leerlingen van verschillende afkomst. Maar PISA verklaart niet alles: deze enquête peilt enkel naar de elementaire vaardigheden in wiskunde, lezen en wetenschappen op het einde van het lager secundair onderwijs (bij 15-jarige leerlingen). Dat is een bewuste keuze, die voortvloeit uit de onderwijsprioriteiten van de OESO, de opdrachtgever van de PISA-onderzoeken. Dit strategisch reflectiecentrum van het wereldkapitalisme heeft sinds meer dan tien jaar een lijst opgesteld van basisvaardigheden die het aanpassingsvermogen en de arbeidsinzetbaarheid van de arbeidskrachten zouden moeten garanderen op een onstabiele, onvoorspelbare en duale arbeidsmarkt. PISA meet voornamelijk het volgende: beschikken de jongeren rond de leeftijd van 15 over de

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

vaardigheden die de arbeidsmarkt vandaag de dag vereist? Met andere woorden: spelen onze onderwijssystemen “een sleutelrol in de accumulatie van menselijk kapitaal en van economische groei” zoals aanbevolen door de OESO.⁴

Natuurlijke spelen vaardigheden als lezen, wiskunde en wetenschappen die door PISA worden geëvalueerd ook een belangrijke rol in de ontwikkeling van kritische burgerzin. Zonder lezen en rekenen kan men de economische en sociale problemen niet begrijpen. Ovds heeft trouwens vaak gebruikt gemaakt van de gegevens uit de PISA-enquêtes om zijn reflexie en voorstellen rond onderwijs te voeden.

Wat weten de jongeren op het einde van het leerplichtonderwijs over de historische wortels van het racisme of de onderontwikkeling? Wat weten zij over de technologische en economische aspecten van de energiecrisis? Hebben zij een juist beeld van de sociale ongelijkheden bij ons en van de onrechtvaardige Noord-Zuidrelaties op wereldschaal? Kunnen zij relevante, essentiële informatie afleiden uit een grafiek of een tabel met sociale of economische gegevens?

Op dergelijke vragen blijven de PISA-onderzoeken het antwoord grotendeels schuldig. Nochtans ligt daar, volgens ons, de belangrijkste inzet van de democratisering van het onderwijs. Daarom heeft Ovds in juni 2007 beslist een enquête te houden over de “maatschappelijk relevante kennis” bij de leerlingen op het einde van het secundair onderwijs.

3. Wie heeft aan de enquête deelgenomen ?

In de zomer van 2007 hebben wij een werkgroep gevormd met leerkrachten van verschillende vakken in het secundair onderwijs. Deze collega's hebben een brainstorming gehouden over een vragenlijst die verschillende thema's zou bevatten: de problemen van het milieu, kennis van de socio-economische realiteit maar ook hun historische wortels en hun technologische context; ook hun vermogen om wetenschappelijke en wiskundige kennis toe te passen op deze problemen zou getest worden. De vragenlijst bevatte ook een reeks persoonlijke vragen om de sociale en culturele omgeving van de leerling en zijn schoolloopbaan te kunnen situeren.

Tijdens het najaar van 2007 werd de praktische organisatie van de enquête op punt gesteld. We vonden 70 leerkrachten, van de twee taalgemeenschappen, de verschillende onderwijsnetten en onderwijsvormen die bereid waren in een of meerdere klassen van de derde graad hun leerlingen te laten deelnemen. De enquête werd door de leerlingen ingevuld in de periode januari – maart 2008.

In totaal hebben 3081 leerlingen deel genomen. Om verschillende redenen konden we een aantal formulieren niet in rekening brengen omdat ze verkeerd waren ingevuld of te laat waren binnengebracht. Zo telt onze steekproef uiteindelijk 2748 leerlingen.

⁴ OCDE, Le financement de l'éducation, investissements et rendements, Analyse des indicateurs de l'éducation dans le monde, Paris, 2002

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Onderstaande tabel I geeft de verdeling weer van de steekproef volgens taalgemeenschap en onderwijsvorm

Tabel I

Verdeling van de steekproef van de enquête 2008 vóór weging, volgens taal en onderwijsvorm

Onderwijsvorm	F	N	Totaal
ASO	764	716	1480
TSO / doorstroming (enkel F)	156	—	156
TSO / kwalificatie	447	175	622
BSO	311	179	490
Totaal	1678	1070	2748

Men merkt dat er een zekere oververtegenwoordiging is van het Franstalig tav. het Nederlandstalig onderwijs en van het ASO tav. het kwalificatieonderwijs. We hebben deze onevenwichten aangepast door bij de verwerking van de enquête verschillende gewichten toe te kennen⁵. Deze berekening leidde tot een steekproef dat representatief is voor de werkelijke verdeling van de leerlingenpopulatie volgens taalgemeenschap, onderwijsnet, onderwijsvorm, leerjaar en geslacht. Tabel 2 geeft de verdeling van de steekproef weer na weging.

Tabel 2

Verdeling van de steekproef van de enquête 2008 na weging, volgens taal en onderwijsvorm

Onderwijsvorm	F	N	Totaal
ASO	535	637	1172
TSO / doorstroming (enkel F)	88	—	88
TSO / kwalificatie	338	582	920
BSO	279	289	568
Totaal	1240	1508	2748

Als men deze verdeling in procenten uitdrukt, bekomt men cijfers die zeer dicht liggen bij de reële verdeling van de leerlingen volgens onderwijsvorm in de derde graad van het secundair onderwijs.

Op dezelfde manier hebben we met wiskundige technieken via weging een correctie aangebracht aan de verdeling volgens onderwijsnet. Onze steekproef bevatte een oververtegenwoordiging van het officieel tav. het vrij onderwijs. Tabel 3 geeft de verdeling volgens de netten weer, vóór en na weging.

⁵ Deze techniek bestaat er in dat men elke leerling een verschillend "gewicht" toekent. Zo krijgen de Vlaamse leerlingen hier een iets groter gewicht dan de Franstalige. Onze weging houdt rekening met de taalgemeenschap, het onderwijsnet (gemeenschapsonderwijs, officieel gesubsidieerd onderwijs, vrij gesubsidieerd onderwijs), de onderwijsvorm (ASO, TSO, BSO), het leerjaar (5, 6, 7) en het geslacht

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 3

**Verdeling van de steekproef van de enquête 2008
vóór en na weging, volgens schoolnet**

	Vóór weging	Na weging
Gemeenschapsonderwijs	772	546
Officieel gesubsidieerd onderwijs	579	339
Vrij gesubsidieerd onderwijs	1397	1864
Totaal	2748	2748

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

III. Een overzicht van de antwoorden

In het zesde deel van dit rapport zullen we gedetailleerd ingaan op de antwoorden van alle vragen. Hier willen we vooral de aandacht vestigen op enkele merkwaardige vaststellingen.

1. Hoe staan zij tegenover de energiecrisis ?

Een eerste reeks vragen ging over de energieproblematiek en in het bijzonder over hernieuwbare energie.

Zo moesten de leerlingen voor de eerste vraag tussen zes mogelijkheden de juiste definitie herkennen van hernieuwbare energie.

We stellen vast dat op het einde van het secundair onderwijs, vele leerlingen (21,9 %) hernieuwbare energie verwarren met 'energie geproduceerd door de natuur' (aardolie, aardgas en steenkool zijn door de natuur geproduceerd maar kunnen niet als hernieuwbaar beschouwd worden). Anderen (15,7 %) menen dat hernieuwbare energie 'zuivere energie is, energie die niet vervuult', wat duidelijk niet het geval is voor biobrandstoffen. Slechts 45,6 % van de leerlingen hebben begrepen dat het essentiële kenmerk van 'hernieuwbare' energie is dat ze kan worden hernieuwd, t.t.z.. dat ze potentieel onuitputtelijk is.

Tabel 4

Vraag 1 : "Wat verstaat men onder hernieuwbare energie ?"

Percentage juiste antwoorden (binnen een reeks van zes mogelijke antwoorden)

ASO	57,9 %
TSO	39,7 %
BSO	28,9 %
Franstalig onderwijs	42,9 %
Vlaams onderwijs	47,8 %
Algemeen	45,6 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 4 toont aan dat de moeilijkheid om het begrip *hernieuwbare energie* te definiëren groter is in het kwalificatieonderwijs⁶, vooral in het BSO, waar slechts één leerling op vier juist antwoordt. In de loop van de enquête zullen we nog vaak tot de vaststelling komen dat de maatschappelijk relevante kennis in het BSO de grootste lacunes vertoont. Dat het BSO hier slechter scoort was te voorzien maar de omvang van de tekorten is toch bijzonder verontrustend.

De antwoorden op deze vraag zijn lichtjes beter in het Nederlandstalig dan in het Franstalig onderwijs. We zullen verder zien dat dit 'Noord-Zuid' verschil niet kan veralgemeend worden voor het geheel van dit onderzoek.

Tussen de leerlingen van het vijfde (43 % goede antwoorden) en van het zesde jaar (47,6 %) is hier nauwelijks een verschil.

Bij de tweede vraag moesten de leerlingen voor verschillende energievormen aanduiden of deze kunnen beschouwd worden als hernieuwbaar of niet. Tabel 5 geeft de percentages van leerlingen die een bepaalde energievorm als hernieuwbaar aanduiden.

Tabel 5

Vraag 2 : "Welke van de hierna opgesomde energiebronnen kunnen beschouwd worden als bronnen van hernieuwbare energie?"

Percentage juiste antwoorden, per onderwijsvorm

Type d'énergie	ASO	TSO	BSO	Totaal
steenkool	5,2 %	12,7 %	11,5 %	9,0 %
hydro-energie	85,3 %	66,3 %	62,8 %	74,3 %
waterstof	31,8 %	30,7 %	28,2 %	30,7 %
uranium	5,9 %	10,1 %	14,4 %	9,1 %
biobrandstoffen	31,1 %	23,1 %	17,0 %	25,5 %
windenergie	93,8 %	83,3 %	68,5 %	85,1 %
aardolie	2,6 %	9,5 %	12,7 %	7,0 %
zonne-energie	95,1 %	86,5 %	76,6 %	88,4 %
geothermisch	61,9 %	50,2 %	36,7 %	52,8 %
aardgas	10,1 %	19,5 %	23,2 %	16,0 %

(De juiste antwoorden zijn aangeduid door de grijze achtergrondkleur)

De hernieuwbare energievormen die het best als zodanig herkend worden, zijn windenergie en zonne-energie (meer dan 85 % correcte antwoorden). Laat ons toch opmerken dat in het beroepsonderwijs meer dan één leerling op drie niet weet dat windenergie hernieuwbaar is en één op vier niet weet dat zonne-energie hernieuwbaar is.

⁶ Onder kwalificatieonderwijs wordt hier TSO en BSO verstaan. In deze en de volgende tabellen is het technische doorstromingsonderwijs, dat alleen in de Franse Gemeenschap bestaat, bij het ASO gevoegd. Deze leerlingen volgen hetzelfde programma voor algemene vakken.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

De antwoorden zijn minder goed voor hydro-electrische energie, die slechts door drie vierde van de leerlingen als 'hernieuwbaar' aangeduid wordt. Geothermische energie, die eveneens hernieuwbaar is, wordt door één leerling op twee als zodanig aangeduid wat er wellicht op wijst dat veel leerlingen deze energievorm niet kennen. De bio-brandstoffen worden slechts door één leerling op vier bij de 'hernieuwbare' energievormen gerekend. Zonder twijfel hebben we hier te maken met verwarring tussen 'hernieuwbaar' en 'product van de natuur'.

De meerderheid van de leerlingen beseft goed dat fossiele energie niet hernieuwbaar is. Maar toch gelooft nog één leerling op vier in het beroepsonderwijs dat aardgas een hernieuwbare energievorm is. 14 % denkt zo over uranium .

Waterstof blijkt veel minder gekend: 30 % van de leerlingen denkt dat het een hernieuwbare energiebron is. Ongetwijfeld speelt hier de verwarring mee die bewust gecreëerd wordt door de campagnes van de automobiellindustrie om waterstof te presenteren als een alternatief voor de fossiele brandstoffen. In feite is waterstof geen energiebron maar een energiedrager. Waterstof als zodanig is niet beschikbaar op aarde. Men moet het produceren via chemische of elektrische processen die méér energie verbruiken dan degene die ter beschikking komt door de verbranding van waterstof.

Met vraag 3 blijven we op het domein van de energie. Er wordt aan de leerlingen gevraagd om het belang van de verschillende energiebronnen voor de productie van elektriciteit in België aan te duiden. Uit de analyse van de antwoorden komen twee belangrijke lessen naar voor. Ten eerste overschatten de leerlingen in hoge mate het huidige aandeel van de hernieuwbare energiebronnen in de productie van elektriciteit. Zo schat 44 % van de leerlingen het aandeel van windenergie tussen 5 en 15 %; 33 % schat het tussen 15 en 50 %. Niet één leerling op honderd weet dat windenergie voor minder dan 1 % aan de elektriciteitsproductie instaat (nl. 0,2 %).⁷ Het aandeel van zonne-energie en van hydraulische energie wordt eveneens zeer fel overschat. Daartegenover staat een sterke onderschatting van het aandeel van nucleaire en fossiele energie

Tabel 6, die de gemiddelde antwoorden van de leerlingen vergelijkt met de reële gegevens, geeft een goede samenvatting van deze vaststellingen.

⁷ <http://mineco.fgov.be> en <http://ec.europa.eu> (2007)

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 6

Vraag 3: Geef voor elk van de volgende energiebronnen aan voor hoeveel procent het gebruikt wordt voor de productie van elektriciteit in België

Vergelijking van de gemiddelde antwoorden van de leerlingen en de reële situatie

Energiebron	Gemiddelde leerlingen	Reële situatie
kernenergie	37,5 %	54,7 %
windenergie	16,0 %	0,2 %
hydro-energie	15,3 %	0,3 %
zonne-energie	16,0 %	< 0,1 %
fossiele energie	33,5 %	40,6 %
andere	10,5 %	4,1 %

Merk op dat in tabel 6 de som van de gemiddelden van de antwoorden van de leerlingen ver boven de 100 % uitkomt. We moeten jammer genoeg vaststellen dat 4 leerlingen op 10 uitkomen op een totaal percentage dat sterk afwijkt van 100. In het beroepsonderwijs komen drie leerlingen op tien uit op een totaal percentage boven de ... 180 %.

2. Klaar om de opwarming van het klimaat te bestrijden ?

Buiten de vragen over het energieverbruik, was er een aantal vragen die rechtstreeks te maken hebben met de opwarming van het klimaat.

Bij vraag 4 vroegen we om tussen vijf mogelijkheden het juiste mechanisme aan te geven dat de opwarming van het klimaat verklaart. Bedoeling was om na te gaan of de leerlingen begripen wat het broeikaseffect inhoudt.

Tabel 7

Vraag 4 : “Het CO₂ dat geproduceerd wordt bij het gebruik van aardolie, gas of steenkool is één van de belangrijkste oorzaken van de globale opwarming van het klimaat. Door welk mechanisme wordt de opwarming veroorzaakt ? (één antwoord aanduiden)”

Percentage juiste antwoorden, per onderwijsvorm.

	ASO	TSO	BSO	Totaal
a) De uitstoot van CO ₂ op hoge temperatuur verwarmt de lucht	3,2 %	10,7 %	16,7 %	8,5 %
b) CO ₂ vernietigt het ozon waardoor de zonnestrallen gemakkelijker doordringen	64,8 %	65,5 %	54,8 %	63,0 %
c) CO ₂ slorpt de infraroodstraling op bij het aardoppervlak	15,9 %	10,0 %	9,4 %	12,6 %
d) CO ₂ absorbeert de zonnestrallen zodat de atmosfeer opgewarmd wordt	13,0 %	9,4 %	10,1 %	11,2 %
e) CO ₂ verhindert de vorming van wolken, wat de aarde doet opwarmen	0,7 %	1,6 %	4,5 %	1,8 %
Geen antwoord of ongeldig	2,4 %	2,9 %	4,5 %	3,0 %
Totaal	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Een verontrustend resultaat: slechts 12 % van de leerlingen begrijpt het mechanisme van de opwarming van het klimaat. De meerderheid (63 %) verwacht het broeikaseffect met de aantasting van de ozonlaag. 11,2 % denkt dat de oorzaak van de straling ligt in de directe absorptie van de zonnestraling door het CO₂ (een verschijnsel dat bestaat maar waarvan de impact totaal secundair is t.o.v. het broeikaseffect).

De analyse van de resultaten per onderwijsvorm is verhelderend. Het is geen grote verrassing dat de meeste goede antwoorden uit het ASO komen (15,9 %). Daar staat tegenover dat ook in het ASO de verwarring met het gat in de ozonlaag het sterkst is (64,8 %). Misschien valt dit eenvoudig te verklaren doordat vooral deze leerlingen gehoord hebben over het probleem van het ozongat.

In het beroepsonderwijs denken veel leerlingen (16,7 %) dat het de hoge temperatuur van uitlaatgassen is die de globale opwarming van de planeet veroorzaakt. Tweemaal minder van hen (9,4 %) begrijpt het broeikaseffect.

De antwoorden verdeeld volgens taalgemeenschap zijn ook hier interessant.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 8

Vraag 4: Het CO₂ dat geproduceerd wordt bij het gebruik van aardolie, gas of steenkool is één van de belangrijkste oorzaken van de globale opwarming van het klimaat. Door welk mechanisme wordt de opwarming veroorzaakt? (één antwoord aanduiden)

Percentages juiste antwoorden, volgens taal.

	F	N	Totaal
a) De uitstoot van CO ₂ op hoge temperatuur verwarmt de lucht	8,8 %	8,2 %	8,5 %
b) CO ₂ vernietigt het ozon waardoor de zonnestrallen gemakkelijker doordringen	56,6 %	68,2 %	63,0 %
c) CO ₂ slorpt de infraroodstraling op bij het aardoppervlak	19,8 %	6,7 %	12,6 %
d) CO ₂ absorbeert de zonnestrallen zodat de atmosfeer opgewarmd wordt	7,8 %	14,0 %	11,2 %
e) CO ₂ verhindert de vorming van wolken, wat de aarde doet opwarmen	1,6 %	1,9 %	1,8 %
Geen antwoord of ongeldig	5,4 %	1,0 %	3,0 %
Totaal	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hier hebben we een voorbeeld van een thema waar de Vlaamse leerlingen duidelijk slechter presteren dan de Franstalige. In Vlaanderen duidt slechts 6,7 % van de leerlingen het juiste antwoord op deze vraag aan, 14 % denkt dat de zonnestraling opgeslorpt wordt en 68 % verwart het broeikaseffect met het gat in de ozonlaag

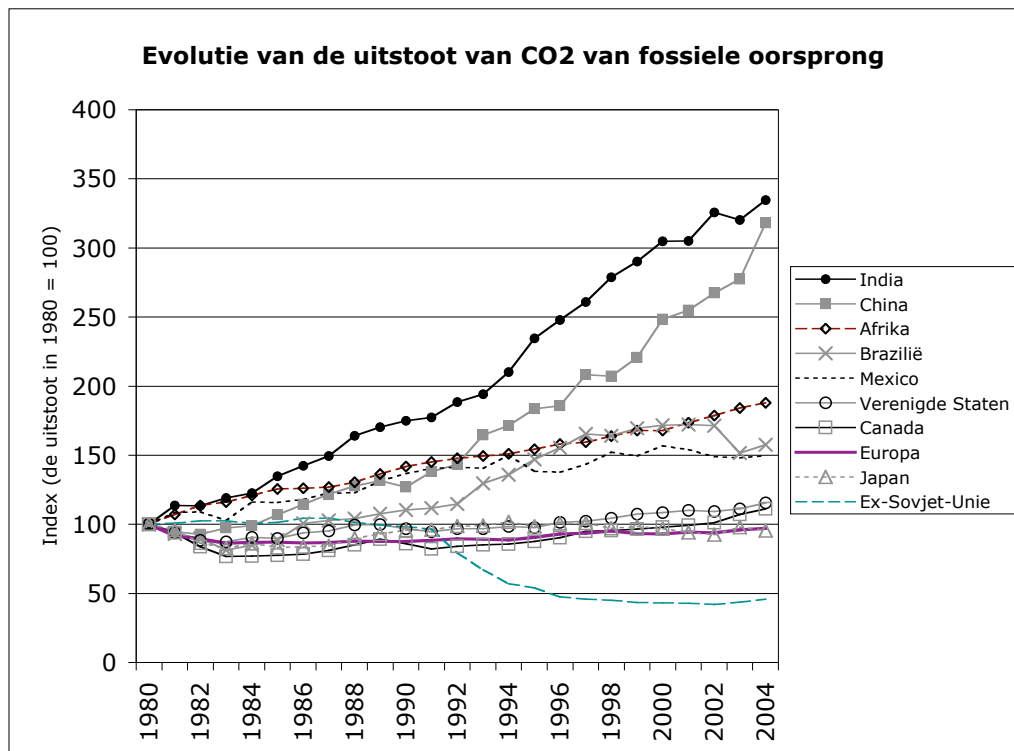

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

3. Kunnen zij een grafiek met economische gegevens lezen?

We blijven op het domein van de CO₂-uitstoot, maar deze keer gaan we niet de kennis testen. Bij vraag 8 was de opdracht een grafiek te bestuderen die de evolutie van de CO₂-uitstoot (van fossiele oorsprong) weergeeft voor verschillende landen of regio's. Het betrof een grafiek met indexen (het niveau van de uitstoot in 1980 werd gelijkgesteld aan 100), wat was aangeduid op de verticale as en normalerwijze ook in het oog moest springen gezien alle landen vertrokken van het niveau 100.

Zie hier de grafiek

Eerst moest men voor China en voor Afrika bepalen met hoeveel procent hun uitstoot toegenomen is tussen 1980 en 2004. Het juiste antwoord situeert zich, zoals men kan zien, rond de 220 % voor China (het stijgt van index 100 tot 320) en rond de 90 % voor Afrika (de index gaat van 100 naar 190).

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 9

Vraag 8 : “Bestudeer onderstaande grafiek en bereken bij benadering de procentuele stijging van de CO₂-uitstoot in China en in Afrika”

Percentages juiste antwoorden, per onderwijsvorm

	ASO	TSO	BSO	Totaal
Juiste antwoorden voor China (tussen 200 en 250%)	34,8 %	13,8 %	6,0 %	21,8 %
Juiste antwoorden voor Afrika (tussen 70 en 110%)	39,0 %	18,4 %	9,9 %	26,1 %

Blijkbaar is minder dan één leerling op vier op het einde van het secundair onderwijs in staat om een grafiek met groei-indexen en percentages te interpreteren. In het beroepsonderwijs valt men terug op minder dan 10% goede antwoorden. We zien dat de antwoorden voor Afrika iets beter zijn dan voor China. Zonder twijfel omdat voor China de groei meer dan 100 % bedroeg.

We vroegen de leerlingen ook om tussen verschillende mogelijkheden (tabel 10) de correcte interpretaties van deze grafiek te kiezen. Ze mochten meerdere mogelijkheden aanduiden.

Tabel 10

Vraag 9: “Welke conclusies lijken je in verband met bovenstaande grafiek juist te zijn ? (Je kan meerdere antwoorden aanduiden)”

Percentages leerlingen, per onderwijsvorm, die een bepaalde bewering hebben aangekruist.

	ASO	TSO	BSO	Totaal
a) China en India stoten het meest CO ₂ uit	67,8 %	85,5 %	82,3 %	76,7 %
b) Deze grafiek laat niet toe uit te maken waar de uitstoot het meest is toegenomen	4,2 %	7,3 %	6,9 %	5,8 %
c) Europa en de Verenigde Staten stoten bijna geen CO ₂ uit	11,2 %	28,4 %	24,5 %	19,7 %
d) Europa en De Verenigde Staten stoten drie maal minder CO ₂ uit dan China en India	46,5 %	54,0 %	45,6 %	48,8 %
e) In Europa en de Verenigde Staten is de CO ₂ -uitstoot bijna niet toegenomen	71,5 %	52,6 %	39,0 %	58,4 %
f) Deze grafiek laat niet toe uit te maken wie het meest CO ₂ uitstoot	30,1 %	9,3 %	7,4 %	18,4 %
g) Het zijn de landen van de ex-Sovjet-Unie die het minst CO ₂ uitstoten	55,9 %	61,8 %	56,2 %	57,9 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Terwijl deze grafiek alleen toeliet de relatieve evolutie van de CO₂ uitstoot te vergelijken, meent een grote meerderheid van de leerlingen dat zij er conclusies uit kunnen trekken over de absolute waarden van de uitstoot. Zo besluiten drie vierde van de leerlingen (in het beroepsonderwijs 82 %) dat India en China de landen zijn die het meest CO₂ uitstoten. En de helft van de leerlingen denkt dat “Europa en de VS drie keer minder CO₂ uitstoten dan China en India”. Behalve het feit dat die conclusies helemaal niet uit de grafiek kunnen worden afgeleid, getuigen zij ook van een schrijnende onwetendheid over de economische realiteit van de zogenaamde groeilanden China en India.

Dat zal nog duidelijker worden bij het bekijken van enkele vragen die expliciet gaan over de ongelijkheid tussen Noord en Zuid.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

4. Kunnen ze het verschil tussen rijke en arme landen inschatten?

Bij vraag 20 vroegen we de leerlingen het olieconsumptie per inwoner te schatten voor België, China en Congo, door het te vergelijken met het verbruik in een referentieland, de Verenigde Staten, waarvan het verbruik gegeven werd (25 barrels olie per jaar).

In België bedraagt het reële verbruik 22 barrels per jaar per inwoner. Het ligt iets lager dan in de VS, de verhouding bedraagt 0,88 of 88%. De antwoorden van de leerlingen zijn te zien in tabel II. We hebben ze uitgedrukt in de vorm van de verhouding tussen het verbruik in België en dat in de VS.

Tabel II

Vraag 20: "Een Amerikaan verbruikt gemiddeld 25 barrels olie per jaar. Probeer te schatten wat er elk jaar gemiddeld verbruikt wordt door een Belg, een Chinees en een Congolees"

Verdeling van de antwoorden van de leerlingen, per onderwijsvorm, uitgedrukt als de verhouding van het verbruik van een Belg en een Amerikaan

België / VS	ASO	TSO	BSO	Totaal
< 0,6	56,1 %	52,3 %	42,2 %	51,8 %
0,6 à 0,8	29,3 %	23,6 %	25,0 %	26,5 %
0,8 à 1	5,2 %	4,0 %	2,3 %	4,2 %
1 à 1,5	4,1 %	7,5 %	8,2 %	6,1 %
> 1,5	3,4 %	5,3 %	12,7 %	6,0 %
Geen antwoord of ongeldig	1,9 %	7,3 %	9,6 %	5,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Gemiddelde van de antwoorden (realiteit = 0,88)	0,64	0,65	0,79	0,67

Meer dan één leerling op twee denkt dat een Belg minder dan 60 % verbruikt van het olieconsumptie van een Amerikaan. Nog een goed kwart van de leerlingen schat ons verbruik tussen 60 en 80 % van dat van een Amerikaan. Die duidelijke overschatting van het verschil tussen de VS en België is groter in het ASO dan in het TSO of BSO.

In het beroepsonderwijs vindt men anderzijds de grootste overdrijvingen over het Belgisch olieconsumptie; 12,7 % van de leerlingen denkt zelfs dat wij 50 % meer olie verbruiken dan de Amerikanen.

Hiermee moet men rekening houden bij het evalueren van de laatste lijn van de tabel, die de gemiddelde antwoorden van de leerlingen weergeeft. De gemiddelde verhouding van 0,67 ligt vrij dicht bij de realiteit (0,88) maar is het resultaat dat ontstaat door het gemiddelde te nemen van de zware onderschattingen van ons verbruik door een meerderheid van de leerlingen en de zware overschatting door een kleiner maar niet te verwaarlozen deel.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Alles bij elkaar schatten slechts 4 % van de leerlingen min of meer correct de verhouding tussen het oliegebruik van Belgen en Amerikanen: zij geven een verhouding België-VS op tussen 0,8 en 1, terwijl de reële verhouding 0,88 bedraagt. De antwoorden op deze vraag verschillen weinig tussen de twee taalgemeenschappen.

Terwijl het verschil in rijkdom tussen België en de VS globaal wordt overschat, blijkt uit de vergelijking met China en Congo dat er een onderschatting bestaat van de economische kloof tussen België en de landen van de Derde Wereld.

Tabel 12

Vraag 20: “Een Amerikaan verbruikt gemiddeld 25 barrels olie per jaar. Probeer te schatten wat er elk jaar gemiddeld verbruikt wordt door een Belg, een Chinees en een Congolees”

Verdeling van de antwoorden van de leerlingen, per onderwijsvorm, uitgedrukt als de verhouding van het gemiddeld verbruik van een Belg en een Chinees.

België / China	ASO	TSO	BSO	Totaal
< 0,5	15,9 %	21,0 %	26,4 %	19,8 %
0,5 à 1	33,1 %	27,3 %	27,2 %	29,9 %
1 à 2	38,0 %	28,7 %	25,1 %	32,1 %
2 à 5	8,1 %	13,0 %	8,3 %	9,8 %
> 5	2,7 %	2,5 %	3,1 %	2,7 %
Geen antwoord of ongeldig	2,2 %	7,6 %	10,0 %	5,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Gemiddelde van de antwoorden (realiteit = 12,2)	1,38	1,38	1,41	1,39

In tabel 12 vergelijken we wat de leerlingen antwoorden voor de verhouding van het oliegebruik van een Belg en een Chinees. Een Chinees verbruikt gemiddeld 1,8 barrel olie per jaar, dit is 12 keer minder dan een Belg. Bijna één leerling op twee denkt dat een Belg minder olie verbruikt dan een Chinees. Er zijn er zelfs 19,8 % die menen dat het verbruik van een Belg minstens twee keer lager is dan dat van een Chinees.

De andere leerlingen beseffen dat China een armer land is dan België, maar het niveau van die armoede wordt zwaar onderschat. Voor 32 % van de leerlingen bedraagt het oliegebruik van een Belg 1 tot 2 keer dat van een Chinees. Voor 10 % stijgt de verhouding tot tussen 2 en 5. Slechts 2,7 % geven een schatting boven 5 en komen op die manier in de buurt van de realiteit, te weten dat een Belg 12,2 keer zoveel olie verbruikt als een Chinees.

De onderste lijn van de tabel toont ons dat de leerlingen gemiddeld het oliegebruik van een Belg schatten op 1,39 maal dat van een Chinees.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

In het geval van Congo is de afstand tussen de realiteit en de schattingen van de leerlingen even flagrant. In realiteit gebruikt een Congolees gemiddeld 0,05 barrel olie per jaar, of 440 keer minder dan een Belg. Bekijk hieronder wat de Belgische leerlingen op het einde van het secundair onderwijs daarvan denken.

Tabel 13

Vraag 20: “Een Amerikaan verbruikt gemiddeld 25 barrels olie per jaar. Probeer te schatten wat er elk jaar gemiddeld verbruikt wordt door een Belg, een Chinees en een Congolees”

Verdeling van de antwoorden van de leerlingen, per onderwijsvorm, uitgedrukt als de verhouding tussen het gemiddeld verbruik van een Belg en een Congolees.

België / Congo	ASO	TSO	BSO	Totaal
< 1	6,2 %	10,9 %	22,1 %	11,2 %
1 à 5	53,2 %	58,0 %	49,7 %	54,0 %
5 à 20	32,2 %	15,4 %	12,7 %	22,4 %
20 à 100	4,0 %	6,6 %	2,8 %	4,6 %
> 100	1,1 %	0,2 %	0,0 %	0,6 %
Geen antwoord en ongeldig	3,3 %	9,0 %	12,6 %	7,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Gemiddelde van de antwoorden (realiteit = 440)	8,91	6,22	4,40	7,11

De meeste leerlingen beseffen dat de Belgen meer olie verbruiken dan de Congolezen (alhoewel 22 % van de leerlingen in het beroepsonderwijs het tegendeel denkt). Maar het verschil in ontwikkeling tussen België en zijn oude kolonie wordt enorm onderschat. De helft denkt dat Congo 1 tot 5 keer armer is dan België. Een kwart schat het verschil op een factor tussen 5 en 20. Maar slechts 0,6 % van de leerlingen (slechts een vijftiental individuen van de totale steekproef) heeft een relatief correct idee van de situatie: zij schatten het Congolese verbruik op minder dan een honderdste van het Belgische. Gemiddeld schatten de leerlingen dat een Belg 7 keer rijker is dan een Congolees (in termen van olieconsumptie), terwijl de realiteit is dat een Belg 400 keer zoveel verbruikt dan een Congolees.

Met deze resultaten voor ogen kunnen we ons ernstig afvragen of onze toekomstige burgers in staat zijn een correcte inschatting te maken van de ongelijkheid in de economische verhoudingen tussen de landen van het ‘Zuiden’ en die van het ‘Noorden’, of om de politiek van ons land op een kritische manier te beoordelen inzake ontwikkelingssamenwerking, buitenlandse handel of buitenlandse politiek.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

5. Welke verantwoordelijkheid in duurzame ontwikkeling?

De vorige vaststelling wordt bevestigd als men de leerlingen vraagt om te oordelen over de verantwoordelijkheid van verschillende landen wat betreft de uitputting van natuurlijke hulpbronnen of hun ecologische druk. Vraag 21 vroeg een vergelijking te maken tussen de ecologische voetafdruk van een Belg en die van een Amerikaan en een Chinees. Er werd hen ook gevraagd die voetafdruk te vergelijken met de effectief beschikbare hulpbronnen.

Tabel 14

Vraag 21: “Een Belg gebruikt gemiddeld 5,6 hectaren aarde om zich te voorzien in energie, voedsel, kleding, transport enz. Dit is wat men zijn ecologische voetafdruk noemt. Probeer te schatten: (a) de ecologische voetafdruk van een Amerikaan (VS); (b) de ecologische voetafdruk van een Chinees; (c) gemiddeld beschikbare ecologische voetafdruk van een aardbewoner”

Gemiddelde antwoorden van de leerlingen, per onderwijsvorm, per taalgemeenschap en globaal, in vergelijking met de reële situatie

	Onderwijsvorm			Gemeenschap		Totaal	Reële situatie
	ASO	TSO	BSO	F	N		
VS	78,5	76,0	73,2	72,5	80,0	76,6	9,6
China	7,0	19,0	17,1	10,7	14,6	12,8	1,6
Beschikbaar	8,1	18,6	15,3	9,0	15,9	12,8	1,8

Bij het analyseren van de antwoorden in tabel 14 moet men in het achterhoofd houden dat de gemiddelde ecologische voetafdruk van een Belg 5,6 hectaren bedraagt.

Op de eerste twee lijnen van de tabel stellen we eens te meer een afwijking in twee richtingen vast. Enerzijds een zeer sterke onderschatting (met een factor 8) van het verschil tussen België en de VS; anderzijds een totale ontkenning van de economische en ecologische realiteit van een derdewereldland als China. Gemiddeld schatten de leerlingen inderdaad dat de ecologische voetafdruk van een Chinees meer dan dubbel zo groot is dan die van een Belg. Terwijl in realiteit de verhouding 1 tegen 3,5 is in omgekeerde zin.

Het beeld dat de leerlingen zich van de wereld vormen en van onze plaats daarin, kunnen we als volgt samenvatten: tussen de VS, die zeer rijk is, en Congo, dat zeer arm is, situeren zich op voet van gelijkheid een aantal intermediaire landen als China (eerder rijk) en België (eerder arm).

De laatste lijn van tabel 14 is niet erg geruststellend voor wie ijvert voor duurzame ontwikkeling. De leerlingen schatten gemiddeld dat ons gebruik van de hulpbronnen van de planeet nog met 100 % kan toenemen. Onze huidige ecologische voetafdruk bedraagt reeds het drievoud van wat per aardbewoner beschikbaar is. Maar de leerlin-

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

gen denken dat de beschikbare ecologische voetafdruk 12,8 hectaren bedraagt, het dubbele dus van die van een gemiddelde Belg (5,6 ha). Zelfs in het ASO zijn de antwoorden zeer onrustwekkend.

Voor deze vraag bekijken we ook de verschillen tussen de gemeenschappen, want die zijn groot genoeg om enige aandacht te verdienen. We merken dat de Vlaamse leerlingen een slechter idee hebben van de ongelijkheid tussen Noord en Zuid en van onze ecologische druk dan de Franstalige. Dit voorbeeld illustreert dat de tendens die vastgesteld wordt in de PISA-enquêtes voor de vaardigheden in wiskunde, wetenschappen en lezen niet altijd kan worden doorgetrokken op het domein van kennis en competenties die verbonden zijn aan socio-economische problemen.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

6. Wat weten ze over de koloniale onderdrukking?

Wij hebben net gezien hoe weinig de leerlingen in feite weten over de ongelijkheden tussen Noord en Zuid. We willen nu onderzoeken of ze op de hoogte zijn van de rol van de rijke landen in de toestand van onderontwikkeling van hun vroegere kolonies.

Vraag 13 nodigde de leerlingen uit om aan te geven welke Europese landen in het verleden sommige derde wereld landen gekoloniseerd of op enige wijze overheerst hadden. Tabel 15 geeft de scores van juiste antwoorden weer.

Tabel 15

Vraag 13: “Sommige van de hierna volgende landen werden in het verleden helemaal of gedeeltelijk gecontroleerd door Europese landen (als kolonie, protectoraat...). Als dit het geval was, schrijf dan de naam van het Europese land achter het gecontroleerde land. Schrijf achter een land dat nooit onder Europese controle heeft gestaan een X.”

Percentages juiste antwoorden, per onderwijsvorm

Land	Juist antwoord	ASO	TSO	BSO	Totaal
Algerije	Frankrijk	64,3 %	50,0 %	31,1 %	52,7 %
Turkije	—	59,1 %	59,8 %	46,6 %	56,7 %
India	Groot-Brittannië	57,1 %	34,6 %	17,9 %	41,5 %
Brazilië	Portugal	43,8 %	35,5 %	17,4 %	35,6 %
Congo (Kinshasa)	België	90,2 %	68,3 %	47,3 %	74,0 %
Egypte	Groot-Brittannië	14,3 %	9,4 %	1,0 %	9,9 %
Mexico	Spanje	49,4 %	33,0 %	17,2 %	37,2 %
Vietnam	Frankrijk	15,0 %	8,6 %	1,5 %	10,1 %
Japan	—	74,8 %	70,6 %	54,1 %	69,1 %

Amper één op twee leerlingen weet dat Algerije een Franse kolonie was. Minder dan één op twee weet dat India een Britse kolonie was. De kolonisatie van Latijns-Amerika door Spanje en Portugal is slechts bekend bij één leerling op drie. De kolonisatie van Vietnam door Frankrijk en het Britse protectoraat in Egypte zijn bij 90% van de leerlingen onbekend.

Het ergste is ongetwijfeld dat één op vier Belgische leerlingen niet weet dat Congo een Belgische kolonie is geweest. In het beroepsonderwijs weet minder dan de helft van de leerlingen dit feit uit de vaderlandse geschiedenis. En hoeveel van degenen die het formeel wel weten, zouden echt de aard en de gevolgen van deze overheersing

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

onderkennen? Wat zullen deze jongeren dan bv. van de diplomatieke spanningen tussen België en haar voormalige Afrikaanse kolonie begrijpen?

In dezelfde gedachtegang, nodigde vraag 12 de leerlingen uit om de oorsprong van de zwarte bevolkingsgroepen uit Noord-Amerika te verklaren. Ze konden kiezen uit verschillende mogelijkheden.

Tabel 16

Vraag 12: "De zwarte bevolking in Amerika stamt in hoofdzaak af van (één antwoord aanduiden)"

Antwoord van de leerlingen volgens onderwijsvorm

	ASO	TSO	BSO	Totaal
... inboorlingen die er leefden voor de komst van de blanken	4,4 %	10,7 %	8,5 %	7,4 %
... immigranten die als personeel van de eerste kolonisten naar Amerika kwamen	7,1 %	8,2 %	14,4 %	9,0 %
... Afrikanen die met geweld aangevoerd werden om te werken als slaven	81,5 %	72,7 %	56,4 %	73,4 %
... immigranten die de miserie in Afrika ontvluchtten	3,5 %	4,8 %	8,4 %	5,0 %
... immigranten die de miserie ontvluchtten op de Antillen (Cuba, Haïti, Jamaica...)	2,4 %	1,4 %	7,5 %	3,1 %
Geen antwoord of ongeldig	1,1 %	2,2 %	4,7 %	2,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Eén leerling op vijf in het ASO, één op vier in het TSO en bijna één op twee in het BSO weet niet dat de zwarte bevolking in Amerika afstamt van slaven. Hoe zouden ze dan, a fortiori, weten wat de handel en de uitbuiting van de slaven betekenden voor de verrijking van de Verenigde Staten door de katoen- en tabaksteelt, voor de verrijking van Europa door de driehoekshandel en voor de verarming van Afrika, leeggebloed en beroofd van zijn sterkste krachten ?

Over dit onderwerp troffen wij een alarmerende situatie aan in de Franse Gemeenschap, met slechts 65,4 % goede antwoorden (tegen 80 % in Vlaanderen).

Als men echter vraagt (vraag 10) met hoeveel procent de Europese verovering van Amerika de Indiaans-Amerikaanse bevolking heeft doen verminderen, geven de jongeren relatief goede antwoorden. Terwijl geschiedkundigen deze vermindering schatten op ongeveer 90%, variëren de gemiddelde antwoorden van de leerlingen van 69% in

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

het algemeen onderwijs tot 50% in het beroeps. Dat bewijst dat ze zich ervan bewust zijn dat daar een echte genocide plaatsvond, niet enkele geïsoleerde slachtpartijen.

7. Zijn ze zich bewust van hun plaats in de geschiedenis van de wereld?

We blijven bij het domein van de geschiedenis met een reeks vragen bestemd om na te gaan of de leerlingen een correcte visie hebben op de chronologie en de grote astronomische, geologische en historische tijdperken.

Allereerst vraag I I, waar men de leerlingen vraagt om bij benadering aan te geven hoeveel jaar geleden bepaalde gebeurtenissen plaatsvonden. De bedoeling was na te gaan of zij enig idee hebben van de orde van grootte maar ook of ze deze gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde kunnen plaatsen.

De gebeurtenissen in kwestie waren (in dezelfde volgorde als aan de leerlingen voorgesteld): de Big Bang, de verdwijning van de Neanderthaler, de eerste mensen, het ontstaan van de zon, het ontstaan van de landbouw, het ontstaan van het leven op aarde, de verdwijning van de dinosaurussen. De leerlingen moesten deze gebeurtenissen dateren aan de hand van volgende code: 1 = tientallen jaren, 2 = honderden jaren, 3 = duizenden jaren, en zo verder tot 11 = honderden miljarden jaren. De volledige code (van 1 tot 11) stond op de vragenlijst.

We geven als voorbeeld de antwoorden voor de Big Bang (de oerknal), die volgens theorieën tegenwoordig aangehangen door de meerderheid van de wetenschappers, ongeveer 15 miljard jaren geleden plaatsvond.

Tabel 17

Vraag I I : “Hoeveel jaar geleden vond de Big Bang plaats ?”

Antwoorden van de leerlingen per onderwijsvorm:

Tijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
< 1 miljoen jaar	7,4 %	26,2 %	44,3 %	21,3 %
1 miljoen à 1 miljard	3,9 %	7,9 %	12,3 %	7,0 %
1 à 100 miljard jaar	43,7 %	23,2 %	15,7 %	31,0 %
> 100 miljard jaar	44,5 %	41,5 %	24,2 %	39,3 %
Geen antwoord of ongeldig	0,60 %	1,30 %	3,50 %	1,50 %
TOTAAL	100 %	100 %	100 %	100 %

In het ASO wordt de vraag vrij goed beantwoord, 43,7 % van de leerlingen situeert de Big Bang ongeveer correct tussen 1 en 100 miljard jaar geleden en 44,5 % plaatst hem nog verder in het verleden, wat kan beschouwd worden als een kleine fout omdat men weet dat het “heel, heel, lang” geleden is. In het BSO echter situeert 44% van de leerlingen deze gebeurtenis op minder dan een miljoen jaar geleden.

We bekijken nu de schattingen van de leerlingen betreffende het ontstaan van de zon (tabel 18).

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 18

Vraag 11: "Hoeveel jaar geleden vond het ontstaan van de zon plaats?"

Antwoorden van de leerlingen per onderwijsvorm

Tijd	ASO	TSO	BSO	TOTAAL
< 1 miljoen jaar	2,8 %	5,6 %	7,8 %	4,7 %
1 miljoen à 1 miljard jaar	5,3 %	11,5 %	11,0 %	8,5 %
"miljarden jaren"	17,6 %	10,9 %	7,8 %	13,3 %
"tientallen miljarden jaren "	25,5 %	14,4 %	10,4 %	18,7 %
> 100 miljard jaar	47,9 %	56,5 %	60,2 %	53,3 %
Geen antwoord of ongeldig	1,0 %	1,1 %	2,9 %	1,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

53% van de leerlingen meent dat het ontstaan van het zonnestelsel meer dan 100 miljard jaar geleden plaatsvond. Dat zou nog niet zo erg zijn, ware het niet dat we in de voorgaande tabel constateerden dat slechts 39% de Big Bang even ver in het verleden situeert. In feite blijkt het begrip Big Bang, als het moment waarin ons universum geboren wordt, erg slecht begrepen: 43,8 % van de leerlingen situeert de Big Bang immers na het ontstaan van de Zon.

Het ontstaan van het leven op aarde (tabel 19) wordt vrij correct in de tijd geplaatst door een derde van de leerlingen. Toch situeert 12% onder hen dit ontstaan op minder dan een miljoen jaar geleden.

Tabel 19

Vraag 11: "Hoeveel jaar geleden vond het ontstaan van het leven op aarde plaats?"

Antwoorden van de leerlingen per onderwijsvorm

Tijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
< 1 miljoen jaar	7,4 %	16,6 %	16,9 %	12,5 %
1 miljoen à 1 miljard jaar	34,1 %	30,7 %	24,9 %	31,0 %
"miljarden jaren"	48,0 %	34,7 %	28,2 %	39,5 %
> 10 miljard jaar	9,8 %	17,1 %	26,7 %	15,7 %
Geen antwoord of ongeldig	0,7 %	0,9 %	3,2 %	1,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

De volgende tabel geeft de resultaten weer betreffende het ontstaan van de landbouw (naar algemene schatting ongeveer 8000 jaar geleden).

Tabel 20

Vraag 11: "Hoeveel jaar geleden vond het ontstaan van de landbouw plaats?"

Antwoorden van de leerlingen per onderwijsvorm

Tijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
< 1000 jaar	11,5 %	16,2 %	18,8 %	14,6 %
"duizenden jaren"	39,8 %	33,8 %	13,2 %	32,3 %
"tienduizenden jaren"	19,3 %	13,9 %	14,9 %	16,6 %
> 100 000 jaar	28,4 %	35,0 %	49,9 %	35,0 %
Geen antwoord of ongeldig	0,60 %	1,30 %	3,50 %	1,50 %
TOTAAL	100 %	100 %	100 %	100 %

Een leerling op drie plaatst het ontstaan van de landbouw correct in de tijd: "duizenden jaren geleden". Men kan het antwoord "tienduizenden jaren" (16,6% van de leerlingen) ook nog goed rekenen, 10.000 is immers niet ver van 8.000 verwijderd. Maar wat moeten we denken over het feit dat één derde van de leerlingen meent dat het ontstaan van de landbouw meer dan 100.000 jaar geleden plaatsvond? In het beroeps- onderwijs zijn het er 50%. En nog steeds in het beroepsonderwijs denkt bijna één op vijf leerlingen dat de landbouw ontstaan is ergens tussen de Middeleeuwen en vandaag...

Tabel 21

Enkele verkeerde chronologische voorstellingen van de leerlingen

	ASO	TSO	BSO	Totaal
De zon is ontstaan vóór de Big Bang	34,7 %	45,1 %	62,1 %	43,8 %
Er kwam leven op de aarde vóór het ontstaan van de zon	6,0 %	7,9 %	9,8 %	7,4 %
De mens kwam op aarde vóór de verdwijning van de dinosaurussen	9,7 %	20,1 %	20,2 %	15,4 %
De Neanderthaler verdween vóór de dinosaurussen	7,8 %	14,1 %	13,5 %	11,1 %
De Neanderthaler verdween vóór het ontstaan van de mens	24,7 %	33,5 %	28,9 %	28,5 %
De landbouw is ontstaan vóór de verdwijning van de Neanderthaler	10,7 %	19,2 %	30,5 %	17,7 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 21 geeft aan in welke mate sommige foute chronologische voorstellingen bij de leerlingen leven. De fout die erin bestaat de zon ouder te schatten dan de Big Bang, hebben we reeds aangehaald. Andere inversies komen minder frequent voor, maar zijn daarom niet onbelangrijk. Zo meent 15% van de leerlingen dat de dinosaurussen in dezelfde tijd leefden als de eerste mensen of zelfs (11% van de leerlingen) van de Neanderthaler. Nog onrustbarend: 28% van de leerlingen situeert de verdwijning van de Neanderthaler vóór het ontstaan van de eerste mensen. Misschien begrepen ze “eerste mensen” als “eerste homo sapiens”, eerste mensen identiek aan de moderne mens. Maar ook dan is het antwoord fout, want de Neanderthaler was een tijdgenoot van de homo sapiens. Deze fouten verklaren door het feit dat de leerlingen gewoon nooit over de Neanderthaler gehoord zouden hebben, lijkt niet evident want slechts 1,4% laat de vraag over het tijdperk van zijn verdwijning onbeantwoord.

8. Kennen ze hun verleden ?

We blijven bij geschiedenis met vraag 14 waar men enkele grote religies chronologisch moest rangschikken.

Tabel 22

Vraag 14 : “Rangschik de volgende godsdiensten volgens hun verschijningsdatum”

Percentage leerlingen met correcte klassering....

	ASO	TSO	BSO	Totaal
het animisme vóór het monotheïsme	37,6 %	22,9 %	21,4 %	29,3 %
het judaïsme vóór het katholicisme	58,3 %	45,8 %	37,3 %	49,8 %
het katholicisme vóór de islam	56,2 %	63,7 %	64,6 %	60,4 %
de islam vóór het protestantisme	76,5 %	62,5 %	56,5 %	67,7 %
het katholicisme vóór het protestantisme	87,8 %	80,2 %	69,2 %	81,3 %
de vier monotheïsmen in volgorde	21,9 %	15,4 %	9,1 %	17,1 %

Minder dan één op drie leerlingen weet dat het animisme veel ouder is dan alle monotheïstische godsdiensten (19% geeft ook toe niet te weten wat het woord “animisme” betekent).

Ernstiger betreffende het begrijpen van de geschiedenis van de godsdiensten en de ermee verbonden culturen, is het feit dat één op de twee leerlingen niet weet dat het judaïsme voor het katholicisme kwam. Een bizarre situatie, vooral in Vlaanderen, waar 69% van de leerlingen deze onwetendheid deelt en waar nochtans meer dan drie kwart van de leerlingen godsdienstlessen volgen.

Zes op tien leerlingen situeren het katholicisme correct vóór de islam. Iets meer nog weten dat de islam ouder is dan het protestantisme. De meerderheid (81%) weet dat het protestantisme recenter is dan het katholicisme.

Uiteindelijk blijken weinig leerlingen geen enkele fout te maken in het chronologisch rangschikken van de vier grote monotheïstische godsdiensten: 22% in het ASO, 9% in het BSO.

9. Begrijpen ze het verleden ?

De geschiedenis dient niet alleen gekend maar ook begrepen te worden. Wat zijn de essentiële bepalende evenementen waarmee, in een bepaalde tijd, de onderliggende bewegingen van de geschiedenis gevat kunnen worden? Het valt niet mee om de redering van leerlingen op correctheid te beoordelen in een domein waar geschiedkundigen het zelf niet altijd met elkaar eens zijn. Toch worden sommige analyses door niemand betwist, zoals bv. de cruciale rol van de stoommachine voor de industrialisatie en de ontwikkeling van het kapitalisme in de 19de eeuw. Vraag 16 werd als volgt geformuleerd:

Tabel 23

Vraag 16: "Welk van onderstaande gebeurtenissen heeft volgens jou de meeste invloed gehad op de ontwikkeling van het kapitalisme in de 19de eeuw?"

Antwoorden per onderwijsvorm

	ASO	TSO	BSO	Totaal
De invoering van de eerste bankbiljetten	20,6 %	17,6 %	16,2 %	18,7 %
De uitvinding van de auto	4,0 %	6,7 %	13,3 %	6,8 %
De ontwikkeling van de grote steden	29,0 %	20,6 %	18,9 %	24,1 %
De nederlaag van Napoleon in de slag bij Waterloo.	3,6 %	11,7 %	15,2 %	8,7 %
De ontwikkeling van de stoommachine	28,8 %	25,2 %	12,8 %	24,3 %
De invoering van het algemeen stemrecht	11,2 %	14,5 %	19,0 %	13,9 %
Geen antwoord of ongeldig	2,9 %	3,8 %	4,6 %	3,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Slechts één leerling op vier kiest het goede antwoord. In het beroepsonderwijs blijkt zelfs maar 13% van de leerlingen de rol van de stoommachine in de geschiedenis van de 19de eeuw te zien.

Verder meent een kwart van de leerlingen dat de ontwikkeling van de grote steden de meeste invloed heeft gehad op de ontwikkeling van het kapitalisme. Dit getuigt van een misvatting tussen oorzaak en gevolg. Een signaal waarschijnlijk dat geschiedenis nog steeds door veel leerlingen gezien wordt als een vak waarbij toevallige gebeurtenissen opgesomd worden en niet als het zoeken naar elementen, die, zo niet op mechanische wijze, tenminste begrijpelijkerwijze een beslissende invloed uitoefenen.

De slag van Waterloo oogst 9% van de stemmen (15% in het beroepsonderwijs). De nederlaag van Napoleon heeft onbetwist belangrijke gevolgen gehad voor de geschie-

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

denis van de 19de eeuw maar de vraag betrof “de meeste invloed op de ontwikkeling van het kapitalisme in de 19e eeuw”.

Circa 19% van de leerlingen opteert voor de eerste bankbiljetten, die niet in de 19de eeuw ingevoerd werden. Anachronistische keuzes komen meer voor: de uitvinding van de auto (7%) waarvan de geboorte de haast verlopen eeuw niet meer diepgaand kon beïnvloeden; de invoering van het algemeen stemrecht, die in de meeste kapitalistische landen op zich liet wachten tot in de 20ste eeuw.

Opvallend bij deze vraag was dat het één van de weinige is met opmerkelijk verschillende resultaten tussen de 5de jaarsleerlingen (waar slechts 15% de stoommachine kiest) en de 6de jaars (29%). Het verschil is wellicht te verklaren doordat de 19de eeuw en de industriële revolutie in het vijfde jaar van het algemeen secundair worden behandeld, en niet noodzakelijk in het begin. Onze enquête werd gehouden in de periode januari- maart. Toch laat een meer verfijnde analyse zien, dat zelfs in de groepen 6de jaars, nooit meer dan 36% goede antwoorden te vinden zijn.

Minder lang geleden vond een gebeurtenis plaats die de laatste decennia diep gemarkeerd heeft: de Tweede Wereldoorlog. We wilden te weten komen welke perceptie de leerlingen hadden van de slachtoffers uit verschillende landen tijdens dit conflict. Deze aantallen geven aan in welke mate, tijdens dit conflict, door deze landen schade werd geleden op menselijk, economisch en sociaal vlak.

Alvorens naar de antwoorden van de leerlingen te kijken, is het misschien nuttig deze cijfers nog eens op te diepen. Ondergaande tabel biedt, in volgorde, de landen met de meeste slachtoffers :

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 24

Slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog
in de vijftien landen met het grootste aantal slachtoffers (*)

Land	Militairen	Burgers (**)	Shoah	Totaal	% inw
Sovjet-Unie	10 700 000	11 400 000	1 000 000	23 100 000	137,1
China	3 800 000	16 200 000		20 000 000	18,9
Duitsland	5 533 000	1 600 000	160 000	7 293 000	108,2
Polen	160 000	2 440 000	3 000 000	5 600 000	160,9
Indonesië		4 000 000		4 000 000	56,7
Japan	2 120 000	580 000		2 700 000	36,1
India	87 000	1 500 000		1 587 000	3,8
Joegoslavië	446 000	514 000	67 000	1 027 000	71,4
Indochina		1 000 000		1 000 000	40,7
Roemenië	300 000	64 000	469 000	833 000	40,2
Hongarije	300 000	80 000	200 000	580 000	63
Frankrijk	217 600	267 000	83 000	567 600	13,4
Italië	301 400	145 100	8 000	454 500	10,4
VS	416 800	1 700		418 500	3,2
VK	308 400	61 700		370 100	7,7

(*) Bron : http://en.wikipedia.org/wiki/World_War_II_casualties

(**) Behalve de slachtoffers van de holocaust die in de volgende kolom staan

De vier landen met de grootste verliezen zijn dus de Sovjet-Unie, China, Duitsland en Polen. Ze worden gevolgd door Indonesië, Japan, India, Joegoslavië en Indochina; al deze landen hadden meer dan één miljoen slachtoffers. In dit klassement komen de VS op de 14de en België op de 25ste plaats. Als men de relatieve verliezen beschouwt (in verhouding tot het aantal inwoners) wordt de plaats van China in de groep van de eerste vier ingenomen door Joegoslavië.

Hier volgt de lijst van de landen die het vaakst door de leerlingen genoemd worden.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel 25

Vraag 15: “Geef in volgorde van aantal slachtoffers de vier landen die tijdens de Tweede Wereldoorlog het grootste aantal slachtoffers hadden (zowel burgers als militairen)“

Percentage vermeldingen voor de landen die het meest door de leerlingen worden vernoemd en voor China.

Duitsland	81,0 %
Frankrijk	61,8 %
Sovjet-Unie	36,2 %
België	32,4 %
Verenigd Koninkrijk	31,7 %
Verenigde Staten	24,9 %
Polen	21,7 %
Nederland	9,2 %
Japan	9,1 %
...	...
China	3,3 %

81% van de leerlingen vermeldt terecht Duitsland, 65% in het beroepsonderwijs. De Sovjet-Unie wordt daarentegen slechts door 36 % vermeld, wat betekent dat twee van de drie leerlingen niet weten dat dit land op de ranglijst stond met de meeste slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Vier op de vijf leerlingen weten dat evenmin voor Polen. Voor China koesterden we geen hoge verwachtingen. We vermoeden dat zelfs veel geschiedenisleerkrachten vergeten zijn welke tol van dit land geëist werd in het laatste wereldconflict of welke rol China speelde in de eindoverwinning: men schat, afhankelijk van de bronnen, dat 50 à 70% van de Japanse verliezen plaatsvond op Chinees grondgebied.

In tabel 25 valt het hoge aantal vermeldingen op van landen die helemaal niet bij de groep van de belangrijkste vier slachtoffers horen: Frankrijk (vermeld door 62% van de leerlingen), België (32%), Verenigd Koninkrijk (32%) en de Verenigde Staten (25%).

We merken ook nog op dat de Sovjet-Unie slechts door 13,8 % van de leerlingen als eerste land (met de meeste slachtoffers) genoemd wordt.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

10. Meten ze sociale ongelijkheden ?

Wij zagen reeds hoe de Noord-Zuidongelijkheden door de meerderheid van de leerlingen fors onderschat worden. Laten we nu, als afsluiting van dit overzicht van de belangrijkste vragen uit de enquête, kijken hoe de leerlingen de sociale ongelijkheden in ons eigen land inschatten. Daartoe nodigde vraag nr. 18 hen indirect uit om de inkomensverschillen te schatten tussen de rijkste en de armste van onze medeburgers.

De vraag werd aldus geformuleerd: *“In België bedraagt het gemiddelde inkomen van een gezin 24.600 euro per jaar. Welk is volgens jou het gemiddelde inkomen van (a) een gezin dat behoort tot de 10% armste gezinnen, (b) een gezin dat behoort tot de 10% rijkste gezinnen, (c) een gezin dat behoort tot de 1% rijkste gezinnen?”*

Als men de belastingaanslag 2001 als uitgangspunt neemt, waarmee het bedrag van 24.600 euro overeenkomt, bedraagt het gemiddelde inkomen van het eerste deciel 4.000 €, van het tiende deciel 70.000 € en van het honderdste deciel 167.000 euro. De verhouding “D10/D1”, de verhouding van het gemiddelde inkomen van het tiende en eerste deciel, bedraagt dan 17,5 en de verhouding “C100/D1”, de verhouding van het gemiddelde inkomen van het honderdste centiel en het eerste deciel bedraagt dan 41,7. De tabellen 26 en 27 hieronder vergelijken deze twee verhoudingen met de verhoudingen die op basis van de gemiddelde antwoorden van de leerlingen werden berekend.

Tabel 26

Vraag 18: *“Hoeveel bedraagt het gemiddelde inkomen van een gezin dat deel uitmaakt van de 10% armste gezinnen (en) een gezin dat behoort tot de 10 % rijkste gezinnen?”*

Verdeling van de leerlingen volgens hun schatting van de inkomensverschillen (verhouding D10/D1) per onderwijsvorm

D10/D1	ASO	TSO	BSO	Totaal
Antwoord niet coherent (< 1)	19,6 %	19,7 %	26,1 %	20,9 %
Zware onderschatting (1 à 5)	44,9 %	37,8 %	34,8 %	40,4 %
Realistische schatting (5 à 50)	33,1 %	27,7 %	17,8 %	28,1 %
Zware overschatting (>50)	2,7 %	5,2 %	1,6 %	3,3 %
Geen antwoord	4,1 %	8,7 %	19,2 %	8,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Opmerkelijk is hier is het hoge aantal niet beantwoorde of ongeldige antwoorden. Bijna 9% van de leerlingen beantwoordden deze vraag niet (19% in het beroepsonderwijs) en van 21% blijkt dat ze de vraag niet begrepen, aangezien zij voor de 10% armste gezinnen een gemiddeld inkomen aangeven dat hoger is dan de 10% rijkste gezinnen !

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Bij de overige leerlingen stellen wij vast dat de meerderheid geneigd is de inkomensverschillen zwaar te onderschatten.

Tabel 27

Vraag 18: "Wat is het gemiddelde inkomen van een gezin dat behoort tot de 10% armste gezinnen (en) een gezin dat behoort tot de 1% rijkste gezinnen?"

Verdeling van de leerlingen volgens hun schatting van de inkomensverschillen (verhouding C100/D1) per onderwijsvorm;

C100/D1	ASO	TSO	BSO	Totaal
Antwoord incoherent (< 1)	26,9 %	18,5 %	27,1 %	24,2 %
Zware onderschatting (1 à 15)	53,6 %	54,2 %	40,8 %	51,2 %
Realistische schatting	14,1 %	14,8 %	10,0 %	13,5 %
Zware overschatting (>60)	0,8 %	1,4 %	3,3 %	1,5 %
Geen antwoord	4,6 %	11,1 %	18,8 %	9,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

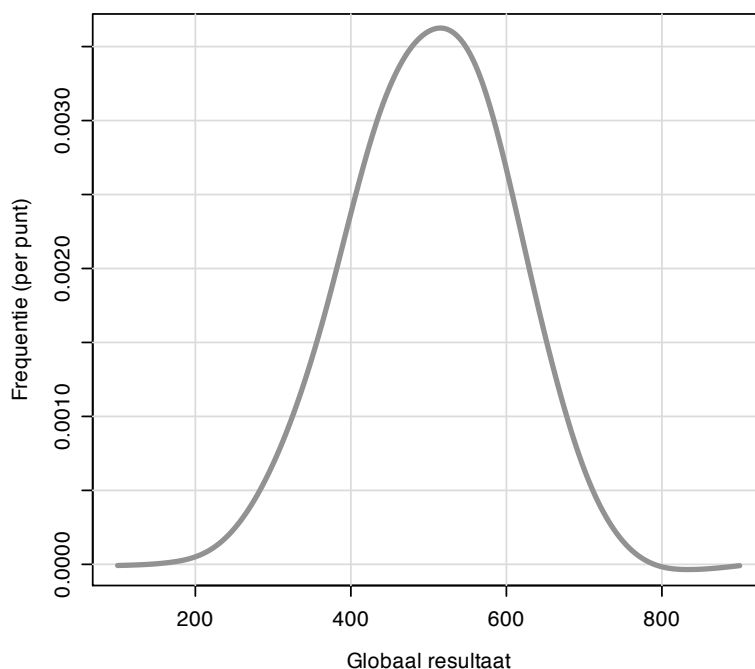
Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

IV. Lessen uit de statistische analyse

We kunnen de antwoorden van de leerlingen een globaal puntencijfer en een puntencijfer voor de verschillende thema's toekennen: voor geschiedenis, wetenschappen, technologie, wiskunde, milieu en socio-economie. Elk antwoord levert positieve of negatieve punten op die verschillende gewichten in de berekening van elk thematisch cijfer krijgen. Bijvoorbeeld vraag nr. 1 over de definitie van hernieuwbare energie kan 10 punten opleveren voor het cijfer "milieu", 5 punten voor het cijfer "wetenschappen", 2 punten voor het cijfer "technologie" en 10 punten voor het globaal resultaat.

Deze punten worden dan genormaliseerd zodat indicatoren, die gelijk zijn op de PISA-enquêtes, bekomen worden: punten tussen 0 en 1000, met een gemiddelde van 500 en een standaardafwijking van 100.⁸ Hier zie je bijvoorbeeld de verdeling van de globale cijfers van alle leerlingen van de enquête. Deze verdeling heeft de vorm van een Gausscurve, kenmerkend voor een normaalverdeling.

Globale puntenverdeling

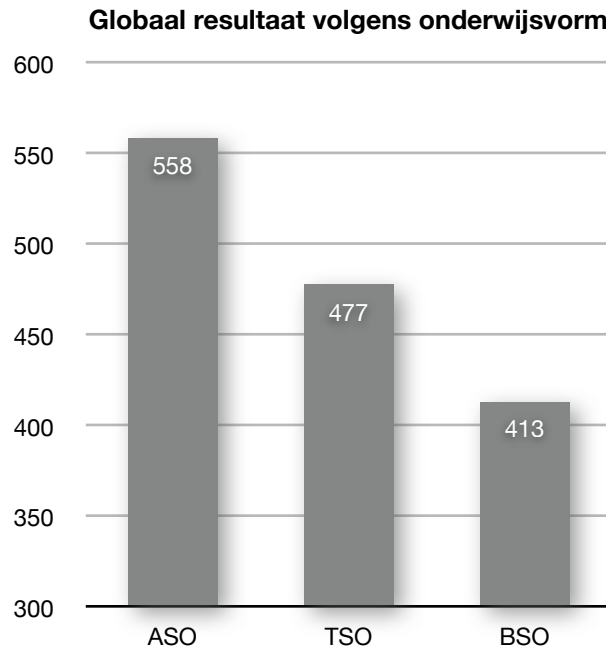

⁸ Dit betekent grosso modo dat twee derde van de leerlingen een puntencijfer bekomen tussen 400 en 600 punten.

I. Zeer grote verschillen tussen de onderwijsvormen

De grafiek hieronder geeft de globale gemiddelde punten van de leerlingen volgens de drie grote onderwijsvormen weer :

Zoals kon gevreesd worden blijkt dat het vermogen van de leerlingen om een kritische kijk op de wereld rondom hen te hebben, sterk verbonden is met de onderwijsvorm die zij volgen. Tussen het ASO en het BSO stellen we inderdaad een gemiddeld verschil van 145 punten vast, wat aanzienlijk is omdat het anderhalve keer de standaardafwijking van de variabele vertegenwoordigt.⁹

Onze enquête laat uiteraard niet toe te bepalen in welke mate deze verschillen het resultaat van de verschillende programma's van de onderwijsvormen zijn en zij oorzaak zijn van de oriëntatie van de leerlingen naar de ene of de andere onderwijsvorm. Wanneer we de prestaties van de leerlingen van het 5de en 6de jaar in detail onderzoeken, stellen we vast dat de verschillen tussen de onderwijsvormen niet met de leeftijd toenemen (zoals we konden verwachten dat een 5de jaar ASO meer "kritische kennis" dan een 5de jaar uit een kwalificatierichting zou bijbrengen). In de realiteit stagneert het verschil en neigt er toe lichtjes te verminderen (het verschil daalt van 158 punten in het 5de naar 142 punten in het 6de jaar).

Wat er ook van zij, het is een feit dat de leerlingen, die tegenwoordig het kwalificatieonderwijs en vooral die het beroepsonderwijs verlaten, duidelijk minder gewapend

⁹ Merk op dat het cijfer van 558 punten van de leerlingen uit het ASO niet a priori als een "goed resultaat" moet geïnterpreteerd worden. De enige significante informatie hier is dat deze leerlingen het beter doen dan die van het technisch- en beroepsonderwijs. Met andere woorden, door het systeem van genormaliseerde punten levert dit cijfer 558 ons enkel informatie over de relatieve plaats, niet over het absolute niveau, van de betrokken leerlingen op.

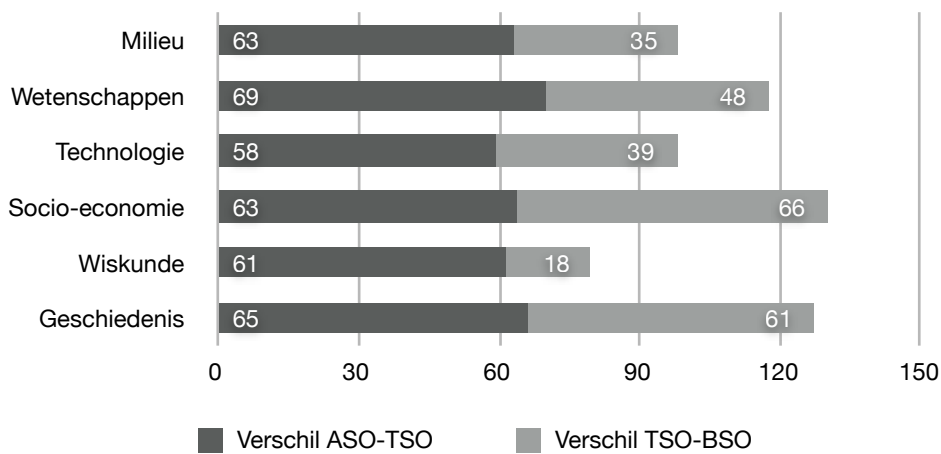

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

zullen zijn om de wereld te begrijpen en er hun democratische rechten en plichten te vervullen.

Wanneer we de prestaties van de leerlingen voor de thematische cijfers analyseren, stellen we vast dat bij de competenties voor “humane wetenschappen” (geschiedenis, economie, sociale problemen, enz.) de kloof tussen de onderwijsvormen het grootst is (127 tot 129 punten verschil tussen het ASO en het BSO).¹⁰

Verschillen tussen de onderwijsvormen volgens de thema's

(De verschillen tussen ASO en BSO zijn de optelling van beide bovenstaande verschillen).

De kloof voor wiskunde (79 punten) daarentegen, vooral die tussen het TSO en het BSO (18 punten), is minder groot.

Het is ook interessant om vast te stellen dat voor technologie de ASO-leerlingen gemiddeld 58 punten meer halen dan die van het TSO en 97 punten meer dan zij van het BSO.

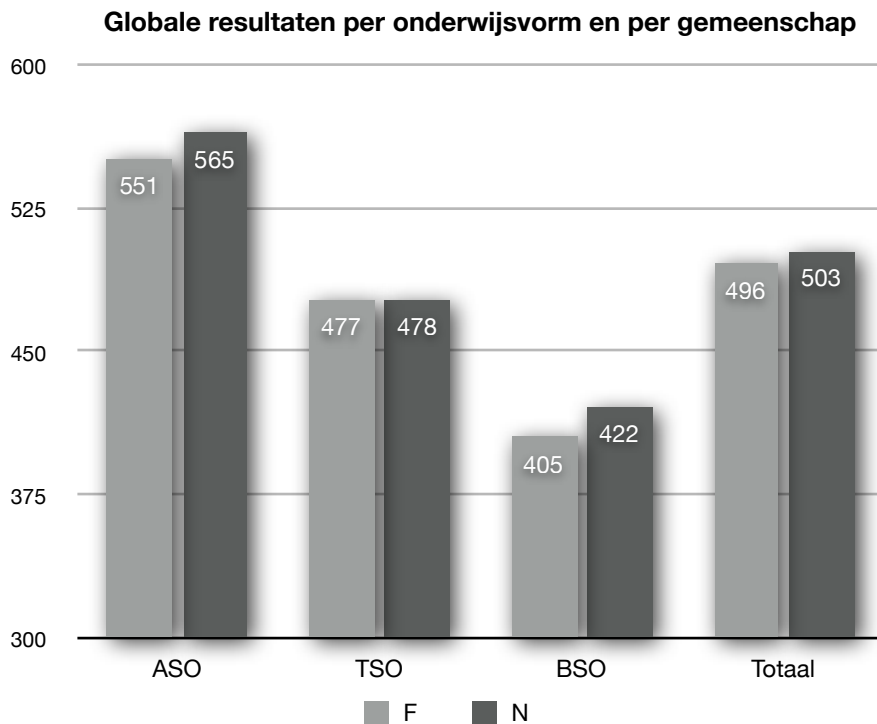
¹⁰ Men kan verwonderd opkijken bij de vaststelling dat het verschil bij het globale cijfer groter is dan voor elk van de cijfers per thema. Dit is te wijten aan het feit dat het globale cijfer niet het gemiddelde van de cijfers per thema is. Het wordt samengesteld (zoals elk van de cijfers per thema) aan de hand van de oorspronkelijke weging van de antwoorden op de verschillende vragen. Deze weging heeft noodgedwongen iets subjectiefs omdat zij de keuze van de ontwerpers van de enquête vertaalt.

2. Weinig verschillen tussen de gemeenschappen

We waren uiteraard in 't bijzonder benieuwd te weten in welke mate de resultaten volgens taalgemeenschap gelijkvormig of verschillend waren. Zouden we hier de verschillen tussen het Noorden en het Zuiden vinden die de PISA-enquête voor de competenties in wiskunde en leesvaardigheid aan het licht bracht?

Het bleek dat er globaal slechts een klein verschil tussen het Franstalige en het Vlaamse onderwijs is, die respectievelijk 496 en 503 punten voor het globale resultaat of slechts een verschil van 7 punten behaalden. De verschillen zijn wat belangrijker als men ze per onderwijsvorm onderzoekt, in 't bijzonder in het ASO (15 punten verschil) en in het BSO (17 punten). Maar dit wordt gecompenseerd door het feit dat er meer leerlingen in het ASO van de Franse Gemeenschap dan in de Vlaamse Gemeenschap zitten, vandaar een klein globaal verschil.¹¹

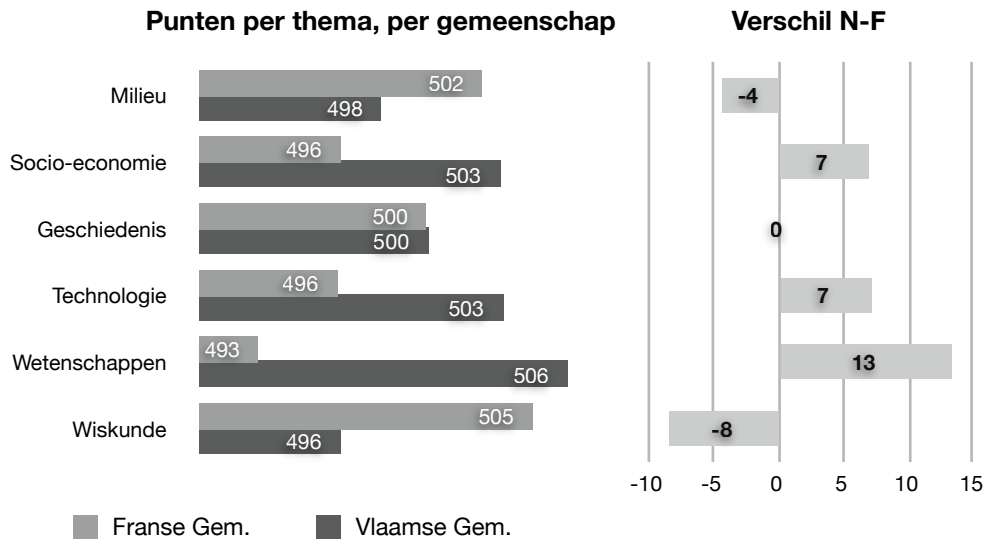
Terwijl de verschillen tussen de gemeenschappen klein zijn, toont een vergelijking van de thematische indicatoren echter dat de tendens verschilt naargelang de thema's. De leerlingen van de Vlaamse Gemeenschap behalen betere scores voor wetenschappen, technologie en voor de socio-economische onderwerpen. Voor geschiedenis zijn de

¹¹ We mogen echter niet vergeten dat de onderwijsvormen in de beide gemeenschappen niet dezelfde werkelijkheid dekken. In de Franse gemeenschap is er TSO-doorstroming, wat in Vlaanderen niet bestaat. Om gemakkelijker te kunnen vergelijken hebben we ervoor gekozen dit type onderwijs bij het ASO te voegen aangezien ze dezelfde algemene vorming krijgen. Het gebeurt echter dat klassenraden, die niet goed op de hoogte zijn een heroriëntering (B-attest) afleveren dat het ASO maar niet het TSO-doorstroming uitsluit. Er bestaat dus de facto een hiërarchie in de selectie tussen beide onderwijsvormen. Zo we de keuze hadden gemaakt van het TSO-doorstroming samen te voegen met het TSO-kwalificatie, dat hadden we een kleiner verschil N-F in het ASO en een verschil ten gunste van de Franse Gemeenschap in het TSO vastgesteld.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

twee gemeenschappen gelijk. Maar voor onderwerpen als milieu en vooral voor wiskunde zijn het de leerlingen van de Franse Gemeenschap die gemiddeld de beste scores behalen.

Dit resultaat voor wiskunde kan verbazen als men zich herinnert dat op de PISA-testen de jonge Vlamingen systematisch de jonge Franstaligen klopten. Nochtans zijn deze twee observaties niet noodzakelijk tegengesteld. We willen hierover volgende hypothese formuleren. Men weet dat de PISA-testen op 15-jarige leeftijd worden afgenomen, dus als de leerlingen in het 3de of 4de jaar secundair onderwijs zitten; terwijl onze enquête op de leerlingen van het 5de en 6de jaar slaat. In Vlaanderen echter stellen we vast dat een belangrijker percentage leerlingen vanaf het 3de en 4de jaar naar kwalificatierichtingen georiënteerd wordt. Tussen de observatie van de PISA-tests en onze enquête hebben de leerlingen dus twee schooljaren doorlopen. In Vlaanderen heeft een groter aantal onder hen die in het BSO gevolgd, waar het programma voor wiskunde duidelijk veel zwakker dan in het ASO is. De leerlingen in de Franse Gemeenschap uit 5BSO of 6BSO hebben meestal een 4de jaar ASO of TSO met een zwaarder programma voor wiskunde gevolgd.

Een doorgedreven analyse van de punten voor wiskunde, dit maal volgens onderwijsvorm, blijkt deze hypothese te bevestigen. We vinden dat in het kwalificatieonderwijs en in 't bijzonder in het beroepsonderwijs, de Franstalige leerlingen van het 5de en 6de jaar het best presteren, terwijl in het ASO de Vlaamse leerlingen beter scoren. Dit schijnt erop te wijzen dat een vroegtijdige oriëntering van de leerlingen naar kwalifica-

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

tierichtingen in Vlaanderen na verloop van twee of drie jaar een negatieve impact op de prestaties van de leerlingen voor wiskunde meebrengt.¹²

Tabel 28

Gemiddelde punten voor wiskunde
volgens onderwijsvorm en volgens taalregime

	ASO	TSO	BSO
Franse Gemeenschap	533	484	468
Vlaamse Gemeenschap	541	472	448
Vershil N – F	+8	-12	-20

Het beperkte aantal effectieven en de aard van de vraag van onze enquête moet ons tot voorzichtigheid aanmanen. De vaststelling, die zich hier blijkt op te dringen, moet de Vlaamse politieke beleidsvoerders misschien toch aanmanen hun zelfgenoegzaamheid, die doorgaans samen gaat met de publicatie van de PISA-resultaten, enigszins te temperen. De Franstalige verantwoordelijken hebben, wat hen betreft, weinig om te juichen aangezien voor wetenschappen, voor technologie en voor de socio-economische domeinen de Vlaamse leerlingen aan de kop staan.

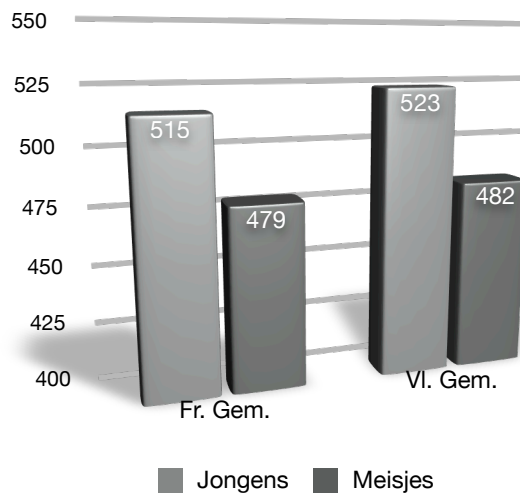
In elk geval, en dat is essentieel, de verschillen tussen het Vlaams en Franstalig onderwijs betekenen weinig tegenover de ongelijkheden volgens onderwijsvorm (zie punt 1) en de ongelijkheden volgens sociale of nationale afkomst, die we verderop zullen ontdekken.

¹² We moeten echter voorzichtig blijven bij onze conclusies. Onze vragenlijst omvatte slechts enkele vragen om de competenties voor wiskunde te verifiëren. Deze stonden ook niet centraal in onze vragenlijst, die meer op onderwerpen als milieu, economie of geschiedenis gericht was. Bijvoorbeeld wanneer we de leerlingen vragen het deel dat de verschillende energiebronnen in de Belgische elektriciteitsproductie te schatten, verwachten we dat het totaal van hun antwoorden 100% is. Dit is echter dikwijls, zelfs bij benadering, niet het geval. De punten voor het resultaat “wiskunde” werden op basis van dit type tests toegekend.

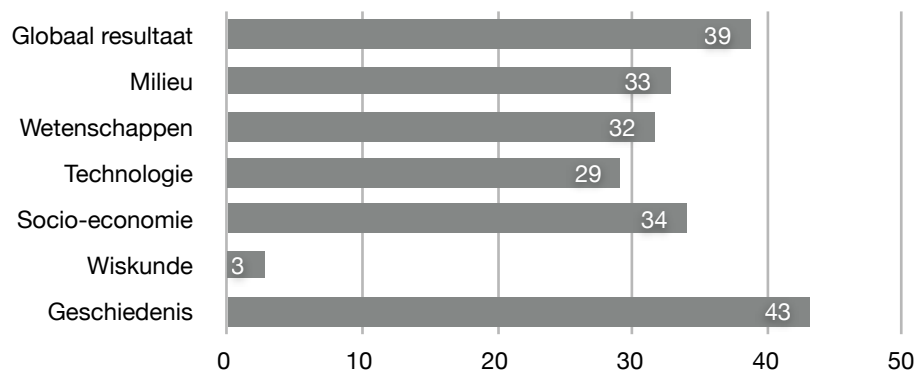
3. Belangrijke ongelijkheden tussen jongens en meisjes

De volgende vaststelling is zeer verontrustend: zowel in de Franse als in de Vlaamse Gemeenschap zijn de resultaten van de jongens duidelijk beter dan die van de meisjes. We noteren een verschil van 36 punten in de Franse en 41 punten in de Vlaamse Gemeenschap. De kloof is bijzonder belangrijk in het Vlaamse BSO, waar we een verschil van 65 punten tussen de gemiddelde punten van de jongens en die van de meisjes zien.

Het verschil in het voordeel van de jongens bevestigt zich voor alle thema's die door onze enquête worden aangesneden, met telkens een opmerkelijke uitzondering: wiskunde. In dat domein is het voordeel van de jongens quasi nul. In geschiedenis daarentegen is het gemiddelde verschil het belangrijkste.

Vershil in gemiddelde prestatie jongens - meisjes volgens domein

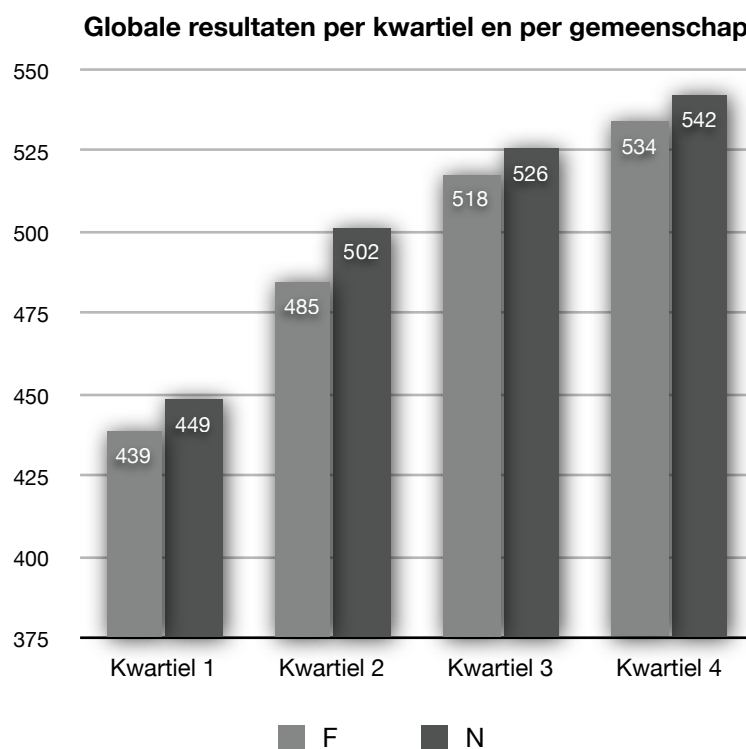

Zonder twijfel is dat het resultaat van opvoeding en verschillende seksemodellen. Thuis is het meestal vader die de krant leest en die zich voor socio-economische, historische of milieuproblemen interesseert.

4. Een sterke sociale bepaaldheid van de prestaties

De vragenlijst van de enquête bevatte meerdere vragen over de gezinssituatie van de leerling. Deze stelden ons in staat een indexcijfer op te stellen, dat elke leerling op een schaal voor socio-economische en culturele afkomst situeert (SEC).¹³ Deze index werd gebruikt om volgende grafiek, waarbij de leerlingen van elke gemeenschap verdeeld worden in socio-economische kwartielen, op te stellen. Het eerste kwartiel vertegenwoordigt de 25% leerlingen van de “armste” families; het 4de kwartiel bevat de “rijkste” leerlingen.

We zien dat de punten van de leerlingen regelmatig met hun sociale groep stijgen. Tussen de twee uiterste kwartielen in elke gemeenschap noteren we een verschil van een honderdtal punten. Dit komt niet onverwachts perfect overeen met de verschillen die we hoger tussen de onderwijsvormen zagen: we weten dat de oriëntering naar de ene of de andere onderwijsvorm zeer sterk door de sociale afkomst van de leerlingen bepaald wordt.

De grafiek toont ook aan dat de afwijkingen volgens taalregime klein zijn tegenover de afwijkingen volgens sociale afkomst.

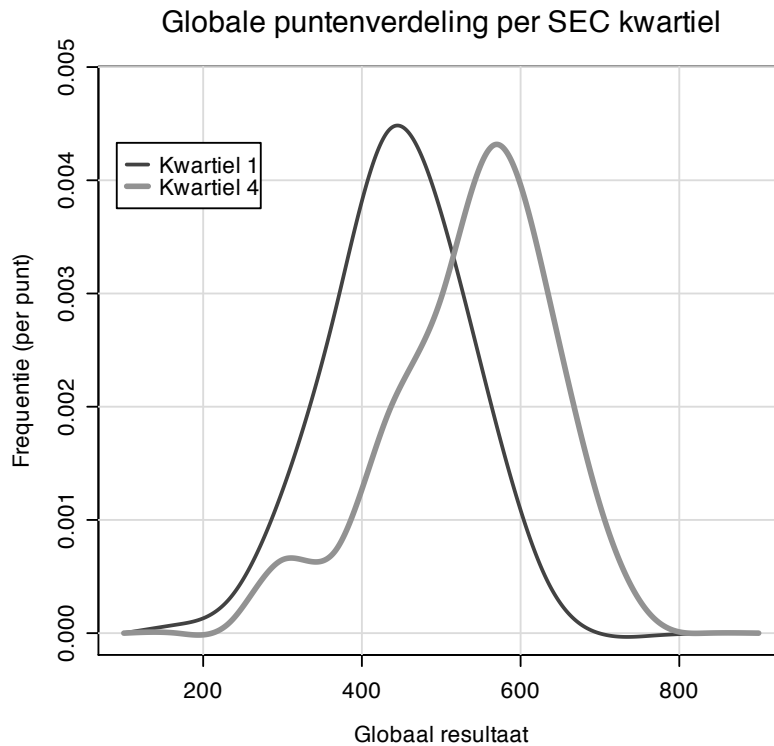
Een andere manier om de verschillen in prestaties volgens sociale afkomst zichtbaar te maken is de verdelingscurven van de cijfers van elk van de uiterste kwartielen te ver-

¹³ De volgende variabelen werden ingebracht bij de berekening van de SEC-index: het studieniveau van beide ouders, het beroep van de ouders, het aantal plaatsen per persoon dat de woonst van de leerling telt, het aantal buitenlandse reizen in de loop van de laatste jaren.

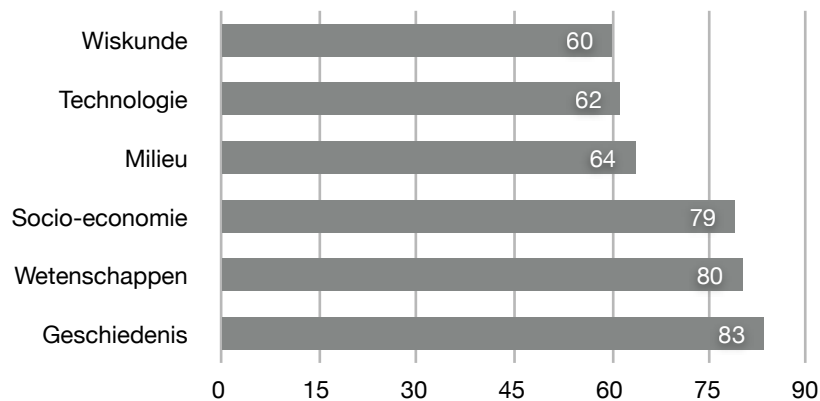
Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

gelijken. De klokvormige curve, die we hoger zagen, splitst zich in twee smallere en duidelijk onderscheiden curven. De toppunten van deze curven komt niet met de gemiddelde scores maar met de meest waarschijnlijke scores overeen. Het horizontale verschil tussen de twee toppunten (wat van de orde van 140 punten is) geeft een maat van sociale bepaaldheid van de maatschappelijke kennis en vaardigheden van de leerlingen.

Merk op dat de verschillen tussen de kwartielen slecht weinig variëren bij elk van onze onderzochte thema's: het kleinste verschil situeert zich bij wiskunde (60 punten) en het grootste bij geschiedenis (83 punten).

Verschillen tussen uiterste kwartielen, per domein

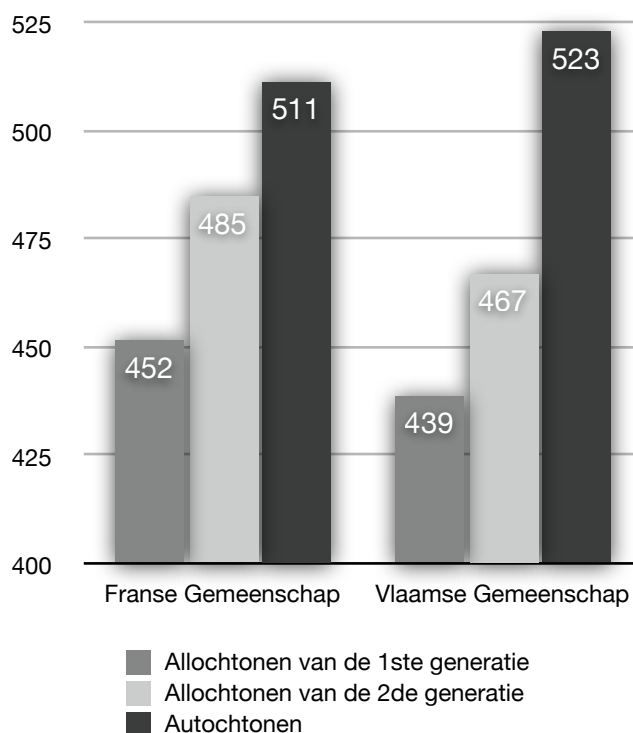

5. Alloctonen en autoctonen: het Vlaamse onderwijs slaat de kloof

Na wat vooraf gaat zal men niet verwonderd zijn vast te stellen dat de resultaten tussen allochtone en autochtone leerlingen ook zeer ongelijk zijn. Voor de volgende grafiek hebben we dezelfde classificatie gebruikt als bij de PISA-onderzoeken. De alloctonen van de eerste generatie zijn leerlingen die in het buitenland geboren zijn uit buitenlandse ouders. De alloctonen van de tweede generatie zijn leerlingen die in België geboren zijn uit buitenlandse ouders. De autoctonen zijn leerlingen die in België zijn geboren en waarvan minstens één ouder Belg is.

Globale resultaten volgens het immigratiestatuu

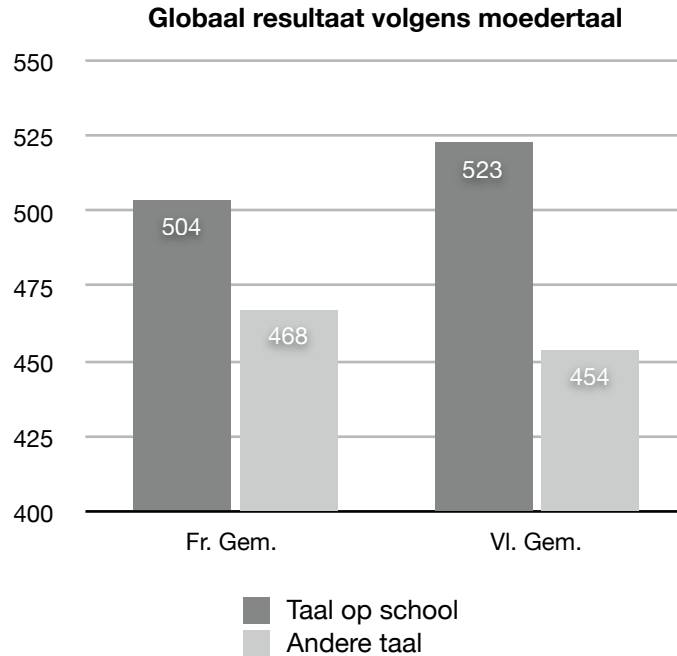

Twee zaken vallen meteen op. Vooreerst – en dat is geen verrassing – zijn de gemiddelde prestaties van de autoctonen beter dan die van de alloctonen van de 2de generatie, die zelf beter scoren dan de alloctonen van de eerste generatie. Vervolgens stellen we vast dat de kloof tussen de autoctonen en alloctonen beduidend groter is in Vlaanderen (56 punten verschil voor de alloctonen van de 2de generatie en 84 punten voor de 1ste generatie) dan in de Franse Gemeenschap (respectievelijk 29 punten en 59 punten).

Deze vaststelling wordt bevestigd als men de globale prestaties voor moedertaal in acht neemt. In Vlaanderen behalen de leerlingen, waarvan de moedertaal overeenstemt met de taal op school, gemiddeld 69 punten meer dan zij die thuis een andere taal spreken. In de Franse Gemeenschap is dit verschil tweemaal kleiner: 36 punten.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Deze vaststelling zal zonder twijfel het debat over de relatie tussen het beheersen van de lokale taal en de capaciteit om zich te integreren weer op gang brengen. Wij denken dat dit niet uitsluitend via het leerproces – en nog minder door een gedwongen leerproces – van het Nederlands kan gebeuren. De integratie begint met de erkenning van de cultuur en dus ook van de taal van de allochtone bevolkingsgroepen. Dit is niet alleen een kwestie van respect maar is ook een pedagogisch imperatief. De toegang tot competenties van hoog niveau voor leesvaardigheid en expressie – analyse, structuur, logische relaties, enz. – moet op zo jong mogelijke leeftijd in de moedertaal starten.

6. Vrij en officieel onderwijs: geen “Destexhe”-effect

In de maand mei (2008) wierp senator Alain Destexhe (MR) een steen in de Belgische onderwijspeel. Hij constateerde dat de PISA-prestaties van de leerlingen van het “vrij” onderwijs gemiddeld hoger waren dan die van de leerlingen van het officieel onderwijs. Hij meende hierin een bewijs voor de leidende doctrine van zijn partij te ontdekken: hoe meer vrijheid, hoe meer concurrentie, des te betere prestaties.

We denken dat de mobiliteit tussen de netten in België van die aard is dat men uit dat soort vergelijkingen inzake de efficiëntie van de scholen, waar de leerlingen op het ogenblik van de tests schoollopen, geen enkele conclusie kan trekken; zij geven hoogstens informatie over de onderwijskwaliteit die zij de voorbije schooljaren genoten hebben.

We waren nochtans nieuwsgierig om te zien of we op het einde van het secundair onderwijs en voor de onderwerpen, die verband houden met kritische maatschappelijke vorming, significante verschillen tussen de netten zouden vinden.

Tabel 29
Globale resultaten per onderwijsvorm en per net

	ASO	TSO	BSO	Totaal
Franse Gemeenschap				
Gemeenschapsonderwijs	563	467	465	524
Officieel gesubsidieerd onderwijs	497	501	412	466
Vrij gesubsidieerd onderwijs	555	470	387	496
Vlaamse Gemeenschap				
Gemeenschapsonderwijs	540	473	418	475
Officieel gesubsidieerd onderwijs	(-)	527	388	491
Vrij gesubsidieerd onderwijs	570	(-)	430	511

Bekijken we eerst de laatste kolom van de tabel. We stellen vast dat in het Franstalige onderwijs de gemiddelde prestaties van de leerlingen in het gemeenschapsonderwijs (524 punten) hoger zijn dan in het vrij onderwijs. Het officiële net van de Franse Gemeenschap steekt zelfs de prestaties van het Vlaamse vrij onderwijs (511 punten) voorbij. Van de zes onderwijsnetten blijkt hier het net dat het meest gecentraliseerd, het minst autonoom is, de beste resultaten voor te leggen. In Vlaanderen behaalt het Gemeenschapsonderwijs de middelmatigste prestaties (475 punten), terwijl het sinds meer dan 15 jaar tot een autonoom net omgevormd is, dat niet meer direct aan het gezag van de minister onderworpen is. Als we de redenering van senator Destexhe volgen moeten we hieruit besluiten dat autonomie en concurrentie de kwaliteit van het onderwijs doen ... dalen (buiten het feit dat zij schadelijk zijn voor de sociale gelijkheid, wat we reeds wisten). Wij zullen echter niet dezelfde fout als de MR-senator

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

maken en geen ideologische vooroordelen met verkeerde wetenschappelijke argumenten verdedigen.

De verschillen in punten tussen de drie netten leren ons in werkelijkheid inderdaad niets over de prestaties van respectievelijk het vrij en het officieel onderwijs. Zij getuigen eenvoudigweg van verschillende structuren en rekrutering. Om zich daarvan te overtuigen volstaat het in detail de behaalde scores volgens onderwijsvorm te bekijken. Het is bijvoorbeeld symptomatisch te zien dat voor het TSO het officieel gesubsidieerd onderwijs - wat juist haar specialiteit is - in beide taalregimes de beste punten laat optekenen. Omgekeerd zijn voor het BSO het Franstalige vrije net en Vlaamse officieel gesubsidieerde net de rode lantaarns van deze klassering.

Wie, vertrekkend van deze gegevens alleen, zonder de schoolloopbaan van de betrokken leerlingen te kennen, algemene lessen over de relatieve prestatie van de verschillende netten kan trekken moet wel erg slim zijn...

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

V. Conclusies

1. Kennis met te veel lacunes

De enquête over maatschappelijk relevante kennis bevestigt spijtig genoeg wat wij al vreesden en wat ons ertoe aanzette deze peiling te houden. Zowel het Franstalig als het Nederlandstalig Belgisch onderwijssysteem falen in hun - volgens ons - belangrijkste opdracht: iedere jongere de intellectuele vaardigheden bijbrengen die van hem of haar een kritisch burger maken, die in staat is een actieve rol te spelen in het democratisch proces en in de actie om de wereld te veranderen.

Aan het einde van het leerplichtonderwijs beschikt het merendeel van de jongeren niet over de nodige kennis om de inzet te begrijpen van de milieu- en klimaatproblematiek, van de Noord-Zuidrelaties, van de sociale ongelijkheid op nationaal of internationaal vlak. Zij hebben vaak geen weet van de historische wortels van de spanningen en omwentelingen in onze moderne maatschappij. Velen blijken niet in staat te zijn om economische, sociale of andere vraagstukken op te lossen met behulp van eenvoudige wiskundige berekeningen.

2. Een ongelijke toegang tot burgerzin

Het recht op maatschappelijk relevante kennis of kritische burgerzin wordt in de eerste plaats ontzegd aan de leerlingen van het kwalificatieonderwijs, vooral van het beroepsonderwijs. Dit is gedeeltelijk het resultaat van de selectie waardoor jongeren uit families met het zwakste cultureel kapitaal naar het kwalificatieonderwijs worden georiënteerd. Maar tegelijkertijd is dit een bewijs van de zwakheid van dit onderwijs en zijn programma's op het vlak van algemene vorming. De technische of beroepsvorming wordt gerealiseerd ten koste van een dramatische verarming van het onderricht in die vakgebieden die niet onmiddellijk met de beoogde specialisatie van doen hebben.

Aangezien de oriëntering naar de verschillende onderwijsvormen sociaal bepaald is, moet de zeer grote ongelijkheid naar sociale of etnische afkomst ons niet verbazen. Wij wisten al lang dat de school te kort schiet op het vlak van "gelijke kansen op emancipatie", zoals geformuleerd in het decreet over de "missie van het leerplichtonderwijs" in het Franstalig onderwijs (1996) of in het "bestrijden van sociale segregatie" en promoten van gelijke kansen, zoals geformuleerd in het decreet op de gelijke onderwijskansen (GOK) in het Vlaams onderwijs (2002). Deze vaststelling krijgt nu niet alleen een individuele maar ook een collectieve dimensie. Op basis van haar inhoud bewijst deze studie dat het onderwijs aan de volksklassen en de hogere klassen (de uitbuitende en de uitgebuitende klassen, zouden marxisten zeggen) niet dezelfde intellec-

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

tuele capaciteit tot emancipatie (voor de enen) of tot overheersing (voor de anderen) biedt.

Het onderwijssysteem reproduceert niet alleen de sociale ongelijkheden door de oriëntering naar hiërarchische studierichtingen, het reproduceert ook de machtsongelijkheden. Want de kennis die gemeten werd in deze enquête was de kennis als basis voor macht.

Niet verwonderlijk dus dat we deze kennis weggekaapt zien worden door kinderen uit de hogere sociale klassen, en, in mindere mate, door het mannelijk geslacht. Dit is een andere belangrijke les die we uit de enquête kunnen trekken: terwijl de PISA-studies aantonen dat op het vlak van de lees- en rekenvaardigheden het verschil tussen jongens en meisjes zeer klein is geworden, behouden de jongens hier, in de gebieden die weerhouden werden om de “kritische burgerzin” te testen, een belangrijke voor-sprong.

3. Wij aanvaarden niet dat de school een reproductieapparaat is

“Waarvoor dient de school?” is ongetwijfeld de eerste vraag die we moeten voor ogen houden bij het zien van deze resultaten. Het antwoord is niet neutraal en heeft niets van doen met een wetenschappelijke bewijsvoering maar wel met politieke keuzes. Onder druk van de globalisering, d.w.z. de internationalisering en de verscherping van de economische wedloop, maar ook onder druk van machtige groeperingen en instellingen als de OESO, de Wereldbank, de Europese Commissie, de Europese Ronde Tafel van Industriëlen, enz. is het onderwijs in de geïndustrialiseerde landen de laatste 20 jaar geëvolueerd naar een instrument strikt ten dienste van de economie. De eerste taak van het onderwijs, van de lagere school tot de universiteit, is het bijbrengen van de basisvaardigheden – lezen, schrijven, rekenen, vreemde talen, ICT -, van de sociale vaardigheden – flexibiliteit, ondernemingsgeest, ploegenwerk – en van de meer specifieke vaardigheden die de arbeidsinzetbaarheid en het aanpassingsvermogen van de toekomstige werknemers waarborgen. Als er sprake is van maatschappelijk relevante kennis of burgerzin, dan is de taak van de school maar al te vaak beperkt tot het onderwijzen van de werking van de bestaande instellingen en het bijbrengen van respect voor die instellingen.

Wie vindt dat het normaal of onvermijdelijk is dat 80% van de rijkdommen van de planeet in handen is van 20 % van de bevolking, dat tienduizenden kinderen elke dag sterven van honger of geneesbare ziektes, wie het toejuicht dat onze ondernemingen de rijkdommen van onze planeet verspillen en aan een razendsnel tempo aan het uitputten zijn, wie zich niets aantrekt van het lot van honderden miljoenen mensen die klimatologische vluchtelingen zullen worden door de stijging van het waterpeil, kan rustig ingenomen blijven met onze onderwijssystemen.

Maar wie vindt dat dit een verschrikkelijke knoeiboel is, zal het met ons eens zijn dat de School niet de overlevingsvoorwaarden van deze maatschappij moet reproduceren maar op de eerste plaats mensen moet vormen die werken aan dringende verandering. De conclusies van de enquête over de maatschappelijk relevante kennis maken het mogelijk om te bepalen welke dringende hervormingen nodig zijn om ons onderwijs in deze richting te veranderen.

4. Zowel de leerplannen als de praktijk moeten herzien worden

De leerplannen zouden, meer dan nu het geval is, garant moeten staan voor het verwerven van een gemeenschappelijk corpus van kennis en vaardigheden die als onontbeerlijk worden beschouwd voor de kritische burger van de 21ste eeuw. Deze kennis moet door een gecentraliseerde evaluatie getoetst worden, net zoals de lees- en rekenvaardigheden.

De leerplannen moeten ook strikter en leesbaarder worden; op het vlak van pedagogische praktijken moeten zij een grote vrijheid laten aan de leraren maar qua inhoud moeten ze strakker omlijnd worden.

Een school die opleidt tot burgerzin is ook een open school, waar de leerlingen niet alleen aanwezig zijn tijdens de lessen, maar waar zij op alle vlakken actief deel uitmaken van het schoolleven: het dagelijks samenleven, cultureel, politiek en sociaal, economisch en technologisch.

5. We moeten selectie en segregatie bestrijden

De oriëntering naar het kwalificatieonderwijs moet uitgesteld worden door een algemeen vormende en polytechnische gemeenschappelijke stam te voorzien tot de leeftijd van 16; ondertussen (en na de leeftijd van 16) moet het niveau van de algemene vorming in het kwalificatieonderwijs zeker opgetrokken worden.

We moeten de sociale segregatie in het onderwijs bestrijden door de huidige ultraliberale vrije schoolkeuze te vervangen door een gestuurde sociale mix. Dit kan gerealiseerd worden door een soepele “schoolkaart” op basis van een geografische indeling die de sociale mix garandeert. De realisatie hiervan impliceert de opheffing van de huidige netten en hun fusie in één openbaar onderwijsnet.

Een verlenging van de gemeenschappelijke stam impliceert een efficiënte strijd tegen schoolachterstand: gerichte studie met individuele omkadering, snelle remediëring, inhaallessen...

Het spreekt voor zich dat, om dit allemaal te realiseren, er wat meer dan de huidige 6 % van het BBP aan onderwijs zal moeten besteed worden..¹⁴

¹⁴ Veel van die maatregelen staan in het 10-puntenprogramma van Ovds.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

VI. Details per vraag

Vraag nr. 1: wat is hernieuwbare energie?

Wat bedoelt men met hernieuwbare energie ? (slechts één antwoord aanduiden.)

- energie die geen verontreiniging veroorzaakt
- energie die niets kost
- onuitputtelijke of bijna onuitputtelijke energie
- energie die door de mens geproduceerd wordt
- energie die altijd en overal ter beschikking is
- energie die geproduceerd wordt door de natuur

Het enige juiste antwoord is c. Hernieuwbare energie is niet noodzakelijk niet vervuilend (biobrandstoffen zijn hernieuwbaar maar veroorzaken vervuiling). Hernieuwbare energie vergt kosten wat infrastructuur en onderhoud betreft. Zij wordt niet noodzakelijk door de mens geproduceerd (bijvoorbeeld zonne-energie). Zij is niet altijd beschikbaar (geen windenergie zonder wind, geen zonne-energie zonder zonneschijn) of overal (geen hydro-elektriciteit in de woestijn). Zij wordt niet noodzakelijk door de natuur geproduceerd (geen biobrandstoffen zonder menselijke tussenkomst; geen hydro-elektriciteit zonder stuwdammen...).

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
a	8,4 %	8,3 %	8,1 %	20,0 %	25,1 %	16,9 %	41,6 %	15,7 %
b	0,8 %	7,2 %	7,0 %	0,3 %	1,8 %	3,7 %	2,9 %	3,4 %
c	63,6 %	37,3 %	35,1 %	52,6 %	49,3 %	43,8 %	22,7 %	45,6 %
d	4,0 %	7,9 %	14,8 %	3,9 %	1,4 %	5,9 %	6,0 %	6,3 %
e	5,5 %	6,3 %	6,0 %	5,0 %	4,1 %	10,7 %	8,3 %	6,5 %
f	17,5 %	31,6 %	28,9 %	17,5 %	15,8 %	18,5 %	18,1 %	21,9 %
NA	0,0 %	1,4 %	0,0 %	0,6 %	2,5 %	0,5 %	0,5 %	0,6 %
Totaal	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

ASO = Algemeen Secundair Onderwijs

TSO = Technisch Secundair Onderwijs

BSO = Beroeps Secundair Onderwijs

G = Enseignement général (Algemeen Vormend Onderwijs)

TT = Enseignement technique de transition (Technisch onderwijs/doorstroming)

TQ = Enseignement technique de qualification (Technisch onderwijs/kwalificatie)

P = Enseignement professionnel (Beroepssecundair onderwijs)

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
a	10,1 %	4,5 %	7,9 %	22,8 %	28,8 %	22,9 %	15,7 %
b	4,6 %	11,3 %	2,3 %	2,8 %	1,1 %	1,7 %	3,4 %
c	38,3 %	40,1 %	59,1 %	41,3 %	36,9 %	47,7 %	45,6 %
d	8,9 %	11,9 %	5,1 %	2,7 %	5,0 %	5,2 %	6,3 %
e	6,4 %	6,0 %	5,4 %	7,2 %	10,6 %	5,2 %	6,5 %
f	30,3 %	26,3 %	20,3 %	23,0 %	17,5 %	16,2 %	21,9 %
NA	1,4 %	0,0 %	0,0 %	0,3 %	0,1 %	1,1 %	0,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

GO = Gemeenschapsonderwijs

OGO = Officieel gesubsidieerd onderwijs

V = Vrij gesubsidieerd onderwijs

C = Enseignement officiel de la Communauté (Franstalig Gemeenschapsonderwijs)

OS = Enseignement officiel subventionné (Franstalig Officieel gesubsidieerd onderwijs)

L = Enseignement libre subventionné (Franstalig Vrij gesubsidieerd onderwijs)

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
a	14,8 %	16,6 %	16,6 %	14,9 %	24,7 %	8,3 %
b	3,9 %	2,8 %	2,0 %	4,5 %	2,0 %	4,5 %
c	49,3 %	41,9 %	43,4 %	47,6 %	42,9 %	47,8 %
d	5,7 %	6,9 %	6,9 %	5,9 %	4,8 %	7,6 %
e	5,4 %	7,6 %	8,5 %	4,8 %	7,3 %	5,9 %
f	19,8 %	23,9 %	21,6 %	22,1 %	17,8 %	25,3 %
NA	1,0 %	0,2 %	1,1 %	0,2 %	0,7 %	0,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

De leerlingen van de 7de jaren (BSO of TSO) zijn bij de 6de jaren gevoegd.

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
a	21,8 %	13,6 %	13,3 %	14,2 %	15,7 %
b	4,2 %	5,0 %	2,3 %	2,0 %	3,4 %
c	32,2 %	43,3 %	51,9 %	55,0 %	45,6 %
d	9,0 %	5,8 %	5,5 %	5,1 %	6,3 %
e	7,2 %	6,7 %	6,7 %	5,4 %	6,5 %
f	25,4 %	24,3 %	19,7 %	18,0 %	21,9 %
na	0,3 %	1,4 %	0,5 %	0,3 %	0,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Elk kwartiel bevat 25% van de leerlingen. Het eerste kwartiel komt overeen met de 25% armsten, het vierde kwartiel met de 25% rijksten.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
a	13,9 %	19,0 %	15,3 %	15,7 %
b	4,4 %	3,0 %	3,4 %	3,4 %
c	35,5 %	38,3 %	49,5 %	46,1 %
d	11,3 %	10,6 %	4,5 %	6,3 %
e	8,3 %	5,3 %	6,2 %	6,3 %
f	26,6 %	23,4 %	20,4 %	21,6 %
na	0,0 %	0,4 %	0,7 %	0,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

- Allochtonen van de eerste generatie: leerlingen die evenals hun beide ouders in het buitenland zijn geboren
- Allochtonen van de tweede generatie: leerlingen in België geboren, beide ouders in het buitenland.
- Autochtonen: alle andere leerlingen (leerlingen die in België zijn geboren en waarvan minstens één ouder in België is geboren)

De totalen verschillen lichtjes van de totalen in de andere tabellen omdat we hier geen rekening hebben gehouden met de leerlingen waarvan het immigratiestatuu niet gekend was.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Vraag nr. 2 : welke energiebronnen zijn hernieuwbaar ?

Welke van de hierna opgesomde energiebronnen kunnen beschouwd worden als bronnen van hernieuwbare energie ? [je mag meerdere antwoorden aankruisen)

- a. steenkool
- b. hydro-energie (stuwdammen)
- c. waterstof
- d. uranium (kerncentrales)
- e. biobrandstoffen
- f. windenergie
- g. aardolie (benzine, stookolie, diesel...)
- h. zonne-energie (zonnepanelen, verwarming met zonne-energie)
- i. geothermische energie (warmte van onder de aardkorst)
- j. aardgas

De energiebronnen b, e, f, h en i zijn hernieuwbaar. Fossiele energiebronnen (a, g, j) geraken stilaan uitgeput. Zij hernieuwen zich slechts op zeer lange termijn (miljoenen jaren) en worden dus niet als hernieuwbaar beschouwd vanuit het oogpunt van menselijk gebruik. Waterstof (c) is geen primaire energiebron maar een energiedrager voor transport of opslag. Het is dus zeker geen hernieuwbare energiebron. Uranium is een minerale energiebron die geleidelijk uitgeput geraakt.

De onderstaande tabellen geven aan hoeveel procent van de leerlingen een bepaalde energiebron hebben aangekruist als hernieuwbaar. De verticale totalen komen niet uit op 100% omdat de leerlingen meerdere vakjes mochten aanduiden.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
Steenkool	4,3 %	13,2 %	13,5 %	6,1 %	6,8 %	10,9 %	9,1 %	8,9 %
Hydro	86,3 %	65,9 %	68,7 %	85,6 %	75,2 %	67,2 %	56,7 %	74,0 %
Waterstof	40,1 %	35,2 %	39,6 %	23,8 %	19,4 %	21,7 %	16,7 %	30,4 %
Uranium	6,4 %	11,0 %	17,5 %	5,7 %	4,7 %	8,4 %	10,0 %	9,0 %
Biobrandstof	30,3 %	22,7 %	13,8 %	33,2 %	23,9 %	22,3 %	20,0 %	25,2 %
Wind	94,9 %	81,0 %	59,3 %	94,1 %	83,4 %	85,9 %	73,7 %	84,3 %
Aardolie	1,2 %	8,9 %	18,0 %	4,0 %	4,8 %	10,4 %	7,7 %	7,1 %
Zon	95,7 %	86,7 %	76,0 %	94,4 %	93,8 %	86,3 %	75,9 %	88,1 %
Geothermisch	61,5 %	47,0 %	37,7 %	64,1 %	51,0 %	52,8 %	33,3 %	51,9 %
Aardgas	3,5 %	18,7 %	16,2 %	15,9 %	23,6 %	20,1 %	30,5 %	16,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
Steenkool	11,2 %	16,5 %	5,8 %	3,3 %	15,7 %	6,9 %	8,9 %
Hydro	65,8 %	71,9 %	84,2 %	76,5 %	64,2 %	77,3 %	74,0 %
Waterstof	34,4 %	33,6 %	42,9 %	21,8 %	14,2 %	23,2 %	30,4 %
Uranium	11,2 %	11,1 %	9,4 %	4,0 %	9,9 %	7,6 %	9,0 %
Biobrandstof	22,1 %	23,5 %	26,3 %	23,5 %	18,6 %	30,9 %	25,2 %
Wind	80,8 %	73,5 %	87,2 %	96,4 %	81,6 %	86,8 %	84,3 %
Aardolie	8,7 %	11,7 %	5,0 %	2,1 %	9,8 %	6,0 %	7,1 %
Zon	83,2 %	86,8 %	93,7 %	94,4 %	81,2 %	88,8 %	88,1 %
Geothermisch	45,9 %	43,9 %	58,4 %	63,7 %	49,2 %	51,1 %	51,9 %
Aardgas	18,6 %	13,6 %	5,2 %	19,6 %	22,1 %	20,7 %	16,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
Steenkool	7,2 %	10,6 %	9,5 %	8,4 %	8,2 %	9,6 %
Hydro	77,8 %	70,3 %	74,9 %	73,3 %	73,0 %	74,9 %
Waterstof	33,8 %	27,1 %	32,0 %	29,1 %	21,2 %	38,1 %
Uranium	7,6 %	10,4 %	6,7 %	11,1 %	7,4 %	10,4 %
Biobrandstof	25,7 %	24,7 %	25,2 %	25,2 %	26,4 %	24,2 %
Wind	88,4 %	80,2 %	84,9 %	83,7 %	86,3 %	82,6 %
Aardolie	5,0 %	9,1 %	7,2 %	7,0 %	6,6 %	7,5 %
Zon	89,9 %	86,3 %	86,6 %	89,5 %	87,8 %	88,4 %
Geothermisch	57,1 %	46,8 %	50,5 %	53,2 %	52,8 %	51,2 %
Aardgas	14,5 %	17,6 %	17,2 %	15,0 %	21,0 %	11,9 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
Steenkool	12,0 %	11,2 %	5,8 %	6,7 %	8,9 %
Hydro	66,3 %	65,9 %	80,4 %	83,5 %	74,0 %
Waterstof	31,6 %	28,0 %	33,1 %	29,0 %	30,4 %
Uranium	13,2 %	10,6 %	6,8 %	5,5 %	9,0 %
Biobrandstof	21,1 %	26,0 %	25,9 %	27,8 %	25,2 %
Wind	75,1 %	81,4 %	90,4 %	90,1 %	84,3 %
Aardolie	13,5 %	7,9 %	3,9 %	3,1 %	7,1 %
Zon	82,2 %	88,5 %	91,4 %	90,4 %	88,1 %
Geothermisch	46,8 %	47,9 %	53,3 %	59,7 %	51,9 %
Aardgas	21,4 %	15,6 %	14,1 %	13,1 %	16,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
Steenkool	18,3 %	16,3 %	6,0 %	9,1 %
Hydro	55,9 %	65,0 %	79,2 %	74,2 %
Waterstof	26,2 %	29,4 %	32,0 %	30,9 %
Uranium	8,6 %	13,2 %	8,2 %	9,0 %
Biobrandstof	22,1 %	24,0 %	26,6 %	25,7 %
Wind	66,7 %	76,8 %	89,4 %	84,7 %
Aardolie	16,5 %	10,6 %	4,7 %	7,0 %
Zon	74,9 %	80,9 %	92,0 %	88,3 %
Geothermisch	37,3 %	44,7 %	57,2 %	52,9 %
Aardgas	18,1 %	20,9 %	14,4 %	15,9 %

Vraag nr. 3 : hoe wordt onze elektriciteit geproduceerd ?

Geef voor elk van de volgende energiebronnen aan voor hoeveel procent ze gebruikt wordt voor de productie van elektriciteit in België.

- kernenergie
- windenergie
- hydro-energie
- zonne-energie
- fossiele energie (steenkool, aardolie,...)
- andere

Kernenergie

Het juiste antwoord is 54,7 %. De volgende tabel bevat een klassering van de antwoorden per interval. Voorbeeld: de lijn die begint met [0,10) geeft telkens (per onderwijsvorm en Gemeenschap) aan hoeveel procent van de leerlingen een antwoord gaven tussen 0 % (inbegrepen) en 10 % (niet inbegrepen).

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,10)	7,6 %	7,8 %	5,5 %	7,7 %	10,7 %	8,6 %	12,2 %	8,2 %
[10,25)	21,5 %	28,3 %	33,2 %	23,8 %	19,0 %	19,1 %	15,4 %	23,6 %
[25,45)	36,2 %	18,9 %	30,0 %	27,6 %	25,4 %	22,7 %	21,5 %	26,6 %
[45,65)	21,4 %	23,4 %	12,3 %	21,9 %	25,9 %	21,7 %	25,0 %	21,5 %
[65,80)	8,8 %	9,7 %	5,9 %	10,0 %	11,3 %	12,8 %	9,9 %	9,6 %
[80,90)	3,1 %	0,9 %	1,6 %	4,4 %	4,3 %	3,9 %	3,5 %	2,9 %
[90,101)	0,6 %	5,5 %	2,6 %	1,4 %	0,9 %	2,2 %	2,3 %	2,4 %
na	0,7 %	5,6 %	8,8 %	3,3 %	2,6 %	8,9 %	10,2 %	5,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,10)	6,4 %	9,3 %	7,5 %	7,0 %	14,5 %	8,0 %	8,2 %
[10,25)	26,7 %	32,1 %	24,4 %	19,8 %	19,9 %	20,2 %	23,6 %
[25,45)	19,6 %	24,8 %	37,2 %	27,2 %	18,3 %	26,0 %	26,6 %
[45,65)	23,6 %	23,0 %	16,7 %	23,1 %	26,7 %	21,7 %	21,5 %
[65,80)	9,4 %	7,5 %	8,2 %	14,0 %	7,7 %	11,1 %	9,6 %
[80,90)	2,0 %	0,0 %	2,5 %	5,4 %	2,2 %	4,3 %	2,9 %
[90,101)	5,6 %	0,0 %	1,4 %	1,9 %	1,9 %	1,8 %	2,4 %
na	6,8 %	3,3 %	2,0 %	1,6 %	8,8 %	6,9 %	5,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,10)	8,7 %	7,6 %	8,2 %	8,1 %	9,2 %	7,3 %
[10,25)	19,1 %	28,1 %	24,8 %	22,5 %	20,2 %	26,4 %
[25,45)	27,4 %	25,9 %	24,3 %	28,8 %	24,7 %	28,2 %
[45,65)	25,1 %	18,0 %	24,0 %	19,3 %	22,9 %	20,4 %
[65,80)	11,5 %	7,8 %	9,0 %	10,2 %	10,8 %	8,6 %
[80,90)	3,3 %	2,5 %	2,2 %	3,5 %	4,0 %	1,9 %
[90,101)	1,8 %	3,1 %	1,5 %	3,2 %	1,8 %	2,9 %
na	3,3 %	7,1 %	6,0 %	4,4 %	6,4 %	4,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,10)	7,4 %	9,8 %	6,7 %	8,8 %	8,2 %
[10,25)	21,4 %	27,3 %	24,0 %	21,7 %	23,6 %
[25,45)	25,8 %	26,0 %	29,0 %	25,7 %	26,6 %
[45,65)	19,8 %	17,5 %	23,9 %	24,8 %	21,5 %
[65,80)	10,8 %	9,6 %	7,0 %	11,0 %	9,6 %
[80,90)	2,7 %	1,9 %	3,0 %	3,9 %	2,9 %
[90,101)	3,9 %	4,3 %	1,0 %	0,5 %	2,4 %
na	8,1 %	3,7 %	5,4 %	3,6 %	5,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,10)	7,8 %	10,1 %	8,1 %	8,2 %
[10,25)	27,6 %	23,4 %	22,7 %	23,6 %
[25,45)	19,2 %	22,8 %	29,0 %	26,7 %
[45,65)	21,3 %	17,6 %	22,4 %	21,5 %
[65,80)	7,2 %	10,7 %	9,7 %	9,6 %
[80,90)	2,1 %	3,0 %	3,0 %	2,9 %
[90,101)	0,5 %	6,6 %	1,9 %	2,4 %
na	14,4 %	5,8 %	3,2 %	5,1 %

Windenergie

Juist antwoord: 0,2 %

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,1)	1,4 %	0,0 %	1,0 %	0,6 %	0,0 %	0,2 %	3,2 %	0,9 %
[1,2)	4,5 %	3,3 %	0,0 %	3,3 %	2,1 %	0,7 %	0,8 %	2,6 %
[2,5)	20,2 %	2,3 %	2,1 %	13,1 %	8,6 %	6,1 %	3,0 %	9,1 %
[5,15)	56,2 %	39,4 %	28,2 %	50,5 %	45,4 %	38,5 %	30,5 %	43,3 %
[15,50)	15,9 %	39,2 %	54,3 %	26,5 %	38,7 %	36,0 %	38,8 %	32,6 %
[50,101)	1,1 %	10,4 %	8,1 %	2,8 %	2,9 %	10,1 %	13,8 %	6,7 %
na	0,7 %	5,6 %	6,4 %	3,2 %	2,2 %	8,5 %	9,9 %	4,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,1)	0,2 %	0,0 %	1,6 %	0,3 %	3,6 %	0,5 %	0,9 %
[1,2)	2,2 %	3,2 %	4,0 %	1,1 %	1,0 %	2,5 %	2,6 %
[2,5)	5,0 %	0,8 %	16,8 %	7,7 %	3,0 %	10,5 %	9,1 %
[5,15)	38,3 %	43,1 %	50,0 %	51,1 %	35,7 %	41,0 %	43,3 %
[15,50)	36,2 %	48,4 %	23,9 %	35,3 %	35,0 %	31,3 %	32,6 %
[50,101)	12,8 %	1,3 %	1,4 %	3,6 %	13,0 %	7,0 %	6,7 %
na	5,3 %	3,3 %	2,4 %	0,9 %	8,8 %	7,2 %	4,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,1)	1,1 %	0,7 %	0,6 %	1,2 %	1,0 %	0,8 %
[1,2)	4,0 %	1,2 %	2,3 %	2,8 %	1,9 %	3,2 %
[2,5)	11,5 %	6,8 %	10,0 %	8,4 %	8,5 %	9,7 %
[5,15)	48,2 %	38,4 %	43,1 %	43,4 %	42,1 %	44,2 %
[15,50)	27,6 %	37,6 %	31,9 %	33,3 %	32,9 %	32,4 %
[50,101)	4,9 %	8,4 %	6,8 %	6,6 %	7,4 %	6,1 %
na	2,8 %	6,8 %	5,3 %	4,4 %	6,2 %	3,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,1)	0,7 %	0,6 %	1,3 %	1,0 %	0,9 %
[1,2)	0,8 %	3,5 %	1,5 %	4,5 %	2,6 %
[2,5)	3,7 %	6,6 %	11,6 %	14,6 %	9,1 %
[5,15)	33,6 %	40,7 %	50,9 %	47,9 %	43,3 %
[15,50)	44,3 %	37,3 %	24,3 %	24,6 %	32,6 %
[50,101)	9,9 %	7,4 %	5,0 %	4,4 %	6,7 %
na	7,1 %	3,9 %	5,4 %	3,0 %	4,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,1)	0,9 %	0,9 %	0,8 %	0,8 %
[1,2)	0,9 %	3,1 %	2,8 %	2,6 %
[2,5)	2,3 %	4,4 %	11,2 %	9,1 %
[5,15)	31,8 %	37,6 %	47,4 %	44,0 %
[15,50)	41,6 %	37,7 %	29,6 %	32,3 %
[50,101)	9,9 %	10,9 %	5,1 %	6,6 %
na	12,6 %	5,3 %	3,1 %	4,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Hydro-energie (waterkracht)

Juist antwoord : 0,3 %

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,1)	8,9 %	3,0 %	7,5 %	1,2 %	0,7 %	0,8 %	3,0 %	4,1 %
[1,2)	8,6 %	5,9 %	0,9 %	5,3 %	4,1 %	1,4 %	1,1 %	4,8 %
[2,5)	18,9 %	4,1 %	5,1 %	13,4 %	7,2 %	6,6 %	1,7 %	9,5 %
[5,15)	47,7 %	40,9 %	32,4 %	46,6 %	48,4 %	37,9 %	30,1 %	41,3 %
[15,50)	14,1 %	35,4 %	30,6 %	26,2 %	34,3 %	33,2 %	37,9 %	28,3 %
[50,101)	0,7 %	4,6 %	13,9 %	3,3 %	3,2 %	11,1 %	17,1 %	6,6 %
na	1,2 %	6,1 %	9,6 %	3,9 %	2,2 %	8,9 %	9,2 %	5,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,1)	2,7 %	4,8 %	10,2 %	0,9 %	3,4 %	1,1 %	4,1 %
[1,2)	5,4 %	4,4 %	7,2 %	3,7 %	1,6 %	3,5 %	4,8 %
[2,5)	6,1 %	2,3 %	17,0 %	9,5 %	3,2 %	9,5 %	9,5 %
[5,15)	40,3 %	40,5 %	44,2 %	46,6 %	31,8 %	40,9 %	41,3 %
[15,50)	31,0 %	42,0 %	15,5 %	34,7 %	35,1 %	29,1 %	28,3 %
[50,101)	7,6 %	1,3 %	3,4 %	3,6 %	16,1 %	8,3 %	6,6 %
na	7,0 %	4,8 %	2,7 %	1,0 %	8,7 %	7,6 %	5,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,1)	6,4 %	1,9 %	1,9 %	6,1 %	1,5 %	6,3 %
[1,2)	7,3 %	2,3 %	4,2 %	5,3 %	3,2 %	6,1 %
[2,5)	10,3 %	8,7 %	10,1 %	9,0 %	8,4 %	10,4 %
[5,15)	41,6 %	41,0 %	42,1 %	40,6 %	40,4 %	42,1 %
[15,50)	26,6 %	29,9 %	28,5 %	28,0 %	31,4 %	25,6 %
[50,101)	4,2 %	8,9 %	6,8 %	6,3 %	8,7 %	4,8 %
na	3,6 %	7,4 %	6,4 %	4,6 %	6,4 %	4,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,1)	3,8 %	4,6 %	3,5 %	4,6 %	4,1 %
[1,2)	3,8 %	4,8 %	4,6 %	5,8 %	4,8 %
[2,5)	2,2 %	7,0 %	14,1 %	14,6 %	9,5 %
[5,15)	38,2 %	38,2 %	40,3 %	48,5 %	41,3 %
[15,50)	32,2 %	33,8 %	26,5 %	20,6 %	28,3 %
[50,101)	10,7 %	7,2 %	5,5 %	2,9 %	6,6 %
na	9,1 %	4,4 %	5,5 %	3,0 %	5,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigratiestatut			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,1)	1,4 %	6,3 %	4,3 %	4,2 %
[1,2)	2,6 %	5,7 %	5,1 %	4,9 %
[2,5)	3,8 %	2,4 %	11,8 %	9,4 %
[5,15)	34,6 %	36,1 %	44,5 %	42,0 %
[15,50)	34,6 %	34,6 %	25,4 %	27,9 %
[50,101)	8,4 %	9,0 %	5,4 %	6,3 %
na	14,6 %	6,0 %	3,6 %	5,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Zonne-energie

Juist antwoord : minder dan 0,1%

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,1)	2,4 %	1,3 %	1,0 %	2,3 %	0,4 %	0,8 %	3,0 %	1,8 %
[1,2)	8,6 %	3,4 %	0,2 %	4,8 %	8,4 %	2,9 %	0,4 %	4,3 %
[2,5)	19,0 %	11,9 %	4,3 %	21,4 %	7,2 %	6,3 %	5,1 %	13,0 %
[5,15)	50,8 %	43,0 %	21,1 %	44,7 %	46,7 %	41,3 %	32,3 %	41,5 %
[15,50)	16,6 %	25,7 %	46,0 %	20,3 %	31,7 %	27,8 %	32,1 %	25,9 %
[50,101)	2,2 %	9,1 %	17,5 %	2,9 %	2,9 %	12,7 %	18,1 %	8,5 %
na	0,5 %	5,6 %	9,9 %	3,6 %	2,9 %	8,3 %	9,0 %	5,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,1)	1,5 %	0,0 %	2,4 %	0,9 %	3,4 %	1,8 %	1,8 %
[1,2)	3,8 %	0,0 %	7,5 %	2,5 %	1,3 %	4,5 %	4,3 %
[2,5)	13,9 %	3,8 %	16,0 %	17,0 %	4,1 %	13,4 %	13,0 %
[5,15)	35,9 %	60,0 %	41,8 %	48,7 %	34,6 %	40,2 %	41,5 %
[15,50)	27,1 %	28,7 %	23,7 %	25,0 %	30,5 %	24,9 %	25,9 %
[50,101)	10,7 %	4,2 %	6,4 %	4,7 %	18,3 %	8,0 %	8,5 %
na	7,0 %	3,3 %	2,1 %	1,3 %	7,8 %	7,3 %	5,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,1)	2,6 %	1,0 %	1,0 %	2,6 %	1,9 %	1,7 %
[1,2)	6,6 %	2,0 %	2,7 %	5,7 %	3,5 %	4,9 %
[2,5)	15,3 %	10,6 %	13,3 %	12,6 %	12,4 %	13,4 %
[5,15)	45,2 %	37,9 %	43,3 %	39,9 %	40,9 %	42,0 %
[15,50)	20,7 %	31,0 %	26,6 %	25,3 %	25,9 %	25,8 %
[50,101)	6,2 %	10,7 %	7,3 %	9,5 %	9,2 %	7,9 %
na	3,4 %	6,8 %	5,8 %	4,4 %	6,1 %	4,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,1)	2,3 %	1,7 %	1,0 %	2,2 %	1,8 %
[1,2)	1,1 %	4,9 %	4,5 %	6,5 %	4,3 %
[2,5)	7,7 %	9,7 %	15,6 %	18,9 %	13,0 %
[5,15)	35,6 %	38,8 %	45,9 %	45,7 %	41,5 %
[15,50)	32,6 %	30,6 %	21,4 %	19,0 %	25,9 %
[50,101)	12,3 %	10,4 %	6,2 %	5,0 %	8,5 %
na	8,4 %	3,9 %	5,3 %	2,8 %	5,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,1)	0,7 %	3,1 %	1,7 %	1,8 %
[1,2)	0,7 %	3,2 %	4,9 %	4,1 %
[2,5)	6,6 %	9,2 %	15,2 %	13,2 %
[5,15)	32,0 %	33,4 %	45,4 %	41,9 %
[15,50)	35,2 %	30,8 %	23,1 %	25,8 %
[50,101)	9,7 %	14,9 %	6,7 %	8,3 %
na	15,1 %	5,4 %	3,1 %	4,9 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Fossiele energie

Juist antwoord : 40,6 %

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,10)	8,1 %	14,1 %	12,9 %	12,3 %	11,9 %	9,6 %	12,5 %	11,5 %
[10,20)	7,6 %	22,1 %	16,1 %	15,9 %	23,5 %	15,9 %	14,5 %	15,4 %
[20,30)	14,2 %	20,1 %	18,7 %	11,0 %	19,4 %	12,9 %	14,1 %	15,3 %
[30,50)	39,9 %	25,2 %	15,8 %	28,9 %	26,9 %	24,5 %	11,8 %	26,8 %
[50,60)	14,6 %	4,2 %	8,9 %	9,5 %	7,1 %	7,1 %	7,9 %	8,9 %
[60,80)	12,2 %	5,7 %	9,5 %	15,2 %	5,8 %	15,1 %	15,5 %	11,6 %
[80,101)	2,7 %	3,1 %	4,2 %	4,0 %	2,5 %	5,6 %	14,4 %	4,8 %
na	0,8 %	5,6 %	14,0 %	3,3 %	2,9 %	9,2 %	9,2 %	5,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,10)	14,2 %	8,1 %	9,8 %	13,0 %	13,2 %	10,6 %	11,5 %
[10,20)	21,9 %	26,1 %	4,9 %	19,9 %	17,2 %	14,4 %	15,5 %
[20,30)	11,6 %	39,0 %	15,8 %	11,7 %	13,2 %	13,1 %	15,3 %
[30,50)	27,3 %	18,1 %	35,1 %	30,1 %	17,9 %	22,9 %	26,8 %
[50,60)	5,9 %	2,2 %	14,9 %	9,1 %	5,8 %	8,8 %	8,9 %
[60,80)	8,0 %	1,2 %	12,7 %	13,1 %	16,4 %	14,6 %	11,6 %
[80,101)	4,1 %	1,3 %	2,8 %	1,3 %	7,8 %	8,4 %	4,8 %
na	7,0 %	4,1 %	4,0 %	1,8 %	8,6 %	7,2 %	5,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,10)	14,7 %	8,3 %	9,8 %	13,0 %	11,6 %	11,4 %
[10,20)	16,1 %	14,8 %	17,1 %	14,0 %	16,1 %	14,9 %
[20,30)	17,8 %	12,9 %	14,1 %	16,5 %	12,8 %	17,4 %
[30,50)	27,5 %	26,0 %	27,6 %	26,0 %	23,5 %	29,5 %
[50,60)	7,1 %	10,7 %	7,9 %	9,9 %	8,3 %	9,4 %
[60,80)	10,1 %	13,1 %	12,4 %	10,9 %	14,6 %	9,1 %
[80,101)	2,7 %	6,9 %	5,2 %	4,4 %	6,8 %	3,1 %
na	4,1 %	7,3 %	6,1 %	5,4 %	6,3 %	5,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,10)	14,8 %	11,5 %	8,5 %	11,1 %	11,5 %
[10,20)	15,9 %	17,9 %	14,9 %	13,0 %	15,5 %
[20,30)	14,3 %	16,7 %	12,7 %	17,5 %	15,3 %
[30,50)	21,9 %	25,1 %	31,0 %	29,0 %	26,8 %
[50,60)	7,3 %	6,9 %	11,3 %	10,1 %	8,9 %
[60,80)	10,0 %	12,4 %	11,8 %	12,2 %	11,6 %
[80,101)	6,6 %	4,5 %	4,5 %	3,7 %	4,8 %
na	9,2 %	4,9 %	5,3 %	3,4 %	5,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,10)	5,1 %	24,7 %	10,0 %	11,6 %
[10,20)	17,1 %	14,5 %	15,2 %	15,3 %
[20,30)	14,1 %	10,1 %	16,5 %	15,3 %
[30,50)	26,0 %	20,2 %	28,4 %	26,9 %
[50,60)	4,2 %	5,1 %	10,6 %	8,9 %
[60,80)	10,1 %	12,4 %	11,8 %	11,7 %
[80,101)	7,5 %	5,4 %	4,2 %	4,7 %
na	15,9 %	7,7 %	3,4 %	5,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 4 : hoe zorgt CO₂ voor klimaatopwarming ?

Het CO₂ dat geproduceerd wordt bij het gebruik van aardolie, gas of steenkool is één van de belangrijkste oorzaken van de globale opwarming van de aarde. Welk mechanisme veroorzaakt de opwarming ? (één antwoord aanduiden)

- De uitstoot van CO₂ op hoge temperatuur verwarmt de lucht
- CO₂ vernietigt het ozon waardoor de zonnestralen gemakkelijker doordringen
- CO₂ slorpt de infraroodstraling op bij het aardoppervlak
- CO₂ absorbeert de zonnestralen zodat de atmosfeer opgewarmd wordt
- CO₂ verhindert de vorming van wolken, wat de aarde doet opwarmen

Het beste antwoord is c. De broeikasgassen vangen een deel van de infraroodstraling op die de aarde uitstuurt ten gevolge van de warmte die de zonnestralen produceren. Zij geven deze straling weer af in alle richtingen, meer bepaald terug naar de aarde, zoals het glas van een serre. Antwoord d is in zeer beperkte mate juist, maar dat effect is secundair en draagt niet bij tot de opwarming. Antwoorden a, b en e zijn helemaal verkeerd.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
a	2,4 %	10,4 %	16,7 %	4,2 %	2,4 %	11,1 %	15,4 %	8,4 %
b	69,5 %	72,5 %	55,5 %	59,0 %	64,6 %	52,4 %	51,3 %	62,4 %
c	7,0 %	5,5 %	10,1 %	26,4 %	17,4 %	18,5 %	8,5 %	12,6 %
d	19,5 %	9,0 %	11,2 %	6,3 %	7,2 %	10,3 %	10,7 %	11,4 %
e	1,0 %	1,5 %	4,7 %	0,3 %	0,7 %	1,6 %	4,0 %	1,7 %
na	0,6 %	1,1 %	1,7 %	3,8 %	7,7 %	6,1 %	10,1 %	3,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
a	7,8 %	19,8 %	5,0 %	6,7 %	15,0 %	7,3 %	8,4 %
b	69,8 %	60,1 %	68,8 %	62,2 %	49,5 %	55,4 %	62,4 %
c	8,0 %	8,1 %	5,8 %	20,7 %	14,5 %	20,4 %	12,6 %
d	9,9 %	10,6 %	18,3 %	5,5 %	12,9 %	8,2 %	11,4 %
e	2,9 %	0,8 %	1,4 %	1,3 %	0,8 %	1,9 %	1,7 %
na	1,5 %	0,7 %	0,7 %	3,5 %	7,2 %	6,9 %	3,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
a	7,4 %	9,5 %	9,6 %	7,4 %	8,6 %	8,3 %
b	61,1 %	63,8 %	62,5 %	62,4 %	55,8 %	68,0 %
c	14,5 %	10,8 %	11,6 %	13,6 %	19,4 %	7,0 %
d	12,6 %	10,2 %	9,7 %	12,9 %	8,5 %	13,8 %
e	1,2 %	2,3 %	2,0 %	1,6 %	1,6 %	1,9 %
na	3,4 %	3,4 %	4,7 %	2,2 %	6,2 %	1,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
a	13,9 %	8,6 %	5,7 %	5,5 %	8,4 %
b	57,7 %	63,6 %	65,5 %	63,0 %	62,4 %
c	10,8 %	10,8 %	14,0 %	14,8 %	12,6 %
d	11,8 %	11,7 %	9,5 %	12,6 %	11,4 %
e	2,5 %	2,1 %	1,6 %	0,8 %	1,7 %
na	3,3 %	3,2 %	3,6 %	3,3 %	3,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigriatiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
a	17,3 %	13,6 %	5,6 %	8,2 %
b	53,1 %	56,8 %	65,7 %	62,8 %
c	11,9 %	12,7 %	12,7 %	12,6 %
d	11,4 %	10,8 %	11,4 %	11,3 %
e	3,3 %	1,9 %	1,4 %	1,7 %
na	3,1 %	4,2 %	3,1 %	3,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 5 : zit er een elektrische motor in ?

In welke van volgende toestellen zit er een elektrische motor ? (Je mag meerdere antwoorden aankruisen)

- a. een GSM
- b. een microgolfoven
- c. een CD-speler
- d. een haardroger
- e. een televisie
- f. een koelkast
- g. een zakrekenmachine

Een elektrische motor is een toestel dat energie van elektrische stroom omzet in mechanische energie. Dat is het geval voor een microgolfoven (draaiende plaat), een CD-speler (hij moet het schijfje doen draaien), een haardroger (ingebouwde ventilator) en een koelkast (compressor). Daarentegen vindt men geen mobiele onderdelen in een GSM, een televisie (tenzij die uitgerust is met een ventilator voor de afkoeling, maar dat is zeldzaam) of een zakrekenmachine.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
gsm	10,4 %	18,6 %	20,4 %	13,9 %	10,3 %	14,2 %	9,1 %	14,2 %
microgolf	82,1 %	73,3 %	80,4 %	72,6 %	78,3 %	84,3 %	78,8 %	78,0 %
CD-speler	44,4 %	38,3 %	32,7 %	35,8 %	40,3 %	32,4 %	30,5 %	37,1 %
haandr.	78,4 %	69,0 %	72,0 %	77,4 %	72,6 %	77,8 %	64,0 %	73,7 %
tv	59,3 %	64,2 %	56,0 %	59,6 %	48,3 %	58,3 %	45,6 %	58,1 %
koelkast	90,0 %	87,7 %	86,9 %	84,9 %	83,3 %	84,1 %	77,9 %	86,0 %
rekenm.	7,6 %	6,9 %	7,5 %	10,9 %	4,5 %	8,2 %	6,0 %	7,9 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
gsm	21,6 %	15,4 %	10,0 %	12,8 %	10,0 %	13,3 %	14,2 %
microgolf	73,0 %	79,2 %	82,9 %	80,7 %	78,0 %	76,5 %	78,0 %
CD-speler	42,9 %	25,2 %	41,6 %	38,5 %	24,4 %	35,3 %	37,1 %
haandr.	73,1 %	63,3 %	77,1 %	82,0 %	67,1 %	73,3 %	73,7 %
tv	62,2 %	70,3 %	56,0 %	53,9 %	51,0 %	56,8 %	58,1 %
koelkast	85,3 %	89,7 %	91,1 %	88,9 %	79,5 %	81,8 %	86,0 %
rekenm.	8,1 %	7,9 %	6,4 %	9,2 %	6,3 %	9,0 %	7,9 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
gsm	15,5 %	12,9 %	16,8 %	11,9 %	12,6 %	15,5 %
microgolf	77,4 %	78,6 %	79,2 %	76,9 %	77,6 %	78,3 %
CD-speler	40,6 %	33,6 %	35,8 %	38,3 %	33,9 %	39,8 %
haandr.	75,2 %	72,2 %	72,3 %	75,0 %	74,0 %	73,5 %
tv	52,3 %	63,9 %	60,4 %	56,1 %	55,1 %	60,6 %
koelkast	87,0 %	85,0 %	83,6 %	88,1 %	82,9 %	88,5 %
rekenm.	9,2 %	6,5 %	10,3 %	5,6 %	8,5 %	7,3 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
gsm	16,5 %	12,3 %	12,8 %	15,2 %	14,2 %
microgolf	77,2 %	79,6 %	75,8 %	79,4 %	78,0 %
CD-speler	34,3 %	35,1 %	38,4 %	40,6 %	37,1 %
haandr.	72,0 %	74,4 %	73,8 %	74,7 %	73,7 %
tv	61,9 %	58,0 %	55,3 %	57,3 %	58,1 %
koelkast	87,7 %	86,2 %	84,4 %	85,6 %	86,0 %
rekenm.	7,3 %	6,5 %	9,3 %	8,3 %	7,9 %

	Immigriatiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
gsm	12,5 %	20,7 %	12,8 %	14,0 %
microgolf	73,6 %	76,2 %	79,3 %	78,2 %
CD-speler	21,9 %	38,1 %	39,4 %	37,1 %
haandr.	62,2 %	77,0 %	75,1 %	73,8 %
tv	54,8 %	61,6 %	58,1 %	58,2 %
koelkast	78,0 %	90,6 %	86,6 %	86,1 %
rekenm.	6,3 %	5,4 %	8,5 %	7,7 %

Vraag nr. 6: hoe wordt AIDS overgedragen?

AIDS is een ziekte die kan overgedragen worden ... (je kan meerdere mogelijkheden aankruisen)

- a. via speeksel (kussen, tandenborstel...)
- b. via bloedtransfusie
- c. via seksuele relaties
- d. via de ademhaling
- e. via het gebruik van niet gesteriliseerde injectienaalden
- f. via zweten en contact van huid op huid
- g. van moeder op kind tijdens de zwangerschap
- h. via borstvoeding

De juiste antwoorden zijn b, c, e, g en h.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
Speeksel	7,6 %	18,7 %	10,4 %	5,3 %	13,3 %	12,0 %	11,6 %	11,0 %
Bloed	96,1 %	89,1 %	89,1 %	89,7 %	87,8 %	84,0 %	76,4 %	88,8 %
Seks	97,1 %	95,6 %	93,1 %	98,8 %	98,7 %	98,4 %	97,5 %	96,9 %
Ademhaling	0,6 %	0,1 %	4,7 %	0,3 %	0,9 %	0,7 %	0,0 %	0,8 %
Injectienaald	88,3 %	77,1 %	76,4 %	87,3 %	74,5 %	80,0 %	72,9 %	81,4 %
Zweet	1,7 %	2,5 %	2,8 %	0,5 %	0,2 %	1,2 %	0,8 %	1,6 %
Zwangerschap	74,5 %	79,7 %	68,3 %	77,3 %	57,4 %	72,1 %	63,0 %	73,4 %
Borstvoeding	42,6 %	21,2 %	20,0 %	13,6 %	14,4 %	14,7 %	10,4 %	22,3 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
Speeksel	15,9 %	19,1 %	7,2 %	6,0 %	12,5 %	9,3 %	11,0 %
Bloed	87,1 %	90,0 %	97,2 %	87,8 %	81,6 %	84,9 %	88,8 %
Seks	94,3 %	95,4 %	97,2 %	98,7 %	99,0 %	98,1 %	96,9 %
Ademhaling	2,0 %	0,0 %	0,9 %	1,0 %	0,2 %	0,2 %	0,8 %
Injectienaald	77,5 %	72,0 %	88,5 %	85,7 %	77,5 %	80,4 %	81,4 %
Zweet	2,8 %	1,7 %	1,9 %	1,0 %	0,6 %	0,7 %	1,6 %
Zwangerschap	77,0 %	77,6 %	73,1 %	75,8 %	61,8 %	72,2 %	73,4 %
Borstvoeding	24,2 %	18,4 %	38,7 %	14,3 %	14,5 %	12,4 %	22,3 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
Speeksel	11,7 %	10,2 %	10,6 %	11,2 %	9,2 %	12,5 %
Bloed	88,7 %	88,9 %	87,8 %	89,7 %	84,9 %	92,0 %
Seks	97,1 %	96,8 %	96,9 %	96,9 %	98,4 %	95,7 %
Ademhaling	1,2 %	0,5 %	1,2 %	0,5 %	0,4 %	1,2 %
Injectienaald	81,7 %	81,0 %	81,0 %	81,6 %	81,0 %	81,6 %
Zweet	1,1 %	2,0 %	2,0 %	1,2 %	0,7 %	2,3 %
Zwangerschap	70,2 %	76,6 %	71,6 %	75,0 %	71,1 %	75,3 %
Borstvoeding	17,9 %	26,7 %	25,8 %	19,1 %	13,2 %	29,8 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
Speeksel	14,7 %	12,7 %	9,2 %	7,3 %	11,0 %
Bloed	87,5 %	88,9 %	87,5 %	91,2 %	88,8 %
Seks	95,7 %	96,7 %	98,0 %	97,4 %	96,9 %
Ademhaling	1,8 %	0,5 %	0,9 %	0,2 %	0,8 %
Injectienaald	75,4 %	80,2 %	83,4 %	86,3 %	81,4 %
Zweet	1,7 %	1,9 %	1,1 %	1,6 %	1,6 %
Zwangerschap	70,7 %	73,2 %	72,9 %	76,8 %	73,4 %
Borstvoeding	21,8 %	22,9 %	21,2 %	23,3 %	22,3 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
Speeksel	17,1 %	14,9 %	9,0 %	10,9 %
Bloed	82,0 %	87,2 %	90,4 %	88,9 %
Seks	93,6 %	96,6 %	97,6 %	97,0 %
Ademhaling	4,1 %	0,4 %	0,4 %	0,9 %
Injectienaald	68,5 %	77,2 %	84,9 %	81,7 %
Zweet	0,9 %	2,1 %	1,6 %	1,6 %
Zwangerschap	74,1 %	69,7 %	74,4 %	73,6 %
Borstvoeding	20,2 %	17,6 %	24,1 %	22,6 %

Vraag nr. 7: de theorie van Darwin

De essentiële idee in de theorie van Darwin over de evolutie van de soorten is ... (slechts één antwoord aanduiden)

- De evolutie van de bestaande soorten in de loop van de eeuwen
- Het verdwijnen van sommige soorten door inslagen van meteorieten
- De natuurlijke selectie van de best aangepaste individuen
- De ontwikkeling van nieuwe eigenschappen via gebruik en oefening
- De evolutie van planten en dieren door middel van een ingebouwd mechanisme

Het beste antwoord is c. Theorie a bestond al vóór Darwin, maar zij blijft een centraal element van het darwinisme. These b heeft niets te maken met het darwinisme, maar betreft het plotselinge verdwijnen van bepaalde soorten, zoals (waarschijnlijk) de dinosaurussen. These d was die van Lamarck, die het darwinisme voorafging en er lange tijd mee concurreerde. Theorie e gaat over een soort van “voor-programmatie” van de evolutie. Ze is totaal tegengesteld aan die van Darwin.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
a	34,3 %	36,0 %	34,7 %	57,7 %	66,6 %	47,9 %	55,4 %	44,2 %
b	1,3 %	4,5 %	12,0 %	3,4 %	5,1 %	10,4 %	12,2 %	5,9 %
c	61,2 %	41,3 %	34,0 %	29,0 %	19,2 %	18,2 %	10,3 %	35,8 %
d	0,9 %	3,5 %	9,7 %	3,6 %	1,4 %	6,1 %	4,2 %	3,9 %
e	1,4 %	13,1 %	5,5 %	3,8 %	5,3 %	10,5 %	9,1 %	6,9 %
na	1,0 %	1,6 %	4,2 %	2,5 %	2,4 %	7,0 %	8,8 %	3,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
a	38,4 %	28,2 %	34,2 %	62,0 %	59,3 %	51,4 %	44,2 %
b	6,8 %	3,0 %	3,1 %	5,9 %	6,1 %	8,5 %	5,9 %
c	39,7 %	45,7 %	56,7 %	21,9 %	13,5 %	22,9 %	35,8 %
d	4,9 %	3,3 %	2,5 %	2,9 %	5,5 %	4,3 %	3,9 %
e	9,2 %	16,2 %	1,5 %	4,7 %	8,6 %	7,3 %	6,9 %
na	1,1 %	3,6 %	1,9 %	2,6 %	7,0 %	5,6 %	3,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
a	47,0 %	41,4 %	46,9 %	41,7 %	55,1 %	35,1 %
b	4,7 %	7,1 %	6,5 %	5,4 %	7,5 %	4,6 %
c	34,9 %	36,7 %	31,4 %	39,8 %	20,9 %	48,2 %
d	3,3 %	4,4 %	3,8 %	3,9 %	4,2 %	3,6 %
e	7,3 %	6,5 %	7,5 %	6,3 %	7,0 %	6,8 %
na	2,8 %	3,9 %	3,9 %	2,9 %	5,2 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
a	51,2 %	39,6 %	44,6 %	41,3 %	44,2 %
b	8,6 %	5,8 %	3,5 %	5,8 %	5,9 %
c	21,7 %	39,3 %	41,6 %	40,8 %	35,8 %
d	4,4 %	4,8 %	3,2 %	3,1 %	3,9 %
e	8,4 %	8,4 %	4,6 %	6,1 %	6,9 %
na	5,8 %	2,1 %	2,6 %	3,1 %	3,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

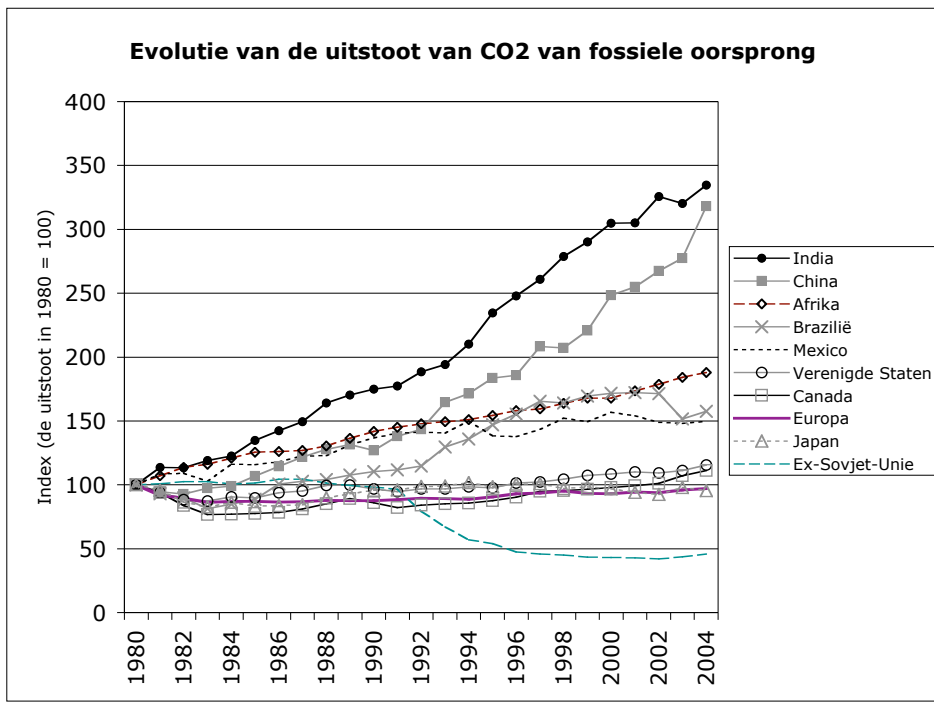
	Immigriatiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
a	40,6 %	46,8 %	44,5 %	44,4 %
b	11,7 %	6,2 %	4,9 %	5,9 %
c	27,0 %	28,8 %	39,2 %	36,1 %
d	9,2 %	4,5 %	2,9 %	3,9 %
e	8,0 %	10,3 %	5,7 %	6,7 %
na	3,6 %	3,5 %	2,9 %	3,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 8: grafiek met de uitstoot van CO2

Bestudeer onderstaande grafiek en bereken bij benadering de procentuele stijging van de CO2-uitstoot:

- a. in China : %
- b. in Afrika : %

Antwoorden voor China

Het juist antwoord ligt tussen 200 en 250 %. Hieronder volgt hoeveel procent van de leerlingen een antwoord heeft gegeven dat zich binnen een bepaald interval situeert.

[0, 150) betekent dat de leerling een antwoord gaf tussen 0 % (inbegrepen) en 150 % (niet inbegrepen)

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,150)	28,5 %	64,6 %	78,4 %	34,3 %	47,4 %	52,2 %	57,0 %	49,2 %
[150,200)	1,3 %	1,7 %	0,0 %	1,5 %	1,1 %	0,9 %	0,4 %	1,1 %
[200,250)	34,7 %	12,2 %	1,8 %	37,3 %	20,0 %	17,6 %	10,6 %	21,7 %
[250,300)	4,7 %	1,4 %	1,8 %	3,4 %	3,2 %	1,9 %	10,8 %	3,7 %
[300,1e+07)	28,0 %	11,5 %	8,8 %	15,8 %	21,4 %	17,6 %	10,7 %	16,8 %
na	2,9 %	8,4 %	9,2 %	7,8 %	7,0 %	9,8 %	10,5 %	7,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,150)	63,0 %	66,5 %	38,0 %	40,5 %	53,9 %	44,6 %	49,2 %
[150,200)	0,1 %	4,8 %	1,1 %	2,2 %	0,2 %	0,9 %	1,1 %
[200,250)	14,9 %	7,3 %	27,8 %	36,7 %	12,4 %	23,8 %	21,7 %
[250,300)	2,2 %	0,8 %	4,1 %	1,9 %	8,1 %	4,7 %	3,7 %
[300,1e+07)	11,5 %	12,3 %	25,4 %	13,2 %	14,2 %	16,6 %	16,8 %
na	8,4 %	8,3 %	3,7 %	5,5 %	11,2 %	9,4 %	7,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,150)	44,4 %	53,9 %	50,1 %	48,4 %	45,5 %	52,3 %
[150,200)	2,0 %	0,2 %	0,8 %	1,5 %	1,0 %	1,2 %
[200,250)	24,1 %	19,4 %	21,9 %	21,7 %	24,4 %	19,6 %
[250,300)	4,4 %	3,1 %	4,3 %	3,1 %	4,7 %	2,8 %
[300,1e+07)	19,6 %	14,0 %	14,5 %	18,8 %	15,5 %	17,9 %
na	5,5 %	9,4 %	8,5 %	6,6 %	8,9 %	6,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,150)	63,2 %	55,0 %	40,6 %	38,0 %	49,2 %
[150,200)	0,2 %	1,4 %	2,3 %	0,6 %	1,1 %
[200,250)	10,2 %	20,8 %	25,9 %	30,0 %	21,7 %
[250,300)	4,0 %	3,0 %	3,5 %	4,2 %	3,7 %
[300,1e+07)	10,4 %	14,7 %	21,9 %	20,1 %	16,8 %
na	12,0 %	5,0 %	5,8 %	7,1 %	7,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,150)	61,5 %	63,9 %	44,0 %	49,2 %
[150,200)	2,8 %	0,3 %	1,1 %	1,1 %
[200,250)	12,2 %	11,6 %	25,5 %	21,8 %
[250,300)	2,1 %	2,9 %	4,0 %	3,6 %
[300,1e+07)	9,5 %	12,0 %	19,4 %	17,1 %
na	11,9 %	9,4 %	6,0 %	7,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Antwoorden voor Afrika

Juist antwoord : ongeveer 90 % ; dus binnen het interval [70, 110]

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,30)	21,7 %	35,7 %	42,5 %	23,3 %	35,3 %	30,6 %	35,5 %	30,2 %
[30,70)	8,6 %	25,3 %	29,3 %	14,6 %	15,5 %	25,1 %	19,7 %	19,0 %
[70,110)	39,1 %	18,3 %	5,4 %	41,3 %	23,9 %	19,5 %	15,3 %	26,1 %
[110,150)	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,3 %	1,3 %	0,8 %	1,6 %	0,4 %
[150,1e+07)	28,0 %	10,2 %	10,4 %	12,5 %	17,0 %	13,6 %	17,6 %	16,1 %
na	2,4 %	10,5 %	12,4 %	7,9 %	7,0 %	10,4 %	10,3 %	8,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,30)	37,6 %	31,5 %	25,3 %	30,0 %	26,3 %	29,5 %	30,2 %
[30,70)	20,6 %	33,0 %	13,4 %	15,0 %	30,0 %	16,6 %	19,0 %
[70,110)	18,1 %	17,9 %	32,4 %	38,1 %	14,4 %	28,6 %	26,1 %
[110,150)	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,3 %	0,3 %	1,2 %	0,4 %
[150,1e+07)	12,3 %	8,0 %	25,6 %	10,4 %	17,7 %	14,7 %	16,1 %
na	11,3 %	9,5 %	3,3 %	6,3 %	11,3 %	9,4 %	8,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,30)	27,7 %	32,8 %	31,3 %	29,3 %	29,0 %	31,2 %
[30,70)	18,0 %	20,0 %	18,7 %	19,2 %	18,7 %	19,2 %
[70,110)	29,8 %	22,3 %	23,8 %	28,1 %	28,0 %	24,4 %
[110,150)	0,4 %	0,4 %	0,5 %	0,3 %	0,8 %	0,0 %
[150,1e+07)	17,7 %	14,6 %	16,5 %	15,8 %	14,3 %	17,6 %
na	6,4 %	10,0 %	9,2 %	7,3 %	9,1 %	7,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,30)	35,0 %	35,6 %	27,0 %	23,3 %	30,2 %
[30,70)	21,6 %	22,5 %	15,1 %	16,7 %	19,0 %
[70,110)	19,0 %	22,3 %	30,2 %	32,7 %	26,1 %
[110,150)	0,2 %	0,5 %	0,6 %	0,3 %	0,4 %
[150,1e+07)	10,1 %	12,9 %	21,4 %	20,1 %	16,1 %
na	14,1 %	6,2 %	5,6 %	7,0 %	8,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

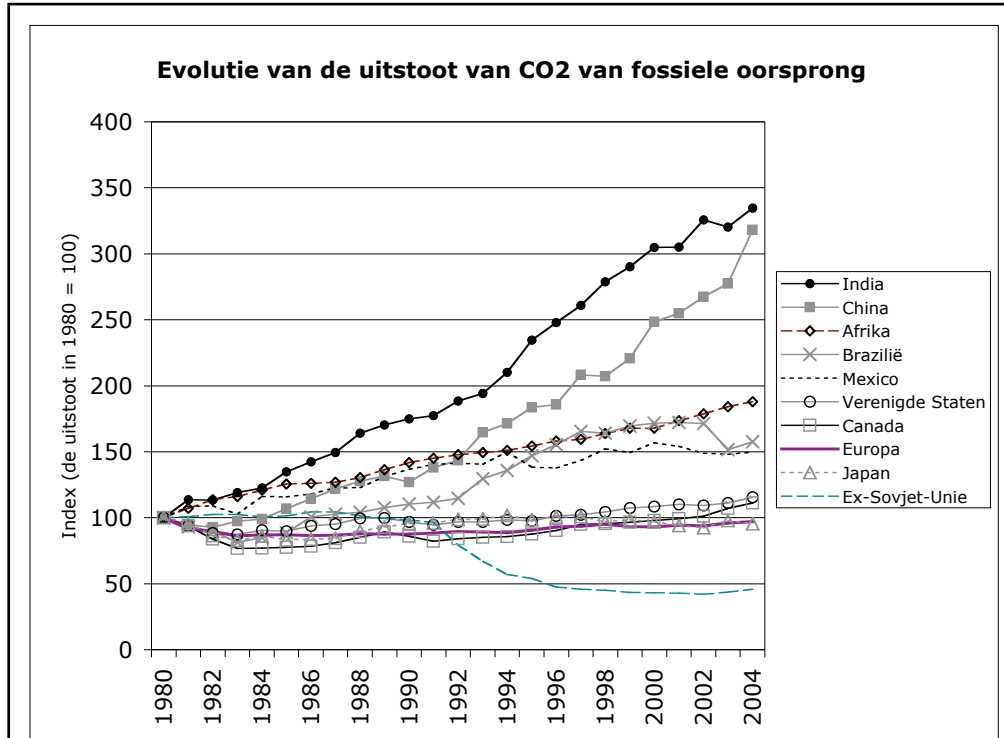

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,30)	27,3 %	37,8 %	29,2 %	30,3 %
[30,70)	28,0 %	24,1 %	16,1 %	18,8 %
[70,110)	18,6 %	14,7 %	30,0 %	26,3 %
[110,150)	0,3 %	0,6 %	0,2 %	0,3 %
[150,1e+07)	9,5 %	12,1 %	18,4 %	16,3 %
na	16,3 %	10,7 %	6,1 %	8,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 9: grafiek met de uitstoot van CO₂

Welke conclusies lijken je in verband met bovenstaande grafiek juist te zijn? (Je kan meerdere antwoorden aanduiden)

- a. China en India stoten het meest CO₂ uit
- b. Deze grafiek laat niet toe uit te maken waar de uitstoot het meest is toegenomen
- c. Europa en de Verenigde Staten stoten bijna geen CO₂ uit
- d. Europa en De Verenigde Staten stoten drie maal minder CO₂ uit dan China en India
- e. In Europa en de Verenigde Staten is de CO₂-uitstoot bijna niet toegenomen
- f. Deze grafiek laat niet toe uit te maken wie het meest CO₂ uitstoot
- g. Het zijn de landen van de ex-Sovjet-Unie die het minst CO₂ uitstoten

De correcte uitspraken zijn e en f. Het gaat over een grafiek met indexen: de uitstoot van elk land wordt op hetzelfde beginpunt geplaatst (index 100 in 1980). Hij laat dus toe te zeggen waar de groei het sterkst is (in percentage) maar zegt niets over de reële actuele niveaus van de CO₂-uitstoot.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
a	65,5 %	85,3 %	84,8 %	68,6 %	78,7 %	81,5 %	77,3 %	76,0 %
b	3,2 %	8,5 %	7,1 %	5,3 %	5,9 %	5,9 %	7,6 %	6,0 %
c	8,1 %	29,6 %	19,3 %	13,8 %	17,8 %	25,2 %	30,5 %	19,8 %
d	46,6 %	54,5 %	44,2 %	47,6 %	37,9 %	50,1 %	45,6 %	48,3 %
e	72,3 %	51,4 %	36,7 %	72,5 %	58,4 %	54,0 %	37,7 %	57,7 %
f	33,4 %	8,5 %	6,9 %	27,5 %	21,6 %	13,1 %	7,9 %	18,5 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

g	54,3 %	61,8 %	62,4 %	57,6 %	55,7 %	58,5 %	48,0 %	57,3 %
---	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
a	85,3 %	75,5 %	69,8 %	76,8 %	80,9 %	72,4 %	76,0 %
b	10,6 %	3,7 %	2,6 %	5,0 %	6,9 %	6,2 %	6,0 %
c	22,5 %	39,1 %	8,6 %	25,2 %	24,7 %	18,7 %	19,8 %
d	50,8 %	47,6 %	48,3 %	48,0 %	55,5 %	44,2 %	48,3 %
e	47,6 %	54,3 %	67,0 %	62,9 %	48,6 %	59,5 %	57,7 %
f	11,1 %	4,5 %	29,9 %	16,5 %	7,1 %	22,7 %	18,5 %
g	60,2 %	54,3 %	59,0 %	60,2 %	55,8 %	53,6 %	57,3 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
a	76,8 %	75,3 %	75,1 %	76,8 %	74,9 %	77,0 %
b	7,1 %	5,0 %	5,9 %	6,1 %	6,0 %	6,0 %
c	19,3 %	20,3 %	24,8 %	15,3 %	21,1 %	18,7 %
d	49,0 %	47,6 %	51,3 %	45,6 %	47,1 %	49,3 %
e	57,4 %	58,0 %	57,2 %	58,1 %	58,2 %	57,3 %
f	19,8 %	17,2 %	16,9 %	20,0 %	18,5 %	18,6 %
g	59,2 %	55,4 %	58,5 %	56,2 %	55,4 %	58,8 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
a	83,0 %	77,2 %	76,1 %	67,8 %	76,0 %
b	7,7 %	6,2 %	3,4 %	6,8 %	6,0 %
c	27,1 %	21,4 %	13,1 %	17,6 %	19,8 %
d	51,4 %	42,6 %	53,4 %	45,7 %	48,3 %
e	50,0 %	50,5 %	63,6 %	66,7 %	57,7 %
f	10,7 %	13,6 %	22,1 %	27,7 %	18,5 %
g	60,9 %	56,8 %	59,7 %	51,8 %	57,3 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
a	73,8 %	85,4 %	74,6 %	76,2 %
b	11,7 %	7,4 %	4,7 %	6,0 %
c	28,2 %	16,3 %	18,7 %	19,5 %
d	47,5 %	49,1 %	48,9 %	48,7 %
e	40,8 %	48,3 %	63,1 %	58,1 %
f	13,4 %	12,2 %	20,7 %	18,5 %
g	54,2 %	64,5 %	56,7 %	57,6 %

Vraag nr 10: de genocide van de Indiaans-Amerikaanse bevolking

De verovering van Amerika door Europa (van 1509 tot ongeveer 1600) heeft (door slavernij en ziekten) de Indiaans-Amerikaanse bevolking (de Indianen) sterk doen verminderen. Hoe groot was die vermindering bij benadering ? (je moet een percentage aanduiden)

De Indiaans-Amerikaanse bevolking is verminderd met %

De meest aanvaarde schatting is 90 %.

Hieronder volgen de antwoorden per interval.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,10)	0,5 %	4,5 %	2,9 %	0,8 %	0,0 %	2,6 %	0,8 %	1,9 %
[10,30)	4,7 %	16,0 %	12,8 %	4,0 %	10,6 %	9,5 %	19,3 %	10,2 %
[30,50)	9,1 %	12,9 %	21,4 %	13,4 %	14,0 %	17,0 %	21,5 %	14,5 %
[50,70)	18,1 %	17,6 %	25,4 %	22,7 %	19,8 %	27,3 %	27,9 %	21,9 %
[70,99)	62,3 %	41,4 %	31,3 %	53,1 %	49,2 %	33,2 %	15,4 %	43,7 %
[99,101)	2,9 %	1,4 %	0,0 %	1,0 %	1,8 %	0,2 %	1,0 %	1,3 %
[101,1e+05)	0,8 %	2,5 %	0,8 %	0,9 %	2,0 %	0,8 %	0,8 %	1,2 %
na	1,4 %	3,7 %	5,4 %	4,2 %	2,5 %	9,4 %	13,3 %	5,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,10)	3,6 %	3,6 %	1,2 %	1,2 %	1,6 %	1,1 %	1,9 %
[10,30)	16,0 %	14,6 %	4,6 %	7,1 %	15,4 %	8,7 %	10,2 %
[30,50)	12,2 %	15,2 %	13,0 %	16,5 %	13,4 %	17,2 %	14,5 %
[50,70)	19,6 %	16,8 %	19,9 %	25,6 %	29,4 %	23,5 %	21,9 %
[70,99)	41,5 %	41,5 %	56,4 %	44,5 %	31,3 %	38,5 %	43,7 %
[99,101)	1,4 %	0,0 %	2,7 %	0,3 %	0,5 %	1,1 %	1,3 %
[101,1e+05)	1,5 %	4,4 %	0,6 %	0,4 %	0,6 %	1,2 %	1,2 %
na	4,3 %	3,9 %	1,7 %	4,4 %	7,9 %	8,7 %	5,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,10)	3,0 %	0,8 %	2,1 %	1,7 %	1,2 %	2,5 %
[10,30)	8,0 %	12,4 %	10,4 %	10,1 %	9,6 %	10,7 %
[30,50)	11,6 %	17,4 %	14,3 %	14,7 %	16,4 %	13,0 %
[50,70)	18,7 %	25,1 %	23,6 %	20,3 %	25,0 %	19,3 %
[70,99)	51,1 %	36,5 %	40,8 %	46,4 %	38,4 %	48,1 %
[99,101)	2,0 %	0,7 %	1,9 %	0,8 %	0,8 %	1,8 %
[101,1e+05)	1,8 %	0,7 %	1,6 %	0,9 %	0,9 %	1,5 %
na	3,8 %	6,5 %	5,3 %	5,0 %	7,6 %	3,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,10)	1,6 %	1,7 %	2,9 %	1,6 %	1,9 %
[10,30)	13,5 %	11,4 %	8,2 %	7,8 %	10,2 %
[30,50)	19,6 %	15,6 %	12,3 %	10,6 %	14,5 %
[50,70)	24,8 %	24,1 %	19,1 %	19,6 %	21,9 %
[70,99)	32,6 %	41,1 %	49,5 %	51,8 %	43,7 %
[99,101)	0,4 %	0,7 %	2,6 %	1,7 %	1,3 %
[101,1e+05)	0,7 %	0,6 %	1,3 %	2,4 %	1,2 %
na	6,9 %	4,9 %	4,2 %	4,6 %	5,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,10)	5,0 %	0,5 %	1,4 %	1,7 %
[10,30)	16,8 %	13,4 %	8,6 %	10,3 %
[30,50)	14,7 %	16,5 %	13,9 %	14,4 %
[50,70)	21,6 %	21,8 %	22,1 %	22,0 %
[70,99)	34,7 %	40,7 %	46,6 %	44,3 %
[99,101)	0,0 %	0,3 %	1,8 %	1,3 %
[101,1e+05)	0,7 %	0,4 %	1,5 %	1,2 %
na	6,6 %	6,4 %	4,2 %	4,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 11 : chronologie van het ontstaan

De volgende lijst bevat een aantal historische gebeurtenissen. Geef bij benadering aan hoeveel jaar geleden deze plaatsvonden. Gebruik hierbij de volgende code : 1 = tientallen jaren, 2 = honderden jaren, 3 = duizenden jaren, 4 = tienduizenden jaren, 5 = honderdduizenden jaren, 6 = miljoenen jaren, 7 = tientallen miljoenen jaren, 8 = honderden miljoenen jaren, 9 = miljarden jaren, 10 = tientallen miljarden jaren, 11 = honderden miljarden jaren. (Vul dus achter elke gebeurtenis een getal tussen 1 en 11 in.)

- Big Bang
- Verdwijning van de Neanderthaler
- De eerste mensen
- Ontstaan van de zon
- Ontstaan van de landbouw
- Ontstaan van het leven op aarde
- Verdwijning van de dinosaurussen

Big Bang

Juist antwoord is 9 of 10 (15 miljard jaren)

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,6)	3,9 %	27,9 %	52,3 %	9,7 %	18,8 %	24,6 %	37,9 %	21,9 %
[6,8)	1,9 %	2,3 %	9,4 %	2,3 %	2,9 %	3,8 %	7,0 %	3,7 %
[8,9)	0,7 %	5,7 %	3,4 %	3,2 %	1,3 %	3,5 %	3,8 %	3,2 %
[9,11)	47,2 %	19,8 %	11,3 %	42,1 %	27,1 %	29,8 %	18,6 %	30,7 %
[11,12)	46,3 %	44,1 %	23,7 %	41,9 %	45,6 %	34,9 %	24,6 %	38,8 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	0,0 %	0,3 %	0,0 %	0,8 %	4,2 %	3,3 %	8,2 %	1,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,6)	32,6 %	21,2 %	13,9 %	17,3 %	28,0 %	20,3 %	21,9 %
[6,8)	2,7 %	3,4 %	4,3 %	2,7 %	7,8 %	3,1 %	3,7 %
[8,9)	4,2 %	4,4 %	1,8 %	4,6 %	2,1 %	3,3 %	3,2 %
[9,11)	22,5 %	20,2 %	38,9 %	29,0 %	29,2 %	34,1 %	30,7 %
[11,12)	37,7 %	50,9 %	41,0 %	44,3 %	27,7 %	35,9 %	38,8 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
na	0,3 %	0,0 %	0,0 %	2,1 %	5,1 %	3,4 %	1,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,6)	15,1 %	28,6 %	22,1 %	21,7 %	21,1 %	22,6 %
[6,8)	3,8 %	3,5 %	3,2 %	4,0 %	3,8 %	3,5 %
[8,9)	4,3 %	2,2 %	2,7 %	3,8 %	3,3 %	3,2 %
[9,11)	33,6 %	27,9 %	30,1 %	31,2 %	32,1 %	29,5 %
[11,12)	41,5 %	36,2 %	40,2 %	37,6 %	36,1 %	41,1 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	1,7 %	1,5 %	1,6 %	1,6 %	3,5 %	0,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,6)	36,4 %	24,6 %	15,2 %	11,5 %	21,9 %
[6,8)	6,6 %	4,3 %	1,6 %	2,2 %	3,7 %
[8,9)	5,1 %	2,2 %	1,5 %	4,3 %	3,2 %
[9,11)	17,7 %	29,3 %	37,0 %	38,7 %	30,7 %
[11,12)	32,0 %	37,5 %	43,5 %	42,3 %	38,8 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	2,2 %	2,0 %	1,3 %	1,1 %	1,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigriestatuut			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,6)	38,8 %	30,7 %	16,8 %	21,6 %
[6,8)	5,0 %	6,2 %	2,9 %	3,7 %
[8,9)	1,1 %	6,8 %	2,9 %	3,3 %
[9,11)	17,9 %	22,5 %	34,7 %	30,8 %
[11,12)	35,8 %	32,0 %	41,2 %	39,1 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	1,4 %	1,8 %	1,5 %	1,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Verdwijning van de Neanderthaler

Juist antwoord : 4 (30.000 jaren)

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,3)	3,5 %	14,9 %	24,5 %	3,5 %	0,4 %	7,7 %	10,2 %	9,3 %
[3,4)	12,3 %	13,6 %	8,5 %	12,9 %	10,9 %	14,1 %	10,1 %	12,2 %
[4,5)	19,9 %	11,5 %	7,4 %	24,1 %	26,1 %	12,9 %	9,9 %	15,8 %
[5,6)	19,8 %	8,9 %	12,7 %	19,2 %	19,6 %	16,1 %	12,6 %	15,4 %
[6,7)	17,4 %	13,8 %	22,4 %	18,1 %	12,9 %	16,7 %	10,2 %	16,3 %
[7,8)	8,4 %	11,5 %	4,4 %	8,8 %	12,2 %	10,0 %	10,1 %	9,2 %
[8,1e+06)	18,6 %	25,6 %	20,1 %	12,3 %	13,6 %	19,2 %	28,0 %	20,0 %
na	0,1 %	0,3 %	0,0 %	1,1 %	4,3 %	3,4 %	9,0 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,3)	14,9 %	17,4 %	7,7 %	4,8 %	7,9 %	5,9 %	9,3 %
[3,4)	14,7 %	9,8 %	10,4 %	15,6 %	10,5 %	11,9 %	12,2 %
[4,5)	11,3 %	14,7 %	16,7 %	16,8 %	16,3 %	18,7 %	15,8 %
[5,6)	11,1 %	7,3 %	19,1 %	22,0 %	16,0 %	15,2 %	15,4 %
[6,7)	13,1 %	16,3 %	20,6 %	18,4 %	11,9 %	15,5 %	16,3 %
[7,8)	10,6 %	8,9 %	7,2 %	8,8 %	9,6 %	10,0 %	9,2 %
[8,1e+06)	23,9 %	25,5 %	18,3 %	12,7 %	23,2 %	18,3 %	20,0 %
na	0,4 %	0,0 %	0,0 %	1,2 %	4,7 %	4,5 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,3)	6,7 %	11,8 %	9,3 %	9,3 %	6,0 %	12,0 %
[3,4)	12,1 %	12,4 %	11,3 %	13,1 %	12,4 %	12,1 %
[4,5)	19,2 %	12,5 %	15,7 %	16,0 %	17,8 %	14,2 %
[5,6)	17,4 %	13,4 %	15,5 %	15,2 %	16,8 %	14,2 %
[6,7)	17,0 %	15,5 %	17,8 %	14,9 %	15,5 %	16,9 %
[7,8)	9,3 %	9,1 %	9,0 %	9,4 %	9,7 %	8,8 %
[8,1e+06)	16,3 %	23,6 %	19,3 %	20,6 %	18,0 %	21,7 %
na	2,0 %	1,7 %	2,0 %	1,7 %	3,8 %	0,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,3)	18,9 %	7,1 %	5,2 %	6,0 %	9,3 %
[3,4)	11,2 %	16,0 %	11,5 %	10,3 %	12,2 %
[4,5)	6,6 %	12,7 %	19,4 %	24,6 %	15,8 %
[5,6)	11,4 %	16,5 %	15,4 %	18,2 %	15,4 %
[6,7)	15,9 %	15,4 %	16,7 %	17,1 %	16,3 %
[7,8)	7,1 %	9,5 %	12,3 %	7,9 %	9,2 %
[8,1e+06)	26,2 %	20,7 %	18,1 %	15,0 %	20,0 %
na	2,8 %	2,1 %	1,5 %	1,0 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,3)	21,5 %	15,3 %	5,6 %	9,0 %
[3,4)	11,2 %	16,9 %	11,8 %	12,5 %
[4,5)	9,0 %	7,8 %	18,8 %	15,9 %
[5,6)	14,2 %	10,2 %	16,4 %	15,1 %
[6,7)	8,2 %	15,0 %	18,0 %	16,4 %
[7,8)	13,8 %	6,2 %	9,1 %	9,2 %
[8,1e+06)	20,6 %	26,7 %	18,7 %	20,2 %
na	1,5 %	2,0 %	1,6 %	1,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

De eerste mensen

Juist antwoord : 6 (2 à 8 miljoen jaren, naargelang de classificatie)

	Type d'enseignement (N)			Type d'enseignement (F)				Totaal
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,4)	12,6 %	13,2 %	13,1 %	7,9 %	12,1 %	14,0 %	14,2 %	12,2 %
[4,5)	17,4 %	18,2 %	11,3 %	15,7 %	8,5 %	11,1 %	7,5 %	14,5 %
[5,6)	20,1 %	14,8 %	20,7 %	17,7 %	16,0 %	12,2 %	8,8 %	16,2 %
[6,7)	23,1 %	17,0 %	12,3 %	22,6 %	18,0 %	14,5 %	13,3 %	18,3 %
[7,8)	10,0 %	9,0 %	8,8 %	15,9 %	11,3 %	15,5 %	9,8 %	11,5 %
[8,9)	5,1 %	8,2 %	6,6 %	10,6 %	10,6 %	10,9 %	11,7 %	8,6 %
[9,1e+06)	11,5 %	19,6 %	27,4 %	8,6 %	20,2 %	18,0 %	26,1 %	17,0 %
na	0,2 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %	3,2 %	3,6 %	8,7 %	1,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,4)	13,2 %	16,8 %	11,4 %	7,8 %	19,2 %	10,1 %	12,2 %
[4,5)	20,0 %	11,1 %	15,0 %	9,2 %	7,7 %	14,3 %	14,5 %
[5,6)	13,3 %	16,1 %	23,2 %	14,4 %	12,6 %	14,3 %	16,2 %
[6,7)	17,7 %	18,9 %	19,4 %	26,6 %	11,2 %	16,8 %	18,3 %
[7,8)	7,9 %	7,9 %	11,2 %	16,7 %	10,9 %	14,1 %	11,5 %
[8,9)	7,6 %	7,5 %	5,4 %	12,0 %	13,8 %	9,7 %	8,6 %
[9,1e+06)	20,0 %	21,8 %	14,4 %	11,6 %	19,1 %	16,8 %	17,0 %
na	0,2 %	0,0 %	0,0 %	1,7 %	5,5 %	3,8 %	1,7 %
Totaal	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,4)	11,0 %	13,4 %	12,5 %	11,9 %	11,3 %	12,9 %
[4,5)	17,7 %	11,3 %	12,2 %	16,5 %	12,0 %	16,5 %
[5,6)	18,5 %	14,1 %	15,1 %	17,3 %	14,0 %	18,1 %
[6,7)	21,2 %	15,4 %	19,6 %	17,1 %	17,9 %	18,6 %
[7,8)	11,0 %	12,0 %	13,5 %	9,7 %	14,0 %	9,4 %
[8,9)	8,2 %	8,9 %	9,2 %	8,0 %	11,0 %	6,6 %
[9,1e+06)	10,5 %	23,5 %	16,2 %	17,7 %	16,1 %	17,8 %
na	2,0 %	1,4 %	1,6 %	1,8 %	3,7 %	0,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,4)	12,6 %	11,8 %	11,7 %	12,7 %	12,2 %
[4,5)	13,3 %	11,3 %	15,0 %	18,2 %	14,5 %
[5,6)	13,8 %	17,5 %	15,8 %	17,9 %	16,3 %
[6,7)	13,5 %	19,8 %	21,4 %	18,4 %	18,3 %
[7,8)	8,7 %	12,8 %	11,4 %	13,1 %	11,5 %
[8,9)	10,2 %	8,9 %	7,0 %	8,3 %	8,6 %
[9,1e+06)	25,6 %	16,1 %	16,2 %	10,2 %	17,0 %
na	2,4 %	1,9 %	1,5 %	1,1 %	1,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,4)	15,7 %	13,7 %	10,9 %	11,9 %
[4,5)	9,6 %	21,0 %	13,8 %	14,4 %
[5,6)	13,4 %	12,7 %	17,8 %	16,5 %
[6,7)	17,6 %	10,4 %	20,0 %	18,2 %
[7,8)	7,2 %	10,9 %	12,4 %	11,5 %
[8,9)	12,8 %	8,5 %	8,1 %	8,7 %
[9,1e+06)	22,0 %	21,3 %	15,6 %	17,2 %
na	1,7 %	1,7 %	1,5 %	1,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Het ontstaan van de zon

Juist antwoord : 9 (4,5 à 5 miljard jaren)

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,6)	3,2 %	4,9 %	13,0 %	2,0 %	4,2 %	8,2 %	4,3 %	5,2 %
[6,7)	1,0 %	4,4 %	8,3 %	0,9 %	0,0 %	2,6 %	1,7 %	2,7 %
[7,8)	1,9 %	3,2 %	2,6 %	1,6 %	1,8 %	0,8 %	3,2 %	2,2 %
[8,9)	2,4 %	6,0 %	2,9 %	3,1 %	1,4 %	3,5 %	4,7 %	3,7 %
[9,10)	20,3 %	10,7 %	8,4 %	15,2 %	12,5 %	10,6 %	6,5 %	13,1 %
[10,11)	23,6 %	11,5 %	8,1 %	28,0 %	24,4 %	18,8 %	12,2 %	18,4 %
[11,12)	47,4 %	59,3 %	56,7 %	47,9 %	50,4 %	52,2 %	60,2 %	53,1 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	0,2 %	0,0 %	0,0 %	1,3 %	5,4 %	3,2 %	7,1 %	1,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,6)	7,2 %	8,0 %	3,7 %	2,6 %	6,8 %	4,3 %	5,2 %
[6,7)	2,1 %	9,6 %	3,4 %	1,2 %	1,7 %	1,5 %	2,7 %
[7,8)	2,8 %	3,8 %	2,0 %	0,9 %	2,6 %	1,8 %	2,2 %
[8,9)	4,6 %	6,7 %	2,3 %	2,9 %	3,1 %	3,8 %	3,7 %
[9,10)	10,6 %	9,4 %	19,2 %	10,3 %	13,9 %	11,5 %	13,1 %
[10,11)	11,1 %	15,6 %	20,3 %	27,6 %	14,9 %	21,3 %	18,4 %
[11,12)	61,4 %	47,0 %	49,1 %	52,9 %	52,6 %	51,8 %	53,1 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	0,2 %	0,0 %	0,0 %	1,4 %	4,3 %	4,0 %	1,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,6)	3,9 %	6,4 %	7,1 %	3,4 %	4,4 %	5,8 %
[6,7)	3,9 %	1,6 %	2,4 %	3,0 %	1,5 %	3,8 %
[7,8)	1,9 %	2,5 %	3,0 %	1,5 %	1,8 %	2,6 %
[8,9)	4,2 %	3,2 %	2,1 %	5,2 %	3,5 %	3,9 %
[9,10)	15,2 %	11,0 %	12,5 %	13,7 %	11,7 %	14,2 %
[10,11)	19,4 %	17,4 %	17,5 %	19,2 %	21,5 %	15,9 %
[11,12)	49,9 %	56,2 %	53,7 %	52,5 %	52,2 %	53,8 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	1,7 %	1,5 %	1,7 %	1,6 %	3,5 %	0,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,6)	7,0 %	5,1 %	3,8 %	4,7 %	5,2 %
[6,7)	3,2 %	4,9 %	1,1 %	1,7 %	2,7 %
[7,8)	1,8 %	2,8 %	2,6 %	1,6 %	2,2 %
[8,9)	4,4 %	3,2 %	4,2 %	3,1 %	3,7 %
[9,10)	11,5 %	14,2 %	13,2 %	13,5 %	13,1 %
[10,11)	9,9 %	14,3 %	23,8 %	25,7 %	18,4 %
[11,12)	60,1 %	54,0 %	50,1 %	48,1 %	53,1 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	2,1 %	1,4 %	1,3 %	1,6 %	1,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,6)	13,8 %	6,2 %	3,4 %	5,1 %
[6,7)	3,3 %	9,0 %	1,4 %	2,8 %
[7,8)	1,5 %	1,0 %	2,3 %	2,0 %
[8,9)	6,4 %	4,9 %	3,0 %	3,7 %
[9,10)	8,5 %	11,6 %	14,4 %	13,3 %
[10,11)	13,6 %	12,0 %	20,9 %	18,6 %
[11,12)	51,2 %	53,8 %	53,2 %	53,0 %
[12,1e+06)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	1,8 %	1,6 %	1,5 %	1,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Ontstaan van de landbouw

Juist antwoord : 3 (8.000 à 9.000 jaren)

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,3)	10,1 %	16,6 %	19,8 %	12,7 %	14,8 %	18,1 %	19,8 %	15,2 %
[3,4)	38,6 %	37,7 %	11,2 %	42,9 %	28,3 %	27,5 %	14,6 %	32,0 %
[4,5)	21,3 %	13,8 %	17,0 %	17,4 %	16,0 %	13,0 %	11,8 %	16,3 %
[5,1e+06)	29,9 %	32,0 %	52,1 %	25,8 %	33,3 %	38,2 %	45,5 %	34,7 %
na	0,1 %	0,0 %	0,0 %	1,2 %	7,6 %	3,2 %	8,2 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,3)	14,8 %	21,2 %	12,1 %	11,3 %	21,5 %	16,0 %	15,2 %
[3,4)	30,3 %	44,3 %	31,7 %	35,4 %	27,1 %	30,6 %	32,0 %
[4,5)	17,6 %	8,4 %	20,4 %	14,3 %	14,1 %	15,2 %	16,3 %
[5,1e+06)	37,2 %	26,1 %	35,8 %	37,9 %	31,4 %	34,0 %	34,7 %
na	0,1 %	0,0 %	0,0 %	1,1 %	5,9 %	4,2 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,3)	13,5 %	16,9 %	15,9 %	14,5 %	16,0 %	14,5 %
[3,4)	35,9 %	28,2 %	31,7 %	32,3 %	31,0 %	32,9 %
[4,5)	19,3 %	13,3 %	16,8 %	15,9 %	14,8 %	17,5 %
[5,1e+06)	29,2 %	40,2 %	33,9 %	35,4 %	34,4 %	35,0 %
na	2,0 %	1,5 %	1,7 %	1,8 %	3,9 %	0,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,3)	22,3 %	12,3 %	14,1 %	12,0 %	15,2 %
[3,4)	22,8 %	33,0 %	30,9 %	41,4 %	32,0 %
[4,5)	13,7 %	12,7 %	20,1 %	18,7 %	16,3 %
[5,1e+06)	39,1 %	39,9 %	33,2 %	26,7 %	34,7 %
na	2,1 %	2,1 %	1,8 %	1,2 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,3)	25,7 %	16,0 %	13,0 %	15,0 %
[3,4)	22,5 %	23,6 %	35,3 %	32,0 %
[4,5)	8,6 %	14,1 %	18,4 %	16,6 %
[5,1e+06)	41,7 %	44,4 %	31,7 %	34,9 %
na	1,5 %	1,9 %	1,6 %	1,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Ontstaan van leven op aarde

Juist antwoord : 9 (3,8 miljard jaren)

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,6)	5,1 %	18,9 %	18,3 %	9,7 %	11,4 %	14,7 %	17,2 %	13,0 %
[6,7)	10,0 %	10,8 %	12,4 %	6,4 %	5,4 %	6,1 %	6,9 %	8,8 %
[7,8)	6,6 %	8,3 %	4,0 %	10,0 %	4,9 %	5,8 %	5,3 %	7,0 %
[8,9)	18,4 %	14,4 %	10,1 %	17,1 %	19,7 %	12,1 %	10,3 %	14,8 %
[9,11)	47,6 %	28,3 %	24,2 %	49,2 %	42,2 %	45,9 %	30,9 %	39,1 %
[11,1e+06)	12,1 %	19,3 %	31,0 %	6,8 %	11,7 %	12,6 %	21,5 %	15,7 %
na	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,8 %	4,7 %	2,7 %	8,0 %	1,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,6)	17,2 %	22,6 %	6,3 %	12,2 %	21,0 %	10,8 %	13,0 %
[6,7)	9,1 %	12,7 %	11,8 %	5,7 %	4,2 %	7,2 %	8,8 %
[7,8)	7,9 %	8,5 %	5,2 %	8,7 %	3,8 %	8,0 %	7,0 %
[8,9)	15,1 %	15,6 %	15,2 %	15,3 %	13,4 %	14,2 %	14,8 %
[9,11)	28,0 %	30,1 %	44,2 %	48,9 %	36,4 %	43,7 %	39,1 %
[11,1e+06)	22,6 %	10,6 %	17,4 %	8,2 %	16,1 %	12,5 %	15,7 %
na	0,1 %	0,0 %	0,0 %	1,1 %	5,1 %	3,6 %	1,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,6)	12,6 %	13,5 %	12,6 %	13,4 %	13,0 %	13,1 %
[6,7)	10,2 %	7,4 %	8,0 %	9,5 %	6,4 %	10,8 %
[7,8)	7,9 %	6,2 %	6,6 %	7,4 %	7,4 %	6,8 %
[8,9)	18,8 %	10,8 %	14,2 %	15,3 %	14,3 %	15,2 %
[9,11)	36,9 %	41,3 %	40,6 %	37,8 %	43,5 %	35,5 %
[11,1e+06)	11,8 %	19,5 %	16,2 %	15,2 %	12,2 %	18,6 %
na	1,8 %	1,2 %	1,7 %	1,4 %	3,3 %	0,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,6)	17,1 %	14,0 %	9,8 %	11,1 %	13,0 %
[6,7)	10,0 %	11,1 %	7,6 %	6,5 %	8,8 %
[7,8)	6,2 %	8,0 %	5,6 %	8,4 %	7,0 %
[8,9)	12,0 %	11,3 %	16,3 %	19,6 %	14,8 %
[9,11)	25,9 %	39,0 %	48,8 %	42,9 %	39,1 %
[11,1e+06)	26,8 %	14,8 %	10,7 %	10,4 %	15,7 %
na	2,1 %	1,7 %	1,3 %	1,0 %	1,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigratiestatoot			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,6)	31,0 %	15,0 %	9,2 %	12,7 %
[6,7)	7,2 %	15,5 %	7,1 %	8,4 %
[7,8)	8,7 %	6,7 %	7,0 %	7,2 %
[8,9)	10,1 %	11,3 %	16,8 %	15,1 %
[9,11)	27,0 %	26,3 %	44,2 %	39,4 %
[11,1e+06)	14,1 %	23,8 %	14,4 %	15,8 %
na	2,0 %	1,4 %	1,4 %	1,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Verdwijning van de dinosaurussen

Juist antwoord : 7 (65 miljoen jaren)

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,3)	1,6 %	4,6 %	6,2 %	0,7 %	2,9 %	4,8 %	3,7 %	3,2 %
[3,5)	3,2 %	7,5 %	12,6 %	4,5 %	4,4 %	6,7 %	4,3 %	6,0 %
[5,6)	8,8 %	5,6 %	3,3 %	6,4 %	5,1 %	6,2 %	5,4 %	6,3 %
[6,7)	15,5 %	21,2 %	10,7 %	14,2 %	4,5 %	9,2 %	6,8 %	13,9 %
[7,8)	19,7 %	10,4 %	7,6 %	21,2 %	17,4 %	13,5 %	7,4 %	14,6 %
[8,9)	22,1 %	18,3 %	14,9 %	23,8 %	22,4 %	16,9 %	17,8 %	19,8 %
[9,1e+06)	29,1 %	32,4 %	44,8 %	27,9 %	38,6 %	39,6 %	47,8 %	34,8 %
na	0,1 %	0,0 %	0,0 %	1,3 %	4,7 %	3,0 %	6,9 %	1,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,3)	4,7 %	5,2 %	2,3 %	1,1 %	4,9 %	2,5 %	3,2 %
[3,5)	9,3 %	7,3 %	4,2 %	7,2 %	5,3 %	4,2 %	6,0 %
[5,6)	5,7 %	3,7 %	8,1 %	3,4 %	9,7 %	5,8 %	6,3 %
[6,7)	15,4 %	30,3 %	13,7 %	6,2 %	6,0 %	13,3 %	13,9 %
[7,8)	11,8 %	5,6 %	18,1 %	18,7 %	8,5 %	16,6 %	14,6 %
[8,9)	14,9 %	22,8 %	22,0 %	24,5 %	14,1 %	20,9 %	19,8 %
[9,1e+06)	38,1 %	25,1 %	31,7 %	37,3 %	46,5 %	33,2 %	34,8 %
na	0,1 %	0,0 %	0,0 %	1,8 %	5,0 %	3,3 %	1,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,3)	2,1 %	4,3 %	3,4 %	3,0 %	2,7 %	3,7 %
[3,5)	5,3 %	6,6 %	6,0 %	5,9 %	5,1 %	6,7 %
[5,6)	7,5 %	5,1 %	5,8 %	6,7 %	6,0 %	6,5 %
[6,7)	17,0 %	10,8 %	12,1 %	15,5 %	10,4 %	16,8 %
[7,8)	17,4 %	11,8 %	13,7 %	15,3 %	15,6 %	13,7 %
[8,9)	21,0 %	18,5 %	21,0 %	18,6 %	20,4 %	19,2 %
[9,1e+06)	27,7 %	41,9 %	36,1 %	33,7 %	36,6 %	33,4 %
na	2,1 %	1,0 %	1,9 %	1,2 %	3,3 %	0,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,3)	4,6 %	2,5 %	2,0 %	3,8 %	3,2 %
[3,5)	9,3 %	5,3 %	4,4 %	4,8 %	6,0 %
[5,6)	7,5 %	4,0 %	6,5 %	7,1 %	6,3 %
[6,7)	13,5 %	15,9 %	10,3 %	16,0 %	13,9 %
[7,8)	7,1 %	12,5 %	22,3 %	16,3 %	14,6 %
[8,9)	12,8 %	19,7 %	23,3 %	23,2 %	19,8 %
[9,1e+06)	43,3 %	38,5 %	29,8 %	27,8 %	34,8 %
na	1,9 %	1,7 %	1,5 %	1,0 %	1,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,3)	8,2 %	2,0 %	2,1 %	2,8 %
[3,5)	9,0 %	7,6 %	5,1 %	6,0 %
[5,6)	6,0 %	8,3 %	6,0 %	6,4 %
[6,7)	17,7 %	18,6 %	12,7 %	14,2 %
[7,8)	13,8 %	8,2 %	16,5 %	14,9 %
[8,9)	17,4 %	16,2 %	20,7 %	19,6 %
[9,1e+06)	26,0 %	38,3 %	35,4 %	34,7 %
na	2,0 %	0,8 %	1,4 %	1,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Testen op chronologie

Bij de evaluatie van deze vraag werd rekening gehouden met de grootte-orde maar ook met de samenhang van de chronologie (het leven moet bv. verschijnen na het ontstaan van de zon...)

- Leerlingen die de Big Bang situeren na het ontstaan van de zon
- Leerlingen die het ontstaan van de zon situeren na het ontstaan van leven op aarde
- Leerlingen die het verdwijnen van de dinosaurussen situeren na de verschijning van de mens
- Leerlingen die het verdwijnen van de dinosaurussen situeren na het verdwijnen van de Neanderthalers
- Leerlingen die de eerste mens situeren na het verdwijnen van de Neanderthalers
- Leerlingen die het verdwijnen van de Neanderthalers situeren na het ontstaan van de landbouw

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
a	32,0 %	44,4 %	61,3 %	37,5 %	37,4 %	47,2 %	61,3 %	44,0 %
b	6,9 %	6,9 %	14,1 %	5,6 %	1,8 %	9,1 %	5,4 %	7,4 %
c	9,0 %	21,5 %	23,4 %	11,1 %	7,2 %	17,6 %	18,5 %	15,6 %
d	10,5 %	15,2 %	12,5 %	5,0 %	5,7 %	12,0 %	15,5 %	11,2 %
e	31,1 %	38,2 %	27,6 %	18,0 %	18,6 %	23,6 %	28,9 %	28,2 %
f	11,8 %	17,8 %	31,9 %	8,8 %	15,0 %	20,5 %	26,4 %	17,4 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
a	49,2 %	35,1 %	38,7 %	42,4 %	50,1 %	45,6 %	44,0 %
b	6,9 %	11,2 %	8,6 %	6,9 %	4,6 %	6,5 %	7,4 %
c	18,6 %	25,2 %	12,1 %	12,2 %	10,5 %	16,3 %	15,6 %
d	11,2 %	20,5 %	11,6 %	2,5 %	12,2 %	11,1 %	11,2 %
e	33,5 %	41,6 %	30,2 %	16,9 %	29,4 %	21,8 %	28,2 %
f	23,0 %	13,3 %	15,0 %	14,3 %	15,0 %	17,9 %	17,4 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
a	37,5 %	50,4 %	43,9 %	44,0 %	45,8 %	42,5 %
b	4,6 %	10,1 %	8,9 %	5,9 %	6,2 %	8,3 %
c	12,3 %	18,9 %	15,5 %	15,7 %	14,3 %	16,7 %
d	9,5 %	13,0 %	10,5 %	11,9 %	9,5 %	12,7 %
e	29,3 %	27,1 %	26,5 %	29,7 %	22,1 %	33,2 %
f	13,8 %	21,0 %	17,2 %	17,5 %	16,6 %	18,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
a	54,3 %	44,3 %	38,5 %	38,9 %	44,0 %
b	8,5 %	9,2 %	6,1 %	5,6 %	7,4 %
c	22,8 %	14,6 %	13,5 %	11,5 %	15,6 %
d	15,1 %	10,4 %	10,4 %	9,2 %	11,2 %
e	28,0 %	27,9 %	31,4 %	25,5 %	28,2 %
f	22,7 %	21,0 %	15,7 %	10,2 %	17,4 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
a	48,5 %	48,9 %	41,8 %	43,7 %
b	11,6 %	7,9 %	6,4 %	7,3 %
c	23,7 %	20,8 %	12,9 %	15,4 %
d	16,9 %	13,4 %	9,7 %	11,2 %
e	30,9 %	30,1 %	27,5 %	28,3 %
f	25,3 %	27,5 %	14,1 %	17,5 %

Vraag nr. 12: vanwaar komt de zwarte bevolking van Amerika ?

De zwarte bevolking in Amerika stamt in hoofdzaak af van ... (één antwoord aanduiden)

- inboorlingen die er leefden vóór de aankomst van de blanken
- immigranten die als personeel van de eerste kolonisten naar Amerika kwamen
- Afrikanen die met geweld aangevoerd werden om te werken als slaven
- immigranten die de miserie in Afrika ontvluchtten
- immigranten die de miserie ontvluchtten op de Antillen (Cuba, Haïti, Jamaica....)

Het goede antwoord is c, want dit geeft de toestand weer voor de grote meerderheid van de zwarte Amerikaanse bevolking (de vraag zegt "in hoofdzaak"). De antwoorden b en e kloppen in beperkte mate. Antwoorden a en d zijn totaal verkeerd.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
inboorlingen	4,9 %	11,4 %	4,3 %	4,0 %	3,4 %	9,5 %	13,7 %	7,5 %
personeel	4,9 %	4,2 %	16,2 %	9,4 %	10,6 %	14,8 %	12,3 %	9,0 %
slaven	87,1 %	78,6 %	64,1 %	76,3 %	72,0 %	59,8 %	45,3 %	72,4 %
immigranten	1,5 %	2,8 %	6,9 %	6,2 %	1,9 %	8,3 %	10,4 %	5,0 %
vluchtelingen	1,5 %	0,0 %	6,0 %	2,3 %	9,1 %	3,7 %	8,2 %	3,1 %
na	0,2 %	3,0 %	2,4 %	1,8 %	3,1 %	3,8 %	10,0 %	2,9 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
inboorlingen	10,3 %	9,6 %	3,9 %	8,8 %	4,3 %	8,5 %	7,5 %
personeel	5,9 %	5,4 %	8,1 %	7,0 %	17,3 %	11,5 %	9,0 %
slaven	75,7 %	76,5 %	83,5 %	64,5 %	58,5 %	65,7 %	72,4 %
immigranten	3,7 %	3,4 %	2,3 %	14,3 %	4,0 %	6,1 %	5,0 %
vluchtelingen	2,3 %	1,3 %	1,5 %	2,6 %	7,3 %	4,5 %	3,1 %
na	2,2 %	3,9 %	0,7 %	2,8 %	8,6 %	3,6 %	2,9 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
inboorlingen	6,2 %	8,9 %	7,4 %	7,6 %	7,8 %	7,3 %
personeel	7,3 %	10,7 %	8,6 %	9,4 %	11,6 %	6,8 %
slaven	77,1 %	67,8 %	72,5 %	72,4 %	64,1 %	79,3 %
immigranten	4,4 %	5,7 %	5,2 %	5,0 %	7,5 %	3,0 %
vluchtelingen	2,8 %	3,3 %	3,4 %	2,8 %	4,6 %	1,8 %
na	2,2 %	3,7 %	3,0 %	2,9 %	4,4 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
inboorlingen	9,1 %	8,2 %	5,9 %	7,0 %	7,5 %
personeel	12,8 %	10,5 %	7,0 %	5,7 %	9,0 %
slaven	62,1 %	69,6 %	80,0 %	78,0 %	72,4 %
immigranten	7,3 %	5,9 %	2,9 %	4,2 %	5,1 %
vluchtelingen	4,6 %	3,6 %	2,0 %	2,0 %	3,1 %
na	4,2 %	2,1 %	2,3 %	3,1 %	3,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigriestatuut			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
inboorlingen	10,8 %	9,2 %	6,5 %	7,4 %
personeel	12,5 %	9,0 %	8,5 %	9,1 %
slaven	57,0 %	68,4 %	76,2 %	72,7 %
immigranten	5,3 %	7,3 %	4,5 %	5,0 %
vluchtelingen	8,1 %	3,0 %	2,3 %	3,1 %
na	6,4 %	3,1 %	2,0 %	2,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 13 : wie heeft welk land gekoloniseerd ?

Sommige van de hierna volgende landen werden in het verleden helemaal of gedeeltelijk gecontroleerd door Europese landen (als kolonie, protectoraat...). Als dit het geval was, schrijf dan de naam van het Europese land (of de eerste twee letters) achter het gecontroleerde land. Schrijf een x achter een land dat nooit onder Europese controle is geweest.

- a. Algerije
- b. Turkije
- c. India
- d. Brazilië
- e. Congo (Kinshasa)
- f. Egypte
- g. Mexico
- h. Vietnam
- i. Japan

Percentages leerlingen die het juiste antwoord gaven :¹⁵

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
a = Frankrijk	55,0 %	46,3 %	19,8 %	75,6 %	62,0 %	55,9 %	41,6 %	52,2 %
b = X	64,5 %	61,9 %	53,7 %	52,5 %	58,6 %	52,8 %	36,0 %	55,8 %
c = VK	57,2 %	36,6 %	11,9 %	59,6 %	41,0 %	29,3 %	22,0 %	40,7 %
d = Portugal	38,0 %	36,2 %	11,0 %	51,2 %	40,4 %	32,2 %	23,9 %	35,1 %
e = België	91,1 %	66,2 %	41,0 %	90,6 %	79,3 %	69,3 %	49,9 %	72,9 %
f = VK	10,1 %	9,0 %	0,9 %	21,3 %	2,1 %	9,9 %	0,9 %	9,8 %
g = Spanje	44,0 %	33,5 %	11,3 %	56,7 %	43,1 %	31,8 %	23,2 %	36,9 %
h = Frankrijk	12,1 %	9,2 %	1,8 %	19,3 %	9,6 %	8,9 %	1,2 %	10,1 %
i = X	79,0 %	71,2 %	64,5 %	69,2 %	77,2 %	67,8 %	39,4 %	68,2 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
a = Frankrijk	38,5 %	54,0 %	47,5 %	63,1 %	57,0 %	61,9 %	52,2 %
b = X	58,1 %	63,9 %	63,6 %	44,9 %	42,5 %	52,6 %	55,8 %
c = VK	29,4 %	43,9 %	49,3 %	51,7 %	35,8 %	39,1 %	40,7 %
d = Portugal	29,0 %	42,6 %	31,5 %	35,8 %	29,6 %	42,7 %	35,1 %
e = België	62,5 %	66,3 %	81,8 %	78,5 %	70,8 %	74,0 %	72,9 %
f = VK	9,2 %	7,5 %	6,9 %	11,8 %	9,0 %	13,0 %	9,8 %
g = Spanje	24,3 %	46,5 %	37,9 %	48,2 %	28,6 %	42,4 %	36,9 %
h = Frankrijk	5,2 %	18,0 %	9,5 %	20,8 %	7,5 %	9,5 %	10,1 %
i = X	71,5 %	66,7 %	76,8 %	63,3 %	51,2 %	65,3 %	68,2 %

¹⁵ In sommige gevallen hebben wij andere antwoorden ook als juist aanvaard voor de berekening van de punten. Zo hebben enkele leerlingen bij Turkije als antwoord "Griekenland" of "Romeinse keizerrijk" gegeven, wat we als juist hebben aanvaard. Deze (correcte) antwoorden zijn niet in de tabellen opgenomen omdat het telkens slechts om een paar leerlingen gaat.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
a = Frankrijk	61,3 %	43,2 %	48,5 %	55,6 %	61,2 %	44,8 %
b = X	59,4 %	52,3 %	53,7 %	57,7 %	49,1 %	61,4 %
c = VK	48,0 %	33,5 %	39,3 %	42,0 %	41,1 %	40,4 %
d = Portugal	43,7 %	26,6 %	33,8 %	36,3 %	38,8 %	32,1 %
e = België	78,8 %	67,1 %	73,8 %	72,1 %	74,4 %	71,7 %
f = VK	12,1 %	7,5 %	8,6 %	10,8 %	12,0 %	7,9 %
g = Spanje	43,4 %	30,5 %	39,1 %	35,0 %	41,0 %	33,5 %
h = Frankrijk	12,8 %	7,4 %	11,2 %	9,1 %	11,5 %	9,0 %
i = X	69,9 %	66,5 %	67,5 %	68,9 %	62,3 %	73,2 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
a = Frankrijk	43,1 %	48,3 %	55,9 %	61,6 %	52,2 %
b = X	51,1 %	58,6 %	55,6 %	58,0 %	55,8 %
c = VK	25,1 %	36,2 %	47,1 %	54,4 %	40,7 %
d = Portugal	20,6 %	31,4 %	41,5 %	46,9 %	35,1 %
e = België	57,8 %	72,1 %	80,3 %	81,4 %	72,9 %
f = VK	4,4 %	8,4 %	10,0 %	16,3 %	9,8 %
g = Spanje	22,6 %	34,7 %	42,4 %	48,0 %	36,9 %
h = Frankrijk	5,6 %	8,2 %	13,1 %	13,6 %	10,1 %
i = X	60,9 %	67,7 %	73,0 %	71,3 %	68,2 %

	Immigratiestatut			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
a = Frankrijk	45,9 %	62,0 %	51,1 %	52,2 %
b = X	61,4 %	59,8 %	54,6 %	56,2 %
c = VK	38,8 %	34,9 %	43,3 %	41,4 %
d = Portugal	36,9 %	28,7 %	36,3 %	35,2 %
e = België	54,5 %	70,9 %	76,9 %	73,3 %
f = VK	8,0 %	9,3 %	10,4 %	9,9 %
g = Spanje	29,3 %	35,3 %	38,5 %	36,9 %
h = Frankrijk	7,3 %	7,4 %	11,1 %	10,1 %
i = X	68,7 %	66,5 %	69,6 %	69,0 %

Vraag nr. 14 : chronologie van de godsdiensten

Rangschik de volgende godsdiensten volgens hun verschijningsdatum, door ze te nummeren van 1 tot 5 (1=oudste, 5=meest recente). Als een bepaalde godsdienst u onbekend is, nummer hem dan niet.

- a. Katholicisme
- b. Protestantisme
- c. Islam
- d. Animisme
- e. Judaïsme

In de volgende tabellen gaan we na of de leerlingen het animisme eerst rangschikken, of ze het jodendom vóór het katholicisme situeren, het katholicisme vóór de islam, het katholicisme vóór het protestantisme en de islam vóór het protestantisme.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
Anim = 1ste	29,4 %	20,9 %	23,2 %	47,1 %	38,5 %	28,3 %	20,8 %	29,5 %
Jud < kath.	45,7 %	39,4 %	31,5 %	72,0 %	63,9 %	54,5 %	42,6 %	49,2 %
Kath < islam	50,9 %	62,2 %	66,0 %	62,7 %	54,9 %	62,2 %	57,7 %	59,4 %
Kath < prot.	86,0 %	80,8 %	74,6 %	89,8 %	88,5 %	79,2 %	63,8 %	81,3 %
Islam < prot	74,3 %	61,8 %	61,4 %	78,7 %	78,7 %	62,0 %	49,1 %	67,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
Anim = 1ste	25,5 %	17,2 %	26,8 %	34,5 %	29,8 %	37,0 %	29,5 %
Jud < kath.	39,0 %	37,1 %	43,0 %	52,9 %	47,1 %	66,0 %	49,2 %
Kath < islam	59,6 %	62,7 %	55,6 %	65,3 %	68,9 %	56,8 %	59,4 %
Kath < prot.	83,2 %	71,3 %	83,8 %	83,4 %	80,4 %	79,8 %	81,3 %
Islam < prot	61,9 %	62,3 %	73,0 %	73,4 %	59,1 %	67,3 %	67,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
Anim = 1ste	31,1 %	28,0 %	30,4 %	28,7 %	35,1 %	24,9 %
Jud < kath.	51,0 %	47,4 %	48,9 %	49,5 %	59,7 %	40,5 %
Kath < islam	60,1 %	58,8 %	55,9 %	62,6 %	60,8 %	58,3 %
Kath < prot.	83,2 %	79,4 %	79,6 %	82,8 %	80,7 %	81,8 %
Islam < prot	69,8 %	64,2 %	67,4 %	66,7 %	67,1 %	66,9 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
Anim = 1ste	20,3 %	25,9 %	34,5 %	37,3 %	29,5 %
Jud < kath.	37,8 %	46,5 %	55,0 %	57,5 %	49,2 %
Kath < islam	61,8 %	68,7 %	50,5 %	56,8 %	59,4 %
Kath < prot.	75,6 %	82,1 %	83,7 %	83,8 %	81,3 %
Islam < prot	56,5 %	65,4 %	72,9 %	73,2 %	67,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigriestatuut			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
Anim = Iste	28,4 %	25,6 %	30,3 %	29,3 %
Jud < kath.	45,9 %	47,9 %	50,5 %	49,5 %
Kath < islam	63,1 %	69,8 %	57,1 %	59,8 %
Kath < prot.	80,5 %	81,7 %	82,0 %	81,8 %
Islam < prot	55,9 %	60,0 %	70,7 %	67,3 %

Vraag nr. 15: slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog

Geef in volgorde van aantal slachtoffers de vier landen die tijdens de Tweede Wereldoorlog het grootste aantal slachtoffers hadden (zowel burgers als militairen).

- a.
- b.
- c.
- d.

Het juiste antwoord was (in de juiste volgorde): Sovjet-Unie, China, Duitsland, Polen. Hun aantal slachtoffers (de leerlingen moesten die getallen niet geven) bedragen (ongeveer) 23 miljoen; 10 miljoen; 7 miljoen; 5,5 miljoen.

Daarna komen Indonesië (4 miljoen) en Japan (2,6 miljoen).

Hieronder geven we de percentages leerlingen die één van de vier landen met het grootste aantal slachtoffers of Japan hebben aangegeven. Indonesië werd door geen enkele leerling aangegeven. We geven ook de percentages voor de meest voorkomende verkeerde antwoorden: Frankrijk (11de land volgens aantal slachtoffers), België (24ste), Groot-Brittannië (14de) en de Verenigde Staten (12de land volgens aantal slachtoffers).

Voor de Sovjet-Unie zijn twee rijen voorzien. De eerste rij geeft aan hoeveel leerlingen de Sovjet-Unie als eerste land (= grootste aantal slachtoffers) hebben vermeld. De tweede rij geeft aan hoeveel leerlingen de Sovjet-Unie als één van de vier landen hebben vermeld.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
Sov.-Unie = 1ste	33,5 %	5,4 %	5,4 %	10,9 %	3,9 %	10,4 %	6,4 %	13,5 %
Sov.-Unie	59,4 %	30,6 %	22,1 %	36,9 %	20,9 %	31,5 %	13,4 %	35,4 %
China	1,6 %	3,5 %	7,3 %	0,8 %	5,6 %	4,7 %	4,5 %	3,3 %
Duitsland	90,1 %	83,6 %	71,2 %	83,3 %	80,7 %	74,0 %	52,8 %	79,1 %
Polen	17,7 %	16,2 %	18,0 %	35,6 %	23,3 %	23,2 %	13,9 %	21,3 %
Japan	12,0 %	4,7 %	10,9 %	10,9 %	4,5 %	8,1 %	7,3 %	8,9 %
Frankrijk	68,6 %	59,8 %	41,7 %	70,6 %	73,2 %	58,3 %	44,3 %	60,5 %
België	30,0 %	41,1 %	39,7 %	21,8 %	30,2 %	29,5 %	29,1 %	31,7 %
Groot-Brittannië	55,0 %	31,1 %	19,4 %	26,1 %	30,0 %	17,3 %	16,3 %	31,0 %
VS	24,2 %	24,4 %	12,8 %	26,6 %	36,3 %	26,3 %	26,8 %	24,4 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
Sov.-Unie = Iste	5,9 %	8,8 %	30,0 %	13,0 %	10,2 %	7,5 %	13,5 %
Sov.-Unie	26,8 %	41,1 %	53,8 %	34,2 %	30,9 %	26,1 %	35,4 %
China	2,7 %	7,2 %	2,9 %	0,1 %	7,1 %	2,8 %	3,3 %
Duitsland	81,5 %	78,7 %	87,8 %	74,5 %	73,6 %	72,8 %	79,1 %
Polen	20,9 %	14,5 %	14,6 %	25,9 %	24,4 %	26,9 %	21,3 %
Japan	7,2 %	7,1 %	11,1 %	10,9 %	6,2 %	8,9 %	8,9 %
Frankrijk	56,7 %	58,5 %	63,4 %	63,0 %	67,1 %	58,7 %	60,5 %
België	40,3 %	35,3 %	32,8 %	28,0 %	23,0 %	26,6 %	31,7 %
Groot-Brittannië	29,8 %	25,1 %	51,3 %	26,0 %	17,1 %	21,5 %	31,0 %
VS	22,8 %	22,0 %	21,5 %	31,1 %	24,9 %	26,6 %	24,4 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
Sov.-Unie = Iste	17,5 %	9,5 %	12,4 %	14,6 %	9,2 %	17,1 %
Sov.-Unie	42,5 %	28,3 %	30,3 %	40,0 %	28,7 %	40,9 %
China	3,7 %	2,9 %	3,7 %	2,9 %	3,0 %	3,4 %
Duitsland	82,0 %	76,3 %	75,0 %	82,8 %	73,3 %	83,9 %
Polen	22,7 %	19,8 %	18,8 %	23,5 %	26,2 %	17,2 %
Japan	12,8 %	5,0 %	9,3 %	8,5 %	8,8 %	8,9 %
Frankrijk	62,9 %	58,1 %	58,4 %	62,4 %	61,2 %	60,0 %
België	24,2 %	39,1 %	32,5 %	31,0 %	26,2 %	36,2 %
Groot-Brittannië	34,7 %	27,3 %	32,7 %	29,5 %	21,6 %	38,8 %
VS	31,7 %	17,3 %	25,0 %	23,9 %	27,2 %	22,1 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
Sov.-Unie = Iste	7,8 %	12,5 %	15,4 %	18,3 %	13,5 %
Sov.-Unie	25,2 %	35,1 %	40,8 %	40,5 %	35,4 %
China	3,4 %	3,7 %	2,2 %	3,8 %	3,3 %
Duitsland	70,0 %	82,2 %	79,4 %	84,7 %	79,1 %
Polen	18,1 %	21,5 %	18,9 %	26,5 %	21,3 %
Japan	7,2 %	6,8 %	9,6 %	11,8 %	8,9 %
Frankrijk	50,0 %	62,0 %	66,5 %	63,6 %	60,5 %
België	33,2 %	33,6 %	31,8 %	28,2 %	31,7 %
Groot-Brittannië	20,5 %	28,2 %	38,1 %	37,2 %	31,0 %
VS	18,4 %	23,5 %	25,8 %	29,9 %	24,4 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
Sov.-Unie = Iste	7,5 %	3,6 %	17,0 %	13,8 %
Sov.-Unie	26,2 %	31,0 %	38,8 %	36,1 %
China	9,6 %	6,0 %	1,7 %	3,3 %
Duitsland	66,2 %	76,8 %	82,9 %	80,0 %
Polen	17,8 %	24,4 %	21,7 %	21,7 %
Japan	5,7 %	8,8 %	9,7 %	9,1 %
Frankrijk	47,5 %	57,4 %	64,1 %	61,1 %
België	31,7 %	26,5 %	33,4 %	32,1 %
Groot-Brittannië	22,8 %	21,3 %	35,1 %	31,5 %
VS	18,1 %	21,4 %	26,7 %	24,9 %

Vraag nr. 16 : technologie en industriële revolutie

Welk van onderstaande gebeurtenissen heeft volgens jou het meeste invloed gehad op de ontwikkeling van het kapitalisme in de 19de eeuw ? (één antwoord aanduiden).

- de invoering van de eerste bankbiljetten
- de uitvinding van de auto
- de ontwikkeling van de grote steden
- de nederlaag van Napoleon in de slag bij Waterloo
- de ontwikkeling van de stoommachine
- de invoering van het algemeen stemrecht

Het juiste antwoord is e (stoommachine). De andere gebeurtenissen stammen ofwel uit een andere periode (a, b en f), of zijn secundair (d) of een gevolg in plaats van een oorzaak (c).

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
Biljetten	22,3 %	19,8 %	13,0 %	20,0 %	12,5 %	13,5 %	18,1 %	18,5 %
Auto	3,0 %	5,4 %	18,1 %	3,9 %	10,7 %	8,8 %	9,0 %	6,9 %
Steden	31,0 %	17,9 %	13,3 %	27,0 %	26,5 %	24,0 %	23,2 %	23,7 %
Waterloo	2,9 %	10,0 %	12,8 %	4,1 %	5,8 %	13,8 %	16,1 %	8,6 %
Stoom	31,0 %	27,8 %	16,7 %	26,4 %	25,8 %	18,7 %	8,6 %	23,9 %
Stemrecht	8,4 %	13,7 %	23,0 %	14,5 %	10,5 %	15,2 %	13,1 %	13,7 %
na	1,4 %	5,4 %	3,1 %	4,0 %	8,2 %	6,1 %	12,0 %	4,9 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
Biljetten	13,1 %	33,2 %	21,1 %	20,9 %	13,6 %	17,1 %	18,5 %
Auto	7,0 %	5,9 %	7,0 %	6,0 %	8,0 %	6,9 %	6,9 %
Steden	19,6 %	17,0 %	26,8 %	23,9 %	29,9 %	24,3 %	23,7 %
Waterloo	8,6 %	17,4 %	3,5 %	7,8 %	11,5 %	9,9 %	8,6 %
Stoom	33,0 %	8,6 %	27,4 %	22,6 %	17,5 %	19,9 %	23,9 %
Stemrecht	14,3 %	12,0 %	12,8 %	13,0 %	11,9 %	15,2 %	13,7 %
na	4,6 %	5,9 %	1,2 %	5,8 %	7,6 %	6,9 %	4,9 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
Biljetten	18,9 %	18,1 %	18,9 %	18,1 %	17,3 %	19,5 %
Auto	6,9 %	6,9 %	5,6 %	8,0 %	6,9 %	6,9 %
Steden	22,0 %	25,4 %	25,8 %	21,9 %	25,3 %	22,4 %
Waterloo	9,1 %	8,0 %	11,4 %	6,0 %	9,7 %	7,6 %
Stoom	26,9 %	20,8 %	18,7 %	28,5 %	20,0 %	27,0 %
Stemrecht	11,0 %	16,3 %	13,9 %	13,4 %	14,1 %	13,3 %
na	5,3 %	4,4 %	5,6 %	4,1 %	6,8 %	3,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
Biljetten	17,3 %	20,6 %	15,7 %	20,4 %	18,5 %
Auto	8,4 %	6,5 %	6,1 %	6,5 %	6,9 %
Steden	24,3 %	20,7 %	23,0 %	26,8 %	23,7 %
Waterloo	13,8 %	8,5 %	6,6 %	5,4 %	8,6 %
Stoom	13,2 %	25,0 %	29,5 %	27,8 %	23,9 %
Stemrecht	16,1 %	13,4 %	15,3 %	9,9 %	13,7 %
na	6,9 %	5,5 %	3,8 %	3,3 %	4,9 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
Biljetten	20,5 %	14,5 %	19,5 %	18,9 %
Auto	11,5 %	4,7 %	6,6 %	6,9 %
Steden	23,4 %	17,0 %	25,9 %	24,2 %
Waterloo	9,7 %	15,7 %	6,4 %	8,3 %
Stoom	18,2 %	32,2 %	23,3 %	24,0 %
Stemrecht	12,6 %	12,3 %	14,4 %	13,8 %
na	4,1 %	3,8 %	4,0 %	4,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 17 : stemrecht voor vrouwen

In België hebben de vrouwen stemrecht gekregen in ... (één antwoord aanduiden)

- a. 1831, na de onafhankelijkheid, bij het opstellen van de grondwet
- b. 1886, na de stakingen in het Waalse industriebekken
- c. 1919, na het einde van de Eerste Wereldoorlog
- d. 1936, na de grote stakingen
- e. 1948, na het einde van de Tweede Wereldoorlog
- f. 1968, na de studentenrevolte
- g. 1993, na de hervorming van België in een federale staat.

Het correcte antwoord is e (na de Tweede Wereldoorlog).

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
1831	3,9 %	10,5 %	23,3 %	4,0 %	4,0 %	9,0 %	13,0 %	9,0 %
1886	2,5 %	5,6 %	4,7 %	2,7 %	2,5 %	2,8 %	4,5 %	3,7 %
1919	14,1 %	13,7 %	10,2 %	9,3 %	8,5 %	7,3 %	9,7 %	11,2 %
1936	11,2 %	10,2 %	6,1 %	9,1 %	5,1 %	9,3 %	9,1 %	9,4 %
1948	55,0 %	38,4 %	32,7 %	59,8 %	61,1 %	55,9 %	41,1 %	48,8 %
1968	12,1 %	14,7 %	13,5 %	11,4 %	8,0 %	9,0 %	8,6 %	11,8 %
1993	0,9 %	3,9 %	7,1 %	1,6 %	0,7 %	3,2 %	5,0 %	3,0 %
na	0,3 %	3,0 %	2,4 %	2,1 %	10,1 %	3,5 %	8,9 %	3,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
1831	10,4 %	10,3 %	10,1 %	7,1 %	7,7 %	7,6 %	9,0 %
1886	5,1 %	5,5 %	2,9 %	2,7 %	1,2 %	3,9 %	3,7 %
1919	13,8 %	8,0 %	14,3 %	8,2 %	4,0 %	10,5 %	11,2 %
1936	11,0 %	9,9 %	8,7 %	11,1 %	8,1 %	8,3 %	9,4 %
1948	39,3 %	34,2 %	51,9 %	58,7 %	64,7 %	49,7 %	48,8 %
1968	13,4 %	20,0 %	11,2 %	7,3 %	9,6 %	10,8 %	11,8 %
1993	5,2 %	6,2 %	0,6 %	2,8 %	0,4 %	3,5 %	3,0 %
na	1,8 %	5,9 %	0,3 %	2,1 %	4,3 %	5,7 %	3,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
1831	8,8 %	9,2 %	8,7 %	9,3 %	7,5 %	10,2 %
1886	3,7 %	3,7 %	4,3 %	3,2 %	3,2 %	4,2 %
1919	9,4 %	13,0 %	11,2 %	11,2 %	8,8 %	13,2 %
1936	9,2 %	9,6 %	9,8 %	9,0 %	8,9 %	9,8 %
1948	49,7 %	47,9 %	46,6 %	50,9 %	54,4 %	44,2 %
1968	12,5 %	11,1 %	11,5 %	12,1 %	9,8 %	13,4 %
1993	3,5 %	2,6 %	3,8 %	2,3 %	2,8 %	3,3 %
na	3,2 %	3,0 %	4,2 %	2,1 %	4,7 %	1,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
1831	11,9 %	12,9 %	6,9 %	4,3 %	9,0 %
1886	3,3 %	4,2 %	2,7 %	4,6 %	3,7 %
1919	9,9 %	13,3 %	12,0 %	9,7 %	11,2 %
1936	8,4 %	9,0 %	9,9 %	10,3 %	9,4 %
1948	43,2 %	46,4 %	54,4 %	51,2 %	48,8 %
1968	13,5 %	9,3 %	9,6 %	14,7 %	11,8 %
1993	5,5 %	2,1 %	2,0 %	2,7 %	3,1 %
na	4,4 %	2,7 %	2,6 %	2,6 %	3,1 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
1831	5,3 %	16,3 %	8,1 %	9,0 %
1886	7,9 %	0,7 %	3,7 %	3,8 %
1919	10,8 %	12,9 %	11,2 %	11,4 %
1936	5,7 %	7,6 %	10,0 %	9,1 %
1948	42,2 %	47,0 %	51,1 %	49,4 %
1968	14,8 %	10,6 %	11,7 %	11,9 %
1993	7,3 %	2,0 %	2,6 %	3,1 %
na	5,9 %	3,0 %	1,5 %	2,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 18 : inkomensverschillen

In België bedraagt het gemiddeld inkomen van een gezin 24.600 euro per jaar.
Welk is volgens jou het gemiddeld inkomen van ...

- a. Een gezin dat behoort tot de 10 % armste gezinnen: €
- b. Een gezin dat behoort tot de 10 % rijkste gezinnen: .€
- c. Een gezin dat behoort tot de 1 % rijkste gezinnen: €

De juiste antwoorden zijn 4.000 € voor het eerste deciel, 70.000 € voor het tiende deciel en 167.000 € voor het laatste centiel (de bedragen zijn de netto belastbare inkomens van 2001)

DI0/DI

Verhouding tussen het geschat inkomen van het 10de deciel (de 10 % rijksten) en het eerste deciel (de 10 % armsten). Klassering per interval. Het eerste interval [0, 1] heeft geen zin want het zou betekenen dat die verhouding kleiner dan 1 is en de rijksten dus armer zijn dan de armsten... De juiste verhouding is $70.000/4.000 = 17,5$. Het interval [10, 25] bevat dus de goede antwoorden.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,1)	19,6 %	18,4 %	22,3 %	19,8 %	17,6 %	20,8 %	28,7 %	20,7 %
[1,2)	28,2 %	22,9 %	19,8 %	23,4 %	21,8 %	18,9 %	16,0 %	22,6 %
[2,5)	17,2 %	14,4 %	13,6 %	21,1 %	20,9 %	17,4 %	16,4 %	17,0 %
[5,10)	10,7 %	9,4 %	6,7 %	10,1 %	12,8 %	9,9 %	6,1 %	9,3 %
[10,25)	5,5 %	2,9 %	1,7 %	6,0 %	9,2 %	5,7 %	2,4 %	4,4 %
[25,50)	14,5 %	16,9 %	11,9 %	9,9 %	10,7 %	9,9 %	6,0 %	12,2 %
[50,100)	3,4 %	6,7 %	2,2 %	1,9 %	1,4 %	2,2 %	0,9 %	3,2 %
[100,1e+07)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	1,1 %	8,5 %	21,8 %	7,8 %	5,6 %	15,2 %	23,5 %	10,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,1)	18,3 %	20,3 %	20,7 %	20,6 %	22,8 %	22,3 %	20,7 %
[1,2)	23,0 %	19,4 %	27,5 %	21,9 %	18,3 %	20,4 %	22,6 %
[2,5)	15,5 %	15,1 %	15,5 %	21,9 %	17,7 %	18,3 %	17,0 %
[5,10)	7,1 %	11,6 %	10,7 %	10,9 %	8,0 %	9,1 %	9,3 %
[10,25)	4,2 %	0,8 %	4,3 %	8,4 %	6,0 %	3,9 %	4,4 %
[25,50)	15,8 %	13,9 %	14,4 %	10,3 %	6,5 %	9,4 %	12,2 %
[50,100)	4,6 %	8,7 %	2,9 %	0,4 %	2,3 %	2,0 %	3,2 %
[100,1e+07)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	11,5 %	10,2 %	4,0 %	5,3 %	18,4 %	14,7 %	10,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,1)	20,6 %	20,8 %	21,0 %	20,5 %	22,0 %	19,7 %
[1,2)	25,0 %	20,2 %	22,1 %	23,0 %	20,3 %	24,5 %
[2,5)	17,4 %	16,6 %	16,7 %	17,4 %	19,0 %	15,4 %
[5,10)	8,6 %	10,1 %	10,6 %	8,2 %	9,3 %	9,4 %
[10,25)	3,7 %	5,2 %	5,1 %	3,8 %	5,3 %	3,7 %
[25,50)	12,2 %	12,3 %	9,8 %	14,5 %	9,0 %	14,9 %
[50,100)	4,4 %	2,0 %	3,1 %	3,3 %	1,7 %	4,5 %
[100,1e+07)	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %
na	8,1 %	12,8 %	11,7 %	9,3 %	13,4 %	8,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,1)	21,7 %	24,2 %	18,9 %	18,1 %	20,7 %
[1,2)	22,7 %	21,3 %	25,6 %	20,7 %	22,6 %
[2,5)	21,4 %	11,4 %	17,7 %	17,6 %	17,0 %
[5,10)	6,1 %	11,3 %	11,1 %	8,8 %	9,3 %
[10,25)	2,7 %	6,0 %	3,4 %	5,6 %	4,4 %
[25,50)	9,2 %	14,9 %	9,8 %	15,1 %	12,2 %
[50,100)	2,5 %	2,4 %	3,0 %	5,0 %	3,2 %
[100,1e+07)	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	13,9 %	8,3 %	10,5 %	9,1 %	10,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,1)	27,9 %	17,8 %	20,3 %	20,8 %
[1,2)	11,5 %	26,8 %	23,7 %	22,7 %
[2,5)	15,0 %	18,0 %	17,5 %	17,3 %
[5,10)	5,7 %	7,4 %	10,6 %	9,5 %
[10,25)	5,0 %	3,9 %	4,6 %	4,5 %
[25,50)	10,2 %	11,3 %	13,1 %	12,5 %
[50,100)	1,0 %	3,8 %	3,6 %	3,3 %
[100,1e+07)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	23,7 %	11,1 %	6,6 %	9,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

CI00/D1

Verhouding tussen het geschat inkomen van het 100ste centiel (de 1 % rijksten) en het eerste deciel (de 10 % armsten). Klassering per interval.

De juiste verhouding is $167.000/4.000 = 41,75$. Het interval $[30, 60]$ bevat het juiste antwoord.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,1)	28,0 %	15,3 %	24,2 %	25,9 %	24,6 %	23,3 %	28,2 %	23,8 %
[1,5)	40,7 %	46,0 %	30,9 %	41,1 %	36,3 %	34,3 %	33,3 %	39,1 %
[5,15)	13,6 %	10,9 %	7,2 %	11,2 %	19,8 %	11,4 %	6,4 %	11,0 %
[15,30)	3,3 %	2,3 %	2,6 %	3,0 %	3,4 %	3,8 %	1,6 %	2,9 %
[30,60)	12,9 %	13,2 %	8,1 %	9,2 %	6,4 %	8,7 %	6,7 %	10,3 %
[60,300)	0,2 %	1,2 %	5,9 %	0,9 %	3,5 %	1,6 %	0,4 %	1,4 %
[300,1e+07)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	1,3 %	11,2 %	21,0 %	8,7 %	6,0 %	16,9 %	23,4 %	11,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,1)	19,2 %	17,2 %	26,8 %	26,3 %	23,9 %	26,0 %	23,8 %
[1,5)	41,7 %	46,9 %	38,1 %	39,2 %	37,7 %	36,1 %	39,1 %
[5,15)	10,9 %	6,6 %	13,1 %	12,6 %	10,4 %	10,2 %	11,0 %
[15,30)	2,2 %	2,7 %	3,3 %	2,2 %	2,0 %	3,5 %	2,9 %
[30,60)	10,2 %	15,6 %	12,7 %	11,7 %	6,0 %	7,8 %	10,3 %
[60,300)	1,7 %	0,8 %	2,0 %	1,5 %	1,3 %	1,0 %	1,4 %
[300,1e+07)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	14,0 %	10,2 %	4,0 %	6,5 %	18,9 %	15,5 %	11,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,1)	26,4 %	21,3 %	23,5 %	24,1 %	25,7 %	22,3 %
[1,5)	39,9 %	38,4 %	39,4 %	38,9 %	37,0 %	40,9 %
[5,15)	10,4 %	11,7 %	11,5 %	10,6 %	10,7 %	11,3 %
[15,30)	3,1 %	2,6 %	2,5 %	3,2 %	2,9 %	2,8 %
[30,60)	8,7 %	12,0 %	9,8 %	10,8 %	8,3 %	12,1 %
[60,300)	1,8 %	1,1 %	1,3 %	1,6 %	1,2 %	1,7 %
[300,1e+07)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	9,7 %	13,0 %	12,0 %	10,8 %	14,2 %	9,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,1)	25,3 %	21,0 %	24,8 %	24,3 %	23,8 %
[1,5)	40,9 %	42,5 %	36,4 %	36,7 %	39,1 %
[5,15)	8,7 %	10,0 %	14,1 %	11,3 %	11,0 %
[15,30)	2,5 %	3,2 %	3,0 %	2,7 %	2,9 %
[30,60)	7,8 %	12,4 %	8,6 %	12,6 %	10,3 %
[60,300)	0,8 %	2,1 %	0,8 %	2,0 %	1,4 %
[300,1e+07)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	14,0 %	8,8 %	12,2 %	10,5 %	11,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,1)	21,6 %	22,1 %	25,1 %	24,2 %
[1,5)	30,7 %	41,4 %	40,7 %	39,6 %
[5,15)	10,5 %	11,3 %	11,4 %	11,3 %
[15,30)	5,0 %	0,7 %	3,1 %	2,9 %
[30,60)	6,9 %	10,4 %	10,7 %	10,2 %
[60,300)	1,0 %	0,6 %	1,7 %	1,5 %
[300,1e+07)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
na	24,4 %	13,5 %	7,4 %	10,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 19 : landbouwproductie

Welk zijn de drie belangrijkste landbouwgewassen op wereldschaal (productie in ton) (Je moet dus drie gewassen aanduiden)

- a. aardappelen
- b. rijst
- c. tomaten
- d. tarwe
- e. rogge
- f. bananen
- g. koffie
- h. maniok
- i. soja
- j. maïs
- k. gerst

Van de voorgestelde gewassen zijn **maïs** (725 miljoen ton), **tarwe** (630 miljoen) en **rijst** (608 miljoen) duidelijk de koplopers. Aardappelen (300 miljoen) en soja (200 miljoen) komen in tweede orde. De andere komen daar ver achter. Suikerriet en diverse granen die gebruikt worden als veevoeder of voor de productie van biobrandstoffen worden in grotere hoeveelheden geproduceerd dan de drie genoemde koplopers, maar we hadden de lijst beperkt tot producten die rechtstreeks of hoofdzakelijk voor menselijke voeding bestemd zijn.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
Aardap.	44,4 %	61,1 %	55,9 %	43,7 %	66,1 %	51,9 %	58,9 %	52,2 %
Rijst	81,8 %	52,1 %	43,5 %	73,2 %	58,9 %	59,2 %	35,8 %	61,3 %
Tomaten	2,5 %	5,5 %	11,7 %	2,0 %	0,4 %	6,4 %	10,5 %	5,3 %
Graan	61,4 %	63,0 %	42,8 %	67,3 %	64,0 %	65,2 %	55,8 %	60,9 %
Rogge	3,2 %	11,3 %	7,6 %	0,3 %	1,0 %	0,8 %	2,0 %	4,4 %
Bananen	11,7 %	5,0 %	10,5 %	7,0 %	13,2 %	5,4 %	10,0 %	8,3 %
Koffie	31,6 %	27,7 %	51,2 %	57,8 %	52,9 %	54,5 %	38,6 %	42,1 %
Maniok	6,8 %	2,2 %	0,0 %	2,7 %	2,2 %	1,4 %	2,4 %	3,0 %
Soja	6,3 %	1,1 %	2,1 %	7,0 %	11,6 %	9,1 %	8,4 %	5,6 %
Mais	34,2 %	22,3 %	26,9 %	24,9 %	20,8 %	25,1 %	33,4 %	27,5 %
Gerst	5,6 %	8,0 %	10,9 %	3,5 %	6,2 %	2,6 %	2,7 %	5,6 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
Aardap.	62,1 %	52,4 %	45,2 %	50,7 %	54,3 %	50,2 %	52,2 %
Rijst	53,6 %	53,2 %	74,3 %	61,2 %	50,8 %	61,6 %	61,3 %
Tomaten	8,0 %	3,3 %	3,8 %	3,2 %	3,8 %	6,2 %	5,3 %
Graan	58,4 %	60,9 %	57,7 %	69,8 %	54,4 %	64,5 %	60,9 %
Rogge	11,1 %	5,1 %	4,4 %	1,0 %	0,6 %	0,9 %	4,4 %
Bananen	4,3 %	8,2 %	13,3 %	5,9 %	9,7 %	7,7 %	8,3 %
Koffie	28,5 %	31,3 %	39,6 %	53,2 %	45,9 %	53,5 %	42,1 %
Maniok	1,7 %	2,2 %	6,0 %	2,2 %	0,9 %	2,6 %	3,0 %
Soja	1,8 %	0,0 %	6,1 %	11,5 %	14,8 %	5,1 %	5,6 %
Mais	23,9 %	21,6 %	34,1 %	32,6 %	26,5 %	24,7 %	27,5 %
Gerst	7,1 %	14,1 %	5,9 %	3,1 %	2,9 %	3,4 %	5,6 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
Aardap.	50,4 %	54,0 %	53,0 %	51,5 %	51,1 %	53,2 %
Rijst	61,1 %	61,5 %	63,6 %	59,2 %	59,5 %	62,8 %
Tomaten	5,1 %	5,4 %	5,0 %	5,5 %	5,1 %	5,5 %
Graan	62,9 %	58,9 %	63,0 %	58,9 %	63,8 %	58,4 %
Rogge	4,5 %	4,2 %	5,0 %	3,8 %	0,9 %	7,2 %
Bananen	7,7 %	9,0 %	7,5 %	9,1 %	7,7 %	8,9 %
Koffie	42,7 %	41,5 %	39,7 %	44,2 %	52,0 %	33,9 %
Maniok	2,5 %	3,5 %	3,0 %	3,0 %	2,2 %	3,7 %
Soja	6,8 %	4,5 %	4,4 %	6,7 %	8,2 %	3,5 %
Mais	25,2 %	29,8 %	27,3 %	27,7 %	26,7 %	28,2 %
Gerst	5,3 %	6,0 %	6,1 %	5,2 %	3,3 %	7,6 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
Aardap.	55,0 %	56,2 %	48,6 %	49,2 %	52,2 %
Rijst	44,1 %	60,6 %	69,6 %	71,0 %	61,3 %
Tomaten	7,5 %	6,7 %	3,5 %	3,5 %	5,3 %
Graan	59,1 %	57,7 %	64,5 %	62,1 %	60,9 %
Rogge	5,5 %	5,8 %	2,1 %	4,1 %	4,4 %
Bananen	9,3 %	9,1 %	6,0 %	8,9 %	8,3 %
Koffie	45,0 %	42,2 %	44,1 %	37,1 %	42,1 %
Maniok	1,5 %	1,7 %	3,8 %	5,0 %	3,0 %
Soja	4,8 %	4,6 %	5,6 %	7,5 %	5,6 %
Mais	29,6 %	30,0 %	26,6 %	23,9 %	27,5 %
Gerst	6,5 %	6,8 %	3,1 %	6,1 %	5,6 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Immigriatiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
Aardap.	46,9 %	54,7 %	52,7 %	52,3 %
Rijst	54,4 %	49,6 %	66,0 %	62,1 %
Tomaten	2,3 %	12,6 %	4,2 %	5,3 %
Graan	56,6 %	54,7 %	63,2 %	61,1 %
Rogge	5,3 %	2,5 %	4,7 %	4,4 %
Bananen	7,5 %	4,9 %	9,4 %	8,5 %
Koffie	36,1 %	48,6 %	42,6 %	42,7 %
Maniok	3,9 %	0,2 %	3,5 %	3,1 %
Soja	3,9 %	2,4 %	6,6 %	5,7 %
Mais	26,9 %	29,1 %	27,6 %	27,8 %
Gerst	5,4 %	4,7 %	5,4 %	5,3 %

Vraag nr. 20 : verbruik van aardolie in verschillende landen

Een Amerikaan verbruikt gemiddeld 25 barrels olie per jaar. Probeer te schatten wat er elk jaar gemiddeld verbruikt wordt door:

- een Belg: barrels per jaar
- een Chinees: barrels per jaar
- een Congolees: ... barrels per jaar

De juiste antwoorden waren 22 barrels voor een Belg, 1,8 barrels voor een Chinees en 0,05 barrels voor een Congolees.

De onderstaande tabellen zijn zo opgesteld dat ze weergeven hoe de leerlingen de relatieve positie van de landen zien.

Verhouding België / VS

Juist antwoord : 0,88

Klassering per interval volgens de geschatte verhouding tussen het verbruik van aardolie van een Belg en een Amerikaan. Het interval [0,8 , 1] bevat de juiste antwoorden.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
(0,0,6]	54,1 %	49,6 %	42,0 %	59,5 %	50,0 %	57,0 %	42,4 %	51,8 %
(0,6,0,8]	30,3 %	25,5 %	27,0 %	26,8 %	37,9 %	20,2 %	23,0 %	26,5 %
(0,8,1]	5,3 %	4,7 %	3,3 %	5,2 %	5,1 %	2,8 %	1,3 %	4,2 %
(1,1,5]	5,0 %	8,5 %	7,7 %	3,2 %	2,8 %	5,8 %	8,8 %	6,1 %
(1,5,1e+05]	3,8 %	3,9 %	11,6 %	2,9 %	3,3 %	7,8 %	13,7 %	6,0 %
na	1,6 %	7,8 %	8,4 %	2,4 %	1,0 %	6,5 %	10,7 %	5,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
(0,0,6]	47,1 %	48,9 %	53,0 %	55,7 %	49,4 %	55,0 %	51,8 %
(0,6,0,8]	25,4 %	32,1 %	28,5 %	27,7 %	23,6 %	24,3 %	26,5 %
(0,8,1]	4,6 %	3,2 %	5,2 %	4,7 %	4,4 %	3,0 %	4,2 %
(1,1,5]	10,5 %	0,8 %	5,6 %	4,1 %	9,0 %	4,4 %	6,1 %
(1,5,1e+05]	5,0 %	5,5 %	5,6 %	5,8 %	5,3 %	7,6 %	6,0 %
na	7,4 %	9,6 %	2,1 %	2,0 %	8,3 %	5,7 %	5,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
(0,0,6]	55,0 %	48,7 %	50,3 %	53,3 %	54,1 %	50,0 %
(0,6,0,8]	25,7 %	27,2 %	25,8 %	27,0 %	24,9 %	27,8 %
(0,8,1]	5,0 %	3,4 %	5,2 %	3,3 %	3,6 %	4,7 %
(1,1,5]	3,1 %	9,1 %	6,5 %	5,8 %	5,2 %	6,9 %
(1,5,1e+05]	6,5 %	5,5 %	5,5 %	6,4 %	6,8 %	5,3 %
na	4,7 %	6,1 %	6,7 %	4,2 %	5,4 %	5,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
(0,0.6]	42,4 %	57,7 %	51,2 %	56,0 %	51,8 %
(0.6,0.8]	30,8 %	21,8 %	26,7 %	26,5 %	26,5 %
(0.8,1]	5,8 %	3,3 %	4,9 %	2,8 %	4,2 %
(1,1.5]	6,5 %	7,6 %	5,1 %	5,4 %	6,1 %
(1.5,1e+05]	5,8 %	5,7 %	7,2 %	5,3 %	6,0 %
na	8,8 %	3,8 %	5,0 %	4,0 %	5,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigriatiestatoot			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
(0,0.6]	57,5 %	53,3 %	51,1 %	52,2 %
(0.6,0.8]	19,1 %	21,4 %	29,4 %	26,9 %
(0.8,1]	2,0 %	6,9 %	4,0 %	4,2 %
(1,1.5]	5,6 %	4,8 %	6,5 %	6,1 %
(1.5,1e+05]	8,5 %	6,7 %	5,4 %	6,0 %
na	7,4 %	6,9 %	3,6 %	4,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Verhouding België / China

Juist antwoord : 14,7

Klassering per interval volgens de geschatte verhouding tussen het verbruik van aardolie van een Belg en een Chinees.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
(0,0.5]	16,5 %	18,0 %	31,8 %	15,5 %	13,6 %	26,0 %	21,0 %	19,8 %
(0.5,1]	34,0 %	28,5 %	29,8 %	31,8 %	33,8 %	25,3 %	24,7 %	29,9 %
(1,2]	37,5 %	29,0 %	19,5 %	38,3 %	40,2 %	28,1 %	30,5 %	32,1 %
(2,5]	7,7 %	14,6 %	7,9 %	8,6 %	8,2 %	10,3 %	8,7 %	9,8 %
(5,1e+05]	2,6 %	2,1 %	1,8 %	2,8 %	2,9 %	3,2 %	4,4 %	2,7 %
na	1,6 %	7,8 %	9,2 %	3,0 %	1,3 %	7,1 %	10,7 %	5,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
(0,0.5]	18,8 %	19,9 %	21,3 %	19,1 %	16,1 %	20,8 %	19,8 %
(0.5,1]	25,8 %	35,4 %	34,5 %	29,9 %	31,8 %	27,0 %	29,9 %
(1,2]	28,3 %	30,5 %	33,1 %	36,2 %	32,7 %	33,3 %	32,1 %
(2,5]	16,6 %	4,7 %	6,6 %	9,1 %	7,2 %	9,6 %	9,8 %
(5,1e+05]	3,0 %	0,0 %	2,4 %	3,3 %	3,2 %	3,3 %	2,7 %
na	7,7 %	9,6 %	2,2 %	2,4 %	9,0 %	6,1 %	5,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
(0,0.5]	19,7 %	20,0 %	19,3 %	20,3 %	19,6 %	20,1 %
(0.5,1]	28,3 %	31,5 %	32,7 %	27,4 %	28,5 %	31,0 %
(1,2]	34,6 %	29,6 %	29,8 %	34,2 %	33,8 %	30,7 %
(2,5]	8,9 %	10,6 %	8,2 %	11,2 %	9,0 %	10,4 %
(5,1e+05]	3,6 %	1,9 %	3,1 %	2,4 %	3,3 %	2,3 %
na	4,9 %	6,4 %	7,0 %	4,5 %	5,8 %	5,5 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
(0,0.5]	19,0 %	25,1 %	17,8 %	17,5 %	19,8 %
(0.5,1]	30,8 %	26,2 %	31,6 %	30,9 %	29,9 %
(1,2]	28,0 %	31,6 %	33,1 %	35,8 %	32,1 %
(2,5]	9,7 %	10,5 %	9,2 %	9,8 %	9,8 %
(5,1e+05]	3,5 %	2,5 %	3,1 %	1,8 %	2,7 %
na	9,1 %	4,2 %	5,2 %	4,2 %	5,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
(0,0.5]	30,1 %	21,6 %	17,5 %	19,6 %
(0.5,1]	24,0 %	31,5 %	31,0 %	30,3 %
(1,2]	26,0 %	26,4 %	35,1 %	32,7 %
(2,5]	9,7 %	8,6 %	10,1 %	9,8 %
(5,1e+05]	2,0 %	4,8 %	2,4 %	2,7 %
na	8,2 %	7,0 %	3,8 %	4,9 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Verhouding België / Congo

Juist antwoord : 440

Klassering per interval volgens de geschatte verhouding tussen het verbruik van aardolie van een Belg en een Congolees

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
(0,1]	5,9 %	9,8 %	29,7 %	6,2 %	8,4 %	12,9 %	14,8 %	11,2 %
(1,5]	50,4 %	57,6 %	50,8 %	54,8 %	62,7 %	58,6 %	48,7 %	54,0 %
(5,20]	33,1 %	15,8 %	5,3 %	32,7 %	22,7 %	14,5 %	19,9 %	22,4 %
(20,100]	5,6 %	7,6 %	1,8 %	2,2 %	3,5 %	4,8 %	3,9 %	4,6 %
(100,1e+05]	1,9 %	0,0 %	0,0 %	0,4 %	0,0 %	0,5 %	0,0 %	0,6 %
na	3,0 %	9,2 %	12,4 %	3,6 %	2,7 %	8,6 %	12,8 %	7,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
(0,1]	14,1 %	10,3 %	10,7 %	10,8 %	10,6 %	9,9 %	11,2 %
(1,5]	49,7 %	72,0 %	50,6 %	51,3 %	56,3 %	55,8 %	54,0 %
(5,20]	18,6 %	6,6 %	27,8 %	31,6 %	17,6 %	23,3 %	22,4 %
(20,100]	8,1 %	1,5 %	4,7 %	3,3 %	5,0 %	2,9 %	4,6 %
(100,1e+05]	0,0 %	0,0 %	1,7 %	0,0 %	0,1 %	0,5 %	0,6 %
na	9,4 %	9,6 %	4,6 %	3,0 %	10,3 %	7,6 %	7,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
(0,1]	9,1 %	13,3 %	10,2 %	12,1 %	10,2 %	12,0 %
(1,5]	53,6 %	54,4 %	56,5 %	51,9 %	54,9 %	53,3 %
(5,20]	24,4 %	20,3 %	20,3 %	24,2 %	24,0 %	21,0 %
(20,100]	5,9 %	3,3 %	4,9 %	4,4 %	3,4 %	5,6 %
(100,1e+05]	0,6 %	0,5 %	0,5 %	0,7 %	0,3 %	0,8 %
na	6,2 %	8,1 %	7,7 %	6,8 %	7,1 %	7,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
(0,1]	14,7 %	14,5 %	8,3 %	7,2 %	11,2 %
(1,5]	51,7 %	54,9 %	58,7 %	50,8 %	54,0 %
(5,20]	18,1 %	21,1 %	20,3 %	30,1 %	22,4 %
(20,100]	2,8 %	3,7 %	6,1 %	5,9 %	4,6 %
(100,1e+05]	0,5 %	0,3 %	0,7 %	0,9 %	0,6 %
na	12,3 %	5,5 %	6,0 %	5,1 %	7,2 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
(0,1]	19,8 %	19,6 %	7,9 %	11,1 %
(1,5]	50,2 %	51,8 %	55,8 %	54,5 %
(5,20]	15,4 %	14,6 %	25,8 %	22,8 %
(20,100]	4,1 %	4,4 %	4,6 %	4,5 %
(100,1e+05]	0,2 %	0,0 %	0,8 %	0,6 %
na	10,3 %	9,6 %	5,1 %	6,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vraag nr. 21: ecologische voetafdruk

Een Belg gebruikt gemiddeld 5,6 hectaren aarde om zich te voorzien van energie, voedsel, kleding, transport enz. Dit is wat men zijn ecologische voetafdruk noemt. Probeer te schatten:

- de ecologische voetafdruk van een Amerikaan (VS) : hectaren
- de ecologische voetafdruk van een Chinees:hectaren
- de ecologische voetafdruk van de gemiddelde aardbewoner:hectaren

Verenigde Staten

Juist antwoord : 9,6 ha

Klassering per interval.

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,4)	0,0 %	0,0 %	0,4 %	0,0 %	0,0 %	1,0 %	0,0 %	0,2 %
[4,7)	0,9 %	2,0 %	5,9 %	0,4 %	0,0 %	0,9 %	0,1 %	1,5 %
[7,12)	14,8 %	14,1 %	16,1 %	24,4 %	19,3 %	20,9 %	15,2 %	17,5 %
[12,20)	0,9 %	0,3 %	4,0 %	1,0 %	0,2 %	1,7 %	0,4 %	1,1 %
[20,1e+07)	75,3 %	66,5 %	51,7 %	66,1 %	68,8 %	57,8 %	59,2 %	65,1 %
na	8,0 %	17,2 %	22,0 %	8,2 %	11,6 %	17,8 %	25,1 %	14,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,4)	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,4 %	0,2 %
[4,7)	2,1 %	1,2 %	2,8 %	0,1 %	0,1 %	0,7 %	1,5 %
[7,12)	15,5 %	13,7 %	14,4 %	27,7 %	17,3 %	19,5 %	17,5 %
[12,20)	2,2 %	0,8 %	0,6 %	0,3 %	0,9 %	1,2 %	1,1 %
[20,1e+07)	66,3 %	59,2 %	70,8 %	63,7 %	59,6 %	62,8 %	65,1 %
na	13,7 %	25,2 %	11,4 %	8,2 %	22,0 %	15,3 %	14,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,4)	0,1 %	0,2 %	0,4 %	0,0 %	0,3 %	0,1 %
[4,7)	2,2 %	0,7 %	1,2 %	1,7 %	0,4 %	2,3 %
[7,12)	18,5 %	16,6 %	19,4 %	15,9 %	20,9 %	14,8 %
[12,20)	1,7 %	0,5 %	1,8 %	0,5 %	1,0 %	1,3 %
[20,1e+07)	64,1 %	66,0 %	62,2 %	67,7 %	62,4 %	67,3 %
na	13,3 %	16,0 %	15,2 %	14,2 %	15,0 %	14,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,4)	0,4 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,2 %
[4,7)	0,8 %	2,9 %	0,7 %	1,4 %	1,5 %
[7,12)	16,0 %	20,0 %	16,8 %	17,3 %	17,5 %
[12,20)	2,2 %	0,9 %	0,4 %	1,1 %	1,1 %
[20,1e+07)	60,3 %	63,4 %	69,7 %	66,8 %	65,1 %
na	20,3 %	12,7 %	12,3 %	13,3 %	14,7 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,4)	0,5 %	0,3 %	0,1 %	0,2 %
[4,7)	0,4 %	3,6 %	1,2 %	1,5 %
[7,12)	12,9 %	19,2 %	18,0 %	17,6 %
[12,20)	4,1 %	1,2 %	0,7 %	1,1 %
[20,1e+07)	64,1 %	54,1 %	68,8 %	66,0 %
na	17,9 %	21,7 %	11,2 %	13,6 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

China

Juist antwoord : 1,6 ha

Klassering per interval

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,0.2)	0,0 %	0,0 %	0,4 %	0,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %
[0.2,0.8)	1,3 %	0,0 %	0,6 %	0,2 %	0,0 %	0,7 %	0,0 %	0,5 %
[0.8,2.5)	14,5 %	14,5 %	5,2 %	16,2 %	12,6 %	10,3 %	7,0 %	12,5 %
[2.5,5.6)	41,5 %	30,0 %	28,8 %	39,8 %	36,9 %	23,6 %	19,9 %	32,7 %
[5.6,10)	23,0 %	14,4 %	14,3 %	19,2 %	23,7 %	20,0 %	15,0 %	18,3 %
[10,1e+07)	10,2 %	24,8 %	26,7 %	17,4 %	14,7 %	27,2 %	32,5 %	21,1 %
na	9,5 %	16,2 %	24,2 %	6,8 %	12,2 %	18,2 %	25,5 %	14,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,0.2)	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,1 %
[0.2,0.8)	0,3 %	0,8 %	0,9 %	0,0 %	0,0 %	0,4 %	0,5 %
[0.8,2.5)	15,1 %	4,4 %	13,2 %	15,9 %	7,2 %	12,4 %	12,5 %
[2.5,5.6)	33,1 %	25,1 %	38,9 %	31,7 %	27,7 %	30,9 %	32,7 %
[5.6,10)	14,0 %	16,7 %	22,0 %	17,3 %	21,6 %	18,4 %	18,3 %
[10,1e+07)	23,3 %	26,6 %	12,8 %	26,0 %	25,4 %	22,0 %	21,1 %
na	13,9 %	26,5 %	12,2 %	9,1 %	18,1 %	15,7 %	14,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,0.2)	0,2 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
[0.2,0.8)	0,6 %	0,3 %	0,9 %	0,1 %	0,3 %	0,6 %
[0.8,2.5)	13,7 %	11,3 %	12,6 %	12,4 %	12,2 %	12,7 %
[2.5,5.6)	34,6 %	30,9 %	33,2 %	32,3 %	30,5 %	34,6 %
[5.6,10)	15,0 %	21,6 %	16,5 %	19,9 %	18,8 %	17,9 %
[10,1e+07)	22,0 %	20,1 %	21,0 %	21,1 %	23,5 %	19,1 %
na	14,0 %	15,7 %	15,6 %	14,2 %	14,7 %	15,0 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,0.2)	0,2 %	0,0 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %
[0.2,0.8)	0,1 %	0,8 %	0,0 %	0,9 %	0,5 %
[0.8,2.5)	9,0 %	13,7 %	11,7 %	15,4 %	12,5 %
[2.5,5.6)	31,4 %	28,7 %	34,0 %	36,7 %	32,7 %
[5.6,10)	18,7 %	17,3 %	21,0 %	16,1 %	18,3 %
[10,1e+07)	21,7 %	25,1 %	20,8 %	16,7 %	21,1 %
na	18,8 %	14,3 %	12,3 %	14,0 %	14,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,0.2)	0,0 %	0,3 %	0,1 %	0,1 %
[0.2,0.8)	0,5 %	0,0 %	0,6 %	0,5 %
[0.8,2.5)	12,1 %	12,1 %	13,0 %	12,7 %
[2.5,5.6)	24,9 %	28,9 %	35,7 %	33,4 %
[5.6,10)	15,8 %	13,8 %	19,7 %	18,3 %
[10,1e+07)	26,4 %	26,3 %	19,2 %	21,1 %
na	20,2 %	18,6 %	11,8 %	13,8 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Beschikbare voetafdruk (gemiddelde aardbewoner)

Juist antwoord : 1,8 ha

Klassering per interval

	Onderwijsvorm (N)			Onderwijsvorm (F)				TOTAAL
	ASO	TSO	BSO	G	TT	TQ	P	
[0,0.2)	0,1 %	1,1 %	0,4 %	1,1 %	0,3 %	0,5 %	0,8 %	0,7 %
[0.2,0.8)	0,8 %	0,0 %	0,2 %	1,5 %	0,2 %	1,2 %	0,4 %	0,7 %
[0.8,2.5)	21,4 %	13,0 %	6,4 %	19,2 %	15,3 %	11,6 %	16,0 %	15,6 %
[2.5,5.6)	47,0 %	29,7 %	32,5 %	48,3 %	38,1 %	30,0 %	23,0 %	37,1 %
[5.6,10)	14,3 %	17,3 %	18,3 %	12,3 %	19,0 %	18,8 %	13,4 %	15,6 %
[10,1e+07)	5,4 %	17,2 %	14,9 %	8,6 %	12,5 %	15,6 %	15,7 %	12,1 %
na	11,1 %	21,8 %	27,3 %	8,9 %	14,6 %	22,2 %	30,7 %	18,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

	Net (N)			Net (F)			TOTAAL
	GO	OGO	V	C	OS	L	
[0,0,2)	1,3 %	0,0 %	0,0 %	1,8 %	0,0 %	0,7 %	0,7 %
[0,2,0,8)	0,2 %	0,0 %	0,6 %	1,7 %	0,5 %	1,0 %	0,7 %
[0,8,2,5)	13,0 %	9,3 %	19,1 %	14,5 %	13,2 %	17,6 %	15,6 %
[2,5,5,6)	30,7 %	28,1 %	46,6 %	42,8 %	26,3 %	37,6 %	37,1 %
[5,6,10)	20,4 %	12,7 %	13,5 %	15,9 %	20,1 %	12,8 %	15,6 %
[10,1e+07)	15,0 %	23,4 %	5,2 %	12,5 %	13,9 %	12,0 %	12,1 %
na	19,3 %	26,5 %	14,9 %	10,8 %	25,9 %	18,3 %	18,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Geslacht		Leerjaar		Gemeenschap	
	M	V	5	6	F	N
[0,0,2)	0,4 %	0,9 %	0,9 %	0,4 %	0,8 %	0,5 %
[0,2,0,8)	0,7 %	0,7 %	0,6 %	0,8 %	1,1 %	0,4 %
[0,8,2,5)	16,5 %	14,8 %	14,2 %	17,0 %	16,1 %	15,2 %
[2,5,5,6)	34,0 %	40,1 %	35,5 %	38,5 %	36,6 %	37,4 %
[5,6,10)	16,0 %	15,2 %	17,8 %	13,6 %	14,8 %	16,2 %
[10,1e+07)	14,1 %	10,1 %	12,8 %	11,5 %	12,5 %	11,8 %
na	18,3 %	18,2 %	18,1 %	18,4 %	18,1 %	18,4 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Socio-economisch kwartiel				TOTAAL
	1	2	3	4	
[0,0,2)	0,6 %	0,3 %	0,2 %	1,5 %	0,7 %
[0,2,0,8)	0,1 %	1,0 %	0,6 %	1,0 %	0,7 %
[0,8,2,5)	10,9 %	15,0 %	18,0 %	18,6 %	15,6 %
[2,5,5,6)	32,3 %	35,4 %	39,3 %	41,2 %	37,1 %
[5,6,10)	19,4 %	15,8 %	15,0 %	12,2 %	15,6 %
[10,1e+07)	13,8 %	15,1 %	9,9 %	9,7 %	12,1 %
na	22,9 %	17,3 %	17,0 %	15,8 %	18,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

	Immigratiestatuu			TOTAAL
	Allocht. 1ste gen	Allocht. 2de gen	Autochtonen	
[0,0,2)	0,2 %	0,9 %	0,7 %	0,7 %
[0,2,0,8)	0,3 %	0,3 %	0,9 %	0,7 %
[0,8,2,5)	16,2 %	13,7 %	16,3 %	15,9 %
[2,5,5,6)	27,9 %	30,1 %	41,2 %	37,9 %
[5,6,10)	14,7 %	16,5 %	15,4 %	15,5 %
[10,1e+07)	16,1 %	13,3 %	11,1 %	12,0 %
na	24,5 %	25,3 %	14,5 %	17,3 %
TOTAAL	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

VII. Puntentabellen ¹⁶

I. Globale resultaten, per taalgemeenschap

	Gemeenschap		Totaal
	Fr	NI	
Totaal	496,4	503,0	500,0
Onderwijsvorm	Fr	NI	Totaal
ASO	551,3	564,8	558,1
TSO	477,2	477,5	477,4
BSO	405,5	421,5	413,4
Net	Fr	NI	Totaal
GO	524,3	475,3	499,2
OGO	466,4	490,9	474,3
V	495,8	511,1	505,0
Leerjaar	Fr	NI	Totaal
5	480,6	501,3	491,5
6	511,9	504,4	507,6
Geslacht	Fr	NI	Totaal
M	514,7	523,4	519,5
V	478,6	482,5	480,7
Leeftijd	Fr	NI	Totaal
16	526,5	526,3	526,4
17	512,9	529,6	522,4
18	486,7	475,2	481,4
19	477,7	465,2	471,7
20	457,9	472,9	467,8
21	428,7	408,4	425,2

¹⁶ Alle punten zijn genormaliseerd : algemeen gemiddelde is 500; standaardafwijking is 100.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Overzitten	Fr	NI	Totaal
0	527,6	522,8	524,6
1	484,5	488,7	486,6
2	473,6	453,2	465,7
3 en +	468,8	489,3	476,8
Diploma vader	Fr	NI	Totaal
geen	454,5	449,5	451,1
lager onderwijs	441,9	451,1	446,4
lager secundair onderwijs	503,6	471,9	482,3
TSO of BSO	474,1	509,5	495,4
ASO	506,3	515,3	510,9
HOBU	516,0	568,2	546,0
universitair	546,3	526,2	538,4
doctoraat	536,2	441,1	504,9
Diploma moeder	Fr	NI	Totaal
geen	435,2	411,8	417,4
lager onderwijs	439,4	451,6	443,7
lager secundair onderwijs	468,3	464,4	465,9
TSO of BSO	476,0	475,1	475,5
ASO	488,2	501,9	495,2
HOBU	533,6	548,0	541,7
universitair	540,8	541,5	541,2
doctoraat	506,9	461,1	483,9
Beroep vader	Fr	NI	Totaal
zonder beroep	472,0	470,9	471,3
arbeider, chauffeur	459,4	483,5	473,2
niet gekwalificeerde bediende	486,0	519,1	505,7
bureelbediende	521,7	550,5	539,0
gekwalificeerd bediende	529,8	540,2	535,7
leerkracht	527,1	584,4	562,4
zelfstandige	522,9	509,7	516,8
kader, professor	555,5	541,0	552,6
vrij beroep	546,7	442,9	495,1
ondernemer, beheerder	532,8	480,0	524,4

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep moeder	Fr	NI	Totaal
zonder beroep	462,9	451,2	458,6
arbeider, chauffeur	460,1	458,3	458,8
niet gekwalificeerde bediende	486,6	465,7	474,8
bureelbediende	529,0	546,7	537,4
gekwalificeerd bediende	509,5	529,1	518,9
leerkracht	543,1	551,7	547,7
zelfstandige	508,1	515,0	512,5
kader, professor	541,9	540,5	541,1
vrij beroep	554,0	530,8	540,4
ondernemer, beheerder	491,7	487,6	489,2
Nationale origine	Fr	NI	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	450,5	443,7	447,1
Allochtonen 2de gen.	485,0	467,3	474,4
Autochtonen	510,8	523,0	517,4
Moedertaal	Fr	NI	Totaal
Schooltaal	504,1	523,1	513,5
Andere taal	467,7	454,2	457,4
SEC-kwartiel	Fr	NI	Totaal
1	437,0	447,9	443,4
2	484,3	504,0	495,2
3	520,5	524,3	522,6
4	535,1	542,0	538,6
Totaal	496,4	503,0	500,0

2. Globale resultaten, per onderwijsvorm

	Onderwijsvorm			Totaal
	ASO	TSO	BSO	
	558,1	477,4	413,4	500,0
Gemeenschap	ASO	TSO	BSO	Totaal
F	551,25	477,18	405,46	496,42
N	564,8	477,5	421,5	503,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Net	ASO	TSO	BSO	Totaal
GO	554,3	470,2	431,6	499,2
OGO	506,3	512,4	405,6	474,3
V	563,7	471,0	407,8	505,0
Leerjaar	ASO	TSO	BSO	Totaal
5	544,3	472,7	386,5	491,5
6	571,8	482,2	430,3	507,6
Geslacht	ASO	TSO	BSO	Totaal
M	581,3	500,9	437,6	519,5
V	538,8	450,6	386,1	480,7
Leeftijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
16	552,7	464,5	406,3	526,4
17	569,3	470,6	422,9	522,4
18	551,5	486,7	404,9	481,4
19	531,9	481,8	442,5	471,7
20	538,1	518,5	392,6	467,8
21	530,4	513,2	397,3	425,2
Overzitten	ASO	TSO	BSO	Totaal
0	561,8	470,7	416,7	524,6
1	550,4	483,5	431,6	486,6
2	543,8	474,8	398,1	465,7
3 en +	544,5	507,4	406,7	476,8
Diploma vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	503,1	471,9	413,7	451,1
lager onderwijs	513,1	454,7	398,0	446,4
lager secundair onderwijs	551,9	470,2	442,0	482,3
TSO of BSO	550,7	479,6	426,4	495,4
ASO	553,7	487,6	397,4	510,9
HOBUE	567,8	527,8	423,5	546,0
universitair	573,0	501,3	372,3	538,4
doctoraat	563,4	400,4	353,7	504,9

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	503,7	445,4	372,3	417,4
lager onderwijs	497,1	439,2	403,0	443,7
lager secundair onderwijs	521,1	474,7	418,8	465,9
TSO of BSO	551,4	463,6	431,5	475,5
ASO	541,9	476,9	436,8	495,2
HOBU	564,8	513,8	427,6	541,7
universitair	572,4	495,3	389,2	541,2
doctoraat	572,1	433,8	373,4	483,9
Beroep vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	546,7	467,8	409,0	471,3
arbeider, chauffeur	535,2	471,1	422,3	473,2
niet gekwalificeerde bediende	566,6	467,4	450,1	505,7
bureelbediende	562,1	520,4	408,3	539,0
gekwalificeerd bediende	571,1	475,6	449,8	535,7
leerkracht	567,7	611,1	400,5	562,4
zelfstandige	557,6	481,7	403,2	516,8
kader, professor	578,5	484,9	343,0	552,6
vrij beroep	568,5	409,1	423,2	495,1
ondernemer, beheerder	579,0	451,2	402,1	524,4
Beroep moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	547,3	464,5	386,5	458,6
arbeider, chauffeur	521,3	459,7	422,5	458,8
niet gekwalificeerde bediende	544,8	453,4	450,4	474,8
bureelbediende	564,5	513,6	421,5	537,4
gekwalificeerd bediende	552,9	508,7	429,5	518,9
leerkracht	570,9	497,8	479,3	547,7
zelfstandige	552,5	490,5	417,3	512,5
kader, professor	580,5	503,9	372,4	541,1
vrij beroep	580,6	461,2	423,7	540,4
ondernemer, beheerder	565,2	446,6	399,9	489,2
Nationale origine	ASO	TSO	BSO	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	513,2	477,5	366,4	447,1
Allochtonen 2de gen.	528,6	475,2	436,6	474,4
Autochtonen	563,6	480,5	426,4	517,4

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Moedertaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
Schooltaal	560,8	483,6	428,5	513,5
Andere taal	524,3	470,5	384,6	457,4
SEC-kwartiel	ASO	TSO	BSO	Totaal
1	512,1	452,3	406,5	443,4
2	548,8	488,8	424,9	495,2
3	556,4	490,4	424,1	522,6
4	576,3	486,1	401,4	538,6
Totaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
	558,1	477,4	413,4	500,0

3. Globale resultaten, per leerjaar

	Leerjaar		Totaal
	5e	6e	
	491,5	507,6	500,0
Gemeenschap	5e	6e	Totaal
F	480,58	511,87	496,42
N	501,3	504,4	503,0
Onderwijsvorm	5e	6e	Totaal
ASO	544,3	571,8	558,1
TSO	472,7	482,2	477,4
BSO	386,5	430,3	413,4
Net	5e	6e	Totaal
GO	486,7	510,9	499,2
OGO	457,5	494,3	474,3
V	500,4	508,8	505,0
Geslacht	5e	6e	Totaal
M	506,6	531,2	519,5
V	476,5	484,5	480,7
Leeftijd	5e	6e	Totaal
16	524,8	586,4	526,4
17	480,2	545,2	522,4
18	456,2	496,9	481,4
19	445,7	479,3	471,7
20	471,3	467,2	467,8
21	380,1	427,5	425,2
Overzitten	5e	6e	Totaal
0	517,8	530,5	524,6
1	482,2	490,7	486,6
2	461,5	469,6	465,7
3 en +	428,4	510,8	476,8
Diploma vader	5e	6e	Totaal
geen	446,6	454,7	451,1
lager onderwijs	441,4	450,4	446,4
lager secundair onderwijs	483,1	481,9	482,3
TSO of BSO	486,5	504,6	495,4
ASO	503,9	516,7	510,9
HOBU	536,2	553,6	546,0
universitair	526,7	553,8	538,4
doctoraat	488,0	522,2	504,9

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma moeder	5e	6e	Totaal
geen	423,4	410,7	417,4
lager onderwijs	435,0	451,2	443,7
lager secundair onderwijs	467,9	464,1	465,9
TSO of BSO	471,6	478,3	475,5
ASO	496,9	493,7	495,2
HOBu	521,8	556,7	541,7
universitair	536,5	546,1	541,2
doctoraat	480,3	489,4	483,9
Beroep vader	5e	6e	Totaal
zonder beroep	470,2	472,4	471,3
arbeider, chauffeur	464,9	478,7	473,2
niet gekwalificeerde bediende	486,5	519,3	505,7
bureelbediende	527,9	550,8	539,0
gekwalificeerd bediende	529,0	543,2	535,7
leerkracht	522,6	591,3	562,4
zelfstandige	508,2	525,4	516,8
kader, professor	516,2	590,9	552,6
vrij beroep	482,1	508,1	495,1
ondernemer, beheerder	522,5	526,1	524,4
Beroep moeder	5e	6e	Totaal
zonder beroep	454,1	463,2	458,6
arbeider, chauffeur	455,0	461,7	458,8
niet gekwalificeerde bediende	494,9	463,4	474,8
bureelbediende	524,6	551,2	537,4
gekwalificeerd bediende	501,4	532,2	518,9
leerkracht	538,6	555,1	547,7
zelfstandige	508,2	516,4	512,5
kader, professor	520,6	556,7	541,1
vrij beroep	536,5	544,4	540,4
ondernemer, beheerder	471,2	508,9	489,2
Nationale origine	5e	6e	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	442,5	451,9	447,1
Allochtonen 2de gen.	472,6	475,5	474,4
Autochtonen	506,6	527,6	517,4

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Moedertaal	5e	6e	Totaal
Schooltaal	504,0	522,4	513,5
Andere taal	457,0	457,8	457,4
SEC-kwartiel	5e	6e	Totaal
1	439,6	446,5	443,4
2	490,2	499,3	495,2
3	514,3	531,6	522,6
4	516,6	558,9	538,6
Totaal	5e	6e	Totaal
	491,5	507,6	500,0

4. Globale resultaten, per socio-economisch kwartiel

	Socio-economisch kwartiel				
	1	2	3	4	Totaal
	443,4	495,2	522,6	538,6	500,0
Gemeenschap	1	2	3	4	Totaal
F	436,98	484,27	520,49	535,08	496,42
N	447,9	504,0	524,3	542,0	503,0
Onderwijsvorm	1	2	3	4	Totaal
ASO	512,1	548,8	556,4	576,3	558,1
TSO	452,3	488,8	490,4	486,1	477,4
BSO	406,5	424,9	424,1	401,4	413,4
Net	1	2	3	4	Totaal
GO	441,4	501,4	530,1	542,9	499,2
OGO	446,1	471,9	488,5	514,0	474,3
V	443,3	497,5	526,1	540,6	505,0
Leerjaar	1	2	3	4	Totaal
5	439,6	490,2	514,3	516,6	491,5
6	446,5	499,3	531,6	558,9	507,6
Geslacht	1	2	3	4	Totaal
M	467,3	516,0	539,8	551,8	519,5
V	420,3	476,5	505,6	523,8	480,7

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Leeftijd	1	2	3	4	Totaal
16	489,8	507,2	535,5	544,8	526,4
17	444,9	505,8	544,3	562,8	522,4
18	436,3	477,0	498,1	545,2	481,4
19	428,3	497,9	519,7	479,0	471,7
20	457,7	498,9	462,3	487,8	467,8
21	456,5	395,4	424,8	411,2	425,2
Overzitten	1	2	3	4	Totaal
0	457,9	508,5	539,9	562,6	524,6
1	441,6	486,6	510,4	521,5	486,6
2	422,7	476,2	505,2	487,4	465,7
3 en +	462,7	510,0	480,5	469,5	476,8
Diploma vader	1	2	3	4	Totaal
geen	453,4	444,9	472,4	344,8	451,1
lager onderwijs	425,4	475,4	497,0	428,5	446,4
lager secundair onderwijs	454,1	506,5	513,1	493,4	482,3
TSO of BSO	452,8	500,0	512,6	546,1	495,4
ASO	449,1	506,8	516,2	531,7	510,9
HOBUE	460,2	513,4	535,7	565,9	546,0
universitair	498,4	474,8	540,9	551,1	538,4
doctoraat	310,8	551,8	534,7	499,9	504,9
Diploma moeder	1	2	3	4	Totaal
geen	425,0	391,7	371,9	316,3	417,4
lager onderwijs	441,3	460,5	397,2	428,5	443,7
lager secundair onderwijs	456,5	480,0	540,8	466,7	465,9
TSO of BSO	449,2	490,7	514,8	477,4	475,5
ASO	455,1	490,3	520,6	517,2	495,2
HOBUE	465,0	542,5	536,0	553,9	541,7
universitair	511,5	500,8	526,3	563,2	541,2
doctoraat	444,1	468,1	462,0	492,7	483,9

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	450,3	503,5	515,9	579,9	471,3
arbeider, chauffeur	442,0	493,2	495,4	557,4	473,2
niet gekwalificeerde bediende	453,4	492,2	527,1	532,6	505,7
bureelbediende	396,0	545,5	536,2	546,3	539,0
gekwalificeerd bediende	528,3	490,5	517,2	561,8	535,7
leerkracht	NA	NA	397,2	562,7	562,4
zelfstandige	514,1	477,7	519,8	534,2	516,8
kader, professor	NA	NA	538,6	553,9	552,6
vrij beroep	NA	511,2	521,1	493,5	495,1
ondernemer, beheerder	NA	449,3	537,3	528,8	524,4
Beroep moeder	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	434,8	504,0	543,8	543,5	458,6
arbeider, chauffeur	451,3	518,9	371,9	NA	458,8
niet gekwalificeerde bediende	453,1	481,1	525,2	555,3	474,8
bureelbediende	460,8	521,7	549,6	567,2	537,4
gekwalificeerd bediende	NA	511,1	516,1	542,8	518,9
leerkracht	NA	NA	476,1	553,3	547,7
zelfstandige	486,3	463,5	520,5	591,6	512,5
kader, professor	NA	481,4	535,7	542,2	541,1
vrij beroep	386,6	495,5	520,2	549,3	540,4
ondernemer, beheerder	NA	466,9	485,8	493,4	489,2
Nationale origine	1	2	3	4	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	433,2	455,7	480,3	430,4	447,1
Allochtonen 2de gen.	442,4	509,2	496,2	499,7	474,4
Autochtonen	451,6	499,7	532,3	559,5	517,4
Moedertaal	1	2	3	4	Totaal
Schooltaal	455,8	495,5	529,8	553,7	513,5
Andere taal	429,5	501,9	475,3	453,4	457,4
Totaal	1	2	3	4	Totaal
	443,4	495,2	522,6	538,6	500,0

5. Resultaten voor geschiedenis, per taalgemeenschap

	Gemeenschap		
	Fr	NI	Totaal
	500	500	500,0
Gemeenschap	Fr	NI	Totaal
F	499,97	NA	499,97
N	NA	500,0	500,0
Onderwijsvorm	Fr	NI	Totaal
ASO	551,3	547,0	549,1
TSO	483,7	483,7	483,7
BSO	412,8	432,2	422,4
Net	Fr	NI	Totaal
GO	519,0	474,5	496,2
OGO	482,1	493,6	485,8
V	498,8	507,1	503,7
Leerjaar	Fr	NI	Totaal
5	489,8	498,5	494,4
6	509,9	501,4	505,1
Geslacht	Fr	NI	Totaal
M	516,1	526,3	521,7
F	484,3	473,7	478,5
Leeftijd	Fr	NI	Totaal
16	530,7	518,6	523,1
17	514,2	516,3	515,4
18	491,1	475,2	483,8
19	478,9	484,6	481,7
20	471,5	487,0	481,8
21	427,4	411,6	424,6
Overzitten	Fr	NI	Totaal
0	527,6	511,3	517,4
1	489,3	498,7	494,0
2	480,6	459,8	472,5
3 en +	473,0	493,6	481,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	Fr	NI	Totaal
geen	447,9	457,4	454,4
lager onderwijs	447,8	444,4	446,2
lager secundair onderwijs	502,7	475,4	484,4
TSO of BSO	476,8	505,9	494,3
ASO	508,5	512,4	510,5
HOBU	522,7	549,6	538,2
universitair	549,4	535,8	544,1
doctoraat	537,1	430,8	502,1
Diploma moeder	Fr	NI	Totaal
geen	440,7	421,5	426,0
lager onderwijs	434,2	466,8	445,5
lager secundair onderwijs	471,6	464,5	467,3
TSO of BSO	477,2	473,0	474,7
ASO	497,0	508,1	502,7
HOBU	535,7	531,8	533,5
universitair	539,6	536,7	538,0
doctoraat	513,6	461,9	487,7
Beroep vader	Fr	NI	Totaal
zonder beroep	477,3	476,0	476,5
arbeider, chauffeur	460,6	483,8	473,8
niet gekwalificeerde bediende	490,2	509,2	501,5
bureelbediende	523,5	544,3	536,0
gekwalificeerd bediende	535,1	528,8	531,5
leerkracht	530,5	554,0	545,0
zelfstandige	526,8	500,3	514,6
kader, professor	565,6	538,8	560,3
vrij beroep	548,4	443,2	496,2
ondernemer, beheerder	526,2	490,6	520,6

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep moeder	Fr	NI	Totaal
zonder beroep	468,0	454,1	462,9
arbeider, chauffeur	462,2	465,3	464,3
niet gekwalificeerde bediende	490,7	475,4	482,0
bureelbediende	524,4	538,9	531,3
gekwalificeerd bediende	513,5	514,0	513,7
leerkracht	542,8	543,8	543,4
zelfstandige	509,6	506,6	507,7
kader, professor	554,9	521,3	534,8
vrij beroep	557,4	530,7	541,8
ondernemer, beheerder	494,1	478,3	484,2
Nationale origine	Fr	NI	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	470,1	451,3	460,6
Allochtonen 2de gen.	489,2	485,4	486,9
Autochtonen	510,6	512,8	511,8
Moedertaal	Fr	NI	Totaal
Schooltaal	506,8	514,0	510,4
Andere taal	475,7	467,6	469,6
SEC-kwartiel	Fr	NI	Totaal
1	441,6	454,0	448,8
2	486,1	503,2	495,6
3	525,4	517,4	521,1
4	538,0	530,6	534,2
Totaal	Fr	NI	Totaal
	500	500	500,0

6. Resultaten voor geschiedenis, per onderwijsvorm

	Onderwijsvorm			Totaal
	ASO	TSO	BSO	
	549	484	422	500,0
Gemeenschap	ASO	TSO	BSO	Totaal
F	551,32	483,68	412,83	499,97
N	547,0	483,7	432,2	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Onderwijsvorm	ASO	TSO	BSO	Totaal
ASO	549,1	NA	NA	549,1
TSO	NA	483,7	NA	483,7
BSO	NA	NA	422,4	422,4
Net	ASO	TSO	BSO	Totaal
GO	550,7	466,8	429,9	496,2
OGO	507,2	527,3	420,0	485,8
V	552,3	477,5	419,8	503,7
Leerjaar	ASO	TSO	BSO	Totaal
5	540,1	478,7	401,8	494,4
6	558,1	488,6	435,3	505,1
Geslacht	ASO	TSO	BSO	Totaal
M	577,1	508,0	443,6	521,7
F	525,8	455,9	398,4	478,5
Leeftijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
16	545,5	471,0	418,3	523,1
17	555,2	472,9	427,5	515,4
18	554,3	486,8	410,8	483,8
19	525,2	494,1	456,2	481,7
20	534,0	544,1	394,1	481,8
21	528,2	509,6	397,4	424,6
Overzitten	ASO	TSO	BSO	Totaal
0	549,5	473,9	419,9	517,4
1	550,3	490,8	446,2	494,0
2	549,2	483,5	402,5	472,5
3 en +	534,8	514,9	410,1	481,0
Diploma vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	493,9	474,5	421,5	454,4
lager onderwijs	497,9	453,9	407,1	446,2
lager secundair onderwijs	545,7	466,5	457,2	484,4
TSO of BSO	541,4	486,4	427,5	494,3
ASO	545,8	494,5	404,7	510,5
HOBU	553,6	536,3	424,9	538,2
universitair	568,5	532,9	383,1	544,1
doctoraat	559,2	396,2	371,2	502,1

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	505,3	450,7	385,9	426,0
lager onderwijs	482,3	457,5	401,6	445,5
lager secundair onderwijs	518,9	467,4	433,6	467,3
TSO of BSO	545,9	465,0	432,2	474,7
ASO	541,5	485,6	456,8	502,7
HOBU	550,7	517,6	424,9	533,5
universitair	561,2	514,0	390,5	538,0
doctoraat	571,4	435,7	393,8	487,7
Beroep vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	536,7	477,8	419,4	476,5
arbeider, chauffeur	531,2	469,8	428,6	473,8
niet gekwalificeerde bediende	545,8	469,5	466,3	501,5
bureelbediende	552,4	530,5	400,8	536,0
gekwalificeerd bediende	564,7	475,3	451,2	531,5
leerkracht	546,0	606,3	384,6	545,0
zelfstandige	545,9	489,5	422,9	514,6
kader, professor	578,4	544,2	373,8	560,3
vrij beroep	561,1	417,6	441,1	496,2
ondernemer, beheerder	569,0	460,4	401,4	520,6
Beroep moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	548,7	467,2	394,8	462,9
arbeider, chauffeur	519,1	466,2	431,1	464,3
niet gekwalificeerde bediende	547,5	463,3	458,0	482,0
bureelbediende	552,5	518,1	426,8	531,3
gekwalificeerd bediende	545,3	509,6	422,7	513,7
leerkracht	559,1	511,6	485,9	543,4
zelfstandige	538,9	491,4	431,3	507,7
kader, professor	564,4	504,7	415,1	534,8
vrij beroep	568,6	498,7	425,5	541,8
ondernemer, beheerder	560,0	439,8	402,0	484,2
Nationale origine	ASO	TSO	BSO	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	524,1	483,1	392,2	460,6
Allochtonen 2de gen.	531,8	490,8	450,3	486,9
Autochtonen	552,5	482,5	426,4	511,8

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Moedertaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
Schooltaal	551,7	486,7	432,8	510,4
Andere taal	521,8	482,8	405,5	469,6
SEC-kwartiel	ASO	TSO	BSO	Totaal
1	514,5	457,7	413,3	448,8
2	536,4	492,7	438,9	495,6
3	549,3	498,9	425,4	521,1
4	564,7	494,7	415,6	534,2
Totaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
	549	484	422	500,0

7. Resultaten voor geschiedenis, per leerjaar

	Leerjaar		Totaal
	5e	6e	
	494,4	505,1	500,0
Gemeenschap	5e	6e	Totaal
F	489,77	509,92	499,97
N	498,5	501,4	500,0
Onderwijsvorm	5e	6e	Totaal
ASO	540,1	558,1	549,1
TSO	478,7	488,6	483,7
BSO	401,8	435,3	422,4
Net	5e	6e	Totaal
GO	488,0	503,9	496,2
OGO	471,9	502,3	485,8
V	501,2	505,9	503,7
Leerjaar	5e	6e	Totaal
5	494,4	NA	494,4
6	NA	505,1	505,1
Geslacht	5e	6e	Totaal
M	510,4	532,0	521,7
F	478,3	478,7	478,5

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Leeftijd	5e	6e	Totaal
16	521,3	591,9	523,1
17	487,2	530,7	515,4
18	460,1	498,3	483,8
19	459,4	488,2	481,7
20	498,3	478,7	481,8
21	413,4	425,2	424,6
Overzitten	5e	6e	Totaal
0	515,4	519,1	517,4
1	488,0	499,5	494,0
2	473,0	472,0	472,5
3 en +	431,2	516,0	481,0
Diploma vader	5e	6e	Totaal
geen	439,0	466,8	454,4
lager onderwijs	447,6	445,0	446,2
lager secundair onderwijs	478,7	487,7	484,4
TSO of BSO	488,0	500,9	494,3
ASO	505,2	514,8	510,5
HOBU	541,0	536,0	538,2
universitair	536,7	553,7	544,1
doctoraat	487,3	517,2	502,1
Diploma moeder	5e	6e	Totaal
geen	418,9	433,9	426,0
lager onderwijs	430,1	458,8	445,5
lager secundair onderwijs	461,9	472,0	467,3
TSO of BSO	472,2	476,5	474,7
ASO	505,8	499,9	502,7
HOBU	520,8	543,1	533,5
universitair	539,1	536,9	538,0
doctoraat	485,8	490,5	487,7
Beroep vader	5e	6e	Totaal
zonder beroep	474,3	478,5	476,5
arbeider, chauffeur	465,9	479,1	473,8
niet gekwalificeerde bediende	496,4	505,1	501,5
bureelbediende	534,4	537,8	536,0
gekwalificeerd bediende	533,4	529,5	531,5
leerkracht	513,9	567,4	545,0
zelfstandige	501,7	527,4	514,6
kader, professor	527,5	594,7	560,3
vrij beroep	474,6	517,5	496,2
ondernemer, beheerder	523,9	517,8	520,6

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep moeder	5e	6e	Totaal
zonder beroep	460,1	465,8	462,9
arbeider, chauffeur	457,6	469,3	464,3
niet gekwalificeerde bediende	503,2	470,0	482,0
bureelbediende	523,5	539,7	531,3
gekwalificeerd bediende	504,1	521,1	513,7
leerkracht	546,2	541,1	543,4
zelfstandige	500,8	513,9	507,7
kader, professor	524,5	542,6	534,8
vrij beroep	538,5	545,1	541,8
ondernemer, beheerder	467,8	502,4	484,2
Nationale origine	5e	6e	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	455,9	465,7	460,6
Allochtonen 2de gen.	478,2	492,4	486,9
Autochtonen	506,4	516,8	511,8
Moedertaal	5e	6e	Totaal
Schooltaal	505,3	515,2	510,4
Andere taal	464,4	473,4	469,6
SEC-kwartiel	5e	6e	Totaal
1	445,7	451,4	448,8
2	487,8	501,9	495,6
3	517,9	524,6	521,1
4	520,3	547,1	534,2
Totaal	5e	6e	Totaal
	494,4	505,1	500,0

8. Resultaten voor geschiedenis, per socio-economisch kwartiel

	Socio-economisch kwartiel				
	1	2	3	4	Totaal
Gemeenschap					
F	441,61	486,08	525,38	538,03	499,97
N	454,0	503,2	517,4	530,6	500,0
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Onderwijsvorm					
ASO	514,5	536,4	549,3	564,7	549,1
TSO	457,7	492,7	498,9	494,7	483,7
BSO	413,3	438,9	425,4	415,6	422,4
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Net					
GO	437,5	498,0	534,6	534,4	496,2
OGO	465,8	471,8	504,0	521,0	485,8
V	448,3	499,4	520,7	535,8	503,7
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Leerjaar					
5	445,7	487,8	517,9	520,3	494,4
6	451,4	501,9	524,6	547,1	505,1
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Geslacht					
M	474,0	519,9	541,1	549,3	521,7
V	424,6	473,8	501,5	517,4	478,5
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Leeftijd					
16	485,3	497,2	534,9	543,9	523,1
17	448,1	499,7	536,1	550,1	515,4
18	444,0	476,1	499,2	544,0	483,8
19	439,8	514,4	519,1	482,7	481,7
20	463,8	521,1	489,6	489,2	481,8
21	437,5	429,5	392,4	429,0	424,6
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Overzitten					
0	463,1	498,0	531,7	551,9	517,4
1	448,5	498,6	517,3	524,9	494,0
2	430,9	483,9	503,8	500,9	472,5
3 en +	458,5	523,0	504,6	453,8	481,0
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	1	2	3	4	Totaal
geen	454,4	467,4	472,9	328,9	454,4
lager onderwijs	429,3	463,6	506,9	406,9	446,2
lager secundair onderwijs	461,9	503,2	508,7	495,3	484,4
TSO of BSO	460,4	498,4	508,5	530,4	494,3
ASO	431,9	506,8	514,7	540,4	510,5
HOBU	511,6	513,2	532,0	550,4	538,2
universitair	535,4	486,8	547,7	554,4	544,1
doctoraat	346,9	523,1	530,5	498,0	502,1
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Diploma moeder	1	2	3	4	Totaal
geen	430,3	421,0	335,2	316,0	426,0
lager onderwijs	447,2	443,7	393,4	406,9	445,5
lager secundair onderwijs	462,8	469,7	548,1	414,0	467,3
TSO of BSO	450,0	488,7	511,8	479,2	474,7
ASO	461,6	499,4	525,7	527,9	502,7
HOBU	482,3	532,1	530,5	541,9	533,5
universitair	530,6	494,4	523,6	559,4	538,0
doctoraat	445,6	475,9	478,2	492,9	487,7
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Beroep vader	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	457,0	507,3	513,9	567,7	476,5
arbeider, chauffeur	446,5	488,9	498,9	588,1	473,8
niet gekwalificeerde bediende	451,9	493,7	528,4	480,3	501,5
bureelbediende	413,4	544,0	533,1	542,4	536,0
gekwatificeerd bediende	562,4	496,0	513,5	555,5	531,5
leerkracht	NA	NA	393,4	545,2	545,0
zelfstandige	524,5	472,6	520,8	526,4	514,6
kader, professor	NA	NA	550,6	561,2	560,3
vrij beroep	NA	540,5	517,8	494,4	496,2
ondernemer, beheerder	NA	471,5	533,0	522,6	520,6
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep moeder	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	441,6	501,0	546,8	529,2	462,9
arbeider, chauffeur	457,7	515,6	427,6	NA	464,3
niet gekwalificeerde bediende	457,9	490,1	534,0	534,5	482,0
bureelbediende	466,4	509,0	547,8	561,8	531,3
gekwalificeerd bediende	NA	495,0	517,4	538,4	513,7
leerkracht	NA	NA	460,1	549,8	543,4
zelfstandige	470,7	469,5	512,0	578,9	507,7
kader, professor	NA	515,0	542,2	533,3	534,8
vrij beroep	441,4	530,9	515,2	548,9	541,8
ondernemer, beheerder	NA	444,9	490,3	486,7	484,2
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Nationale origine	1	2	3	4	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	448,2	473,2	493,1	439,2	460,6
Allochtonen 2de gen.	454,8	523,1	499,9	517,7	486,9
Autochtonen	450,2	491,6	528,9	551,0	511,8
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
Moedertaal	1	2	3	4	Totaal
Schooltaal	455,6	492,1	528,5	546,9	510,4
Andere taal	444,0	516,2	475,9	464,3	469,6
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0
SEC-kwartiel	1	2	3	4	Totaal
1	448,8	NA	NA	NA	448,8
2	NA	495,6	NA	NA	495,6
3	NA	NA	521,1	NA	521,1
4	NA	NA	NA	534,2	534,2
Totaal	448,8	495,6	521,1	534,2	500,0

9. Resultaten voor milieu, per taalgemeenschap

	Gemeenschap		
Gemeenschap	F	N	Totaal
F	502,4	NA	502,4
N	NA	498,0	498,0
Totaal	502,4	498,0	500,0
Onderwijsvorm	F	N	Totaal
ASO	538,3	545,6	542,0
TSO	488,5	474,2	479,4
BSO	444,2	443,9	444,1
Totaal	502,4	498,0	500,0
Net	F	N	Totaal
GO	522,7	486,0	503,9
OGO	474,1	478,8	475,6
V	504,0	502,9	503,3
Totaal	502,4	498,0	500,0
Leerjaar	F	N	Totaal
5	483,9	499,4	492,1
6	520,4	496,8	507,1
Totaal	502,4	498,0	500,0
Geslacht	F	N	Totaal
M	523,8	510,6	516,5
V	481,7	485,4	483,7
Totaal	502,4	498,0	500,0
Leeftijd	F	N	Totaal
16	509,6	520,7	516,6
17	512,6	520,2	516,9
18	503,3	480,2	492,7
19	499,2	448,8	474,7
20	467,6	466,0	466,6
21	463,3	462,0	463,1
Totaal	502,4	498,0	500,0
Overzitten	F	N	Totaal
0	520,0	514,3	516,4
1	501,3	481,8	491,5
2	486,7	457,1	475,2
3 en +	479,7	515,8	493,8
Totaal	502,4	498,0	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	F	N	Totaal
geen	478,2	467,4	470,8
lager onderwijs	482,8	480,4	481,7
lager secundair onderwijs	502,2	465,2	477,4
TSO of BSO	491,1	506,5	500,4
ASO	504,6	502,9	503,7
HOBUE	510,6	542,0	528,6
universitair	533,9	500,9	521,0
doctoraat	532,3	481,3	515,5
Totaal	502,4	498,0	500,0
Diploma moeder	F	N	Totaal
geen	474,0	457,8	461,6
lager onderwijs	474,5	449,0	465,7
lager secundair onderwijs	485,9	477,0	480,5
TSO of BSO	495,9	494,1	494,9
ASO	490,2	489,8	489,9
HOBUE	522,9	530,2	527,0
universitair	531,1	513,1	521,4
doctoraat	517,0	477,0	497,0
Totaal	502,4	498,0	500,0
Beroep vader	F	N	Totaal
zonder beroep	486,2	476,5	479,9
arbeider, chauffeur	481,9	475,0	478,0
niet gekwalificeerde bediende	490,3	518,7	507,2
bureelbediende	512,7	544,6	532,0
gekwalificeerd bediende	520,6	528,7	525,2
leerkracht	521,3	549,2	538,5
zelfstandige	526,0	492,5	510,5
kader, professor	537,3	492,1	528,4
vrij beroep	545,1	462,4	504,0
ondernemer, beheerder	528,9	484,3	521,9
Totaal	502,4	498,0	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep moeder	F	N	Totaal
zonder beroep	488,8	463,9	479,6
arbeider, chauffeur	462,4	458,5	459,7
niet gekwalificeerde bediende	496,4	456,7	474,0
bureelbediende	526,9	531,3	529,0
gekwalificeerd bediende	511,2	519,7	515,2
leerkracht	528,8	550,3	540,4
zelfstandige	520,3	513,4	515,8
kader, professor	532,1	528,9	530,2
vrij beroep	539,6	509,8	522,2
ondernemer, beheerder	496,3	492,3	493,8
Totaal	502,4	498,0	500,0
Nationale origine	F	N	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	459,9	453,4	456,6
Allochtonen 2de gen.	490,1	459,1	471,5
Autochtonen	515,7	516,1	515,9
Totaal	502,4	498,0	500,0
Moedertaal	F	N	Totaal
Schooltaal	508,7	514,4	511,5
Andere taal	475,7	456,2	461,0
Totaal	502,4	498,0	500,0
SEC-kwartiel	F	N	Totaal
1	461,4	461,7	461,6
2	504,3	492,3	497,6
3	510,7	517,9	514,6
4	527,6	524,6	526,1
Totaal	502,4	498,0	500,0

10. Resultaten voor milieu, per onderwijsvorm

Gemeenschap	Onderwijsvorm			Totaal
	ASO	TSO	BSO	
F	538,34	488,49	444,23	502,4
N	545,6	474,2	443,9	498,0
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Onderwijsvorm	ASO	TSO	BSO	Totaal
ASO	542,0	NA	NA	542,0
TSO	NA	479,4	NA	479,4
BSO	NA	NA	444,1	444,1
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Net	ASO	TSO	BSO	Totaal
GO	536,2	490,0	461,3	503,9
OGO	507,1	483,7	444,6	475,6
V	546,7	476,2	435,9	503,3
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Leerjaar	ASO	TSO	BSO	Totaal
5	531,5	475,3	419,3	492,1
6	552,5	483,5	459,5	507,1
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Geslacht	ASO	TSO	BSO	Totaal
M	560,2	496,8	468,9	516,5
V	526,8	459,6	416,0	483,7
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Leeftijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
16	535,3	475,5	421,3	516,6
17	549,0	479,6	453,5	516,9
18	536,6	493,9	448,5	492,7
19	550,2	466,0	457,1	474,7
20	516,3	486,2	434,2	466,6
21	524,3	484,6	450,4	463,1
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Overzitten	ASO	TSO	BSO	Totaal
0	543,4	472,5	445,3	516,4
1	539,3	483,6	459,6	491,5
2	540,3	475,7	431,5	475,2
3 en +	547,7	515,7	441,8	493,8
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Diploma vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	496,0	479,6	454,0	470,8
lager onderwijs	545,8	487,9	437,4	481,7
lager secundair onderwijs	524,7	482,7	434,3	477,4
TSO of BSO	535,2	484,2	466,0	500,4
ASO	543,8	473,2	429,2	503,7
HOBU	543,6	512,3	453,8	528,6
universitair	554,2	459,9	434,2	521,0
doctoraat	560,7	437,9	384,9	515,5
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	545,1	500,1	404,2	461,6
lager onderwijs	521,9	442,9	441,9	465,7
lager secundair onderwijs	516,6	500,5	431,7	480,5
TSO of BSO	531,4	486,6	476,2	494,9
ASO	533,0	475,0	433,6	489,9
HOBU	546,9	497,2	456,2	527,0
universitair	550,2	466,9	423,1	521,4
doctoraat	557,5	459,2	429,6	497,0
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Beroep vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	539,2	467,9	447,1	479,9
arbeider, chauffeur	518,6	472,8	448,0	478,0
niet gekwalificeerde bediende	540,2	511,0	446,2	507,2
bureelbediende	547,9	519,3	440,0	532,0
gekwalificeerd bediende	541,2	504,8	475,8	525,2
leerkracht	554,1	521,1	459,7	538,5
zelfstandige	544,3	470,2	441,2	510,5
kader, professor	553,7	420,8	376,7	528,4
vrij beroep	560,2	437,7	450,7	504,0
ondernemer, beheerder	560,9	467,4	439,4	521,9
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Beroep moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	549,9	478,5	429,5	479,6
arbeider, chauffeur	485,9	455,8	449,1	459,7
niet gekwalificeerde bediende	528,8	447,4	464,6	474,0
bureelbediende	550,5	504,9	450,2	529,0
gekwalificeerd bediende	535,5	513,2	456,0	515,2
leerkracht	554,8	516,7	461,1	540,4
zelfstandige	542,8	495,9	462,0	515,8
kader, professor	562,8	508,2	361,9	530,2
vrij beroep	559,1	438,9	454,4	522,2
ondernemer, beheerder	533,1	466,5	464,5	493,8
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
Nationale origine	ASO	TSO	BSO	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	497,9	480,8	399,3	456,6
Allochtonen 2de gen.	511,6	472,6	442,8	471,5
Autochtonen	547,3	484,4	464,5	515,9
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Moedertaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
Schooltaal	543,0	486,6	461,7	511,5
Andere taal	527,7	467,6	403,3	461,0
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0
SEC-kwartiel	ASO	TSO	BSO	Totaal
1	493,1	465,9	444,4	461,6
2	544,2	485,3	446,9	497,6
3	538,9	490,8	446,0	514,6
4	555,9	478,8	432,7	526,1
Totaal	542,0	479,4	444,1	500,0

11. Resultaten voor milieu, per leerjaar

	Leerjaar		
	5	6	Totaal
Gemeenschap			
F	483,91	520,42	502,4
N	499,4	496,8	498,0
Totaal	492,1	507,1	500,0
Onderwijsvorm			
ASO	531,5	552,5	542,0
TSO	475,3	483,5	479,4
BSO	419,3	459,5	444,1
Totaal	492,1	507,1	500,0
Net			
GO	495,6	511,6	503,9
OGO	460,7	493,5	475,6
V	497,9	508,0	503,3
Totaal	492,1	507,1	500,0
Leerjaar			
5	492,1	NA	492,1
6	NA	507,1	507,1
Totaal	492,1	507,1	500,0
Geslacht			
M	507,0	525,1	516,5
V	477,2	489,5	483,7
Totaal	492,1	507,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Leeftijd	5	6	Totaal
16	515,6	552,0	516,6
17	484,5	534,4	516,9
18	478,1	501,7	492,7
19	440,1	484,8	474,7
20	444,0	470,8	466,6
21	436,2	464,5	463,1
Totaal	492,1	507,1	500,0
Overzitten	5	6	Totaal
0	509,8	522,2	516,4
1	487,4	495,3	491,5
2	461,5	488,1	475,2
3 en +	482,5	501,7	493,8
Totaal	492,1	507,1	500,0
Diploma vader	5	6	Totaal
geen	478,6	464,5	470,8
lager onderwijs	472,0	489,6	481,7
lager secundair onderwijs	478,9	476,5	477,4
TSO of BSO	490,6	510,4	500,4
ASO	509,0	499,4	503,7
HOBUE	507,5	545,1	528,6
universitair	504,2	543,0	521,0
doctoraat	519,7	511,3	515,5
Totaal	492,1	507,1	500,0
Diploma moeder	5	6	Totaal
geen	473,4	448,8	461,6
lager onderwijs	456,5	473,6	465,7
lager secundair onderwijs	485,5	476,0	480,5
TSO of BSO	488,5	499,4	494,9
ASO	498,3	482,7	489,9
HOBUE	511,7	538,6	527,0
universitair	511,0	532,3	521,4
doctoraat	499,2	493,6	497,0
Totaal	492,1	507,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	5	6	Totaal
zonder beroep	478,8	481,0	479,9
arbeider, chauffeur	475,2	479,8	478,0
niet gekwalificeerde bediende	500,9	511,7	507,2
bureelbediende	518,0	546,7	532,0
gekwalificeerd bediende	516,2	535,2	525,2
leerkracht	499,1	567,1	538,5
zelfstandige	504,4	516,5	510,5
kader, professor	495,0	563,4	528,4
vrij beroep	507,1	501,0	504,0
ondernemer, beheerder	507,2	534,5	521,9
Totaal	492,1	507,1	500,0
Beroep moeder	5	6	Totaal
zonder beroep	468,2	491,6	479,6
arbeider, chauffeur	454,2	463,8	459,7
niet gekwalificeerde bediende	493,0	463,2	474,0
bureelbediende	521,6	536,9	529,0
gekwalificeerd bediende	499,1	527,6	515,2
leerkracht	532,8	546,5	540,4
zelfstandige	516,2	515,6	515,8
kader, professor	519,1	538,6	530,2
vrij beroep	519,9	524,5	522,2
ondernemer, beheerder	482,4	506,3	493,8
Totaal	492,1	507,1	500,0
Nationale origine	5	6	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	450,2	463,4	456,6
Allochtonen 2de gen.	467,3	474,2	471,5
Autochtonen	506,7	524,5	515,9
Totaal	492,1	507,1	500,0
Moedertaal	5	6	Totaal
Schooltaal	502,7	519,7	511,5
Andere taal	461,0	460,9	461,0
Totaal	492,1	507,1	500,0
SEC-kwartiel	5	6	Totaal
1	454,4	467,5	461,6
2	498,1	497,2	497,6
3	507,7	522,2	514,6
4	504,8	545,7	526,1
Totaal	492,1	507,1	500,0

12. Resultaten voor milieu, per socio-economisch kwartiel

	Socio-economisch kwartiel				
Gemeenschap	1	2	3	4	Totaal
F	461,39	504,27	510,72	527,63	502,4
N	461,7	492,3	517,9	524,6	498,0
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Onderwijsvorm	1	2	3	4	Totaal
ASO	493,1	544,2	538,9	555,9	542,0
TSO	465,9	485,3	490,8	478,8	479,4
BSO	444,4	446,9	446,0	432,7	444,1
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Net	1	2	3	4	Totaal
GO	476,0	507,2	506,9	533,1	503,9
OGO	442,4	500,7	488,9	487,7	475,6
V	461,7	493,5	520,2	529,0	503,3
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Leerjaar	1	2	3	4	Totaal
5	454,4	498,1	507,7	504,8	492,1
6	467,5	497,2	522,2	545,7	507,1
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Geslacht	1	2	3	4	Totaal
M	483,7	509,2	533,6	537,4	516,5
V	440,3	487,2	495,9	513,4	483,7
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Leeftijd	1	2	3	4	Totaal
16	482,9	513,3	522,1	526,6	516,6
17	462,3	510,9	528,7	544,0	516,9
18	475,9	476,8	504,4	529,2	492,7
19	438,8	482,3	521,7	503,5	474,7
20	458,7	510,9	455,3	464,1	466,6
21	518,1	415,6	456,1	436,5	463,1
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Overzitten	1	2	3	4	Totaal
0	461,6	510,6	524,8	545,2	516,4
1	471,4	483,9	509,0	508,9	491,5
2	440,9	481,0	510,3	491,8	475,2
3 en +	489,6	535,5	477,4	474,0	493,8
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	1	2	3	4	Totaal
geen	473,0	451,6	494,5	461,9	470,8
lager onderwijs	469,2	519,4	467,5	415,1	481,7
lager secundair onderwijs	448,1	499,8	505,4	503,9	477,4
TSO of BSO	471,8	504,1	510,1	535,9	500,4
ASO	465,5	488,8	512,8	519,7	503,7
HOBUE	377,2	504,9	527,2	542,1	528,6
universitair	446,2	479,8	521,8	530,0	521,0
doctoraat	440,7	587,2	534,3	511,3	515,5
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Diploma moeder	1	2	3	4	Totaal
geen	466,2	442,2	542,4	411,7	461,6
lager onderwijs	457,7	521,8	472,0	415,1	465,7
lager secundair onderwijs	464,2	511,0	556,5	529,1	480,5
TSO of BSO	471,4	509,9	520,3	513,5	494,9
ASO	469,3	483,4	509,8	497,0	489,9
HOBUE	415,9	508,2	527,4	546,1	527,0
universitair	465,4	500,6	511,6	536,1	521,4
doctoraat	441,0	486,8	471,0	507,1	497,0
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Beroep vader	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	461,5	506,8	525,4	570,7	479,9
arbeider, chauffeur	462,8	488,7	484,1	514,5	478,0
niet gekwalificeerde bediende	426,0	499,6	512,6	560,4	507,2
bureelbediende	445,0	548,1	526,3	539,8	532,0
gekwalificeerd bediende	502,5	474,2	517,6	541,3	525,2
leerkracht	NA	NA	472,0	538,6	538,5
zelfstandige	578,0	512,3	505,4	518,2	510,5
kader, professor	NA	NA	535,8	527,7	528,4
vrij beroep	NA	435,8	542,9	503,0	504,0
ondernemer, beheerder	NA	511,4	520,4	523,2	521,9
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep moeder	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	461,1	515,6	543,3	556,7	479,6
arbeider, chauffeur	458,6	470,4	374,2	NA	459,7
niet gekwalificeerde bediende	468,5	474,5	499,2	486,9	474,0
bureelbediende	524,1	522,4	526,8	563,1	529,0
gekwalificeerd bediende	NA	517,1	506,6	538,5	515,2
leerkracht	NA	NA	489,1	544,4	540,4
zelfstandige	486,6	489,6	525,6	548,0	515,8
kader, professor	NA	438,0	525,0	531,3	530,2
vrij beroep	366,4	432,1	517,1	530,9	522,2
ondernemer, beheerder	NA	520,3	484,3	494,4	493,8
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Nationale origine	1	2	3	4	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	448,6	451,1	488,4	445,8	456,6
Allochtonen 2de gen.	444,2	499,6	490,9	497,4	471,5
Autochtonen	477,1	508,0	521,1	542,2	515,9
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
Moedertaal	1	2	3	4	Totaal
Schooltaal	475,6	502,4	518,6	537,7	511,5
Andere taal	442,5	483,5	488,6	454,7	461,0
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0
SEC-kwartiel	1	2	3	4	Totaal
1	461,6	NA	NA	NA	461,6
2	NA	497,6	NA	NA	497,6
3	NA	NA	514,6	NA	514,6
4	NA	NA	NA	526,1	526,1
Totaal	461,6	497,6	514,6	526,1	500,0

13. Resultaten voor socio-economische kennis, per taalgemeenschap

Gemeenschap	Gemeenschap		Totaal
	F	N	
F	496,22	NA	496,22
N	NA	503,1	503,1
Totaal	496,2	503,1	500,0
Onderwijsvorm	F	N	Totaal
ASO	542,2	555,6	549,0
TSO	478,3	490,0	485,7
BSO	422,1	416,9	419,5
Totaal	496,2	503,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Net	F	N	Totaal
GO	519,4	478,4	498,4
OGO	468,9	503,0	479,9
V	496,5	509,3	504,2
Totaal	496,2	503,1	500,0
Leerjaar	F	N	Totaal
5	482,5	504,2	494,0
6	509,6	502,2	505,4
Totaal	496,2	503,1	500,0
Geslacht	F	N	Totaal
M	510,0	523,0	517,1
V	482,9	483,2	483,1
Totaal	496,2	503,1	500,0
Leeftijd	F	N	Totaal
16	523,3	517,7	519,8
17	511,2	533,5	523,8
18	487,3	482,8	485,2
19	480,6	461,4	471,3
20	457,1	476,5	470,0
21	441,7	443,3	442,0
Totaal	496,2	503,1	500,0
Overzitten	F	N	Totaal
0	524,3	517,6	520,1
1	487,4	494,1	490,7
2	475,9	467,6	472,7
3 en +	466,8	498,7	479,2
Totaal	496,2	503,1	500,0
Diploma vader	F	N	Totaal
geen	464,5	452,1	456,0
lager onderwijs	456,1	473,0	464,2
lager secundair onderwijs	496,7	478,4	484,4
TSO of BSO	481,7	504,1	495,2
ASO	504,0	527,8	516,1
HOBU	507,8	556,6	535,8
universitair	539,3	523,7	533,2
doctoraat	527,6	450,9	502,4
Totaal	496,2	503,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma moeder	F	N	Totaal
geen	448,3	427,2	432,2
lager onderwijs	453,7	457,0	454,8
lager secundair onderwijs	470,4	475,4	473,4
TSO of BSO	484,0	472,2	477,2
ASO	493,6	501,1	497,4
HOBUS	523,3	544,6	535,3
universitair	530,6	540,2	535,8
doctoraat	508,5	468,1	488,3
Totaal	496,2	503,1	500,0
Beroep vader	F	N	Totaal
zonder beroep	478,0	477,9	477,9
arbeider, chauffeur	465,1	481,9	474,7
niet gekwalificeerde bediende	486,8	521,1	507,3
bureelbediende	516,2	547,4	535,0
gekwalificeerd bediende	523,7	533,7	529,4
leerkracht	530,9	566,8	553,1
zelfstandige	518,8	516,5	517,7
kader, professor	531,7	544,0	534,2
vrij beroep	536,6	445,6	491,4
ondernemer, beheerder	532,8	475,8	523,9
Totaal	496,2	503,1	500,0
Beroep moeder	F	N	Totaal
zonder beroep	466,7	472,2	468,7
arbeider, chauffeur	470,5	458,8	462,5
niet gekwalificeerde bediende	495,2	466,7	479,1
bureelbediende	523,5	541,0	531,8
gekwalificeerd bediende	507,3	513,2	510,1
leerkracht	521,7	553,3	538,8
zelfstandige	511,5	509,9	510,5
kader, professor	539,1	549,1	545,1
vrij beroep	542,5	531,8	536,2
ondernemer, beheerder	490,0	499,9	496,2
Totaal	496,2	503,1	500,0
Nationale origine	F	N	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	462,1	451,9	457,0
Allochtonen 2de gen.	490,2	481,6	485,1
Autochtonen	507,1	518,3	513,2
Totaal	496,2	503,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Moedertaal	F	N	Totaal
Schooltaal	501,6	517,8	509,6
Andere taal	484,4	469,4	473,0
Totaal	496,2	503,1	500,0
SEC-kwartiel	F	N	Totaal
1	448,1	455,5	452,4
2	487,0	502,3	495,5
3	516,0	520,7	518,5
4	526,7	539,8	533,4
Totaal	496,2	503,1	500,0

14. Resultaten voor socio-economische kennis, per onderwijsvorm

	Onderwijsvorm			
Gemeenschap	ASO	TSO	BSO	Totaal
F	542,17	478,3	422,05	496,22
N	555,6	490,0	416,9	503,1
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Onderwijsvorm	ASO	TSO	BSO	Totaal
ASO	549,0	NA	NA	549,0
TSO	NA	485,7	NA	485,7
BSO	NA	NA	419,5	419,5
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Net	ASO	TSO	BSO	Totaal
GO	542,5	480,7	439,1	498,4
OGO	512,1	515,2	414,5	479,9
V	554,0	480,2	412,3	504,2
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Leerjaar	ASO	TSO	BSO	Totaal
5	535,6	483,6	402,0	494,0
6	562,2	487,9	430,5	505,4
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Geslacht	ASO	TSO	BSO	Totaal
M	570,0	507,5	437,1	517,1
V	531,4	460,9	399,7	483,1
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Leeftijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
16	542,3	465,5	421,5	519,8
17	561,6	486,8	432,0	523,8
18	539,2	495,0	416,2	485,2
19	517,3	489,0	440,2	471,3
20	541,5	518,6	397,2	470,0
21	515,4	538,6	418,3	442,0
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Overzitten	ASO	TSO	BSO	Totaal
0	553,3	475,4	418,7	520,1
1	544,9	494,6	433,2	490,7
2	512,5	487,6	420,0	472,7
3 en +	536,5	504,8	420,5	479,2
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Diploma vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	512,6	486,5	406,9	456,0
lager onderwijs	508,6	477,5	423,0	464,2
lager secundair onderwijs	542,9	478,1	446,0	484,4
TSO of BSO	545,9	481,0	431,4	495,2
ASO	545,3	508,0	410,5	516,1
HOBU	554,9	528,9	407,1	535,8
universitair	562,7	498,3	400,5	533,2
doctoraat	545,6	425,2	389,7	502,4
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Diploma moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	528,4	467,4	377,2	432,2
lager onderwijs	497,9	440,5	433,3	454,8
lager secundair onderwijs	510,4	487,6	431,5	473,4
TSO of BSO	550,2	468,7	432,1	477,2
ASO	532,2	493,5	440,4	497,4
HOBU	554,7	519,5	403,0	535,3
universitair	559,9	503,2	408,0	535,8
doctoraat	561,2	444,7	402,1	488,3
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	546,5	480,7	410,9	477,9
arbeider, chauffeur	526,6	477,4	428,3	474,7
niet gekwalificeerde bediende	547,8	486,3	464,5	507,3
bureelbediende	551,5	526,9	412,3	535,0
gekwalificeerd bediende	560,2	486,0	441,1	529,4
leerkracht	563,4	582,7	398,1	553,1
zelfstandige	546,8	494,7	432,3	517,7
kader, professor	555,9	479,0	356,6	534,2
vrij beroep	556,6	414,7	428,0	491,4
ondernemer, beheerder	572,1	455,5	424,2	523,9
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Beroep moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	531,0	485,1	403,6	468,7
arbeider, chauffeur	524,4	465,8	423,7	462,5
niet gekwalificeerde bediende	551,6	463,4	447,6	479,1
bureelbediende	550,1	521,9	437,8	531,8
gekwalificeerd bediende	541,0	505,8	421,4	510,1
leerkracht	556,8	506,3	453,9	538,8
zelfstandige	545,3	491,5	427,2	510,5
kader, professor	576,4	520,9	393,6	545,1
vrij beroep	574,5	459,6	429,2	536,2
ondernemer, beheerder	553,4	466,4	422,2	496,2
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Nationale origine	ASO	TSO	BSO	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	512,8	480,0	392,4	457,0
Allochtonen 2de gen.	535,8	490,2	442,4	485,1
Autochtonen	552,6	487,4	426,0	513,2
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
Moedertaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
Schooltaal	550,8	488,2	428,9	509,6
Andere taal	526,3	486,2	408,6	473,0
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0
SEC-kwartiel	ASO	TSO	BSO	Totaal
1	513,5	464,9	415,1	452,4
2	540,6	494,9	428,9	495,5
3	546,5	497,4	421,4	518,5
4	564,7	492,5	412,0	533,4
Totaal	549,0	485,7	419,5	500,0

15.Resultaten voor socio-economische kennis, per leerjaar

	Leerjaar		
Gemeenschap	5	6	Totaal
F	482,49	509,62	496,22
N	504,2	502,2	503,1
Totaal	494,0	505,4	500,0
Onderwijsvorm	5	6	Totaal
ASO	535,6	562,2	549,0
TSO	483,6	487,9	485,7
BSO	402,0	430,5	419,5
Totaal	494,0	505,4	500,0
Net	5	6	Totaal
GO	491,3	505,1	498,4
OGO	463,7	499,2	479,9
V	501,4	506,5	504,2
Totaal	494,0	505,4	500,0
Leerjaar	5	6	Totaal
5	494,0	NA	494,0
6	NA	505,4	505,4
Totaal	494,0	505,4	500,0
Geslacht	5	6	Totaal
M	508,9	524,6	517,1
V	479,1	486,6	483,1
Totaal	494,0	505,4	500,0
Leeftijd	5	6	Totaal
16	517,8	595,1	519,8
17	489,1	542,6	523,8
18	467,8	495,9	485,2
19	462,4	473,9	471,3
20	478,5	468,4	470,0
21	364,8	446,0	442,0
Totaal	494,0	505,4	500,0
Overzitten	5	6	Totaal
0	512,6	526,6	520,1
1	492,4	489,2	490,7
2	474,4	471,1	472,7
3 en +	433,4	511,5	479,2
Totaal	494,0	505,4	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	5	6	Totaal
geen	453,2	458,3	456,0
lager onderwijs	458,2	469,1	464,2
lager secundair onderwijs	492,5	479,7	484,4
TSO of BSO	490,8	499,7	495,2
ASO	516,2	516,0	516,1
HOBU	527,2	542,5	535,8
universitair	520,9	549,3	533,2
doctoraat	475,3	530,0	502,4
Totaal	494,0	505,4	500,0
Diploma moeder	5	6	Totaal
geen	441,1	422,5	432,2
lager onderwijs	450,6	458,4	454,8
lager secundair onderwijs	479,5	468,0	473,4
TSO of BSO	478,2	476,5	477,2
ASO	500,0	495,2	497,4
HOBU	517,9	548,5	535,3
universitair	531,8	539,9	535,8
doctoraat	476,7	505,6	488,3
Totaal	494,0	505,4	500,0
Beroep vader	5	6	Totaal
zonder beroep	480,0	476,0	477,9
arbeider, chauffeur	469,2	478,4	474,7
niet gekwalificeerde bediende	494,4	516,3	507,3
bureelbediende	529,1	541,2	535,0
gekwalificeerd bediende	522,2	537,4	529,4
leerkracht	512,7	582,3	553,1
zelfstandige	507,0	528,5	517,7
kader, professor	502,6	567,3	534,2
vrij beroep	477,9	504,7	491,4
ondernemer, beheerder	526,7	521,4	523,9
Totaal	494,0	505,4	500,0
Beroep moeder	5	6	Totaal
zonder beroep	467,8	469,6	468,7
arbeider, chauffeur	469,6	457,2	462,5
niet gekwalificeerde bediende	494,1	470,6	479,1
bureelbediende	523,3	541,0	531,8
gekwalificeerd bediende	494,2	522,3	510,1
leerkracht	530,6	545,4	538,8
zelfstandige	505,1	515,4	510,5
kader, professor	524,1	561,1	545,1
vrij beroep	534,9	537,6	536,2
ondernemer, beheerder	473,1	521,6	496,2
Totaal	494,0	505,4	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Nationale origine	5	6	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	457,1	456,9	457,0
Allochtonen 2de gen.	489,2	482,5	485,1
Autochtonen	504,4	521,3	513,2
Totaal	494,0	505,4	500,0
Moedertaal	5	6	Totaal
Schooltaal	501,5	517,1	509,6
Andere taal	479,7	468,0	473,0
Totaal	494,0	505,4	500,0
SEC-kwartiel	5	6	Totaal
1	452,3	452,5	452,4
2	494,8	496,1	495,5
3	511,9	525,8	518,5
4	512,7	552,4	533,4
Totaal	494,0	505,4	500,0

16.Resultaten voor socio-economische kennis, per socio-economisch-kwartiel

	SEC-kwartiel				
Gemeenschap	1	2	3	4	Totaal
F	448,13	486,98	516,01	526,68	496,22
N	455,5	502,3	520,7	539,8	503,1
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Onderwijsvorm	1	2	3	4	Totaal
ASO	513,5	540,6	546,5	564,7	549,0
TSO	464,9	494,9	497,4	492,5	485,7
BSO	415,1	428,9	421,4	412,0	419,5
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Net	1	2	3	4	Totaal
GO	451,5	503,6	522,3	530,3	498,4
OGO	456,2	478,3	497,3	505,7	479,9
V	451,7	495,9	521,0	537,4	504,2
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Leerjaar	1	2	3	4	Totaal
5	452,3	494,8	511,9	512,7	494,0
6	452,5	496,1	525,8	552,4	505,4
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Geslacht	1	2	3	4	Totaal
M	472,8	516,8	535,4	541,4	517,1
V	432,8	476,4	502,0	524,4	483,1
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Leeftijd	1	2	3	4	Totaal
16	493,1	502,6	527,8	534,1	519,8
17	458,4	505,3	542,8	561,2	523,8
18	445,5	481,2	496,9	544,6	485,2
19	439,5	497,9	500,8	467,1	471,3
20	464,8	498,0	460,3	478,1	470,0
21	458,7	411,5	468,3	427,5	442,0
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Overzitten	1	2	3	4	Totaal
0	464,6	504,3	531,0	555,4	520,1
1	449,0	489,2	517,1	520,8	490,7
2	441,5	491,7	498,4	472,9	472,7
3 en +	469,8	498,5	473,3	494,3	479,2
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Diploma vader	1	2	3	4	Totaal
geen	459,2	447,4	469,4	330,4	456,0
lager onderwijs	438,3	494,9	520,1	557,0	464,2
lager secundair onderwijs	468,7	499,4	505,7	478,9	484,4
TSO of BSO	458,6	498,9	508,2	544,7	495,2
ASO	450,3	509,8	520,2	544,2	516,1
HOBU	477,3	505,2	523,9	555,3	535,8
universitair	501,2	489,9	535,4	541,5	533,2
doctoraat	312,5	517,1	519,1	499,9	502,4
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Diploma moeder	1	2	3	4	Totaal
geen	441,1	396,9	452,0	340,7	432,2
lager onderwijs	452,2	450,3	423,8	557,0	454,8
lager secundair onderwijs	469,1	478,6	514,6	476,8	473,4
TSO of BSO	455,5	488,7	518,9	457,8	477,2
ASO	456,6	488,5	530,1	515,0	497,4
HOBU	476,1	540,5	525,7	548,3	535,3
universitair	524,2	515,8	516,4	554,7	535,8
doctoraat	455,3	470,6	466,3	496,8	488,3
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	456,5	511,0	524,2	568,5	477,9
arbeider, chauffeur	454,4	490,5	469,6	550,5	474,7
niet gekwalificeerde bediende	484,1	492,6	539,4	498,3	507,3
bureelbediende	407,7	537,4	527,8	552,4	535,0
gekwalificeerd bediende	524,7	484,6	517,9	548,4	529,4
leerkracht	NA	NA	423,8	553,2	553,1
zelfstandige	538,8	489,9	519,4	530,5	517,7
kader, professor	NA	NA	508,8	536,5	534,2
vrij beroep	NA	488,5	498,4	491,1	491,4
ondernemer, beheerder	NA	431,2	541,3	528,9	523,9
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Beroep moeder	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	448,1	507,0	548,3	526,7	468,7
arbeider, chauffeur	453,2	535,0	413,2	NA	462,5
niet gekwalificeerde bediende	470,5	478,9	513,8	585,2	479,1
bureelbediende	498,7	515,7	541,4	558,5	531,8
gekwalificeerd bediende	NA	504,5	507,3	529,7	510,1
leerkracht	NA	NA	439,4	546,4	538,8
zelfstandige	507,7	465,6	519,4	572,3	510,5
kader, professor	NA	451,7	552,6	543,6	545,1
vrij beroep	397,4	535,6	519,4	541,7	536,2
ondernemer, beheerder	NA	514,0	487,5	497,5	496,2
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Nationale origine	1	2	3	4	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	438,1	464,0	488,4	449,9	457,0
Allochtonen 2de gen.	458,4	520,2	500,6	488,3	485,1
Autochtonen	458,4	495,1	525,5	551,0	513,2
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
Moedertaal	1	2	3	4	Totaal
Schooltaal	462,1	491,0	523,2	545,8	509,6
Andere taal	443,0	520,5	486,8	475,1	473,0
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0
SEC-kwartiel	1	2	3	4	Totaal
1	452,4	NA	NA	NA	452,4
2	NA	495,5	NA	NA	495,5
3	NA	NA	518,5	NA	518,5
4	NA	NA	NA	533,4	533,4
Totaal	452,4	495,5	518,5	533,4	500,0

17.Resultaten voor wiskunde, per taalgemeenschap

	Gemeenschap		
Gemeenschap	F	N	Totaal
F	504,56	NA	504,56
N	NA	496,2	496,2
Totaal	504,6	496,2	500,0
Onderwijsvorm	F	N	Totaal
ASO	533,5	541,4	537,5
TSO	484,3	472,0	476,5
BSO	468,1	448,2	458,2
Totaal	504,6	496,2	500,0
Net	F	N	Totaal
GO	514,4	484,3	499,0
OGO	476,0	492,7	481,4
V	509,9	499,6	503,7
Totaal	504,6	496,2	500,0
Leerjaar	F	N	Totaal
5	497,1	491,9	494,4
6	511,8	499,9	505,1
Totaal	504,6	496,2	500,0
Geslacht	F	N	Totaal
M	511,0	493,6	501,4
V	498,3	498,8	498,6
Totaal	504,6	496,2	500,0
Leeftijd	F	N	Totaal
16	521,4	508,1	513,1
17	514,4	520,2	517,7
18	493,5	471,2	483,3
19	491,3	465,1	478,6
20	501,5	435,1	457,5
21	474,3	533,1	484,6
Totaal	504,6	496,2	500,0
Overzitten	F	N	Totaal
0	524,7	513,5	517,7
1	485,9	473,4	479,6
2	490,3	459,4	478,3
3 en +	516,4	462,7	495,4
Totaal	504,6	496,2	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	F	N	Totaal
geen	496,0	455,1	467,9
lager onderwijs	488,0	479,2	483,7
lager secundair onderwijs	505,2	462,4	476,5
TSO of BSO	487,2	494,9	491,9
ASO	513,7	502,1	507,8
HOBU	508,8	547,3	530,9
universitair	523,9	507,5	517,5
doctoraat	532,1	455,6	506,9
Totaal	504,6	496,2	500,0
Diploma moeder	F	N	Totaal
geen	520,3	443,7	461,9
lager onderwijs	495,5	450,1	479,7
lager secundair onderwijs	488,2	465,6	474,4
TSO of BSO	477,0	484,8	481,5
ASO	499,4	470,0	484,4
HOBU	521,6	531,4	527,2
universitair	535,3	512,8	523,2
doctoraat	501,8	477,9	489,8
Totaal	504,6	496,2	500,0
Beroep vader	F	N	Totaal
zonder beroep	489,5	478,1	482,1
arbeider, chauffeur	484,0	480,7	482,1
niet gekwalificeerde bediende	500,4	502,6	501,7
bureelbediende	520,9	513,0	516,1
gekwalificeerd bediende	506,5	528,9	519,2
leerkracht	495,0	559,3	534,6
zelfstandige	515,8	491,4	504,5
kader, professor	527,5	549,8	531,9
vrij beroep	527,3	468,1	497,9
ondernemer, beheerder	548,0	463,8	534,7
Totaal	504,6	496,2	500,0
Beroep moeder	F	N	Totaal
zonder beroep	480,4	448,6	468,7
arbeider, chauffeur	496,0	465,0	474,7
niet gekwalificeerde bediende	495,1	468,8	480,2
bureelbediende	521,8	515,7	518,9
gekwalificeerd bediende	511,5	501,3	506,6
leerkracht	527,4	520,4	523,6
zelfstandige	513,2	513,2	513,2
kader, professor	509,2	559,0	538,9
vrij beroep	536,8	492,9	511,1
ondernemer, beheerder	509,0	510,9	510,2
Totaal	504,6	496,2	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Nationale origine	F	N	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	480,4	465,9	473,1
Allochtonen 2de gen.	492,3	463,6	475,1
Autochtonen	512,4	507,2	509,6
Totaal	504,6	496,2	500,0
Moedertaal	F	N	Totaal
Schooltaal	506,9	505,9	506,4
Andere taal	489,4	464,9	470,8
Totaal	504,6	496,2	500,0
SEC-kwartiel	F	N	Totaal
1	476,1	456,5	464,7
2	495,8	496,0	495,9
3	518,2	509,8	513,7
4	523,8	527,4	525,6
Totaal	504,6	496,2	500,0

18. Resultaten voor wiskunde, per onderwijsvorm

	Onderwijsvorm			
Gemeenschap	ASO	TSO	BSO	Totaal
F	533,48	484,34	468,05	504,56
N	541,4	472,0	448,2	496,2
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Onderwijsvorm	ASO	TSO	BSO	Totaal
ASO	537,5	NA	NA	537,5
TSO	NA	476,5	NA	476,5
BSO	NA	NA	458,2	458,2
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Net	ASO	TSO	BSO	Totaal
GO	530,9	479,4	462,3	499,0
OGO	494,2	494,2	457,0	481,4
V	543,1	471,8	456,8	503,7
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Leerjaar	ASO	TSO	BSO	Totaal
5	528,6	466,3	458,7	494,4
6	546,4	486,6	457,9	505,1
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Geslacht	ASO	TSO	BSO	Totaal
M	544,3	483,4	452,8	501,4
V	531,8	468,6	464,3	498,6
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Leeftijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
16	536,0	445,7	451,3	513,1
17	548,5	479,3	463,3	517,7
18	517,1	477,8	460,3	483,3
19	505,7	493,3	456,5	478,6
20	526,8	451,2	455,6	457,5
21	504,2	524,2	476,7	484,6
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Overzitten	ASO	TSO	BSO	Totaal
0	544,6	469,1	453,5	517,7
1	515,0	476,6	451,2	479,6
2	514,4	470,2	468,9	478,3
3 en +	531,6	489,3	493,8	495,4
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Diploma vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	514,7	463,3	458,8	467,9
lager onderwijs	520,9	483,1	462,9	483,7
lager secundair onderwijs	528,3	465,0	449,3	476,5
TSO of BSO	524,2	476,4	460,6	491,9
ASO	528,2	496,4	454,7	507,8
HOBU	552,0	485,7	479,0	530,9
universitair	541,3	474,7	452,5	517,5
doctoraat	550,0	414,4	462,9	506,9
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Diploma moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	489,8	447,7	475,5	461,9
lager onderwijs	513,6	446,8	485,6	479,7
lager secundair onderwijs	503,4	473,0	457,1	474,4
TSO of BSO	526,6	478,4	451,6	481,5
ASO	517,3	465,6	451,6	484,4
HOBU	549,6	491,6	456,1	527,2
universitair	543,6	478,5	473,9	523,2
doctoraat	545,1	450,0	441,9	489,8
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	533,0	468,0	460,5	482,1
arbeider, chauffeur	509,4	494,0	448,6	482,1
niet gekwalificeerde bediende	545,2	482,5	451,7	501,7
bureelbediende	535,1	491,0	463,5	516,1
gekwalificeerd bediende	548,6	458,7	464,5	519,2
leerkracht	550,3	514,3	462,3	534,6
zelfstandige	539,8	442,7	476,0	504,5
kader, professor	550,7	438,6	437,4	531,9
vrij beroep	545,9	422,1	523,6	497,9
ondernemer, beheerder	568,6	461,3	522,2	534,7
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Beroep moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	502,4	454,2	461,1	468,7
arbeider, chauffeur	524,5	471,1	450,4	474,7
niet gekwalificeerde bediende	538,6	471,8	450,7	480,2
bureelbediende	539,9	486,1	465,8	518,9
gekwalificeerd bediende	529,0	485,1	469,4	506,6
leerkracht	545,9	473,6	466,0	523,6
zelfstandige	542,5	495,4	446,8	513,2
kader, professor	568,5	496,8	459,0	538,9
vrij beroep	539,9	432,1	512,5	511,1
ondernemer, beheerder	546,2	481,8	494,2	510,2
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Nationale origine	ASO	TSO	BSO	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	503,3	464,9	465,8	473,1
Allochtonen 2de gen.	513,8	471,8	454,7	475,1
Autochtonen	541,5	477,1	457,8	509,6
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
Moedertaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
Schooltaal	539,0	478,2	457,9	506,4
Andere taal	510,7	465,4	458,6	470,8
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0
SEC-kwartiel	ASO	TSO	BSO	Totaal
1	510,4	455,2	455,6	464,7
2	527,4	492,7	454,0	495,9
3	532,4	492,6	468,8	513,7
4	554,4	467,1	469,9	525,6
Totaal	537,5	476,5	458,2	500,0

19. Resultaten voor wiskunde, per leerjaar

	Leerjaar		
Gemeenschap	5	6	Totaal
F	497,13	511,81	504,56
N	491,9	499,9	496,2
Totaal	494,4	505,1	500,0
Onderwijsvorm	5	6	Totaal
ASO	528,6	546,4	537,5
TSO	466,3	486,6	476,5
BSO	458,7	457,9	458,2
Totaal	494,4	505,1	500,0
Net	5	6	Totaal
GO	488,1	509,2	499,0
OGO	473,7	490,6	481,4
V	500,8	506,2	503,7
Totaal	494,4	505,1	500,0
Leerjaar	5	6	Totaal
5	494,4	NA	494,4
6	NA	505,1	505,1
Totaal	494,4	505,1	500,0
Geslacht	5	6	Totaal
M	499,0	503,7	501,4
V	489,8	506,4	498,6
Totaal	494,4	505,1	500,0
Leeftijd	5	6	Totaal
16	512,5	533,6	513,1
17	480,0	538,1	517,7
18	474,8	488,5	483,3
19	469,4	481,3	478,6
20	427,8	463,0	457,5
21	478,7	484,9	484,6
Totaal	494,4	505,1	500,0
Overzitten	5	6	Totaal
0	510,0	524,3	517,7
1	476,2	482,7	479,6
2	466,4	489,5	478,3
3 en +	497,1	494,2	495,4
Totaal	494,4	505,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	5	6	Totaal
geen	478,4	459,4	467,9
lager onderwijs	493,7	475,6	483,7
lager secundair onderwijs	481,0	473,9	476,5
TSO of BSO	479,6	504,6	491,9
ASO	494,3	518,9	507,8
HOBU	527,8	533,4	530,9
universitair	506,7	531,6	517,5
doctoraat	477,1	537,4	506,9
Totaal	494,4	505,1	500,0
Diploma moeder	5	6	Totaal
geen	446,3	479,0	461,9
lager onderwijs	517,4	447,2	479,7
lager secundair onderwijs	487,9	462,3	474,4
TSO of BSO	475,5	485,8	481,5
ASO	485,9	483,1	484,4
HOBU	508,7	541,1	527,2
universitair	509,4	537,6	523,2
doctoraat	486,8	494,3	489,8
Totaal	494,4	505,1	500,0
Beroep vader	5	6	Totaal
zonder beroep	477,7	486,3	482,1
arbeider, chauffeur	481,6	482,4	482,1
niet gekwalificeerde bediende	490,1	510,0	501,7
bureelbediende	496,9	536,5	516,1
gekwalificeerd bediende	507,7	532,0	519,2
leerkracht	520,0	545,2	534,6
zelfstandige	500,6	508,4	504,5
kader, professor	532,8	531,0	531,9
vrij beroep	484,2	511,5	497,9
ondernemer, beheerder	541,0	529,2	534,7
Totaal	494,4	505,1	500,0
Beroep moeder	5	6	Totaal
zonder beroep	450,3	487,9	468,7
arbeider, chauffeur	480,9	470,1	474,7
niet gekwalificeerde bediende	501,0	468,5	480,2
bureelbediende	498,8	540,3	518,9
gekwalificeerd bediende	498,4	512,9	506,6
leerkracht	493,9	547,7	523,6
zelfstandige	524,9	502,8	513,2
kader, professor	518,3	554,6	538,9
vrij beroep	514,1	508,0	511,1
ondernemer, beheerder	495,1	526,8	510,2
Totaal	494,4	505,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Nationale origine	5	6	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	470,4	475,9	473,1
Allochtonen 2de gen.	467,4	480,0	475,1
Autochtonen	501,9	516,7	509,6
Totaal	494,4	505,1	500,0
Moedertaal	5	6	Totaal
Schooltaal	498,4	513,8	506,4
Andere taal	468,3	472,7	470,8
Totaal	494,4	505,1	500,0
SEC-kwartiel	5	6	Totaal
1	464,9	464,5	464,7
2	491,8	499,3	495,9
3	510,5	517,1	513,7
4	506,8	543,0	525,6
Totaal	494,4	505,1	500,0

20. Resultaten voor wiskunde, per socio-economisch kwartiel

Gemeenschap	SEC_kwartiel				Totaal
	1	2	3	4	
F	476,06	495,83	518,15	523,79	504,56
N	456,5	496,0	509,8	527,4	496,2
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Onderwijsvorm	1	2	3	4	Totaal
ASO	510,4	527,4	532,4	554,4	537,5
TSO	455,2	492,7	492,6	467,1	476,5
BSO	455,6	454,0	468,8	469,9	458,2
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Net	1	2	3	4	Totaal
GO	466,0	501,8	511,2	527,0	499,0
OGO	464,2	482,3	499,6	490,4	481,4
V	464,3	496,5	516,4	529,5	503,7
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Leerjaar	1	2	3	4	Totaal
5	464,9	491,8	510,5	506,8	494,4
6	464,5	499,3	517,1	543,0	505,1
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Geslacht	1	2	3	4	Totaal
M	458,4	496,5	522,1	526,3	501,4
V	470,7	495,5	505,4	524,8	498,6
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Leeftijd	1	2	3	4	Totaal
16	504,6	503,4	514,2	521,7	513,1
17	463,3	513,3	525,0	547,4	517,7
18	459,7	481,7	493,4	514,1	483,3
19	458,7	486,1	517,5	472,6	478,6
20	449,8	443,1	451,6	557,6	457,5
21	474,8	481,4	478,3	540,0	484,6
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Overzitten	1	2	3	4	Totaal
0	475,4	510,2	520,9	545,4	517,7
1	451,8	484,5	493,7	496,2	479,6
2	462,2	479,7	508,9	468,6	478,3
3 en +	472,4	469,7	504,5	602,0	495,4
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Diploma vader	1	2	3	4	Totaal
geen	470,6	440,0	487,4	500,1	467,9
lager onderwijs	455,2	520,1	506,8	753,4	483,7
lager secundair onderwijs	463,7	477,6	494,0	513,6	476,5
TSO of BSO	458,4	497,2	511,2	503,8	491,9
ASO	506,8	516,7	503,4	506,6	507,8
HOBU	453,8	509,8	513,1	553,5	530,9
universitair	536,9	497,2	520,6	519,9	517,5
doctoraat	386,5	613,2	537,2	500,2	506,9
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Diploma moeder	1	2	3	4	Totaal
geen	459,5	471,7	416,8	493,1	461,9
lager onderwijs	462,9	524,1	462,4	753,4	479,7
lager secundair onderwijs	470,5	483,2	478,5	496,8	474,4
TSO of BSO	462,1	492,4	497,2	531,3	481,5
ASO	475,6	477,8	503,9	466,3	484,4
HOBU	475,6	531,0	520,2	537,3	527,2
universitair	420,6	512,9	516,0	535,6	523,2
doctoraat	444,7	432,6	475,7	499,6	489,8
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	466,9	509,7	502,7	450,5	482,1
arbeider, chauffeur	460,3	502,8	464,2	520,2	482,1
niet gekwalificeerde bediende	490,2	472,1	532,1	574,4	501,7
bureelbediende	434,8	506,2	522,2	509,4	516,1
gekwalificeerd bediende	488,2	541,8	498,6	536,8	519,2
leerkracht	NA	NA	462,4	534,7	534,6
zelfstandige	522,9	435,1	515,4	522,8	504,5
kader, professor	NA	NA	523,0	532,8	531,9
vrij beroep	NA	505,4	454,8	500,1	497,9
ondernemer, beheerder	NA	404,4	524,2	549,2	534,7
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Beroep moeder	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	458,7	488,1	496,5	547,2	468,7
arbeider, chauffeur	468,5	521,7	488,2	NA	474,7
niet gekwalificeerde bediende	462,1	486,3	518,1	528,2	480,2
bureelbediende	456,6	515,4	522,9	535,8	518,9
gekwalificeerd bediende	NA	512,6	493,0	537,3	506,6
leerkracht	NA	NA	542,3	522,2	523,6
zelfstandige	471,8	475,1	529,7	553,2	513,2
kader, professor	NA	532,3	520,5	542,8	538,9
vrij beroep	518,6	443,4	476,7	521,0	511,1
ondernemer, beheerder	NA	565,3	485,8	513,4	510,2
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Nationale origine	1	2	3	4	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	451,9	481,8	495,0	475,5	473,1
Allochtonen 2de gen.	460,6	494,5	487,3	471,9	475,1
Autochtonen	470,4	500,4	514,7	537,2	509,6
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
Moedertaal	1	2	3	4	Totaal
Schooltaal	474,4	494,4	514,4	531,5	506,4
Andere taal	447,4	504,6	479,9	481,1	470,8
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0
SEC-kwartiel	1	2	3	4	Totaal
1	464,7	NA	NA	NA	464,7
2	NA	495,9	NA	NA	495,9
3	NA	NA	513,7	NA	513,7
4	NA	NA	NA	525,6	525,6
Totaal	464,7	495,9	513,7	525,6	500,0

21. Resultaten voor technologie, per taalgemeenschap

	Gemeenschap		
Gemeenschap	F	N	Totaal
F	496,08	NA	496,08
N	NA	503,3	503,3
Totaal	496,1	503,3	500,0
Onderwijsvorm	F	N	Totaal
ASO	524,4	556,2	540,4
TSO	488,5	478,5	482,2
BSO	446,5	439,6	443,1
Totaal	496,1	503,3	500,0
Net	F	N	Totaal
GO	530,6	484,6	507,0
OGO	467,6	476,2	470,4
V	492,7	510,6	503,4
Totaal	496,1	503,3	500,0
Leerjaar	F	N	Totaal
5	484,9	497,7	491,7
6	506,9	507,9	507,5
Totaal	496,1	503,3	500,0
Geslacht	F	N	Totaal
M	512,1	516,8	514,7
V	480,5	489,7	485,5
Totaal	496,1	503,3	500,0
Leeftijd	F	N	Totaal
16	510,3	522,8	518,1
17	504,8	538,4	523,8
18	491,1	466,0	479,6
19	497,2	461,8	480,0
20	464,9	460,9	462,2
21	459,3	443,3	456,5
Totaal	496,1	503,3	500,0
Overzitten	F	N	Totaal
0	511,8	530,5	523,5
1	491,6	483,8	487,7
2	489,9	440,2	470,6
3 en +	478,6	445,6	465,7
Totaal	496,1	503,3	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	F	N	Totaal
geen	471,5	448,5	455,7
lager onderwijs	457,0	467,5	462,1
lager secundair onderwijs	514,7	480,0	491,4
TSO of BSO	498,6	509,4	505,1
ASO	494,7	520,5	507,8
HOBU	503,6	557,9	534,8
universitair	515,5	510,0	513,3
doctoraat	515,4	478,2	503,2
Totaal	496,1	503,3	500,0
Diploma moeder	F	N	Totaal
geen	452,2	404,7	416,0
lager onderwijs	459,3	468,7	462,6
lager secundair onderwijs	483,7	461,8	470,3
TSO of BSO	503,3	490,2	495,7
ASO	494,6	511,6	503,3
HOBU	513,5	544,8	531,2
universitair	517,6	526,5	522,4
doctoraat	483,2	474,7	478,9
Totaal	496,1	503,3	500,0
Beroep vader	F	N	Totaal
zonder beroep	492,5	475,2	481,4
arbeider, chauffeur	481,4	493,5	488,3
niet gekwalificeerde bediende	478,3	522,5	504,6
bureelbediende	498,0	525,7	514,7
gekwalificeerd bediende	521,2	539,2	531,5
leerkracht	499,3	557,6	535,2
zelfstandige	520,3	530,2	524,8
kader, professor	520,3	537,2	523,6
vrij beroep	515,7	470,5	493,2
ondernemer, beheerder	513,8	439,6	502,1
Totaal	496,1	503,3	500,0
Beroep moeder	F	N	Totaal
zonder beroep	488,9	453,6	475,9
arbeider, chauffeur	481,3	476,2	477,8
niet gekwalificeerde bediende	499,1	453,3	473,2
bureelbediende	511,2	532,1	521,2
gekwalificeerd bediende	508,7	532,7	520,2
leerkracht	513,6	561,7	539,6
zelfstandige	502,4	522,2	515,1
kader, professor	506,1	517,6	513,0
vrij beroep	514,7	534,5	526,3
ondernemer, beheerder	485,7	497,0	492,8
Totaal	496,1	503,3	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Nationale origine	F	N	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	436,2	448,3	442,3
Allochtonen 2de gen.	490,8	463,1	474,3
Autochtonen	510,6	524,1	517,9
Totaal	496,1	503,3	500,0
Moedertaal	F	N	Totaal
Schooltaal	502,7	524,8	513,7
Andere taal	467,1	448,3	452,9
Totaal	496,1	503,3	500,0
SEC-kwartiel	F	N	Totaal
1	469,0	458,4	462,8
2	494,8	501,2	498,4
3	508,5	520,2	514,8
4	508,5	538,7	523,9
Totaal	496,1	503,3	500,0

22. Resultaten voor technologie, per onderwijsvorm

	Onderwijsvorm			
Gemeenschap	ASO	TSO	BSO	Totaal
F	524,35	488,49	446,52	496,08
N	556,2	478,5	439,6	503,3
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Onderwijsvorm	ASO	TSO	BSO	Totaal
ASO	540,4	NA	NA	540,4
TSO	NA	482,2	NA	482,2
BSO	NA	NA	443,1	443,1
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Net	ASO	TSO	BSO	Totaal
GO	529,4	505,5	470,0	507,0
OGO	514,8	484,4	423,2	470,4
V	545,8	476,6	437,9	503,4
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Leerjaar	ASO	TSO	BSO	Totaal
5	528,2	479,6	417,2	491,7
6	552,6	484,7	459,3	507,5
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Geslacht	ASO	TSO	BSO	Totaal
M	554,9	499,6	466,0	514,7
V	528,4	462,2	417,2	485,5
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Leeftijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
16	531,0	493,8	439,4	518,1
17	553,8	493,8	452,1	523,8
18	527,3	473,9	443,6	479,6
19	532,4	480,6	461,9	480,0
20	536,2	482,1	425,9	462,2
21	538,4	439,1	445,1	456,5
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Overzitten	ASO	TSO	BSO	Totaal
0	543,4	500,2	457,4	523,5
1	536,2	484,0	448,1	487,7
2	521,4	468,6	440,7	470,6
3 en +	560,2	468,9	430,9	465,7
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Diploma vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	517,9	471,9	420,1	455,7
lager onderwijs	486,2	475,8	431,9	462,1
lager secundair onderwijs	549,1	482,9	456,3	491,4
TSO of BSO	535,8	493,4	471,3	505,1
ASO	538,4	487,1	442,0	507,8
HOBU	550,9	508,8	474,3	534,8
universitair	546,4	466,1	387,9	513,3
doctoraat	535,9	447,8	404,4	503,2
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Diploma moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	456,3	419,6	406,5	416,0
lager onderwijs	506,1	461,3	427,0	462,6
lager secundair onderwijs	513,1	480,4	429,8	470,3
TSO of BSO	540,8	488,2	470,0	495,7
ASO	536,6	488,4	464,3	503,3
HOBU	543,1	519,9	458,2	531,2
universitair	552,0	467,0	419,5	522,4
doctoraat	528,9	460,5	390,5	478,9
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	535,7	475,4	442,4	481,4
arbeider, chauffeur	533,6	486,1	451,7	488,3
niet gekwalificeerde bediende	559,7	478,7	443,3	504,6
bureelbediende	531,1	492,7	470,7	514,7
gekwalificeerd bediende	555,9	494,2	465,4	531,5
leerkracht	544,5	537,7	456,0	535,2
zelfstandige	547,0	506,3	461,8	524,8
kader, professor	540,3	495,4	369,6	523,6
vrij beroep	545,5	454,8	356,9	493,2
ondernemer, beheerder	546,8	430,6	428,1	502,1
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Beroep moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	534,7	472,9	436,2	475,9
arbeider, chauffeur	518,5	474,8	457,9	477,8
niet gekwalificeerde bediende	537,0	454,7	450,0	473,2
bureelbediende	537,5	511,6	438,8	521,2
gekwalificeerd bediende	536,8	513,5	478,9	520,2
leerkracht	554,6	500,9	524,2	539,6
zelfstandige	547,1	496,4	441,2	515,1
kader, professor	544,5	499,2	326,0	513,0
vrij beroep	546,3	483,9	478,3	526,3
ondernemer, beheerder	547,0	468,9	408,8	492,8
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Nationale origine	ASO	TSO	BSO	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	487,3	468,5	379,9	442,3
Allochtonen 2de gen.	517,6	475,7	442,6	474,3
Autochtonen	545,8	491,2	470,2	517,9
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
Moedertaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
Schooltaal	544,1	492,9	461,1	513,7
Andere taal	492,4	462,6	405,1	452,9
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0
SEC-kwartiel	ASO	TSO	BSO	Totaal
1	512,1	463,1	442,5	462,8
2	538,6	494,8	443,7	498,4
3	537,5	487,8	465,0	514,8
4	551,2	487,9	419,3	523,9
Totaal	540,4	482,2	443,1	500,0

23.Resultaten voor technologie, per leerjaar

	Leerjaar		
Gemeenschap	5	6	Totaal
F	484,94	506,94	496,08
N	497,7	507,9	503,3
Totaal	491,7	507,5	500,0
Onderwijsvorm	5	6	Totaal
ASO	528,2	552,6	540,4
TSO	479,6	484,7	482,2
BSO	417,2	459,3	443,1
Totaal	491,7	507,5	500,0
Net	5	6	Totaal
GO	499,6	514,0	507,0
OGO	456,9	486,5	470,4
V	496,9	508,9	503,4
Totaal	491,7	507,5	500,0
Leerjaar	5	6	Totaal
5	491,7	NA	491,7
6	NA	507,5	507,5
Totaal	491,7	507,5	500,0
Geslacht	5	6	Totaal
M	501,6	526,6	514,7
V	481,9	488,7	485,5
Totaal	491,7	507,5	500,0
Leeftijd	5	6	Totaal
16	518,0	520,9	518,1
17	488,3	543,0	523,8
18	457,8	492,9	479,6
19	462,4	485,1	480,0
20	438,0	466,7	462,2
21	353,2	461,9	456,5
Totaal	491,7	507,5	500,0
Overzitten	5	6	Totaal
0	514,2	531,6	523,5
1	486,0	489,3	487,7
2	460,6	480,0	470,6
3 en +	441,0	483,1	465,7
Totaal	491,7	507,5	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	5	6	Totaal
geen	455,4	455,9	455,7
lager onderwijs	443,3	477,3	462,1
lager secundair onderwijs	500,7	486,0	491,4
TSO of BSO	498,7	511,7	505,1
ASO	501,7	512,9	507,8
HOBU	510,0	554,1	534,8
universitair	499,8	531,1	513,3
doctoraat	506,0	500,2	503,2
Totaal	491,7	507,5	500,0
Diploma moeder	5	6	Totaal
geen	440,1	389,7	416,0
lager onderwijs	453,1	470,8	462,6
lager secundair onderwijs	464,0	475,9	470,3
TSO of BSO	498,0	494,0	495,7
ASO	507,7	499,4	503,3
HOBU	506,4	550,0	531,2
universitair	513,4	531,9	522,4
doctoraat	483,5	472,0	478,9
Totaal	491,7	507,5	500,0
Beroep vader	5	6	Totaal
zonder beroep	479,6	483,1	481,4
arbeider, chauffeur	478,6	494,8	488,3
niet gekwalificeerde bediende	492,9	512,9	504,6
bureelbediende	500,2	530,0	514,7
gekwalificeerd bediende	519,6	544,6	531,5
leerkracht	490,4	567,7	535,2
zelfstandige	525,1	524,6	524,8
kader, professor	502,6	545,7	523,6
vrij beroep	496,0	490,5	493,2
ondernemer, beheerder	495,1	508,2	502,1
Totaal	491,7	507,5	500,0
Beroep moeder	5	6	Totaal
zonder beroep	469,7	482,3	475,9
arbeider, chauffeur	483,3	473,7	477,8
niet gekwalificeerde bediende	488,9	464,3	473,2
bureelbediende	503,4	540,3	521,2
gekwalificeerd bediende	502,2	533,9	520,2
leerkracht	512,9	561,1	539,6
zelfstandige	513,9	516,2	515,1
kader, professor	487,5	532,4	513,0
vrij beroep	519,6	533,0	526,3
ondernemer, beheerder	484,1	502,3	492,8
Totaal	491,7	507,5	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Nationale origine	5	6	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	431,1	454,1	442,3
Allochtonen 2de gen.	485,0	467,5	474,3
Autochtonen	506,0	529,0	517,9
Totaal	491,7	507,5	500,0
Moedertaal	5	6	Totaal
Schooltaal	505,1	521,6	513,7
Andere taal	448,6	456,1	452,9
Totaal	491,7	507,5	500,0
SEC-kwartiel	5	6	Totaal
1	460,5	464,7	462,8
2	494,5	501,5	498,4
3	508,8	521,3	514,8
4	499,7	546,3	523,9
Totaal	491,7	507,5	500,0

24. Resultaten voor technologie, per socio-economisch kwartiel

Gemeenschap	SEC-kwartiel				Totaal
	1	2	3	4	
F	468,97	494,79	508,52	508,45	496,08
N	458,4	501,2	520,2	538,7	503,3
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Onderwijsvorm	1	2	3	4	Totaal
ASO	512,1	538,6	537,5	551,2	540,4
TSO	463,1	494,8	487,8	487,9	482,2
BSO	442,5	443,7	465,0	419,3	443,1
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Net	1	2	3	4	Totaal
GO	481,5	509,4	517,6	527,1	507,0
OGO	457,0	475,2	477,7	480,1	470,4
V	457,4	498,8	519,8	528,4	503,4
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Leerjaar	1	2	3	4	Totaal
5	460,5	494,5	508,8	499,7	491,7
6	464,7	501,5	521,3	546,3	507,5
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Geslacht	1	2	3	4	Totaal
M	476,7	510,5	529,7	539,5	514,7
V	449,4	487,4	500,2	506,5	485,5
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Leeftijd	1	2	3	4	Totaal
16	505,8	516,2	525,2	517,4	518,1
17	478,6	519,3	528,6	550,4	523,8
18	440,7	481,6	498,1	522,5	479,6
19	455,9	488,3	516,7	486,1	480,0
20	460,8	439,9	471,2	486,7	462,2
21	497,2	407,9	487,0	409,2	456,5
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Overzitten	1	2	3	4	Totaal
0	488,9	522,6	528,3	539,8	523,5
1	452,9	483,1	507,9	518,1	487,7
2	435,1	474,6	507,3	490,8	470,6
3 en +	475,3	443,5	470,9	456,1	465,7
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Diploma vader	1	2	3	4	Totaal
geen	454,8	466,7	496,2	357,2	455,7
lager onderwijs	448,3	490,1	471,8	444,7	462,1
lager secundair onderwijs	472,2	498,1	533,0	506,5	491,4
TSO of BSO	483,3	509,7	504,4	547,7	505,1
ASO	506,4	515,0	502,9	510,4	507,8
HOBU	429,0	494,1	530,7	552,7	534,8
universitair	487,6	457,8	524,7	518,8	513,3
doctoraat	318,9	530,3	509,1	501,8	503,2
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Diploma moeder	1	2	3	4	Totaal
geen	435,6	333,1	326,7	274,7	416,0
lager onderwijs	464,6	454,3	486,3	444,7	462,6
lager secundair onderwijs	453,2	504,6	541,9	506,5	470,3
TSO of BSO	482,3	499,2	525,0	510,0	495,7
ASO	475,8	505,2	514,8	513,8	503,3
HOBU	495,6	530,8	516,4	551,4	531,2
universitair	474,0	492,6	522,7	532,2	522,4
doctoraat	515,9	457,3	454,0	485,4	478,9
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	463,8	502,1	540,6	651,9	481,4
arbeider, chauffeur	467,0	503,2	501,0	526,4	488,3
niet gekwalificeerde bediende	506,7	499,0	493,8	566,0	504,6
bureelbediende	424,7	505,5	509,5	531,6	514,7
gekwalificeerd bediende	448,1	495,8	511,9	557,4	531,5
leerkracht	NA	NA	486,3	535,3	535,2
zelfstandige	437,9	502,0	531,4	527,4	524,8
kader, professor	NA	NA	515,7	524,4	523,6
vrij beroep	NA	497,8	478,1	494,0	493,2
ondernemer, beheerder	NA	410,5	535,8	503,6	502,1
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Beroep moeder	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	459,1	509,0	529,7	557,6	475,9
arbeider, chauffeur	472,6	518,7	440,9	NA	477,8
niet gekwalificeerde bediende	453,9	477,8	530,9	536,7	473,2
bureelbediende	415,9	526,0	522,4	536,9	521,2
gekwalificeerd bediende	NA	524,5	512,4	536,0	520,2
leerkracht	NA	NA	509,0	541,9	539,6
zelfstandige	504,6	481,7	520,3	567,4	515,1
kader, professor	NA	376,2	492,2	517,5	513,0
vrij beroep	487,8	484,9	502,6	533,6	526,3
ondernemer, beheerder	NA	497,1	508,4	485,7	492,8
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Nationale origine	1	2	3	4	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	445,2	437,2	453,0	434,0	442,3
Allochtonen 2de gen.	452,6	498,1	489,0	490,4	474,3
Autochtonen	476,9	511,1	526,0	541,8	517,9
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
Moedertaal	1	2	3	4	Totaal
Schooltaal	481,3	503,6	522,2	536,8	513,7
Andere taal	437,1	484,4	460,9	439,9	452,9
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0
SEC-kwartiel	1	2	3	4	Totaal
1	462,8	NA	NA	NA	462,8
2	NA	498,4	NA	NA	498,4
3	NA	NA	514,8	NA	514,8
4	NA	NA	NA	523,9	523,9
Totaal	462,8	498,4	514,8	523,9	500,0

25.Resultaten voor wetenschappen, per taalgemeenschap

	Gemeenschap		
Gemeenschap	F	N	Totaal
F	492,69	NA	492,69
N	NA	506,1	506,1
Totaal	492,7	506,1	500,0
Onderwijsvorm	F	N	Totaal
ASO	539,6	556,8	548,3
TSO	474,4	481,7	479,1
BSO	417,0	446,3	431,5
Totaal	492,7	506,1	500,0
Net	F	N	Totaal
GO	524,3	486,9	505,1
OGO	453,7	481,1	462,5
V	493,6	513,3	505,4
Totaal	492,7	506,1	500,0
Leerjaar	F	N	Totaal
5	476,8	509,0	493,8
6	508,2	503,6	505,6
Totaal	492,7	506,1	500,0
Geslacht	F	N	Totaal
M	511,3	519,7	515,9
V	474,6	492,4	484,2
Totaal	492,7	506,1	500,0
Leeftijd	F	N	Totaal
16	513,5	533,9	526,3
17	507,3	522,9	516,1
18	485,6	479,7	482,9
19	472,8	475,7	474,2
20	462,8	477,0	472,2
21	436,2	419,2	433,3
Totaal	492,7	506,1	500,0
Overzitten	F	N	Totaal
0	519,4	524,9	522,9
1	480,8	484,9	482,9
2	468,9	465,7	467,6
3 en +	476,4	498,0	484,8
Totaal	492,7	506,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	F	N	Totaal
geen	447,9	465,8	460,2
lager onderwijs	444,6	473,9	458,7
lager secundair onderwijs	498,4	470,0	479,4
TSO of BSO	472,0	513,6	497,0
ASO	503,6	508,5	506,1
HOBU	514,1	563,1	542,2
universitair	533,4	515,7	526,5
doctoraat	528,8	474,8	511,0
Totaal	492,7	506,1	500,0
Diploma moeder	F	N	Totaal
geen	426,8	453,4	447,1
lager onderwijs	434,7	457,1	442,4
lager secundair onderwijs	473,8	479,8	477,5
TSO of BSO	478,8	485,8	482,9
ASO	477,7	502,9	490,5
HOBU	524,0	543,0	534,7
universitair	534,6	528,4	531,2
doctoraat	504,5	479,6	492,0
Totaal	492,7	506,1	500,0
Beroep vader	F	N	Totaal
zonder beroep	460,0	474,0	469,1
arbeider, chauffeur	467,0	495,8	483,5
niet gekwalificeerde bediende	493,9	509,8	503,4
bureelbediende	511,8	545,3	532,0
gekwalificeerd bediende	522,3	531,0	527,3
leerkracht	516,0	579,1	554,9
zelfstandige	515,7	507,4	511,8
kader, professor	549,8	526,8	545,2
vrij beroep	542,5	465,7	504,3
ondernemer, beheerder	523,6	518,0	522,8
Totaal	492,7	506,1	500,0
Beroep moeder	F	N	Totaal
zonder beroep	471,1	462,8	468,1
arbeider, chauffeur	444,1	469,2	461,4
niet gekwalificeerde bediende	474,0	473,0	473,4
bureelbediende	526,9	550,5	538,2
gekwalificeerd bediende	501,2	540,8	520,1
leerkracht	537,5	526,3	531,4
zelfstandige	498,8	514,5	508,9
kader, professor	531,8	530,7	531,2
vrij beroep	549,1	524,4	534,7
ondernemer, beheerder	488,2	491,1	490,0
Totaal	492,7	506,1	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Nationale origine	F	N	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	453,1	460,1	456,7
Allochtonen 2de gen.	473,0	463,4	467,2
Autochtonen	506,8	525,2	516,8
Totaal	492,7	506,1	500,0
Moedertaal	F	N	Totaal
Schooltaal	499,6	525,4	512,4
Andere taal	461,0	458,9	459,4
Totaal	492,7	506,1	500,0
SEC-kwartiel	F	N	Totaal
1	438,3	459,3	450,5
2	484,8	509,2	498,4
3	508,7	529,6	519,9
4	530,8	531,2	531,0
Totaal	492,7	506,1	500,0

26. Resultaten voor wetenschappen, per onderwijsvorm

	Onderwijsvorm			
Gemeenschap	ASO	TSO	BSO	Totaal
F	539,56	474,44	416,96	492,69
N	556,8	481,7	446,3	506,1
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Onderwijsvorm	ASO	TSO	BSO	Totaal
ASO	548,3	NA	NA	548,3
TSO	NA	479,1	NA	479,1
BSO	NA	NA	431,5	431,5
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Net	ASO	TSO	BSO	Totaal
GO	551,4	476,9	451,9	505,1
OGO	488,3	485,2	417,3	462,5
V	552,6	478,1	427,2	505,4
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Leerjaar	ASO	TSO	BSO	Totaal
5	534,1	480,9	410,2	493,8
6	562,3	477,2	444,8	505,6
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Geslacht	ASO	TSO	BSO	Totaal
M	569,5	494,7	453,2	515,9
V	530,6	461,2	406,9	484,2
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Leeftijd	ASO	TSO	BSO	Totaal
16	543,8	488,1	436,4	526,3
17	556,4	466,2	444,1	516,1
18	544,2	488,2	414,6	482,9
19	530,8	479,9	450,2	474,2
20	531,1	500,7	427,1	472,2
21	556,1	494,6	405,6	433,3
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Overzitten	ASO	TSO	BSO	Totaal
0	552,3	482,2	434,4	522,9
1	533,4	476,4	446,2	482,9
2	544,7	471,7	409,6	467,6
3 en +	552,9	509,7	423,8	484,8
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Diploma vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	466,7	476,1	441,4	460,2
lager onderwijs	516,1	469,2	413,2	458,7
lager secundair onderwijs	541,3	468,6	443,4	479,4
TSO of BSO	544,6	481,8	440,1	497,0
ASO	541,8	480,6	433,8	506,1
HOBU	561,3	513,6	466,0	542,2
universitair	555,5	491,7	397,1	526,5
doctoraat	555,9	436,7	368,2	511,0
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Diploma moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
geen	479,5	481,7	400,9	447,1
lager onderwijs	476,7	454,4	400,7	442,4
lager secundair onderwijs	531,6	488,2	428,8	477,5
TSO of BSO	544,3	470,3	450,1	482,9
ASO	531,2	469,1	447,6	490,5
HOBU	555,5	499,9	477,7	534,7
universitair	559,1	487,1	406,3	531,2
doctoraat	557,2	461,6	393,3	492,0
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	535,1	463,8	418,2	469,1
arbeider, chauffeur	534,5	475,2	447,3	483,5
niet gekwalificeerde bediende	565,2	468,6	441,7	503,4
bureelbediende	551,2	513,1	442,1	532,0
gekwalificeerd bediende	550,6	496,3	457,1	527,3
leerkracht	563,2	570,0	452,3	554,9
zelfstandige	549,7	479,7	404,9	511,8
kader, professor	569,0	458,6	384,3	545,2
vrij beroep	563,4	436,5	440,6	504,3
ondernemer, beheerder	557,6	483,1	428,3	522,8
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Beroep moeder	ASO	TSO	BSO	Totaal
zonder beroep	552,1	471,9	401,9	468,1
arbeider, chauffeur	499,8	468,4	431,9	461,4
niet gekwalificeerde bediende	513,2	451,5	469,3	473,4
bureelbediende	566,6	508,4	429,3	538,2
gekwalificeerd bediende	546,4	508,3	456,7	520,1
leerkracht	555,2	476,8	476,2	531,4
zelfstandige	539,9	489,5	440,1	508,9
kader, professor	562,2	501,8	399,2	531,2
vrij beroep	573,6	459,9	413,4	534,7
ondernemer, beheerder	542,4	461,4	426,1	490,0
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Nationale origine	ASO	TSO	BSO	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	504,4	489,1	384,4	456,7
Allochtonen 2de gen.	496,6	470,2	442,6	467,2
Autochtonen	555,4	482,2	447,0	516,8
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
Moedertaal	ASO	TSO	BSO	Totaal
Schooltaal	550,9	484,6	447,8	512,4
Andere taal	513,9	473,6	391,6	459,4
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0
SEC-kwartiel	ASO	TSO	BSO	Totaal
1	499,2	459,6	421,6	450,5
2	547,9	487,9	440,4	498,4
3	547,2	491,5	447,7	519,9
4	561,7	482,9	433,3	531,0
Totaal	548,3	479,1	431,5	500,0

27.Resultaten voor wetenschappen, per leerjaar

	Leerjaar		
Gemeenschap	5	6	Totaal
F	476,75	508,22	492,69
N	509,0	503,6	506,1
Totaal	493,8	505,6	500,0
Onderwijsvorm	5	6	Totaal
ASO	534,1	562,3	548,3
TSO	480,9	477,2	479,1
BSO	410,2	444,8	431,5
Totaal	493,8	505,6	500,0
Net	5	6	Totaal
GO	490,8	518,6	505,1
OGO	454,5	472,1	462,5
V	503,2	507,2	505,4
Totaal	493,8	505,6	500,0
Leerjaar	5	6	Totaal
5	493,8	NA	493,8
6	NA	505,6	505,6
Totaal	493,8	505,6	500,0
Geslacht	5	6	Totaal
M	505,1	525,8	515,9
V	482,5	485,8	484,2
Totaal	493,8	505,6	500,0
Leeftijd	5	6	Totaal
16	525,1	570,1	526,3
17	476,7	537,4	516,1
18	464,1	494,4	482,9
19	450,8	481,1	474,2
20	475,4	471,6	472,2
21	405,8	434,7	433,3
Totaal	493,8	505,6	500,0
Overzitten	5	6	Totaal
0	518,7	526,5	522,9
1	477,0	488,3	482,9
2	462,9	472,1	467,6
3 en +	464,2	499,4	484,8
Totaal	493,8	505,6	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Diploma vader	5	6	Totaal
geen	469,0	453,1	460,2
lager onderwijs	451,8	464,4	458,7
lager secundair onderwijs	483,3	477,0	479,4
TSO of BSO	490,2	504,1	497,0
ASO	495,8	514,6	506,1
HOBU	527,8	553,5	542,2
universitair	520,9	533,7	526,5
doctoraat	506,3	515,7	511,0
Totaal	493,8	505,6	500,0
Diploma moeder	5	6	Totaal
geen	467,0	425,2	447,1
lager onderwijs	430,4	452,8	442,4
lager secundair onderwijs	484,9	470,9	477,5
TSO of BSO	483,6	482,3	482,9
ASO	491,0	490,1	490,5
HOBU	517,5	547,7	534,7
universitair	526,9	535,8	531,2
doctoraat	493,2	490,3	492,0
Totaal	493,8	505,6	500,0
Beroep vader	5	6	Totaal
zonder beroep	467,5	470,6	469,1
arbeider, chauffeur	480,0	485,8	483,5
niet gekwalificeerde bediende	497,9	507,2	503,4
bureelbediende	523,6	540,9	532,0
gekwalificeerd bediende	517,0	538,7	527,3
leerkracht	535,8	568,7	554,9
zelfstandige	508,5	515,1	511,8
kader, professor	503,3	589,2	545,2
vrij beroep	506,0	502,7	504,3
ondernemer, beheerder	504,7	538,4	522,8
Totaal	493,8	505,6	500,0
Beroep moeder	5	6	Totaal
zonder beroep	469,4	466,7	468,1
arbeider, chauffeur	445,7	473,0	461,4
niet gekwalificeerde bediende	494,0	461,7	473,4
bureelbediende	533,3	543,4	538,2
gekwalificeerd bediende	504,1	532,4	520,1
leerkracht	532,1	530,9	531,4
zelfstandige	509,6	508,3	508,9
kader, professor	512,4	545,5	531,2
vrij beroep	527,3	542,1	534,7
ondernemer, beheerder	473,6	508,0	490,0
Totaal	493,8	505,6	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Nationale origine	5	6	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	452,7	460,8	456,7
Allochtonen 2de gen.	459,2	472,3	467,2
Autochtonen	509,0	524,1	516,8
Totaal	493,8	505,6	500,0
Moedertaal	5	6	Totaal
Schooltaal	505,6	518,8	512,4
Andere taal	457,3	460,9	459,4
Totaal	493,8	505,6	500,0
SEC-kwartiel	5	6	Totaal
1	449,7	451,2	450,5
2	496,0	500,3	498,4
3	511,8	528,8	519,9
4	513,3	547,3	531,0
Totaal	493,8	505,6	500,0

28.Resultaten voor wetenschappen, per socio-economisch kwartiel

	SEC-kwartiel				
Gemeenschap	1	2	3	4	Totaal
F	438,28	484,82	508,72	530,83	492,69
N	459,3	509,2	529,6	531,2	506,1
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Onderwijsvorm	1	2	3	4	Totaal
ASO	499,2	547,9	547,2	561,7	548,3
TSO	459,6	487,9	491,5	482,9	479,1
BSO	421,6	440,4	447,7	433,3	431,5
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Net	1	2	3	4	Totaal
GO	455,9	506,4	524,2	550,2	505,1
OGO	426,0	468,2	475,9	508,3	462,5
V	455,5	501,4	525,7	529,3	505,4
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Leerjaar	1	2	3	4	Totaal
5	449,7	496,0	511,8	513,3	493,8
6	451,2	500,3	528,8	547,3	505,6
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Geslacht	1	2	3	4	Totaal
M	471,8	511,9	535,4	542,2	515,9
V	430,0	486,3	504,8	518,4	484,2
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Leeftijd	1	2	3	4	Totaal
16	484,0	516,6	535,1	540,9	526,3
17	450,3	506,5	536,1	545,5	516,1
18	448,8	475,2	497,2	534,6	482,9
19	437,9	491,0	511,5	495,0	474,2
20	446,5	521,1	482,3	501,1	472,2
21	476,6	427,0	391,2	388,1	433,3
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Overzitten	1	2	3	4	Totaal
0	455,4	515,6	541,0	551,4	522,9
1	452,5	481,4	498,2	509,1	482,9
2	435,7	465,1	502,8	493,3	467,6
3 en +	461,3	551,3	476,0	482,4	484,8
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Diploma vader	1	2	3	4	Totaal
geen	463,5	438,5	464,1	442,8	460,2
lager onderwijs	444,7	492,8	467,1	367,9	458,7
lager secundair onderwijs	444,0	515,5	504,9	489,0	479,4
TSO of BSO	458,7	499,2	517,7	537,3	497,0
ASO	469,1	507,7	509,0	513,9	506,1
HOBU	428,5	526,8	540,9	551,9	542,2
universitair	473,5	462,3	527,0	540,4	526,5
doctoraat	400,0	570,3	543,0	505,3	511,0
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Diploma moeder	1	2	3	4	Totaal
geen	449,9	433,4	431,4	439,2	447,1
lager onderwijs	437,0	488,7	433,1	367,9	442,4
lager secundair onderwijs	462,9	505,6	533,8	543,4	477,5
TSO of BSO	456,7	498,6	524,5	468,3	482,9
ASO	457,5	490,2	503,0	521,1	490,5
HOBU	427,3	537,8	537,9	537,8	534,7
universitair	495,3	485,9	523,3	550,0	531,2
doctoraat	434,6	533,6	459,1	500,3	492,0
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Beroep vader	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	450,6	497,3	504,9	618,9	469,1
arbeider, chauffeur	455,4	500,1	519,5	520,6	483,5
niet gekwalificeerde bediende	448,4	484,6	517,2	582,0	503,4
bureelbediende	447,1	552,1	533,3	523,8	532,0
gekwalificeerd bediende	525,0	476,0	522,6	540,3	527,3
leerkracht	NA	NA	433,1	555,1	554,9
zelfstandige	497,3	491,9	507,0	535,0	511,8
kader, professor	NA	NA	558,9	543,9	545,2
vrij beroep	NA	505,0	578,1	500,4	504,3
ondernemer, beheerder	NA	497,7	506,5	528,6	522,8
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Beroep moeder	1	2	3	4	Totaal
zonder beroep	449,0	506,0	536,8	511,6	468,1
arbeider, chauffeur	456,4	500,5	429,3	NA	461,4
niet gekwalificeerde bediende	446,5	484,0	518,1	515,9	473,4
bureelbediende	470,0	528,5	545,5	564,6	538,2
gekwalificeerd bediende	NA	514,8	514,9	546,8	520,1
leerkracht	NA	NA	499,9	533,9	531,4
zelfstandige	452,2	472,3	518,6	568,8	508,9
kader, professor	NA	487,0	528,1	531,9	531,2
vrij beroep	302,6	440,3	540,7	542,9	534,7
ondernemer, beheerder	NA	487,7	477,4	495,5	490,0
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Nationale origine	1	2	3	4	Totaal
Allochtonen 1ste gen.	445,0	472,1	484,9	435,0	456,7
Allochtonen 2de gen.	440,1	492,9	478,3	509,6	467,2
Autochtonen	460,7	507,3	529,7	547,9	516,8
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
Moedertaal	1	2	3	4	Totaal
Schooltaal	460,1	503,0	526,2	543,4	512,4
Andere taal	438,8	486,1	479,5	461,3	459,4
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0
SEC-kwartiel	1	2	3	4	Totaal
1	450,5	NA	NA	NA	450,5
2	NA	498,4	NA	NA	498,4
3	NA	NA	519,9	NA	519,9
4	NA	NA	NA	531,0	531,0
Totaal	450,5	498,4	519,9	531,0	500,0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

VIII. Bijlagen

I. De vragen van de enquête

OVDS – Enquête over de algemene maatschappelijke kennis 2007 – 2008

Bedankt om aan deze enquête mee te werken. Ze is anoniem en zal dus geen invloed hebben op je schoolresultaten. Nochtans is het belangrijk dat je probeert zo goed mogelijk te antwoorden op alle vragen. Neem voldoende tijd om de vragen aandachtig te lezen.

1. Wat bedoelt men met hernieuwbare energie ?
(Je mag slechts één antwoord aanduiden.)
 - a. energie die geen verontreiniging veroorzaakt
 - b. energie die niets kost
 - c. onuitputtelijke of bijna onuitputtelijke energie
 - d. energie die door de mens geproduceerd wordt
 - e. energie die altijd en overal ter beschikking is
 - f. energie die geproduceerd wordt door de natuur

2. Welke energiebronnen uit de lijst hieronder zijn bronnen van hernieuwbare energie ?
(je mag meerdere vakjes aankruisen)
 - a. steenkool
 - b. waterkrachtenergie (stuwdammen)
 - c. waterstof
 - d. uranium (kerncentrales)
 - e. biobrandstoffen (of agrobrandstoffen)
 - f. windenergie
 - g. petroleum (benzine, stookolie, diesel...)
 - h. zonne-energie (zonnepanelen, verwarming met zonne-energie)
 - i. geothermische energie (warmte uit het binnenste van de aarde)
 - j. aardgas

3. Voor ongeveer hoeveel procent van de productie van elektriciteit in België zorgen volgende energiebronnen?
 - a. kernenergie%
 - b. windenergie.....%
 - c. waterkrachtenergie (stuwdammen).....%
 - d. zonne-energie%
 - e. fossiele energie (steenkool, petroleum, aardgas,...).....%
 - f. andere.....%

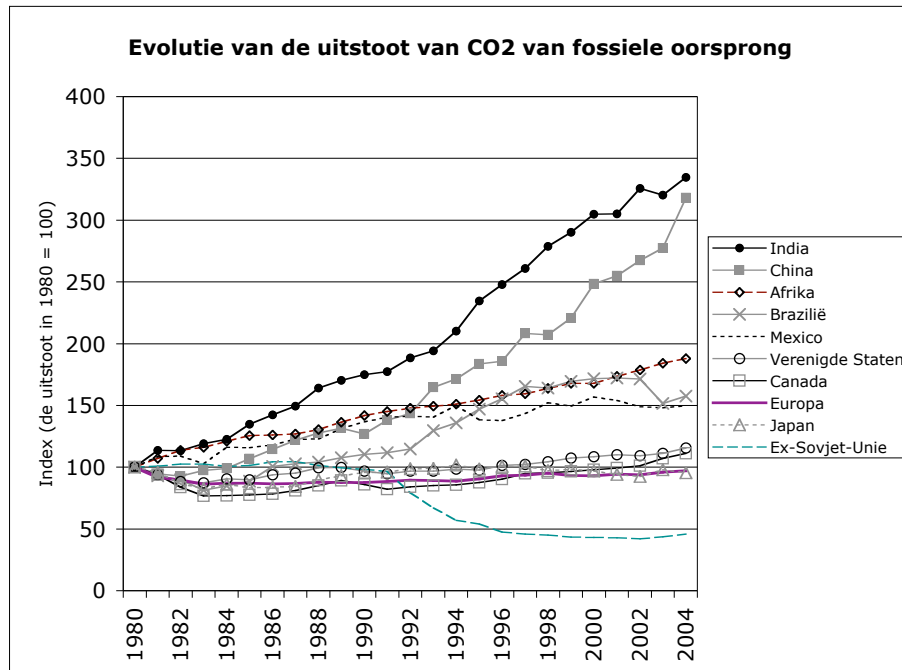
Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

4. Het CO₂ dat geproduceerd wordt bij het gebruik van petroleum, gas of steenkool is één van de belangrijkste oorzaken van de globale opwarming van het klimaat. Welk mechanisme veroorzaakt de opwarming? *(Je mag slechts één antwoord aanduiden)*
- a. De uitstoot van CO₂ op hoge temperatuur verwarmt de lucht.
 - b. CO₂ vernietigt het ozon waardoor zonnestralen gemakkelijker doordringen.
 - c. CO₂ slorpt de infraroodstraling op bij het aardoppervlak
 - d. CO₂ absorbeert de zonnestralen zodat de atmosfeer opgewarmd wordt.
 - e. CO₂ verhindert de vorming van wolken, wat de aarde doet opwarmen.
5. In welke van volgende toestellen zit er een elektrische motor ?
(Je mag meerdere antwoorden aankruisen)
- a. een GSM
 - b. een microgolfoven
 - c. een CD-speler
 - d. een haardroger
 - e. een televisie
 - f. een koelkast
 - g. een zakrekenmachine
6. AIDS is een ziekte die overgedragen wordt *(je kan meerdere mogelijkheden aankruisen)*
- a. via speeksel (zoenen, tandenborstel...)
 - b. via bloedtransfusie
 - c. via seksuele relaties
 - d. via de ademhaling
 - e. via het gebruik van niet gesteriliseerde injectienaalden
 - f. via zweten en contact van huid op huid
 - g. van moeder op kind tijdens de zwangerschap
 - h. via borstvoeding
7. Het essentiële idee in de theorie van Darwin over de evolutie van de soorten is ...
(slechts één antwoord aanduiden)
- a. De levende soorten zijn in de loop der eeuwen geëvolueerd
 - b. Het verdwijnen van sommige soorten door inslagen van meteorieten.
 - c. De natuurlijke selectie van de best aangepaste individuen om te overleven en zich voort te planten
 - d. De ontwikkeling van nieuwe eigenschappen via gebruik en oefening
 - e. Evolutie van planten en dieren door middel van een ingebouwd mechanisme

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

8. Bestudeer onderstaande grafiek en bereken bij benadering de procentuele stijging van de CO₂-uitstoot:
- in China : %
 - in Afrika : %

9. Welke conclusies uit bovenstaande grafiek zijn juist ?
(Je kan meerdere antwoorden aanduiden)
- China en India stoten het meest CO₂ uit.
 - De grafiek laat niet toe uit te maken waar de uitstoot het meest is toegenomen
 - Europa en de Verenigde Staten stoten bijna geen CO₂ uit.
 - Europa en de VS stoten drie maal minder CO₂ uit dan China en India
 - In Europa en de Verenigde Staten is de CO₂-uitstoot bijna niet toegenomen
 - Deze grafiek laat niet toe uit te maken wie het meest CO₂ uitstoot.
 - De landen van de ex-Sovjetunie stoten het minst CO₂ uit.
10. De verovering van Amerika door Europa (van 1509 tot ongeveer 1600) heeft de oorspronkelijk Indiaanse bevolking door slavernij en ziekten doen afnemen. Met hoeveel procent is de oorspronkelijke bevolking gedaald? (je moet een percentage opgeven).

De Indiaanse bevolking is gedaald met procent

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

11. De volgende lijst bevat een aantal historische gebeurtenissen. Geef bij benadering aan hoeveel jaar geleden ze plaats vonden. Schrijf 1 = voor tientallen jaren, 2 = honderden jaren, 3 = duizenden jaren, 4 = tienduizenden jaren, 5 = honderdduizenden jaren, 6 = miljoenen jaren, 7 = tientallen miljoenen jaren, 8 = honderden miljoenen jaren, 9 = miljarden jaren, 10 = tientallen miljarden jaren, 11 = honderden miljarden jaren.

(Vul dus achter elke gebeurtenis een getal tussen 1 en 11 in.)

- a. Big Bang
- b. Verdwijning van de Neanderthaler
- c. De eerste mensen
- d. Ontstaan van de zon
- e. Ontstaan van de landbouw
- f. Ontstaan van het leven op aarde
- g. Verdwijning van de dinosauriërs

12. De zwarte bevolking in de Verenigde Staten stamt in hoofdzaak af van ...

(één antwoord aanduiden)

- a. inboorlingen die er leefden vóór de aankomst van de blanken
- b. immigranten die als personeel van de eerste kolonisten naar Amerika kwamen
- c. Afrikanen die met geweld aangevoerd werden om er als slaven te werken
- d. immigranten die de miserie in Afrika ontvluchtten
- e. immigranten die de miserie op de Antillen (Cuba, Haïti, Jamaica....) ontvluchtten

13. Sommige van de hierna volgende landen werden in het verleden helemaal of gedeeltelijk gecontroleerd door Europese landen (als kolonie, protectoraat...). Als dit het geval was, schrijf dan de naam van het Europese land achter het gecontroleerde land. Schrijf een X. achter een land dat nooit onder Europese controle heeft gestaan

- a. Algerije
- b. Turkije
- c. India
- d. Brazilië
- e. Congo (Kinshasa)
- f. Egypte
- g. Mexico
- h. Vietnam
- i. Japan

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

14. Klasseer de volgende godsdiensten chronologisch, volgens hun ontstaan, door ze te nummeren van 1 tot 5 (de oudste = 1, de jongste =5) . Als een bepaalde godsdienst je onbekend is, nummer hem dan niet.

- a. katholicisme
- b. protestantisme
- c. islam
- d. animisme
- e. judaïsme

15. Welke vier landen hebben tijdens de Tweede Wereldoorlog het grootste aantal slachtoffers (burgers plus militairen) gekend? Begin met het land dat het grootste aantal slachtoffers telde, daarna het land met het 2de grootste aantal, enz...

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

16. Welke van onderstaande gebeurtenissen heeft volgens jou het meeste invloed gehad op de ontwikkeling van het kapitalisme in de 19de eeuw ?
(*één antwoord aanduiden*)

- a. de invoering van de eerste bankbiljetten
- b. de uitvinding van de auto
- c. de ontwikkeling van de grote steden
- d. de nederlaag van Napoleon in de slag van Waterloo
- e. de ontwikkeling van de stoommachine
- f. de invoering van het algemeen stemrecht

17. In België hebben de vrouwen stemrecht gekregen in ...
(*één antwoord aanduiden*)

- a. 1831, na de onafhankelijkheid, bij het opstellen van de Belgische grondwet
- b. 1886, na de stakingen in het Waalse industriebekken
- c. 1919, na het einde van de Eerste Wereldoorlog
- d. 1936, na de algemene staking
- e. 1948, na het einde van de Tweede Wereldoorlog
- f. 1968, na de studentenrevolte
- g. 1993, na de hervorming van België tot een federale staat.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

18. In België is het gemiddelde inkomen van een gezin 24.600 euro per jaar. Welk is volgens jou het gemiddelde inkomen van ...
- a) Een gezin dat behoort tot de 10 % armste gezinnen :.....euro
 - b) Een gezin dat behoort tot de 10 % rijkste gezinnen :.....euro
 - c) Een gezin dat behoort tot de 1 % rijkste gezinnen :..... euro
19. Van welke **drie** landbouwgewassen worden er op wereldschaal het meeste aantal ton geproduceerd ?
(Je moet dus **drie** gewassen aanduiden)
a. ☐	aardappelen	g. ☐	koffie
b. ☐	rijst	h. ☐	maniok
c. ☐	tomaten	i. ☐	soja
d. ☐	tarwe	j. ☐	maïs
e. ☐	rogge	k. ☐	gerst
f. ☐	bananen		
20. Een Amerikaan (VS) verbruikt gemiddeld 25 barrels olie per jaar. Geef een schatting van het jaarlijks gemiddeld verbruik door:
- a. een Belg:barrels per jaar
 - b. een Chinees:barrels per jaar
 - c. een Congolees:barrels per jaar
21. Een Belg gebruikt gemiddeld 5,6 hectaren aarde om zich te voorzien in energie, voedsel, kleding, transport enz. Dit is wat men zijn ecologische voetafdruk noemt. Hoeveel bedraagt de ecologische voetafdruk van:
- a. de ecologische voetafdruk van een Amerikaan (VS) : hectaren
 - b. de ecologische voetafdruk van een Chinees : hectaren
 - c. de gemiddeld beschikbare ecologische voetafdruk van een aardbewoner : hectaren

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Algemene gegevens:

22. Mijn geboortejaar : 19.....

23. Mijn geslacht : Vrouw Man

24. Hoe dikwijls heb je een jaar overgezeten op school ? keer

25. Welk is het hoogste studieniveau (schoolgetuigschrift) van je ouders (of adoptieouders) ?
(Als je door één ouder bent opgevoed, vul dan niets in voor de andere)
[Max. één kruisje per kolom]

	Vader	Moeder
a. geen	☐	☐
b. lager onderwijs	☐	☐
c. lager secundair onderwijs	☐	☐
d. technisch of beroepsonderwijs (TSO of BSO)	☐	☐
e. algemeen secundair onderwijs (ASO)	☐	☐
f. niet-universitair hoger onderwijs	☐	☐
g. universitair onderwijs	☐	☐
h. voortgezet universitair (doctoraat of vergelijkbaar)	☐	☐

26. Welk is het beroep van je ouders (of adoptiefouders) ? Als je het juiste antwoord niet vindt, kies dan het meest vergelijkbare beroep. (Slechts één beroep aanduiden bij elke ouder)

	Vader	Moeder
a. zonder beroep	☐	☐
b. arbeider, chauffeur, trambestuurder of machinist	☐	☐
c. niet gekwalificeerde bediende (kassier, ober, schoonmaak)	☐	☐
d. bureelbediende (privé of overheid)	☐	☐
e. gekwalificeerd bediende (verpleger, opvoeder...)	☐	☐
f. leerkracht (basis of secundair)	☐	☐
g. zelfstandige, handelaar, kunstenaar of landbouwer	☐	☐
h. kader, onderzoeker, professor in het hoger onderwijs	☐	☐
i. vrij beroep (dokter, advocaat, notaris,...)	☐	☐
j. patroon, ondernemer, beheerder	☐	☐

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

27. Duid het geboorteland aan van jezelf en van je beide ouders

	Jijzelf	Vader	Moeder
a. België	☐	☐	☐
b. Nederland	☐	☐	☐
c. Italië, Spanje, Portugal of Griekenland	☐	☐	☐
d. Ander West-Europees land	☐	☐	☐
e. Oost-Europees land	☐	☐	☐
f. Marokko, Algerije, Tunesië	☐	☐	☐
g. Turkije	☐	☐	☐
h. Ander Afrikaans land	☐	☐	☐
i. Latijns-Amerikaans land	☐	☐	☐
j. Land in Noord-Amerika of Oceanië	☐	☐	☐
k. Ander land in Azië	☐	☐	☐

28. Welke taal spreek je gewoonlijk met je ouders :

- a. Nederlands
- b. Een andere taal

29. Hoeveel mensen leven samen in hetzelfde huis of appartement als jij ? (jij zelf, je ouders, broers en zussen inbegrepen)

..... personen

30. Hoeveel van volgende voorzieningen vind je telkens in dat huis of appartement :

- a. slaapkamers en bureaus (totaal van beide)
- b. Sanitaire voorzieningen (tel op: aantal badkuipen, afzonderlijke douches, WC's en lavabo's)
- c. Televisietoestellen
- d. Computers

31. Hoe dikwijls heb je gedurende de laatste vier jaren een toeristische uitstap gemaakt van ten minste drie dagen ? (schooluitstappen niet meerekenen)

- a. In België
- b. In Europa
- c. buiten Europa

2. Verzameling en verwerking van de gegevens

Zeventig leerkrachten hebben in hun klassen 3081 leerlingen laten deelnemen aan de enquête. De leerlingen konden ofwel online op de computer ofwel schriftelijk de vragenlijst beantwoorden.

Hierbij een uittreksel uit de richtlijnen die de deelnemende leerkrachten ontvingen:

“De enquête moet ten laatste eind februari (voor enkele klassen werd deze deadline later naar 20 maart verplaatst, nvdr) afgenomen worden, in het 5de, 6de of 7de leerjaar van het ASO, TSO, BSO of KSO. Men moet een lesuur (50 minuten) voorzien om de vragenlijst in goede omstandigheden te laten beantwoorden.

Het is belangrijk dat u bij uw leerlingen aandringt om de vragen aandachtig te lezen en ze allemaal te beantwoorden. Als ze het antwoord niet kennen, kunnen ze aangeven wat hen het meest waarschijnlijk, meest realistisch lijkt. Blanco antwoorden zou enkel mogen als ze de vraag helemaal niet begrijpen.

Het is ook nuttig te herhalen dat de enquête anoniem is en dat u er niet op uit bent de individuele antwoorden te kennen. De test moet verlopen in de normale omstandigheden van een examen: de leerlingen mogen niet met elkaar communiceren en geen hulp krijgen van de leraar.

U mag niet helpen om de vraag te verduidelijken of termen uit te leggen.

Behalve bij de vragen 22 tot 31 (de twee laatste bladzijden) waar we u vragen om juist zoveel mogelijk te helpen.

Als uw groep uit verschillende klassen van verschillende onderwijsvormen bestaat, vraag dan dat de leerlingen hun klas bovenaan het eerste blad schrijven, zodat u de antwoorden per onderwijsvorm kunt klasseren”.

Voor de antwoorden online (computer) kreeg de leerkracht van Ovds een persoonlijke code waarmee hij kon inloggen op een gelegenheidssite. Na het aanduiden van de onderwijsvorm (ASO, TSO, BSO, KSO) en het leerjaar (5, 6 of 7) ontving de leerkracht dan een klascode waarmee de leerlingen op hun beurt konden inloggen en de vragenlijst beantwoorden. Deze klascode was slechts twee uren geldig zodat leerlingen niet nogmaals van thuis aan de test konden deelnemen.

Via de leerkracht kenden we het net van de school (gemeenschapsonderwijs, officieel gesubsidieerd onderwijs, vrij gesubsidieerd onderwijs).

3. Berekening van de socio-economische index

De socio-economische index werd berekend op basis van de antwoorden op de volgende vragen:

- Beroep van vader en moeder (vraag 26)
- Diploma vader en moeder (vraag 25)
- Materiële situatie (aantal kamers, sanitair, computers, tv-toestellen), eventueel in samenhang met de gezinssamenstelling (vragen 29 en 30)
- Reizen (vraag 31)

Elk van deze variabelen werd uitgedrukt in een getal en genormaliseerd (met een gemiddelde van 0 en een standaardafwijking van 1). De socio-economische index werd dan samengesteld door een lineaire combinatie van de verschillende variabelen. De coëfficiënten van deze lineaire combinatie werden empirisch bepaald om een normale verdeling te benaderen. Het resultaat werd genormaliseerd (gemiddelde 0; standaardafwijking 1)

4. Berekening van de resultaten, globaal en per thema

In de volgende tabel vindt u een lijst van gegevens (gescheiden door een blanco lijn) die beginnen met de vermelding "NORMAL" of "MULTIPLE", gevolgd door een nummer van een vraag "q1", "q2", "q3a", enz. Deze nummers verwijzen naar de nummers van de vragenlijst, behalve in enkele bijzondere gevallen (zie verder).

Een lijn met "NORMAL" bevat bovendien de logische waarde(n) "TRUE" en/of "FALSE"

Onder deze eerste lijn staan, in een speciale code, de resultaten die met de antwoorden op een vraag overeenstemmen.

Er zijn drie mogelijke gevallen, afhankelijk van de eerste twee of drie elementen van de eerste rij gegevens:

Eerste mogelijkheid: de eerste lijn is van het type "MULTIPLE code question"

Het gaat dan om een meerkeuzevraag, zoals bv. "q2" (vraag 2) waar men meerdere hernieuwbare energiebronnen kon aankruisen.

De lijn "valeurs" geeft de waarden aan die het antwoord op de vraag kan aannemen.

De lijn "points" geeft aan hoeveel basispunten (normaal een getal tussen 0 en 1) een juist antwoord opleveren.

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

De lijn "thm" geeft de codes aan van de thema's die bij een vraag horen.

De lijn "pds" geeft het gewicht aan voor elk thema.

Als men bv. bij de tweede vraag "q2" het vakje b (hydro-energie) aankruist, zijn de overeenstemmende punten "1". Bij deze vraag horen de thema's "gl" (globaal) en "en" (environnement / milieu), elk met een gewicht van "2". Deze vraag levert dus $1 \times 2 = 2$ punten op voor de resultaten "globaal" en 2 punten voor de resultaten "environnement / milieu".

Tweede mogelijkheid: de eerste lijn begint met "NORMAL code question FALSE" (gevolgd door een tweede logische waarde)

Het gaat dan om een normale vraag (geen meerkeuzevraag) waarop het antwoord een continu getal is (een inkomen, een percentage, enz.) zoals bv. in "q3" (vraag 3).

De lijn "valeurs" geeft aan welke intervallen van waarden weerhouden werden (van tot ... / de... à...) et de lijn "points" duidt aan hoeveel punten overeenstemmen met elk interval. Opgelet: bij de bepaling van de intervallen is telkens de eerste waarde inbegrepen, de tweede niet.

Voorbeeld: bij vraag "q3a" (percentage kernenergie in de Belgische elektriciteitsproductie) gaat het eerste interval van 0% (inbegrepen) tot 10% (niet inbegrepen) en een antwoord binnen dit interval levert 0 punten op. Het tweede interval gaat van 10% (inbegrepen) tot 25% (niet inbegrepen) en brengt 0,5 punten op.

Het laatste interval gaat van 80% (inbegrepen) tot 101% (niet inbegrepen) en levert 0,5 punten op.

U merkt dat er soms een puntenaantal te veel staat op het einde van de lijn "points": dit zijn dan de punten voor een ontbrekend of een ongeldig antwoord. De lijnen "thm" en "pds" hebben dezelfde betekenis als hierboven uitgelegd voor de eerste mogelijkheid.

Een concreet voorbeeld: als een leerling op vraag "q3a" als antwoord 70% geeft, zal ons computerprogramma eerst op de lijn "valeurs" nagaan welk het overeenstemmend interval is. Hier: van 65 tot 80. De punten die daarmee overeenkomen staan een lijn lager, onder die 65: namelijk 0,75. Vervolgens gaat het computerprogramma een getal toevoegen aan het resultaat "globaal" en aan de resultaten van de thema's die in de lijn "thm" staan aangegeven. Dit antwoord zal bv. $0,75 \times 2 = 1,5$ punten opleveren voor "te" (technologie).

Derde mogelijkheid: de eerste lijn begint met "NORMAL code question TRUE" (gevolgd door een tweede logische waarde)

Het gaat dan om een vraag die geen meerkeuzevraag is en waarop het antwoord slechts een bepaald aantal "discrete" waarden kan aannemen (dus geen continu getal).

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

In dit geval duidt de lijn "valeurs" de mogelijke waarden aan en de lijn "points", de overeenstemmende punten.

De lijnen "thm" en "pds" zijn dezelfde als in het vorig geval. Als de lijn "points" één gegeven méér bevat dan de lijn "valeurs", dan is het omdat ze ook de punten voor ongeldige antwoorden bevat.

Een voorbeeld: voor vraag "q1" (de eerste vraag) is het enige antwoord dat punten oplevert, antwoord "c". Dit juist antwoord levert hier 1 punt op. Geen antwoord levert 0 punten op. Deze punten moet men dan vermenigvuldigen met 10 voor het resultaat "globaal", met 10 voor het resultaat "environnement / milieu" en met 5 voor het resultaat "sciences / wetenschappen"

Zie hier de lijst van de codes voor de thema's:

- **gl** = globaal resultaat voor "kritische burgerzin" (houdt rekening met alle vragen)
- **en** = kennis, inzicht en beoordelingsvermogen inzake problemen van het milieu (environnement)
- **hi** = historische kennis die een beoordeling als kritische burger mogelijk maakt
- **se** = kennis, inzicht inzake socio-economische vraagstukken.
- **te** = kennis en begrip op technologisch vlak
- **ma** = wiskundige (mathematische) kennis kunnen toepassen op sociaal-economische, historische vraagstukken
- **sc** = kennis en begrip van wetenschappelijke (scientifiques) problemen.

Zie hier de uitleg voor de codes "q" die niet onmiddellijk op een vraag ("q1", "q2" ...) of een onderdeel van een vraag ("q3a", "q3b", etc...) betrekking hebben.

q3tot : de som van de antwoorden op de vragen q3a, q3b,... Zou moeten 100 zijn (100 procent).

q10x : equivalent van q10 (dient om te testen of het antwoord tussen 0 en 100 ligt)

q1 | chro1 : waar (TRUE) als de leerling de Big Bang (oerknal) na het ontstaan van de zon situeert

q1 | chro2 : waar (TRUE) als de leerling het ontstaan van de zon na het ontstaan van leven op aarde situeert

q1 | chro3 : waar (TRUE) als de leerling de dinosaurussen na het verschijnen van de mens situeert

q1 | chro4 : waar (TRUE) als de leerling de dinosaurussen na de Neanderthaler situeert

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

q11chro5 : waar (TRUE) als de leerling de eerste mensen na de Neanderthaler situeert

q11chro6 : waar (TRUE) als de leerling de Neanderthaler na het ontstaan van de landbouw situeert

q14test1 : waar (TRUE) als de leerling het jodendom vóór het katholicisme situeert

q14test2 : waar (TRUE) als de leerling het katholicisme vóór de islam situeert

q14test3 : waar (TRUE) als de leerling de islam vóór het protestantisme situeert

q15urs : waar (TRUE) als de leerling de Sovjet-Unie (USSR) als antwoord geeft bij vraag q15a, q15b, q15c of q15d

q15chn : idem voor China

q15ger : idem voor Duitsland

q15pol : idem voor Polen

q15juifs : idem voor de vermelding "Joden" ("juifs")

q15ind : idem voor India en/of Indonesië

q15jap : idem voor Japan

q15ser : idem voor Joegoslavië of Servië

q18r1 : verhouding tussen het inkomen van het tiende en het eerste deciel

q18r2 : verhouding tussen het inkomen van het 100ste centiel en het eerste deciel

q18r3 : waar (TRUE) als het inkomen van het 100ste centiel hoger is dan het inkomen van het eerste deciel

q20r1 : verhouding tussen het gemiddeld verbruik van een Amerikaan (25) en een Belg

q20r2 : verhouding tussen het verbruik van een Amerikaan (25) en een Chinees

q20r3 : verhouding tussen het verbruik van een Amerikaan (25) en een Congolees

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

Tabel voor de puntenberekening

NORMAL	q1	TRUE	TRUE								
valeurs	c										
points	1	0									
thm gl	en	sc									
pds 10	10	5									
labels	FALSE										
MULTIPLE	q2										
valeurs	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	
points	0	1	0	0	1	1	0	1	1	0	
thm gl	en										
pds 2	2										
labels	chb	hyd	H2	ura	bio	eol	pet	sol	geo	gaz	
NORMAL	q3a	FALSE	TRUE								
valeurs	0	10	25	45	65	80	101				
points	0	0.5	0.75	1	0.75	0.5	0				
thm gl	en	te	se								
pds 5	5	2	2								
labels	FALSE										
NORMAL	q3b	FALSE	TRUE								
valeurs	0	1	5	15	50	101					
points	1	0.75	0.5	0.25	0	0					
thm gl	en	te	se								
pds 5	5	2	2								
labels	FALSE										
NORMAL	q3c	FALSE	TRUE								
valeurs	0	1	5	15	50	101					
points	1	0.75	0.5	0.25	0	0					
thm gl	en	te	se								
pds 5	5	2	2								
labels	FALSE										
NORMAL	q3d	FALSE	TRUE								
valeurs	0	1	5	15	50	101					
points	1	0.75	0.5	0.25	0	0					
thm gl	en	te	se								
pds 5	5	2	2								
labels	FALSE										
NORMAL	q3e	FALSE	TRUE								
valeurs	0	10	20	30	50	60	80	101			
points	0	0.5	0.75	1	0.75	0.5	0.25	0			
thm gl	en	te	se								
pds 5	5	2	2								
labels	FALSE										
NORMAL	q3tot	FALSE	FALSE								

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

valeurs 0 50 80 90 98 103 110 120 180 1e+11
 points 0 0.4 0.6 0.8 1 0.8 0.6 0.5 0
 thm gl ma
 pds 5 5
 labels FALSE

NORMAL q4 TRUE TRUE
 valeurs a b c d e
 points 0.2 0.4 1 0.5 0 0
 thm gl en sc
 pds 10 10 10
 labels FALSE

MULTIPLE q5
 valeurs a b c d e f g
 points 0 1 1 1 0 1 0
 thm gl te
 pds 2 2
 labels gsm m.ond l.cd s.ch tv frig calc

MULTIPLE q6
 valeurs a b c d e f g h
 points 0 1 1 0 1 0 1 1
 thm gl sc
 pds 2 2
 labels sal san sex res ser tran gros all

NORMAL q7 TRUE TRUE
 valeurs a b c d e
 points 0.5 0.2 1 0.4 0.2 0
 thm gl sc
 pds 10 10
 labels evolu meteor selec lamar inné

NORMAL q8a FALSE TRUE
 valeurs 0 100 200 250 300 1e+07
 points 0 0.5 1 0.5 0 0
 thm gl ma se
 pds 8 10 5
 labels FALSE

NORMAL q8b FALSE TRUE
 valeurs 0 30 70 110 200 1e+07
 points 0 0.5 1 0.5 0 0
 thm gl ma se
 pds 8 10 5
 labels FALSE

MULTIPLE q9
 valeurs a b c d e f g
 points 0 0 0 0 1 1 0 0
 thm gl ma se
 pds 2 2 2

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

```

labels          FALSE

NORMAL          q10  FALSE TRUE
valeurs         0    10   30   50   70   99   101  1e+05
points          0    0.25 0.5  0.75  1    0.4  0    0
thm   gl       hi
pds   10       10
labels          FALSE

NORMAL          q10x FALSE FALSE
valeurs         0    101
points          1
thm   ma
pds   5
labels          FALSE

NORMAL          q11a FALSE TRUE
valeurs         0    6    8    9    11   12   1e+06
points          0    0.2  0.5  1    0.5  0    0
thm   gl       sc  hi
pds   3        5   2
labels          FALSE

NORMAL          q11b FALSE TRUE
valeurs         0    3    4    5    6    7    8    1e+06
points          0    0.2  1    0.5  0.2  0.1  0    0
thm   gl       sc  hi
pds   3        4   4
labels          FALSE

NORMAL          q11c FALSE TRUE
valeurs         0    4    5    6    7    8    9    1e+06
points          0    0.2  0.5  1    0.5  0.1  0    0
thm   gl       sc  hi
pds   3        4   4
labels          FALSE

NORMAL          q11d FALSE TRUE
valeurs         0    6    7    8    9    10   11   12   1e+06
points          0    0.1  0.3  0.5  1    0.5  0.2  0    0
thm   gl       sc  hi
pds   3        4   4
labels          FALSE

NORMAL          q11e FALSE TRUE
valeurs         0    3    4    5    1e+06
points          0    1    0.7  0    0
thm   gl       hi  se
pds   3        4   3
labels          FALSE

NORMAL          q11f FALSE TRUE
valeurs         0    6    7    8    9    11   1e+06

```


Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

```

points      0    0.3  0.4  0.6  1    0.3  0    0
thm gl     sc  hi
pds 3      4    2
labels     FALSE

NORMAL     q11g  FALSE TRUE
valeurs   0    3    5    6    7    8    9    1e+06
points    0    0.2  0.4  0.6  1    0.5  0    0
thm gl     sc  hi
pds 3      4    2
labels     FALSE

NORMAL     q11chro1  TRUE  FALSE
valeurs   FALSE
points    1
thm gl     sc
pds 4      4
labels     FALSE

NORMAL     q11chro2  TRUE  FALSE
valeurs   FALSE
points    1
thm gl     sc
pds 4      4
labels     FALSE

NORMAL     q11chro3  TRUE  FALSE
valeurs   FALSE
points    1
thm gl     sc  hi
pds 4      4    2
labels     FALSE

NORMAL     q11chro4  TRUE  FALSE
valeurs   FALSE
points    1
thm gl     sc  hi
pds 4      4    2
labels     FALSE

NORMAL     q11chro5  TRUE  FALSE
valeurs   FALSE
points    1
thm gl     sc  hi
pds 4      4    4
labels     FALSE

NORMAL     q11chro6  TRUE  FALSE
valeurs   FALSE
points    1
thm gl     hi
pds 4      4
labels     FALSE

```


Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

NORMAL q12 TRUE TRUE
valeurs a b c d e
points 0 0.3 1 0.1 0.3 0
thm gl hi se
pds 10 10 4
labels indig serv escl immig refug

NORMAL q13a TRUE TRUE
valeurs FRA TUR ITA
points 1 0.5 0.5 0
thm gl hi se
pds 3 3 3
labels FALSE

NORMAL q13b TRUE TRUE
valeurs XX GRE ITA
points 1 1 1 0
thm gl hi se
pds 3 3 3
labels FALSE

NORMAL q13c TRUE TRUE
valeurs GBR
points 1 0
thm gl hi se
pds 3 3 3
labels FALSE

NORMAL q13d TRUE TRUE
valeurs XX GBR
points 1 1 0
thm gl hi se
pds 3 3 3
labels FALSE

NORMAL q13e TRUE TRUE
valeurs POR
points 1 0
thm gl hi se
pds 3 3 3
labels FALSE

NORMAL q13f TRUE TRUE
valeurs BEL
points 1 0
thm gl hi se
pds 10 10 10
labels FALSE

NORMAL q13g TRUE TRUE
valeurs GBR TUR GRE ITA
points 1 1 1 1 0

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

thm gl hi se
 pds 3 3 3
 labels FALSE

NORMAL q13h TRUE TRUE
 valeurs ESP FRA
 points 1 1 0
 thm gl hi se
 pds 3 3 3
 labels FALSE

NORMAL q13i TRUE TRUE
 valeurs FRA USA
 points 1 0 0
 thm gl hi se
 pds 3 3 3
 labels FALSE

NORMAL q13j TRUE TRUE
 valeurs XX USA
 points 1 0 0
 thm gl hi se
 pds 3 3 3
 labels FALSE

NORMAL q14d TRUE TRUE
 valeurs 1 2 3 4 5
 points 1 0.2 0.1 0 0 0
 thm gl hi
 pds 4 4
 labels FALSE

NORMAL q14b TRUE TRUE
 valeurs 1 2 3 4 5
 points 0 0 0 0 1 0
 thm gl hi
 pds 4 4
 labels FALSE

NORMAL q14test1 TRUE FALSE
 valeurs TRUE
 points 1
 thm gl hi
 pds 4 4
 labels FALSE

NORMAL q14test2 TRUE FALSE
 valeurs TRUE
 points 1
 thm gl hi
 pds 4 4
 labels FALSE

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

NORMAL q14test3 TRUE FALSE
valeurs TRUE
points 1
thm gl hi
pds 4 4
labels FALSE

NORMAL q15a TRUE FALSE
valeurs URS
points 1
thm gl hi se
pds 4 4 2
labels FALSE

NORMAL q15urs TRUE FALSE
valeurs TRUE
points 1
thm gl hi se
pds 4 4 2
labels FALSE

NORMAL q15chn TRUE FALSE
valeurs TRUE
points 1
thm gl hi se
pds 4 4 2
labels FALSE

NORMAL q15ger TRUE FALSE
valeurs TRUE
points 1
thm gl hi se
pds 4 4 2
labels FALSE

NORMAL q15pol TRUE FALSE
valeurs TRUE
points 1
thm gl hi se
pds 4 4 2
labels FALSE

NORMAL q15juifs TRUE FALSE
valeurs TRUE
points 0.4
thm gl hi se
pds 4 4 2
labels FALSE

NORMAL q15ind TRUE FALSE
valeurs TRUE
points 0.6
thm gl hi se

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

```

pds 4      4      2
labels     FALSE

NORMAL
valeurs   q15jap      TRUE FALSE
points    TRUE
thm gl    hi      se
pds 4     4      2
labels     FALSE

NORMAL
valeurs   q15ser      TRUE FALSE
points    TRUE
thm gl    hi      se
pds 4     4      2
labels     FALSE

NORMAL
valeurs   q16      TRUE TRUE
points    a      b      c      d      e      f      0
thm gl    hi      se
pds 10    10     10
labels    billets      auto      villes      waterl      vapeur      suff.u

NORMAL
valeurs   q17      TRUE TRUE
points    a      b      c      d      e      f      g      0
thm gl    hi
pds 10    10
labels    1831  1886  1919  1936  1948  1968  1993

NORMAL
valeurs   q18r1 FALSE TRUE
points    0      1      2      5      10     25     50     100    1e+07
thm gl    se
pds 5     5
labels     FALSE

NORMAL
valeurs   q18r2 FALSE TRUE
points    0      1      5      15     30     60     300    1e+07
thm gl    se
pds 5     5
labels     FALSE

NORMAL
valeurs   q18r1 FALSE FALSE
points    1      10000
thm ma
pds 2
labels     FALSE

```


Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

NORMAL q18r2 FALSE FALSE
 valeurs 1 10000
 points 1
 thm ma
 pds 2
 labels FALSE

NORMAL q18r3 TRUE FALSE
 valeurs TRUE
 points 1
 thm ma
 pds 2
 labels FALSE

MULTIPLE q19
 valeurs a b c d e f g h i j k
 points 0.3 1 0 1 0 0 0 0 0.3 1 0
 thm gl se te
 pds 3 3 3
 labels pdt riz tom ble sei ban caf man soj mai org

NORMAL q20r1 FALSE TRUE
 valeurs 0 0.5 0.9 1.3 2 5 1e+07
 points 0 0.2 1 0.5 0.1 0 0
 thm gl se te
 pds 5 5 2
 labels FALSE

NORMAL q20r2 FALSE TRUE
 valeurs 0 1 2 5 10 20 40 100 1e+07
 points 0 0.1 0.2 0.5 1 0.5 0.1 0 0
 thm gl se te
 pds 5 5 2
 labels FALSE

NORMAL q20r3 FALSE TRUE
 valeurs 0 1 10 50 200 1000 10000 1e+07
 points 0 0.1 0.2 0.5 1 0.2 0 0
 thm gl se te
 pds 5 5 2
 labels FALSE

NORMAL q21a FALSE TRUE
 valeurs 0 4 7 12 20 1e+07
 points 0 0.2 1 0.2 0 0
 thm gl se sc
 pds 4 4 4
 labels FALSE

NORMAL q21b FALSE TRUE

Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?

```
valeurs 0 0.2 0.8 2.5 5.6 10 1e+07
points 0 0.5 1 0.3 0.1 0 0
thm gl se sc
pds 4 4 4
labels FALSE
```

```
NORMAL q21c FALSE TRUE
valeurs 0 0.2 0.8 2.5 5.6 10 1e+07
points 0 0.4 1 0.2 0.1 0 0
thm gl se sc en
pds 4 4 4 10
labels FALSE
```


Hoe kritisch zijn de burgers van morgen?